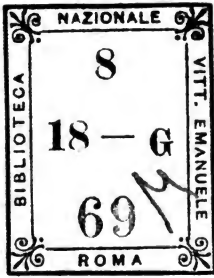

EXTERMINIUM ACEDIAE

KK.2

Libris j. t. Bridault

XXV. B. VIII.

65
2 a
22 24

EXTERMINIUM
A C E D I Æ
FRUCTUS EXHORTATIONIS
DOMINI NOSTRI
JESU CHRISTI.

LUC. XIII.

*Contendite intrare per angustam
portam!*

TRIDUO EXPENSÆ

ET
EXPLICATÆ

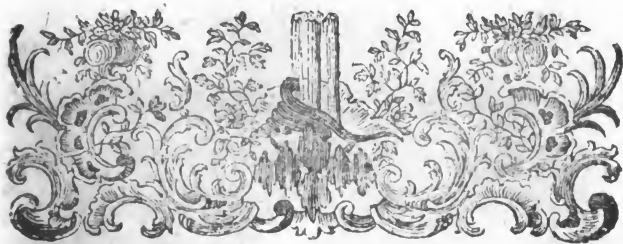
A
P. FRANCISCO NEUMAYR S. J.
EDITIO TERTIA.

CUM PRIVILEGIO CÆSAREG.

Sumptibus Franc. Xav. Crätz & Thomæ Sumner
Augustæ, Monachii, & Ingolstadii 1763. +

PRÆFATIO.

 UT Sacra Exercitia semper gratiam novitatis habeant, sine qua alacritas animi, & applicatio lingue solent, eo quod ab assuetis non fiat passio: omnino prudenter suaderi existimo, ut illi quidem, qui *prima vice* per aliquot dies ex S. Ignatii legibus se exercent, pro fine suæ devotionis

universalem totius hominis *Reformationem* constituant : qui vero in eandem solitudinem sæpius redeunt *Renovationi* Spiritus vacaturi : scopum industriæ *particularem* e. g. unius vitii extirpationem , aut certæ virtutis acquisitionem sibi præfigant, nisi a tempore ultimæ Recollectionis prorsus in antiquam silvam rediissent. Consilii ratio facile occurret cogitanti , quare nemo velit , ut Confessio *generalis* semel rite facta sæpius repetatur : laudent autem omnes , si substituatur *semestris* , aut *annua*. Nimirum hortus semel purgatus raro *post annum* in antiqua Zizania *totus* silvescit. Sufficiet igitur per inter-

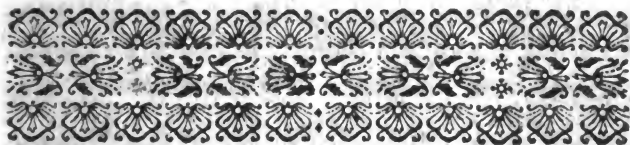
tervalla sedulam manum admo-
vere areolæ, in qua oculus vigil
revirescere lolium observavit :
eritque semper incolumis. Ex
hac ratione postquam *Triduum*
Sacrum Reformationi *universali*
totius hominis *Nobilis* ac *Literati*
ferviens jam olim edidi : hodie
animabus suæ salutis studiosis
aliud offero , in quo *ad unius*
Acediæ exterminium totæ incum-
bant. Utere , Lector , memor
illius, quod pius Asceta verissime di-
xit: *Cito Sancti efficeremur, si om-*
ni anno unum vitium eradicare-
mus. Thomas de Kem. in lib.
de imit. Christi l. i. c. ult. Ex-
TERMINIUM ACEDIÆ igitur Scopus
Libelli est. In Meditationibus

exhibeo fugæ *Incitamenta*, in
Considerationibus *Adjumenta*, in
dissertationibus *Impedimenta*, in Re-
flexionibus *Praxes*, in Missis *Preces*
pro gratia, sine qua nulla sufficit
industria. Schema
habe.

SCHE-

SCHEMA

ET

SYNOPSIS LIBELLI.

T H E M A.

*Contendite intrare per angustam
portam! Luc. XIII.*

Contentionis nomine Christus intelligit
diligentiam in salutis negotio. Huic
diligentiæ propria sunt *tria adverbia*, &
scilicet obligatio serviendi Deo *cito*, serviendi
serio, serviendi *constanter*. His adverbiiis ini-
mica est *Acedia*, sive *Languor animi*, per
quem fit, ut serviamus Deo vel *tarde*, vel *fri-*
gide, vel *inconstanter*. Igitur fructus Exhorta-
tionis D. N. J. C. & Scopus hujus tridui est
Exterminium Acediæ. *Media* sunt *tres affe-*
ctus, Dolor, Amor, Timor. Nam salus animæ

pendet a bona morte : bona mors a bona vita : bona vita a bona constitutione trium temporum , ex quibus vita componitur : & bona constitutio horum temporum ab his affectibus. *Dolor* enim emendat vitam *præteritam* , urgetque , ut velimus Deo servire *cito* : *Amor* ordinat tempus *præsens* , animatque , ut velimus Deo servire *serio* : *Timor* tempori *futuro* providet , efficitque , ut velimus Deo servire *constanter*. Hæc est Oeconomia totius Opusculi. Sequitur Conspectus partium , quarum prima est *pridie Exercitiorum* legenda .

Differtatio prævia.

De Contentione pro Cælo.

Ostenditur 1. Contentionis *æquitas* , quam demonstrat futura Beatitudinis *Existentia* omni certitudine certa : & *Essentia* omnium bonorum aggregatione perfecta. Fol. 4.

2. Contentionis *necessitas* , quippe sine qua neque *Innocentia* diu servatur : neque *Pæni*.

Penitentia recte agitur, aut cum fructu,
qui duret. 13.

3. *Contentionis Modus*, quem tres affectus,
Dolor, Amor, Timor conficiunt. 22.

Dies I.

Dies Doloris.

Scopus Diei: Emendatio vitæ
præteritæ.

Resolutio: Volo Deo servire cito, quocun-
que labore constet.

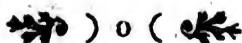
Resolutionis hujus Mater est *Dolor* de
vita male acta. *Doloris fons* Meditatio 1ma.
de gravitate peccati in genere: & 2da. de
Malo Acediæ in specie. *Doloris Exercitium*.
Confessio generalis coram Deo. *Doloris*
Signum Rigor Poenitentia. *Impedimentum*
Amor vitæ mollis.

MEDITATIO I.

De gravitate peccati.

Punctum 1. *Actus peccati* est Deo summe
contumeliosus sive in sua *substantia*, sive
in

) (5

in suis *circumstantiis* consideretur. In-
cipit lamentatio animæ flentis de vita
male acta, 28.

Punctum 2. *Status peccati tristissimus* est ,
si in hoc statu te esse scias : *infeliciissimus* ,
si nescias : *horrendus* , si contempnas.
Convertere anima mea ad Dominum
Deum tuum ! 40.

Fructus : Intensus Dolor , &

SUB MISSA

Confessio generalis coram Deo.

Multa *mala* feci : parum *boni* : & hoc ipsum
parum bene. Talis vita nunquid vita ? 51.

Consideratio.

De rigore Pœnitentiæ.

1. Inspicitur Rigoris *Modus* , tum qui requi-
ritur *ad actum* , tum qui pertinet *ad sta-*
tum Pœnitentiæ. 55.

2. Examinatur *Præceptum* Rigoris *ex fide* pri-
mum , deinde *ex ratione*.

Differ-

Differtatio.

De vita molli.

1. Vitæ mollis Sæctator neque *est* servus Dei ,
quia nec in Statu *vitæ contemplativæ* ,
nec in Statu *vitæ activæ* , nec in Statu
vitæ mixtæ versatur. 70.
2. Neque *erit* servus Dei , sive vitam mollem
in sua *origine* , sive in sua *prosecutione* ,
sive in suis *effectis* contempleris. 78.

MEDITATIO II.

De Malo Acediæ.

Punctum 1. Acediam odit *Deus Pater* , quia
opponitur intentionibus *Creatoris*. Ho-
mo infelix , de quo dicet Creator : Pœni-
tet *me fecisse* hominem ! Gen. 6. 85.

Punctum 2. Acediam odit *Deus filius* , quia
frustrat labores *Redemptoris*. Homo in-
felix , de quo dicet Redemptor : Pœnitet
me redemisse ! 94.

Punctum 3. Acediam odit *Spiritus Sanctus* ,
quia resistit *gratiæ*. Homo infelix , de
quo dicet Spiritus S. Pœnitet *me sancti-*
ficasse ! 101.

Fructus : Executio Resolutionis : Volo Deo
servire *cito* , & emendare vitam *præ-*
teritam.

Dies

Dies II.

Dies Amoris.

Scopus Diei : Ordinatio vitæ
præsentis.

Resolutio : Volo Deo servire *serio*, quocun-
que labore constet!

Resolutionis hujus Mater est *Amor DEI*.
Amoris fons Meditatio 1ma. de Motivis amo-
ris, & Modo amandi. *Amoris Exercitium*
Immolatio sui. *Amoris signa* tres alii amores.
Amoris Impedimentum Amor vitæ dissolutæ.
Amoris stimulus Meditatio 2da. de damnis
Acediæ.

MEDITATIO I.

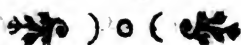
De Amore Dei.

Punctum 1. *Motiva amoris* : DEUS *amabilis* :
amas? . . DEUS *amans* : redamas? 109.

Punctum 2. *Modus amandi* : amare *omni mo-*
do : sic amas? . . amare *sine modo* : sic
redamas? 120.

Fructus : Intensus Amor, &

SUB

S U B M I S S A

Immolatio sui.

Diligam Dominum Deum meum ex toto corde meo : ex tota anima mea : ex tota mente mea : & ex omnibus viribus meis ! 129.

Consideratio.

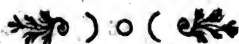
De signis amoris.

1. Qui amat Deum , amat *Orationem* amore appetitivo , quantum meretur : amore affectivo , quantum potest. 133.
2. Amat *Laborem* præceptum magis , quam arbitrarium , quin admittat excusationem Acediæ : *non sum dispositus.* 139.
3. Amat *Crucem* , negando carni bonum sensibile , quod male appetit : & inferendo malum sensibile , quod male fugit. 144.

Dissertatio

Contra homines vitæ dissolutæ.

1. Quorum *Actiones* sunt sine Ordine , unde fit , ut male ordinatus sit homo *exterior* , quippe aut nihil , aut malum , aut aliud agens , quam deberet. 148.
2. *Passio.*

2. *Passiones* sine fræno, unde fit, ut male ordinatus sit homo *interior*, quippe aut Phantasie mancipium, aut a sana Ratione desertus. 153.

MEDITATIO II.

De damnis Acediæ.

Punctum 1. Acedia est vitium *perniciosum* bono communi vitæ *præsentis*, quia facit hominem molestum, & noxium Reipublicæ. 159.

Punctum 2. *Periculosum* bono particulari vitæ *futuræ*, quia longum purgatorium semper sequitur: Infernus sæpe. 170.

Fructus: Executio Resolutionis: Volo Deo servire *serio*, & ordinare vitam *præsentem*.

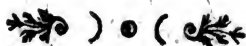
Dies III.

Dies Timoris.

Scopus Diei: Cura vitæ futuræ.

Resolutio: Volo Deo servire *constanter* quocunque labore constet!

Resolutionis hujus Mater est *timor DEI*.
Timoris *fons* Meditatio ima. datur *Infernus*.
&c

& forte *pro me*. Timoris *Exercitium* Oratio
pro gratia perseverantiæ. Timoris *signum*
Pugna contra Acediam. Instructio de modo
pugnandi. Meditatio 2da, de constantia in
bono.

MEDITATIO I.

De Inferno.

Punctum 1. Consideratur Poenæ *qualitas*, &
demonstratur ignis *veritas*. 180.

Punctum 2. Consideratur Poenæ *duratio*, &
ostenditur ignis *æternitas*. 188.

Fructus : Intensus timor, &

SUB MISSA.

Oratio pro gratia Perseverantiæ finalis.

Recitata est Corona Mariana cum Encomiis
Lauretanis Deiparæ morientium Pa-
tronæ. 197.

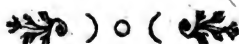
Consideratio.

De pugna contra Acediam.

Inculcatur Obligatio cooperandi gratiæ etiam
per vires Naturæ, 1. quia *homines*. 200.

2. Quia *viri* sumus. 206.

Differ-

Differtatio

De Modo Pugnae.

Explicatur Modus pugnandi contra Acediam

1. Tempore <i>Orationis.</i>	211.
2. Tempore <i>Laboris.</i>	219.
3. Tempore <i>Tribulationis.</i>	226.

MEDITATIO II.

De Constantia in bono.

Punctum 1. Deus ubique est Spectator. 233.

Punctum 2. Deus ubique est Adjutor. 236.

Punctum 3. Deus ubique est Remunerator. 240.

Fructus: Executio Resolutionis : Volo Deo
servire *constanter* : & providere vitæ
futurae.

Conclusio Exercitiorum

Commendat Devotionem Marianam tanquam efficax Medium ad impetrandas gratias *efficaces*, sine quibus nostra pro Cœlo *Contentio* lenta, fallax, inconstans erit: & Dolor, Amor, Timor *affectus* sine effectu. 245.

EX.

EXTERMINIUM
ACEDIÆ,
FRUCTUS EXHORTATIONIS
D. N. J. C.
TRIDUO EXPENSÆ.
DISSERTATIO PRÆVIA.

T H E M A.

Contendite intrare per angustam portam. Luc. 13.

NB. NB. *Prudens singulis Exercitiis adscribo ceremonias a me usurpatas, quales alio nomine S. Ignatius Additiones appellat, quippe in quibus ipse magnum ad pios motus etiam pro Exercitiis privatis momentum posuit. Itaque pridie sacri tridui hora 5. vespertina Director Oratorium Marianum ad D.D. Sodales jam collectos, & sacrae lectioni intentos ingressus, ascendit pegasus, atque ad Imaginem Christi crucifixi consistens salutavit praesentes, dicens: Laudetur JESUS Christus! Responderunt: in æternum! Quo ille responso ad salubrem horrorem usus, osculo Crucis impresso, capit sic differere.*

A

Ita,

ITa, laudetur JESUS Christus! in æternum laudetur! Et quam felix sum, Domine JESU! si inter illos sum, qui in sæcula sæculorum laudabunt te! Jam a gaudio bonæ spei cor exultat, & spiritus jubilat. Congratulamini mihi SS. Angeli! & tu cum omni turba Sanctorum Regina omnium, Virgo Mater, congratulare! Vobiscum ero! vobiscum meum & vestrum JESUM æternum laudabo! Hæc spes me recreat: jam nunc triumpho! . . . Verum (o tristis cogitatio!) si fallat spes (& heu! potest fallere!) si fallat spes, quid fiet mihi? . . . Parcite boni Superi! Malum horrendum, immane, ingens obruet infelicem. . . Si fallat spes: tunc ego cum diabolo, & angelis ejus ero! . . . In loco tormentorum, cum fæce hominum, cum mæchis, cum furibus, cum latronibus, cum fædifragis Hæreticis, cum perfidis Judæis, cum blasphemis Turcis, cum impiis Idololatræis, cum animabus maledictis a DEO, in stagno ignis ardentis natabo ejulans, frendens, flens, & dentibus stridens, heu! nimium infelix creatura, quæ JESUM æternum amare non poterit: & quam JESUS æternum amare non volet! o calamitas! o lamentum! o væ! o atrox cogitatio! . . .

Attamen DD. Sodales! tanto malo ne opprimamur, non ego solus, sed vos mecum, vos omnes, & singuli vestrum in periculo sumus. Interrogatus enim JESUS: *Si pauci sunt, qui salvantur?* respondit: *Contendite intrare per*

per angustam portam! Hæc est Adhortatio D. N. J. C. Ah! video ego paucos pro coelo *contendere*: concludo, *paucos salvari*. Domini! Nisi contendimus esse inter paucos: omnes peribimus. Contendite! . . .

Et quid est contendere? Contentio opponitur Acediæ. ACEDIA, ah infelix acedia in salutis negotio plerosque hominum in interitum trahit. Cum enim cætera vitia neque ætatum omnium sint, neque temporum, neque locorum: ACEDIA, sive *languor animi pro cura cali* in omni genere hominum ita regnat, ut ex decem millibus vix reperiatur unum, quem non hæc labes & sæpe, & multum, & periculose infestet: Adeo Adami filiis *segnities* in fugiendo malo, & *fastidium* in faciendo bono ex peccato parentis adhæsit. Gemere cum Psalmista debemus Ps. 34. quilibet nostrum: *Anima mea*: o DEUS, *sicut terra sine aqua tibi* est, exucca sine devotione, pulverulenta ex vanitatibus, sterilis a virtute! Itaque in his rerum nostrarum circumstantiis, & in periculo tam communi (nam & *sola acedia* sæpe damnat, & *sine acedia* aliud vitium nullum diu subsistit) in periculo, inquam, tam communi non est mirum, quod Salvator adeo contentiose hortetur ad contentionem, clamans: *contendite intrare!* . . . Contraria curantur contrariis: & Contentio acediæ directe opponitur.

A 2

Eja,

Eja ! audiamus hortantem , & quantum alii pro honoribus , alii pro divitiis , alii pro voluptatibus & commodis hujus vitæ contendunt : tantum nos contendamus pro cælo ! *Æquitas* postulat : *Necessitas* urget. Habetis *geminum argumentum* meæ dissertationis , per quam animos vestros præparare desidero , ut per hoc triduum alacrius , atque cum omni contentione vires animi *in exterminium acedia* impendatis. *Sedeamus ! . . .* Clama , ne cesses , Domine , da verbis famuli tui pondus ac vim , ut *verba tua* cum fructu explanem : *verba vitæ æternæ sunt ! . .* Applicate utramque aurem , Domini Sodales ! . . . *Contendite intrare !* ait Christus : *aquum* est , quia contentionem cælum meretur : hoc est primum : *Contendite intrare !* Necessarium est , quia angusta est porta , & contentionem *periculum* exigat : hoc est alterum mei sermonis caput , & digna omni attentione materia. Attendite. Unicum vitium toto triduo oppugnabimus : unicum si expugnaverimus : satis est : *salvi erimus.*

Pars I.

Contentionis Æquitas.

ENimvero si esset incertum , utrum post hanc vitam futura sit alia vita : aut si beatitudo alterius vitæ esset vile bonum , atque exigui pretii : non mirarer , *acediam* in negotio salutis adeo late grassari : & cum tanta strage animarum
ubi.

ubique gentium imperare. Verum aliter se habet res. Quod detur *vita post mortem*, certum est : & illius vitæ beatitudo *summa est*. Ex hac certitudine, & ex hac magnitudine futuræ beatitudinis ego *aquitatem Contentionis pro cælo* demonstrare constitui. Itaque *de existentia* illius primum, deinde *de essentia* dicendum erit. Ajo : *Existentiam* esse omni certitudine certam : *Essentiam* autem omnium bonorum aggregatione perfectam.

Existentia certa est *ex auctoritate Divina*. Libri Moysis, Psalmi, Prophetæ, Evangelia, Actus Apostolorum, Epistolæ, Apocalypsis, Scriptura omnis de resurrectione mortuorum, de gloria Sanctorum, de mercede æterna clarissimis testimoniis scatet. Eandem auctoritas humana confirmat. Nam nullo non tempore de vita beata post mortem ita inter cultiores præcipue populos opinio viguit, ut non Poetæ solum de campis Elysiis cum plausu cantaverint: sed & toto pæne orbe mos invaluerit, viros de humano genere bene meritos Diis immortalibus per solemnem Apotheosin *post mortem* adnumerandi, ut adeo, quam latum olim fuit Idololatriæ imperium, tam late in tantis tenebris lumen hujus veritatis perpetuo fulserit: *Datur vita post mortem*. Neque potuit ulla barbaries hujus radii splendorem extinguere. Porro auctoritati humanæ vis, Divina autem suavitas in animis sibi devinciendis *ab evidentia rationis* accedit. Sic argumentor. *Vita* a

post mortem dari potest: ergo datur. Si negas, dari posse, dicis Deum impotentem esse: si negas, dari actu, Deum criminari avarum esse, qui tot fideles servos, quot Martyres numeramus (nam hos solos nominasse hic sufficit) pro honore sui Domini mortuos, quamquam poterat, præmiare noluerit. Eja! non recte dixi, omni certitudine certam esse existentiam vitæ post mortem? ubi sunt enim, qui mutire contra vel verbum audeant?

Ad vestrum tamen solatium, DD. Sodales! addo argumentum ad hominem, qui vobiscum credit, *quod Christus sit Deus*, & quaero: Quare Dei filius homo fieri pro homine voluit? Angeli recens nato accincentes respondent: *Natus est vobis hodie Salvator!* Luc. 2. Qualis salvator? Non utique, qui salvet nos a malis *vitaæ præsentis*: nam & qui ante, & qui post Christum vixerunt, iisdem malis *temporalibus* torquebantur. Igitur a malis *vitaæ futurae* Salvator est Christus: atque adeo existit vita post mortem. O qui sic vivitis, quasi cum hac vita omne bonum, & omne malum defineret, quam estis homines adipati ingenii, si argumentationis tam solidæ violentiam non sentitis!

Sed omittamus insectari hæc monstra, ne cum umbris digladiemur. Juvat post perspectam *existentiam* ad inspiciendam *essentiam* beatitudinis festinare.

Essen.

Essentiam definitio explicat. Beatitudo perfecta, sive cui nihil deest, definitur, quod sit omnium bonorum secunda possessio. Certe non aliunde ipse Deus beatus est, quam quia possidet omne bonum sine defectu: & quia secure possidet sine periculo excidendi. Jam de hoc quærimus, utrum vita proborum post mortem sit talis essentia, sive an sit vita perfecte beata, aut, uti Philosophi volunt, omnium bonorum aggregatione perfecta!

Priusquam respondeam, sinite, ut ad duo capita a vobis responsum petam. Quæro: an credatis, quod detur Deus? & an intelligatis, quid sit Deus? Forte ira se movet contra talia interrogantem. Dicitis enim: Non sumus cæci. Habemus oculos, quibus cælum & terram videmus. Habemus intellectum, quo perspicimus clare, quod tam admirabilis fabrica existere sine fabro non possit. Intelligimus, quod Mundus neque a se sit: neque a casu. Non a se: Hoc enim quotidianæ præcipuarum partium (puta viventium) generationes satis loquuntur. Non a casu: nam si homo pictus fieri a casu non potest: verum fieri posse quis sapiens dicat? Concludimus: ergo datur ens intellectivum, cui se debet Mundus: datur Artifex: datur Creator cœli & terræ, quem Deum vocamus. Injuriam nobis facit, qui de veritate adeo manifesta interrogans nos, dubitare videtur, an non loquatur Atheis, quo genere hominum nihil est sive impium, sive stupidum magis.

Io! bene est. Jam igitur certus sum, quod nullus Atheus adsit: certus de fructu sermonis mei, si modo, postquam respondistis ad primam quæstionem: *an sit DEUS?* respondere etiam ad secundam velitis: *Quid sit DEUS?*

Quæro: qualis sit vestra Idea, quis conceptus de Deo? Profecto si datur Deus, qui creavit hoc universum: utique ipse est *Ens increatum*, *Ens a se*, quod nullum habet *Ens ante se*, a quo potuisset limitari: atque adeo *Ens illimitatum* in omni perfectione optabili: *Ens sibi soli sufficiens*: sui juris: ab omni alio Ente *independens* sicut *in esse simpliciter*: ita *in esse hic*: *in esse nunc*: *in esse tale*: verbo: *Ens immensum*, æternum, infinitum in omni genere perfectionis (quam vocamus) simpliciter simplicis.

Quodsi aliquibus minus clara hæc explicatio de natura Dei videatur: ecce! clarius & brevior conceptus se offert, qui a prima infantia familiaris est nobis: *Deus est summum Bonum*: vel: *Deus est Dominus, Optimus, Maximus!* Dominus, quo *major* cogitari; & *melior* sapienter optari non potest. Si enim daretur in nobis facultas meliorem Dominum *cogitandi*, quam Deus est: daretur etiam facultas meliorem *optandi*, quæ est propositio piis auribus gravis. Sibi ipsi sane, suoque honori præjudicaret Creator, si dedisset creaturæ potentiam Dominum *meliores*, quam ipse est, sibi ima-

gl-

ginandi. O nobile ratiocinium! O Idea digna intellectu sano, & a barbarie non infecto, qualem, qui habuerunt, scitis, quam, non dico, ridiculos, sed stultos ac abominandos conceptus sibi de suis Diis formaverint.

Sed ego jam stringo nodum, & sic concludo: Datur Deus: & Deus est Dominus Optimus Maximus: ergo beatitudo, quæ datur post mortem, est beatitudo optima, maxima: est per suam *essentiam* omnium bonorum secunda possessio, sive *status omnium bonorum aggregatione perfectus*: Status beatorum, quam est beatissimi hominis in hac vita: Status, in quo carebimus omnibus malis, & abundabimus omnibus bonis, quorum sive quoad corpus, sive quoad animam, seu per naturam, seu per gratiam capaces sumus, & hoc *sine fine*. Demonstratio conclusionis est obvia, fluitque ex Dei conceptu. Si enim Deus talem vitam diligentibus se præparare non *potuisset*, non esset *Dominus Maximus*: possemus cogitare *maiores*. Si vero talem præparare non *voluisset*: non esset *Dominus Optimus*: possemus *meliores* optare.

Hic ego *vita post mortem* felicissimam conditionem si vellem describere: possem enumerare innumera *mala*, quibus in hac vita obnoxii sumus, liberi futuri in illa: possem amplificare *bona*, quibus affluemus in cælo, torrente voluptatis, Psalmista teste, æternum potan-

di : possem exaggerare gaudium , quod *anima* per novam cum carne unionem accedet in resurrectione corporum , sine qua non homo , sed una tantum pars hominis beata foret : delicias *loci* magnitudine , & magnificentia infiniti : voluptates *sensuum* quam ab omni fæce puras , tam imperceptibili suavitate mirabiles : lætitiā *conversationis* in societate Sanctorum : dulcedinem *admirationis* in visione , & *amoris* in tenerrimo amplexu Dei : Denique Canticum Canticorum *de securitate possessionis* sine metu perdendi , sine timore finis . Verum quia non est animus hodie cœli gaudia laudare : & ego Sapientibus loquor , facile illa æstimantibus ex pretio , quod ipsa Sapientia pro illis persolvit : judico , quod *Existentia* evidentiā , & *Essentia* simplex intuitus sufficiant ad extorquendam vel ab obstinatissimo hanc confessionem : *aquum esse* , ut homo pro vita beata post mortem *omni contentione* contendat .

Quid enim ? quantulumcunque malum sit , quod nos premit : sit dolor dentium , & non alius : quantulumcunque bonum sit , quod appetimus : sit vulgi applausus : sit finis litis : sit promotio filii : quot curis angimur ? quot vigiliis maceramus ? quot molestias ferimus ? quot modis , ut spes nostræ ne fallant , diu , noctuque *contendimus* ? Et vita , misera ista vita tot fœta ærumnis , tot calamitatibus infamis , ut ad aliquot annos sustentetur : quid agimus ? imo quid non agimus ? quid non patimur ?

timur? Tamen postquam atrocissima quæque toleravimus a Medicis & medicinis, denique moriendum est; *Pro vita post mortem* autem, pro æternum beata vita agere nihil, pati nihil velle, æquum videri, homini sano possit?

Indigna res! exclamat Chrysostomus: si possem promittere tibi o Senicule, facturum me, ut rursus juvenescas, & deinceps mille annos vivas lætus ac vegetus: nunquid pro hac sponsione & faceres, & patereris, quidquid juberem? nunquid obedires ad nutum? Si peterem, ut inimico ignosceres: hodie amplexareris. Si vellem, ut restitueres male parta: hodie illis, quos defraudaſti, quadruplum redderes. Si juberem, ut abrumperes turpe commercium, cui cum publico scandalo implicitus es: hodie ejiceres suspectam foeminam, ruptis strenue pudendis vinculis, quibus infamis Dalila stolidum Samsonem ligavit. Denique spes *vita sanæ* in mille annos protrahendæ *sine molestia*, molestissimum quodvis imperium dulce redderet: obedires cum gaudio: omnis *contentio* jucunda foret. Ah! Ego tibi promittere beatam horam nec unam possum. At Deus est Dominus tuus, Optimus, Maximus Dominus, qui tibi promittit vitam post mortem, non mille annorum, sed æternam, illamque vacuum ab omni malo, refertissimam omni bono, in illa insula fortunata, ubi (nam juvat cum Augustino cantare)

Ubi

Ubi juvenus nunquam senescit :
 Ubi sanitas nunquam languescit :
 Ubi decor nunquam marcescit :
 Ubi amor nunquam frigescit :
 Ubi gaudium nunquam decrescit :
 Ubi vita terminum nescit.

Et tibi non videtur *aquitas* postulare, ut audias Salvatoris clamorem : *Contendite intrare!* & omnibus viribus pro tali vita obtinenda contendas?

Imo in tanta luce demonstrationum *æquitatem contentionis* nemo non videt. Sed ego erravi, cum credidi, *acediæ* nostræ matrem esse aut infidelitatem, aut ignorantiam de vita futura. Paucorum hoc vitium est. Plerique *existentiam* credimus : & *essentiam* Beatitudinis ex merito æstimamus. Non tamen movemur, ut vincere velimus *naturæ inertiam*, quam vincit *Cursor*, ut corruptibilem coronam accipiat : vincit *Miles* per incertæ prædæ fiduciam : vincit *Mercator* per exigui lucelli spem : Vincit *Opifex* & *Agricola* propter pugillum hordei, & fragmen panis. Vincunt autem *isti*, quia laborem suum sibi esse *necessarium* ad suam finem intelligunt : non vincimus *nos*, quia, quantumvis *certain*, quantumvis *magnam* credimus esse cæli beatitudinem : passim tamen invaluit opinio, viam ad cælum esse facillimam : & ad vitam æternam posse fideles animas *sine magnis incommodis* transgredi. Hæc falsa atque noxia persuasio

suasio damnabilem ignaviam alit : & securitas, *securitas* causa est, quod, quam multis ad aures, tam paucis in animum penetret vox Domini : *Contendite intrare !* **CONTENDITE !** Itaque nihil egimus, nisi, postquam *aquitas contentionis* demonstrata est satis : etiam *necessitas* demonstretur, quam Dominus in *angustia portæ* significat. Atque hoc modo agimus.

Terribile argumentum est, quod cum tractabo, tinnient ambæ aures vestræ, Domini mei ! & ossium medulla frigescet. Sed *territus terreus*. In pari periculo ego & vos versamur. Itaque (ut cum Apostolo loquar) si contristabo vos, gaudebo, non, quia contristabo vos, sed quia contristabo ad poenitentiam, ad salubrem timorem, ad seriam contentionem, ad mortiferæ acediæ *exterminium*. At quoniam ego nihil sum, nisi *vox clamantis*, quæ *aures* ferit : tu, Domine, qui cathedram in Cælo habes, tu *corda* doce.

Pars II.

Contentionis necessitas.

Juvat familiariter agere, ut *contentionis necessitas* paulatim oculis etiam cæcutientibus se ostendat. Dicite : Quid putatis ? Quantum requiritur, ut aliquis nostrum æternum damnetur ? Fortasse non habet infernus alios inco-

incolas, nisi fratricidas Cainos? nisi tyrannos Pharaones? nisi Judas proditores? nisi Sodomitas homines pessimos, & peccatores coram Domino nimis? Gen. 13. Sit ita. Quæro: An nemo præsentium est, qui verbo aut exemplo proximum suum in grave scandalum impulit? Ille *fratricida* est. Nemo suos famulos, imo suam animam ita profanis laboribus obruit, ut nunquam tempus inveniant Deo, & suæ salutis curæ vacandi? Ille *tyrannus* est. Nemo temporale lucrum gratiæ divinæ præhabuit? Ille *Judas* est. Nemo carnis libidini, & lascivæ Veneri mancipatus, obscœnis cupiditatibus frænum laxavit? Ille homo *pessimus* est, & *peccator coram Domino nimis*.

Verum cur ego talia scelerum monstra potius, quam scelera commemoro? Ut damneris, o homo infelix! non opus est imitari exempla famosorum gigantum, qui per summam impietatem Deum de Cœlo exturbare molliuntur: Sufficit, ut *unius* peccati gravis te reum facias: & *reus*, antequam expiaveris per pœnitentiam, moriaris. Ita nos docet *natura peccati*, quod constituit hominem Dei inimicum. Ita monet Scriptura: *Odio sunt Deo impius, & impietas ejus!* Sap. 14. Idem evincit triste exilium primorum Parentum: & horrendus lapsus Luciferi cum tertia parte Angelorum. Itaque si ostendero, *per acediam* fieri facile, ut in grave peccatum incidas, & fieri

fieri facile, ut antequam expies, moriaris : fateberis, opinor, quam alsero, summam *contentionis* necessitatem. Utrumque igitur *assertionis* meæ caput examinemus.

Quando Christus dixit : *Contendite intrare per angustam portam !* continuo adjecit plenam horrore sententiam : *Quia multi (dico vobis) quærent intrare , & non poterunt !* Angusta porta , ex mente SS. PP., est *observantia præceptorum*, conformiter ad illud : *Si vis ad vitam ingredi , serva mandata !* Matth. 19. Itane ? Ergo multi *quærent* servare mandata , & *non poterunt* ? Omnino ita. Quærent servare , & tamen non poterunt intrare in Cœlum, quia quærent, quin *contendant* : atque adeo quærent vel non satis cito , vel non satis serio, vel non satis *constanter*. Obiter, lente, cum fastidio quærent : obvia difficultas sufficiet, ut quærere desinant. Et quia in hac Providentia impossibile est, ut nullæ difficultates in observantia præceptorum occurrant : *Sic quærendo intrare , non poterunt* intrare : quia sic quærentium nulla est *voluntas* intrandi, sed mera *velleitas* : velleitatibus autem infernus quidem impletur : Cœlum autem, quod *vim* patitur, non expugnatur.

Debebat sufficere hoc ipse Veritatis testimonium, ut *contentionis necessitatem* nemo revocaret in dubium. Ne tamen pervicacibus

cibus ingeniis de sensu textus cavillandi facultas sit : etiam *ratione* pugnemus.

Attendite , quod hæc sit præceptorum synopsis : *Declina a malo , & fac bonum !* sive quod præceptorum duo sint genera , *affirmativa* , quæ præcipiunt bonum : *negativa* , quæ prohibent *malum*. Testatur autem Jacobus Apostolus in Epistola sua Canonica , quod *quicumque totam legem servaverit* : si offendat *in uno* , fiat *omnium* reus. Jam non exhibimus ex hoc Oratorio , priusquam fateri vos cogam fieri non posse , ut omnia præcepta servetis , atque ita *in nullum peccatum grave* incidatis , nisi *per magnam contentionem*.

Tres sunt classes hominum , quibus hic loquor , viri Ecclesiastici , viri conjugati , & juvenes studiosi. *Juvenes studiosi* Parentum spei , expectationi Reipublicæ , intentionibus Dei de se , & obligationibus suæ vocationis , adeoque præceptis *affirmativis* huic ætati propriis *sine contentione* nunquam satisficient. *Viris Ecclesiasticis* incumbunt obligationes sacrorum Ordinum , & onera Beneficiorum ; *sine contentione* non respondebunt. *Viri Conjugati* tenentur familiam , & sæpe Rempublicam regere. In utroque Regimine Deus scit , quam gravia peccata vel *per solas omissiones* , sive *per acediam* fiant. *Contentio* necessaria est *Marito* , ne per amorem superbæ uxoris debita contrahat , quæ nunquam

quam solvet, omiſſa obligatione coercendi
factum ſceminæ intra limites competentis
modestię, calcato metu rixarum. *Contentio*
neceſſaria eſt *Patri*, ne liberi aut per pro-
digalitatem redigantur ad incitas: aut per
incuriam & conniventiam malis moribus im-
buantur. *Contentio* neceſſaria eſt *Hero*, ne
per ipſius ſomnolentiam famulatio liceat im-
pune peccare: aut per avaritiam non liceat
ad Religionis exercitamenta ſuis horis in-
cumbere. *Contentio* neceſſaria eſt *Officiali*,
ſi Medicus, ſi Advocatus, ſi Judex eſt, ut
officio cum cura fungatur, non temere, non
imperite, non negligenter, non ad tertii in-
juriā. *Contentio* neceſſaria eſt *viro nobili*,
ut, ſi habet, quos ſive conſilio, ſive impe-
rio regit, juſ ſuum cuilibet tribuat *ſine*
discrimine: abuſibus noxiis fortiter ſe op-
ponat *ſine timore*: ſalubriter ſtatutorum
executionem urgeat *ſine reſpectu*: litigan-
tium diſſidia componat *ſine procrastinationi-*
bus: miſerorum querelas audiat *cum pa-*
tientia: ac tandem bono communi ſuam
operam conſecret ſine cupidine lucri aut glo-
riæ ſive pro ſua perſona, ſive pro ſua fa-
milia. Numeret, qui poteſt, peccata omiſ-
ſionis, quæ a talibus fiunt, ſi *per. Acediam*
volunt declinare moleſtias ac labores cum
recta officii adminiſtratione ſine ſpe diſpen-
ſationis connexas. Piget in re clara diutius
diſputare,

Ab affirmativis ad præcepta *negativa* vertamur : & cum *sine contentione* nihil fiat *boni* : an saltem declinare a *malo* possimus , quin *contentione* sit opus , videamus. Quamquam o Cælum ! an non jam malus est , qui omittit bonum , ad quod tenetur ? Sed omittamus hæc. Inspicite vos , obsecro , & circumspicite. Simplicissimus intuitus sufficiet , ut *contentionis necessitas* etiam ad evitanda peccata *commissionis* in oculos incidat.

Intra vos nidulantur *cupido* & *timor* , affectus feroces , & magnorum non raro Sanctorum prostratione infames , si *ab acedia* sustentantur , vel *acediam* generant. *Cupido* voluptatis carnalis virum secundum cor DEI in execrabile adulterium rapuit. *Cupido* modici lucelli ex Apostolo Apostatam fecit. *Cupido* altioris gradus ac tituli Angelum in diabolum vertit.

Similiter *timor* contumeliæ ad negationem Magistri optimum discipulum impulit. *Timor* egestatis Ananiam & Saphiram a primæ Ecclesiæ communione exclusit. *Timor* mortis Apostolos omnes a Christo in turpem fugam abripuit. Tantum *duo affectus* etiam in corde Sanctorum possunt , quando *acediæ* vel angulum cedunt.

Et tamen nihil de turba reliquarum passionum memoravi. Nihil de *amoris* phre-

phrenesi : nihil de *odii* rabie : nihil de ineptiis *gaudii* : nihil de vanitatibus *spei* : nihil de furore *audacia* : nihil de *tristitia* vi : nihil de consiliis *desperationis* : nihil de *ira* & *impatientia* motibus : nihil de anxietate *horroris*. Atque tot *intra nos* hostes nostram virtutem oppugnant.

Circa nos insuper omni tempore, omni loco infestant *verba* & *exempla* hominum pravorum, quos malus dæmon ad nostram perniciem incitat. Sunt, qui *suadent* flagitium, & speciem necessitatis exaggerant. Sunt, qui *defendunt*, & per fucatas rationes excusant. Sunt, qui *laudant* adeo, ausisque heroicis adnumerant facinora ab Evangelio damnata. Sunt, qui *imperant* insuper, suæque auctoritatis potestate impellunt. Sunt denique, qui sua, ac aliorum exempla ostentantes exultant in rebus pessimis, atque *cur tu velis esse singularis?* cum sarcasmo interrogant. Quid? inter tot occasiones peccati, in tot periculis, contra tot illecebras vis, ut credam, victorem te diu fore, nisi didiceris, & assueveris cum ejusmodi inimicis *contendere*? Credam, si tamen prius probaveris, quod non sis sicut alii hominum, in Adami peccato conceptus : sed per singulare privilegium & exemptionem a massa communi, liber ab omni *ignorantia*, immunis a *fragilitate*, nullique *levitati* obnoxius. Frustra es : *sine*

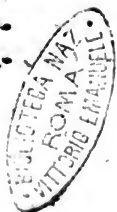
contentione fieri non potest, ut non facile in peccatum incidas. Inanime lignum non nititur contra torrentem.

Fortasse: Sit! incidam! inquires: num ideo in inferno jam sum? Non possum a peccato redire ad gratiam? Non, si clausa est *innocentiæ* porta, potero in Cælum per januam *pœnitentiæ* ingredi? Omnino, poteris: fateor enim. Sed *sine contentione*, nego, quod possis. *Contentio* sicut ad servandam *innocentiam*, ita ad agendam *pœnitentiam* est necessaria.

Veram pœnitentiam Patres nomine Baptisti *laboriosi* compellaverunt, ut intelligas inimicam esse *acediæ*. Labor est *in dolore*, ut peccati gravitatem graviter apprehendas, & graviter detesteris, cum serio proposito non repetendi. Acedia neque intellectum applicat considerationi, neque voluntatem detestationi. Ita dubius fit *dolor*. Labor est *in confessione*. Diligentiam Examen postulat, & victoriam pudoris sincera explicatio criminum. Sic scrutari viscera nimis molestum negotium est pro *acedia*: & exponere omnem numerum cum omnibus circumstantiis necessariis difficultas insuperabilis. Obiter facit omnia. Ita dubia fit *confessio*. Labor est *in satisfactione*. Promittenda est restitutio bonorum, & famæ: promittenda fuga occasionum: promittenda

tendus usus remediorum contra ipsam acediam. Promittuntur omnia, & nihil fit. Ita fit dubia *satisfactio*.

Plus dicam. *Acedia* ex horrore laboris, qui pœnitentiam comitatur, facile *excusat* peccatum. Quodlibet testimonium, quælibet ratio sufficit, ut iudicet homo, se aut nihil, aut non nisi leviter peccavisse. Amanetur tenebræ. Ita nullus fit dolor, nulla confessio, nulla satisfactio. Deinde *Acedia*, si etiam peccatum grave agnoverit: pœnitentiæ molestiarum impatiens *differt* de die in diem, donec tempus non erit amplius. Ita rursum nullus fit dolor, nulla confessio, nulla satisfactio. Denique *Acedia*, si etiam vice-
ris te, & de peccato rite pœnitentiam egeris, perseverantiæ tædio correpta, cito *resilit* a proposito, & vias antiquas repetit tentationibus impar, a quibus omnis pœnitens multum vexatur. Ita fit dolor inutilis, confessio inutilis, satisfactio inutilis *ad ultimum finem*, cum nemo, nisi qui perseveraverit usque in finem, coronetur. Ecce! futilis *excusatio*, imprudens *dilatatio*, & perpetua *inconstantia* sunt triplex effectus *Acediæ*, effectus dam-
nabilis, & damnans omnes, quotquot *sine contentione* ingredi cœlum sperant. Vana est spes. Et *ne incidas* in peccatum: & *ut resurgas* a peccato, summa est contentioneis *necessitas*: *Acedia* & innocentiam, & pœnitentiam perimit.

Conclusio.

ITaque decisa est Quæstio, AN? æquum omnino, & necessarium est, pro cælo contendere. Sequitur Quæstio, QUOMODO? Ut practice finiamus, breviter doceo. Patientia!

Salus animæ pendet a bona morte: bona mors a bona vita: bona vita a bona constitutione trium temporum, ex quibus vita componitur. Quid facit *Acedia*? Per tres actus tanquam per tres rivulos venenum suum in totam hominis vitam effundit. Primus est, *severa*, & *frigida pænitentia*, qualis quæ est, sæpe nulla, semper inconstans est. Ita *vita præterita* non emendatur. Alter, *negligens applicatio* ad negotia quotidiana agenda ex regulis Christianismi. Ita *vita præsens* ad Numinis beneplacitum non ordinatur. Tertius, *Incuria æternorum*. Ita non providetur *vita futura*. Verbo: *Acedia* facit, ut *sero* servire Deo velimus, & neque tunc *serio*, certe *non diu*. Videtis, ad quam horridi præcipitii marginem *homo piger* consistat.

Verum his actibus in perniciem animarum grassanti vitio ut opponamus nos, jubet Dominus acclamans inertibus: *contendite!* Contendere est *contra ire*, atque arma armis repellere. *Acedia* contraria est *diligentia*: per diligentiam igitur *contra acediam* imus. Arma sunt *actus animæ*. Tribus actibus vitii, contrarii *tres actus* virtutis exerceantur, atque

atque per frequentationem in habitum transcant: & debellavimus. Quæritis, quos *actus* velim? dixi *contrarios*. Ita ex una voce intelligitis, quales sint. Dolor, amor, timor sunt illi actus, a quorum usu EXTERMINIUM ACEDIÆ venit. DOLOR contrarius est *seræ frigidaque penitentia*: emendat *tempus præteritum*: & facit nos Deo servire *cito*. AMOR contrarius est *negligentia*. Ordinatur *tempus præsens*: & facit nos Deo servire *serio*. TIMOR contrarius est *incuria æternorum*: providet *vita futura*: & facit nos Deo servire *constanter*. Dolor, amor, timor, *totam hominis vitam* ad Dei nutum componunt. Itaque in dolore, in amore, in timore omnis hujus tridui cura versabitur. Cura utilis! occupatio jucunda! triduum felix! Ergo ad rem. VIVAT JESUS! Moriatur Acedia! Hæc sit telsera belli sacri, quod pro expugnando Cælo suscipimus. Cælum vim patitur: vim interamus! sine vi nihil fit. Ecce! *Vexilla Regis prodeunt*: *fulget Crucis mysterium*! Ex hac Cruce clamat JESUS: *Contendite intrare per angustam portam*! Exemplum dedi vobis. *In hac cruce* legis *futurae Beatitudinis Existentiam*, omni certitudine certam: & *Essentiam* omnium bonorum aggregatione perfectam. Pro bono, aut *incerto*, aut *levi* ego mortem crucis non subiissem. *Ex mei sanguinis pretio discite*, quam sit *æquum* pro Cælo contendere. Rursum *per hanc Crucem* manifestat se contentione *necessitas*. Certe

te si oportuit pati me, & sic intrare in gloriam meam: servus non est major Domino: nec ego laboravi ideo, ut vobis otia liceret. Vigilate! orate! contendite! *sine contentione* neque cavebitis, ne *in peccatum* incidatis: neque obtinebitis, ut *a peccato* resurgatis, si incideritis. Postremo *ex hac Cruce* doceo vos contentionis *modum*. Tempore passionis meæ tristis fuit anima mea usque ad mortem: pro vobis *dolui*. Sic Deum, sic vos *amavi*, ut me ipsum in Crucem darem. Cœpi *tædere*, & *pavere*, quia vobis *timui*. Tantæ contentionis & *causa*, & *modus* mihi dolor, amor, timor fuerunt. Exemplum dedi vobis. EGO SUM VIA! difficilis via, sed unica. Nam nisi *per me*, nemo intrabit in regnum Cœlorum. Nolite errare *cum multis*, qui *per viam planiorem* (dico vobis!) quærent intrare, & non poterunt. Hac est eundum.

Hac ibimus Domine. Tu trahe nos, & curremus in cruenta vestigia. Salve o sancta Crux, semper desideranda, sollicitè amanda, sine intermissione quærenda! Venite! adoremus! Quem? Christum adoremus, Messiam nostrum, non qualem Judæi expectant sedentem in solio, fulgentem gloria hujus mundi, qui suo cultori omnia regna ex alto monte ostendens dixit: *Hac omnia tibi dabo, si cadens adoraveris me!* Matth. 4. Non, non talis est noster Messias: sed cujus *regnum non est de hoc mundo*: cujus purpura est sanguis, cujus

cujus corona sunt spinæ, cujus thronus est Crux: Ille est noster Christus. Messias Judaicus ad infernum: Christus noster ad Cælum est Dux. Venite! adoremus! Promittamus-sequelam.

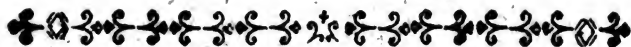
O qui teipsum dedisti *viam* nobis, Domine JESU Christe! da *animum generosum*, ut a te neque ad dextram, neque ad sinistram declinemus. *Ad dextram* amor vitæ commodæ invitatur. *Ad sinistram* impatientia molestiarum trahit. Jam huc, jam illuc *Acedia* sevocat, ipsum laboris nomen supra modum fastidians. Sed nos non audimus Sirenem. Te audimus. Neque enim alio fine huc convenimus, quam ut quæreremus ex te: *Quid faciendo vitam æternam possidebimus?* dixisti: **CONTENDITE!** Audivimus Contentionis æquitatem, necessitatem, & modum. Superest, ut per hoc triduum, quod uni Tibi audiendo consecramus, animes nos, ut, quod faciendum esse intelleximus, faciamus. *Acedia* obfistit. In exterminium *acediæ dic verbo*: & irruent super nos dolor, amor, timor: junctisque viribus scædam belluam prosterrent, proterent, enecabunt. *Dic verbo*: & fiet. O fiat! **VIVAT JESUS! Moriatur acedia!**

NB. NB. *Finita dissertatione dimissurus Auditor* Director monuit de hora 1. *Meditationis in crastinum*, rogavitque, ut congrue ad exhortationem Christi animum affer-

rent huic resolutioni affixum : Volo salvare animam meam, quocunque labore conflet! Addidit : Laboris, quem hæc Resolutio exigit, tres partes sunt : volo servire Deo cito: volo serio: volo constanter. Vel una si desit, resolutio ad salutem insufficiens est. Porro singulis se opponit acedia, quæ causa est, propter quam toto triduo hoc unum vitium sumus oppugnaturi. Certum est enim, quod dixi: hoc unum si expugnaverimus, satis est: salvi erimus. Initium pugnae, obsecro! hodie adhuc facite ante somnum per breve Examen. Examinis materia sit hic Syllogismus: Servus piger non salvatur: sed ego sum servus piger: ergo non salvabor. Conclusio est in forma, & Major de fide. Ad Examen pertinet, ut severe interroget quisque seipsum, an possit negare Minorem: Notate hoc bene, Contendite intrare per angustam portam! Ex his Christi verbis fuit hic syllogismus: Servus piger non salvatur: sed ego sum servus piger: ergo non salvabor. Conclusio est in forma, & Major de fide. Va infelici, qui hac nocte moriturus non posset negare Minorem! va illi! Ita discessum est in silentio.

Dies

Dies I.

Dies Doloris.

NB. NB. *Ingressus Oratorium Director iterum salutavit Congregatos, & dixit: Laudetur Jesus Christus! Responderunt: in æternum. Tum ille: Meministis, ajebat: Syllogismi adhuc, quem pro materia Examinis dabam? sic habebat: Servus piger non salvatur: sed ego sum servus piger: ergo non salvabor. Heu! si aliquis hac nocte mortuus esset, & non potuisset divino Judici negare Minorem: ubi esset? . . . Sed hodie sic comparabimus animum, ut saltem deinceps servi pigri non simus. . . Dies bodierna dies doloris erit. Dolor emendabit vitam præteritam, & accediam pœnitentiæ expugnabit. Itaque irrue sancte dolor! ipsas medullas occupa! beati, qui lugent, erunt. Lacrymæ pœnitentium sunt vinum Angelorum. Hoc vinum hac die Cœlitibus propinemus. Veni Creator Spiritus.*

Finito Hymno, qui ab omnibus alta voce recitabatur, dixit Director: Jam humiliare capita vestra Deo! Deo a vobis offenso, Deo forte adhuc vobis irato, & inimico, Deo
non

non nisi per serium dolorem placando. Contendite placare! tardatum satis est: serviendum est Deo cito. Cor ad dolorem, oculos ad lacrymas comparate. . . .

Doloris, & primæ Meditationis materia est peccatum. Puncta duo. Actum peccati in primo: Statum peccati considerabimus in secundo. Fructus erit dolor intensus, & frigida pœnitentiæ emendatio celeris. . . .

Præludium I. Contemplatio Christi in horto peccata nostra deplorantis inter gravissimos gemitus, usque ad sudorem sanguineum, usque ad agonem.

Præludium II. Supplicatio pro gratia intensi Doloris. JESU! qui amarissimos peccati fructus propter nos gustasti avidè: fac nos vere tecum flere! Sedeamus.

MEDITATIO I. De Gravitate Peccati.

PUNCTUM I.

Consideratur actus peccati.

I. *Peccatum mortale a morte animæ sic dictum, est libera transgressio Legis DEI graviter obligantis. Talis actus, si vel unicus fuerit, ajo, quod sit digna æterni, & intensissimi doloris materia. Intueri enim possumus*

sumus in ejusmodi actu primum *substantiam*, deinde *circumstantias*. Utraque consideratio horridissimi horroris origo est.

2. In *substantia actus* graviter peccaminosi exhibet se execrandus *contemptus Dei*. Nam tria ad *substantiam* peccati mortalis concurrunt: *in Deo*; voluntas *graviter* obligandi, sive exigentia obedientiæ sub interminatione indignationis æternæ: *in homine*, plena advertentia ad gravitatem præcepti *ex parte intellectus*: & plenus in transgressionem consensus *ex parte voluntatis*. Atque ita peccare graviter dicitur ille omnis ac solus, qui *sciens & volens* imperanti Deo obedire detrectat, *parvi pendens*, quod gratia Domini sui excidat, cum periculo æternum carendi, & hoc ideo, ut vel bonum aliquod *temporale* obtineat: aut a malo *momentaneo* liberetur. Age! In hac verissima explicatione *de natura peccati* quis ita cæcutit, quin gravissimum Dei contemptum perspiciat? *Libere* fit peccatum: igitur *per electionem*. Electionem autem præcedit *cognitio indifferens*, per quam ad utramque partem contradictionis voluntas *inclinatur*: ad neutram *rapitur*, quia neutra aut bonum *purum*, aut malum *purum* proponit. Una ergo pars dicit e. g. *Evæ: carpe pomum, nam dulce est, etsi prohibitum sit!* Altera: *Non carpe, nam prohibitum est, etsi dulce sit!* Per hanc cogitationum pugnam Eva aliquamdiu suspensa

nu.

nutavit, lancium instar in libella certantium. Tandem vero *per consensum* addidit pondus novum: comestionem *insuper habita prohibitione* elegit; hoc est: a Creatore se ad creaturam convertit: maluitque appetitui suo satisfacere, quam Dei Opt. Max. gravissimo imperio obedire. Ecce! hæc est *natura peccati*: & similis *electio* toties repetitur, quoties *actus graviter prohibitus* adhibetur *ut medium* ad consecutionem boni, vel fugam mali *temporalis*: electio utique non modo imprudens: sed temeraria, petulans, impudens: *Summo Bono*, ad cujus fruitionem creati sumus, summe contraria: *Summo Domino*, cui summam obedientiam ex mille titulis debemus, summe injuria.

3. Eja! ubi sunt modo, qui dicunt: *Si furor: si mæchor: si ulciscor injuriam: non volo Deum offendere: sed facio talia, quia cogit necessitas: quia libido trahit: quia honor familiæ postulat. Sit Deus, qui est! non me oppono. Imo gratulor! æstimo! amo! adoro, modo se meis non opponat consiliis. Superi! Inferi! Potestis ita impie loquentes patienter audire? Homo inanis! Vis igitur, ut sinat Deus exlegem te vivere? Vis, ut dominio in te suo se exuat? Vis, ut non sit contrarius tibi, si tuas delicias, honorem, necessitates plus cures, quam voluntatem ipsius? Et dicis tamen: Sit Deus, qui est: non me oppono. Quid? cum vis talia, non vis*

vis hoc ipso, ut cesset Deus esse, qui est? Profecto cum primum tu eris *exlex*: cessabit Deus esse *Dominus tuus*. Cum tibi licebit, te, & tua plus amare, quam Deum: Deus cessabit esse *summum bonum tuum*. Si æstimari, amari, adorari se patiatur cum hac clausula: *ne se tuis opponat consiliis*: jam esse Deus cessavit, quia desiit esse *ultimus finis* tibi. Quam est igitur hæc stolta protestatio: *cum ago, quod Deus prohibet, non volo Deum offendere*! Ipsi termini pugnant. Non obedire Deo est contemnere Deum: contemnere autem & offendere synonyma. Ipsi *substantiæ actus* peccaminosi *qua talis* intrinseca est *vilipensio Dei*, quia, qui peccat: *sciens, volens*, tergum Deo vertit, & per calcatas legum tabulas in malum ruens, revocantem cum minis Dominum audire non curat. *Ex ore suo* hominem peccatorem judicemus. Age! jube, ut Auriga tuus rhedam, & equos paret. Ille audit imperium. Jamque executuro obviat amicus: invitat ad hospitium: vini generosi mensuram sitienti promittit: persuadet. Facinus audax continuo defertur ad te. Et quid tu? Exardes iracundia: furis: vocato ad te homini negligentiam exprobras: vestibus exuis: domo ejicis. Parcius bone vir! Quid enim adeo graviter peccavit auriga? Hei! gravissime me offendit, respondes: luat! Ex illo de meis ædibus æterno luat! Offendit, ais? testis ego sum: *offendere noluit*. Voluit tantum

tum in socii diu non visi gratiam adire hospitium: voluit suæ gulæ litare. Atqui ego, inquis, aliud jufferam: *Ego sum Dominus.* Imperium meum voluntati plebei hominis, & suæ gulæ postposuit. *Contemptus*, offensus sum: injuriam vindico . . . Vindica! Vindica! nihil obisto. Unum interrogo cum Apostolo Rom. 2. *Nonne, in quo judicas alterum, teipsum condemnas?* Heu! Quoties peccasti graviter, toties Dominum Dominorum per atrocissimum contemptum offendisti. In ipsa actus peccaminosi substantia hic DEI CONTEMPTUS latet.

4. Adde substantiæ *circumstantias*: malitia in molem immensam crescet. Omitto *communes*, quas notissimus versiculus: *Quis, Quid, Ubi, Quibus auxiliis, Cur, Quomodo, Quando*, exhibet. Unam (quia Auditoribus literatis, ac nobilibus loquor) unam circumstantiam *Personæ peccantis* attendo, quam etiam in peccato Davidis Deus exaggeravit. Audiamus Prophetam scelus adulterii exprobrantem gementi. *Hoc, inquit, dicit Dominus Deus Israël. Ego unxi te in Regem super Israël: & ego erui te de manu Saul: & dedi tibi domum Domini tui: & si parva sunt ista, adjiciam tibi multo majora. Quare ergo CONTEMPSISTI verbum Domini, ut faceres malum in conspectu Domini? Blasphemare fecisti inimicos Domini propter verbum hoc.* 2. Reg. 12. Quasi diceret: *Ingrati-*
ti-

titudo & scandalum, tanquam caput & cauda peccati Davidici horrendis modis malitiam aggravant. Non ut *Pastor* peccavit, sed per gratiam Dei jam *Rex*: necesse fuit, ut *talis contemptus a tali* molestissimus Deo accideret. Tale vero est omne peccatum, quod sive Nobilis peccat, sive Literatus. Ego, dicit Dominus unicuique nostrum, *Ego unxi te in Regem*: Dedi *eminentiam* supra vulgus, & ad regimen sive populorum sive animarum vocavi. *Ego te erui de manu Saul*: & a necessitate tractandi stivam, asciam, acum liberato, *dedi Domum*, divitias, commoda, auctoritatem, potentiam, reverentiam subditorum: *Et si parva sunt ista, adjiciam tibi multo majora*: nam qui sive doctrina, sive exemplo, sive per officii sui curam ad justitiam erudierint multos, *fulgebunt sicut stellæ in perpetuas æternitates*, Joan. 12. & tantum supra plebem eminebunt in cœlis, quantum eminuerunt in terris. Tantus erga Nobiles ac Literatos Dei affectus est, si nobilitatis ac scientiæ prærogativa ad DEI honorem studiose utantur. Si autem non utantur: si, qui peccatum persequi, & exterminare *vi suæ vocationis* deberent, ipsi peccant: ingrati animi scœdissimam labem execrans Deus, atque contemptus tam *qualificati* impatiens exclamat: *Audite Cæli & auribus percipe terra, quoniam Dominus locutus est! Filios enutrivì, & exaltavi: ipsi autem spreverunt me!* Isa. 1. Ipsi illi,

C

quos

quos ego honoravi: quos ut filios delicatius alui: quibus, etsi per naturam sint sicut cæteri hominum, dixi tamen: *Dii estis!* Pl. 71. meæque Eminentiae, & Sapientiae, & Potentiae magnam partem communicavi: ipsi *spreverunt me!* . . . Acerba querela est, qua percussus David, cum singultiens pectus, & prorumpentes lacrymæ plura non sinerent, duobus verbis: *Peccavi Domino!* vehementissimum dolorem locutus fuit.

5. *Duobus verbis*: quæ si nos serio pensaremus, utique similiter, ut David, fleremus amare de quolibet actu peccati, quo Deum offendimus. . . *Peccavi Domino!* Peccatum in sua substantia contemptum Dei includit: igitur ego Deum contempsi! *Obstupescite Cæli super hoc, & portæ ejus desolamini vebementer!* Jer: 2. *Ego Deum contempsi: & sciens, ac volens excidere gratia Supremi Domini elegi potius, quam pravæ inclinationi resistere, quæ me ad sceleratam inobedientiam incitabat: o insana electio!* . . . Domine! quasi mea nihil interesset, sive iratum te mihi, sive amicum haberem: sic æstimavi te! *Peccavi!* . . . *Incipit lamentatio animæ peccatum suum agnoscantis, & desilentis amare!* . . .

Peccavi! . . . . O grande peccatum nimis, etiam in circumstantiis, quia hominis literati, quia hominis nobilis peccatum fuit! . . . Si peccat homo rudis, excusationem utcumque ali-

aliquam admittit ingenii cruditas nullis literis expolita: neque apta, ut exhibeat in se *voluntati* congruam imaginem Majestatis offensæ. Et si homo de plebe peccat, per fragilitatem sæpius, quam per petulantiam labitur, atque per externas potius tentationes, quam per internas cupiditates præcipitatus. Verum vir literatus aut nobilis ita fere differt ab homine de vulgo, sicut Angelus ab Adamo. Veniam Criminis *Adamus* obtinuit: *Angelus* non obtinuit, quippe quem *scientiæ ac nobilitatis* super hominem excellentia miseratione *indignum* fecit propter animi vitium pro tantis prærogativis *ingrati*. *O infelix excellentia!* quæ aliud nihil prodest, quam ut, qui peccator est, *major* peccator sit. . . *Peccavi! Incipit Lamentatio animæ peccatum suum agnoscentis, & deflentis amare!* . . .

Et accedit huic circumstantiæ *a persona peccantis* hæc observatio, quod multi peccent, non modo *qui* literati, vel nobiles sunt, sed *quia* sunt, non peccaturi (loquendo de certis peccatorum generibus) si aut *nobiles*, aut *literati* non essent. Nunquid enim, qui nunc *per præpotentiam* subditos emungit, ac opprimit: *si non esset nobilis*, ipse gravissimum jugum ferens ad stivam sudaret? . . . Et qui *per summam licentiam* in omnem libidinem se impudenter effundens, alienæ pudicitæ passim insidiatur: nunquid *pœna metu* compesce-

retur, nisi *nobilitas* impunitatem sponderet? . . . Præterea, qui nunc in *vanissimæ ostentationis puerilem pompam ac alimentum*, corrumpit iustitiam: exercet usuras: ambit officia, ad quæ non est natus: contrahit debita, quibus nunquam solvendis par erit: *si de plebe esset*, nunquid parcius viveret? . . . *Literati* autem, Eheu! quot scelerum se reos faciunt, quorum ne quidem scirent nomina, si *scientias* ignorarent! . . . Simonia, Usuræ palliatæ, protractæ lites, præposteræ libidines, occultæ hæreses, lectiones & scriptiones librorum vel impudicorum, vel calumniantium, noxia consilia, ingeniosæ fraudes, & machinæ, non sunt *peccata rudium* . . . Sunt *nobilium*, sunt *literatorum*, beneficio sanguinis atque ingenii adversus Benefactorem Deum impiissime abutentium. . . Non potest *ingrati hominis* audacia horrenda in atrociorum Numinis contemptum surgere. . . Erravi! Surrexit, surgit, surget, quoties præter malitiam sibi propriam, caudam *scandali* post se trahit, per quod Deus *honorem*, Literatus aut Nobilis *auctoritatem*, Proximus *animam* perdit. *Peccavi!* . . . *Incipit Lamentatio animæ peccatum suum agnoscentis, & desolentis amare!* . . .

Blasphemare fecisti inimicos Domini, aiebat Davidi Nathan: nec enim erit peccatum tuum occultum diu. Et quid dicent homines, cum audierint? Mirabuntur, quod qui

qui ejusmodi est, eum Deus in solio Israelitico toleret; atque *de Providentia* dubitabunt. Ita Deus amittet *honorem* . . . Tu vero qua fronte, qua efficacia deinceps inter subditos sive *in Ecclesia*, sive *in curia* observantiam divinæ legis urgebis, postquam per transgressionem ex Judice factus Reus amisisti *auctoritatem*? . . . Nihil efficies. *Exemplum* nocebit plus, quam *imperium* proderit. Plures *animæ* interibunt . . . Ista Nathan Davidi: similia nobis conscientia oggerit. . Nimirum inter peccata plebis, & peccata Nobilium ac Literatorum ingens discrimen est. Plebei homines vel peccant *occulte*, quia nemo illis attendit: vel peccant *sine damno*, quia illorum exempla *vim trabendi* non habent; vel peccant, sed non *impune*. Brevius: Peccata plebis aut *non observantur*, aut *spernuntur*, aut *puniuntur*. Verum quoties vir Nobilis aut Literatus peccat, aliquis *Lucifer* peccat, secum casum stellarum trahens. . Peccata *talium* vix fallunt oculos vulgi ad observationem Majorum proni: & quamprimum illa vel per suspicionem verisimilem fiunt publica: fiunt *pestifera*, omnemque Communitatem inficiunt. . . Sunt *peccata*, ut ita loquar, canonizata, tanquam *Jovis* aut *Mercurii*, a quorum divinitate propriam sibi turpitudinem exuunt; *peccata*, quæ in omni tribunali *Patronos* semper, sæpe etiam *advocatos* inveniunt: *peccata*, quæ denique *abusus* in usum vertunt, quietumque sensim in Repu-

blica imperium obtinent, eo quod rarus Baptista sit, qui Herodi æque ac Herodis satelliti imperterritite dicat: *Non licet*. Horrenda peccata, quippe quæ præter malitiam communem complectuntur singularem ac propriam, eamque *geminam*, unam ab ingrato animo *personæ peccantis*: alteram ab effectis *ipsius peccati*, quod in homine nobili aut literato semper *caudatum* est. .

Ego tamen peccare potui ! & sic potui !
 . . . Heu ! demonstrata est horrida veritas :
Unus actus peccati talis digna est æterni doloris materia. . . Rumpe costas pectus , & spatium dolori laxa ! *Peccavi ! Incipit lamentatio animæ peccatum suum agnoscentis , & deflentis amare ! Peccavi Domino . . .*
 Audite hoc cœli ! audi terra ! obstupefcite Inferi ! *Peccavi Domino ! & ego ! ego sum ille vir* , qui per insanissimam audaciam contempsi Deum : & obedientiam exigenti cum execrabili protervia dixi : *Non serviam !*
 . . . Heu ! Potuit hæc vox ex ore hominis *nobilis , ac literati* prodire ? Nec cœlum me fulminavit , terra sorbuit , Inferi rapuerunt ? . . . *Ego sum ille Vir* , qui per Dei gratiam a massa vulgi secretus , ipso privilegio , quod supra vulgus me extulit , abusus sum contra Dominum , ejus beneficium hæc secretio fuit ! . . . *Ego sum ille Vir* , qui postquam electus sum , & studiis literarum admotus , ut essem *lux mundi* ; &
 sal

sal terræ : nunc sicut *sal infatuatum* per peccati infamiam pedibus conculcantium prote-
ror : & per exempli pravitatem *sicut ignis fatuus* à Deo abduco , quos trahere ad Deum debuisssem ! . . . Tantum malorum ab uno ma-
lo , *ab uno actu peccati* venit . . . Vah ! Quæ
cæcitas infelicem animam tenuit ! . . O ma-
lum omni malo deterius , quam sero te cogno-
vi ! quam sero te detestor ! . . .

*Incipit lamentatio animæ peccatum suum
agnoscentis & deflentis amare ! . . .* Conver-
tere anima mea ! Convertere ad Dominum
Deum tuum ! . . *Actus peccati* actus aver-
sionis fuit a Creatore ad creaturam : Con-
vertere ad Dominum Deum tuum ! . . .
Domine ! Quis similis tibi ? Et ego te con-
tempto obedire meo appetitui malui , quam
tibi ! *Mea culpa ! . . . Domine DEUS !*
coram te curvantur , qui portant orbem !
Ego vero pingui cervice , & erecto collo
contra Omnipotentem cucurri , similiter uti
petulans jumentum contra stimulum calci-
trans ! *Mea culpa ! . . . Domine Deus meus !*
Omnia ossa mea dicunt mihi : *Deus meus
tu es !* Ego autem per caleatum decalo-
gum digito tuo scriptum , persequabar fugi-
tivas stultitias , & exultabam in rebus pes-
simis ! *Mea maxima culpa ! . . . Domi-
nus est , cui non obedivi ! Deus est , quem
contempsi ! Dominus meus ! Deus meus , quem*
C 4 dere-

dereliqui, a fonte aquæ vivæ ad cisternas dissipatas *aversus* ! . . . Anima fatua ! ingrata ! impia ! . . . Usquequo insensibilis eris ad tantum malum, & tam amarum ? Convertere ! Convertere ad Dominum DEUM tuum ! . . .

Equidem DD. Sodales, placet hic luctus Deo, & hæc lamenta iratum placant. Sed parcite vobis ! Summum dolorem non *actus peccati* postulat : *Status* postulat, de quo sit

PUNCTUM II.

Consideratur status peccati.

1. **P**ostquam perspeximus, quanto dolore digna sit culpa *in actu peccati*, sive substantiam actus, sive *circumstantiis* intueamur: non erit difficile intelligere, in quam lacrymabili statu versetur, qui *in statu peccati* est. . . Dicuntur autem illi in statu peccati esse, qui 1. postquam peccarunt, *non statim* per dolorem perfectum, aut legitimam confessionem *retractant* peccatum. 2. Qui cito quidem retractant peccatum, sed cito etiam *relabuntur*, atque propter assiduos relapsus, *moraliter* censentur nunquam a peccato cessasse. 3. Qui cessant *ab actu*, sed non *ab affectu* ad peccatum, quales *ordinarie* sunt, qui *lucrum* ex peccato habent, aut quos ad peccandum egestatis, vel contemptus *impatientia* trahit. 4. Qui *in proximo peccandi periculo*,

culo, quod fugere possent, temere *persistunt*: aut, si fugere non possunt, necessarium consuetudini deponendæ *conatum* adhibere contemnunt. 5. Tandem, qui peccati quidem *comissionis* nullius sunt rei: *per habitum* tamen vivunt in perpetuis *omissionibus* obligationum officii sui, aut status, quas *sciunt*, & facile *advertunt*, etsi *singulæ* veniales sint, sæpe in mortale coalescere, live *per intentionem in statu negligentia* perseverandi: *sive per collectionem & cumulum* omissionum, cum officii neglectio in grave damnum Reipublicæ, aut in grave detrimentum honoris Divini redundat. *Primo modo in statu peccati* per integrum annum vixit *David*, non citius de pœnitentia cogitans, quam Propheta admonuit. *Altero modo peccavit Saul* per odium erga *Davidem*, de quo quanquam interdum doluit, tamen continuo persecutus est persecutionem, velut suæ pœnitentiæ pœnitens. *Tertio modo peccant fures*, qui deprehensi in periculo abjiciunt sarcinam post dumetum, non item animum resumendi, si persequentium industriam fefellerint: peccant *Tbaides*, quæ ex prostitutione corporis vitam sustentant: peccant *militēs*, qui punctum honoris sui in vindicta, & duellis constituunt, quidquid Evangelium reclamet. *Quarto modo rei* sunt, quotquot ab oculo, a manu, a pede suo *scandalum* patiuntur. Volo dicere, quibus aut *familiaritas*, aut *officium*, aut *Famulitium* oc-

casio ruinæ est. *Quinto modo denique in statu perpetui peccati mortalis versantur Parentes*, qui per diuturnam *conniventiam* (et si in levibus excessibus) aut per bonæ educationis *incuriam* liberis suis januam aperiunt ad omnem licentiam. Versantur *Filii*, qui verbo, opere, ignavia, inobedientia, cruditate *graviter* parentes contristant, idque non per unum vel alterum, *sed per actus frequentatos* irreverentiæ, quorum licet *singuli* levem culpam non superent: *continuatio* tamen spem bonæ frugis evertit. Versantur *Advocati*, *Consiliarii*, *Judices*, vel officii sui obligationibus *impares*, vel in executione *lenti* cum litigantium damno: *Sacerdotes ac Parochi* de suis redditibus plus, quam de Ecclesia, & animabus solliciti; *Magistratus*, & quisquis præest, in abolendis abusibus, & bonarum legum urgenda observantia vel *improvidus*, vel *timidus*, vel *inefficax*. Atque ex horum numero, quos jam descripsi, si quis est nostrum, dico illi: *Amice! in statu inimicitia cum Deo es positus*, qui status *tristissimus* est, si scias: *infelicissimus*, si nescias: *horrendus*, si contempnas. Iterum ergo *incipit lamentatio animæ*: aperti sunt fontes lacrymarum, & *lacrymæ ejus in maxillis ejus! . . .*

2. Si *scis*, quod peccati mortalis sis reus, obsecro, fierine potest, ut *in hoc statu* vel *semel sincere* rideas, aut vel per *unam noctem* placi-

placide dormias ? aut officio *pacate* fungaris ? Non tibi quotidie , non in singula momenta ruens de Cœlo vox in aures clamat : *Reus es mortis ! & : Deus est hostis tuus ? . . Heu ! Hostis Deus !* Quid tristius dici potest ? . . *Excidisti gratia Dei ; infinita jactura est ! incidisti in iram Dei : lamentabilis casus est ! . .* Enim vero , vir bone , *experiris* , quod dico : & ego nunc scio , quare tristis sit anima tua , & quare conturbet te . . Haftenus mærorem vultus , rugas frontis , ominosum silentium , fugam hominum *affectui bypocondriaco* tribuebamus : Nunc vero , cum in visceribus peccatum alas , in promptu causa est , cur *melancholia* te torqueat . . . Conscientia facit , ut peccatum tuum *contra te* sit semper . . . Itaque diu , noctuque *hic aspectus* cruciat tanquam ferocis furiae , armatae crudeli flagro in æternam carnificinam . Quocunque pergis , tecum est : & infelicem Cainum persequitur . . . Vagus ille per orbem ambulat : nusquam peccatum abest . . . Uxorem ducit : tristitia ancillatur . . . Delicias variat : nullæ sapiunt . . . Gignit filios : nullus est Isaac , nullus *Rifus* . . Amplissimam urbem condit : mens tamen angustiis premitur . . . Fit Princeps populi , verentur subditi , ad nutum obediunt : sola Conscientia reluctatur , & quo magis jubetur tacere , magis clamat : *Caine ! Deus te odit ! Deus odit ! . . Tonat de dio : tremit animus : Caine ! fulmen*
immi-

*imminet! . . . Aureæ stellæ de nocte fulgent: monet animus: non fulgent tibi! non tibi! . . . Occurrit innocens filiolus: gemit animus: utinam esses sicut parvulus iste! . . . Latitudo dominii se oculis objicit: oggerit mens: Quam diu hæc? & quid postea? . . . Tristissimos dies miser in istis turbis agit, & noctes insomnes pœne. . . Imo pœnis nec somnus vacat. Imago Abelis somniantem terrefacit, vindictam a Coelo postulans. . . O vita misera! & quo diuturnior, eo miserior: Verissime *tristis vita*, in qua delectat *nihil*: affligunt omnia hominis animum, *scientis*, se esse in statu peccati gravis. . . Si autem in hoc statu es, *quin scias* te esse: equidem erit *vita tristis* minus: sed multo *infelix* magis. . .*

3. Infelicem voco, quia tua *ignorantia* neque *innocentem* te faciet, neque *pœnitentem*. Qui enim *prioribus* quatuor *modis* in statu peccati sunt, *oblivisci* fortasse ad tempus suæ conditionis infortunium possunt: *nescire* non possunt. . . *Actus peccati* enim, sicut explicavimus, positus est *a sciente* ac *volente*: igitur, nisi *retractatio* similiter *a sciente*, ac *volente*, & quidem *efficaciter* *volente* posita fuerit: *ignorare* homo non potest, quod *actus* peccati *perseveret moraliter*, atque adeo transierit in *statum*. . . Quodsi per alia *distractus*, non recordatur, in quo statu sit animus, *peissima*

ma oblivio est . . . Nemo enim ideo desinit esse reus , quia non recordatur , quod reus sit . . . Prædonem dormientem , cum minime periculi memor est , Ministri Justitiæ in carcerem rapiunt . . Major difficultas cum illis est , qui *quinto modo* , hoc est , per *continuatæ* sive *commissiones* , sive *omissiones mere veniales* peccant , quomodo versari possint in *statu peccati gravis* , cum nesciant , quando continuata multiplicatio levium compleat *malitiam gravem* . . . Certe *stante hac ignorantia* videtur stare non posse sive *advertentia* , sive *consensus plenus* , qualis ad peccatum *grave* requiritur ex eo capite , quia non potest esse *volita* malitia , quæ non est *cognita* . . . Hæc interroganti interrogando respondeo . . . Alis Oeconomum domi tuæ *bene gnarum* , quid *ex officio* tibi debeat : certe gnarus esse debet . . . Ille , ne molestus conservis sit : neque observat , quomodo quilibet suo munere fungatur : neque pigros ad opus urget : neque invigilat infidelibus : emergentia damna non prospicit : occasiones juste lucrandi negligit : debitoribus solutionem procrastinantibus conivert : denique *sibi* vivit , *incurius tui* . . . Tu mones hominem sæpius : non raro segnitiam increpas : minaris supplicium , si ignaviam rationibus tuis graviter obfuisse deprehenderis . . . Nihil obtines . . . Postremo intra triennium decies mille florenorum detrimentum œconomix tuæ per *hominis negli-*

negligentiam evenisse intelligis . . . Quæro, quid facis? . . . Non tu inertem œconomum mercede multas? non domo ejicis? non ad præstandum damnum obstringis, si potes? . . . Haud dubie: damnum enim, ais, & *cognitum*, & *volitum* fuit servo *pigro*, & villico *iniquo*, æque ac si dissipasset bona mea *positive*, ut *prodigus*. . . Atqui nulla designari hora, nulla dies potest, qua tibi *graviter* nocuisse miser dicatur: quo jure tam austerus es illi? . . . Quid? Sit damnum *leve* ab omissionibus *singulis*, inquis: non est leve a *continuatis* . . . Imo attende, quid dicas. Nam ego neque *inter continuatas* ullam video, quæ certo fuerit graviter noxia. . . Nulla sit, ais: Quid tum? at ipsa *continuatio* graviter nocuit. . . Hoc homo, cum suscepit officium, *ignorare* non potuit: hoc *cavere* debuit: reus est. . . . Recte judicasti . . . Et nempe ita est. *In peccatis omissionis*, etsi *advertentia* ad malitiam gravem *in singulis* sæpe absit: ideoque a nobis *determinate* non quælibet, sed illa sola, quæ *per se solam* opponitur præcepto gravi *affirmativo*, damnari ad interos possit: tamen, quod *continuatio omissionum levium* (uti & *commissionum* successive coalescentium *ad effectum* graviter prohibitum) exerceri diu possit sine *scientia* & *advertentia* ad gravem malitiam, non credo . . . *Facilius* excutitur cogitatio, & remorsus contemnitur, quam sit in peccatis, quorum malitia *sensus* ferit,

ferit, hoc credo . . . Sed *hæc facilitas* obligationem *se inspiciendi* non aufert . . . *Inspice te!* continuo, quod sis in statu peccati mortalis, citra dubium scies . . . Hoc ipsum *si omittis*, ne scias, stulte agis. Jam enim tua ignorantia culpabilis est, & sicut *servo pigro*, & *villico iniquo* fatalis . . Plus dicam. Affectata, & voluntaria hæc ignorantia tantum abest, ut *innocentem* faciat: ut etiam faciat *impenitentem*. . . Quis enim de poenitentia cogitabit, qui studiose intellectum avertit, ne cogitet de peccato? . Itaque *qui est* in statu peccati, & culpabiliter *nescit* se esse (eo quod se nunquam examinet) est *in statu*, in quo necesse est, ut pereat, *sine remedio*, quandoquidem *innocens* esse non potest: de *poenitentia* autem nec cogitationem admittit. . Eugene! Non est hic status similis illius, in quo ponitur homo, qui post commissum lethale crimen statim *in amentiam* incidit: neque restituitur sibi etiam sub finem vitæ? Ah! *infelicior* status cogitari non potest. . .

4. Potest tamen cogitari *scelerior*: & est illorum, qui in quam malo statu sint, *sciunt*: & *contemnunt* conformiter ad oraculum: *Impius, cum in profundum venerit peccatorum, contemnit*, Prov. 18. Sententia horrenda! Quis enim crederet, posse hominem & a *Fide*, & a *Ratione* adeo deferi, ut nec Dei, nec sui ratione habita, per plures sæpe hebdomades, menses, ac
 annos

annos, sciens & volens, in statu perpetui peccati mortalis vivat sine horrore? . . . Tamen quot ac quantos ejusmodi peccatores omne sæculum vidit! . . . Heu! Quis, nisi *pœnitens*, oculos Regis subit, quem scit esse conscium criminum adversus gravissimas regni leges a se commissorum? . . . Et isti rei Deo, in oculis Dei quotidie ludunt, rident, jocantur, negotiantur, quin de scelerum deprecatione vel voluntatem suscipiant: tanta *reverentia Dei* est! . . . Quasi contra se nihil posset, aut vellet facere Omnipotens, ita æstimant: tam nulla est *cura sui* . . . Si *fidem* habent: qua fiducia tam diu ad marginem inferni ambulant, unde crepitum flammaram *audiunt*, & carnifices *vident* promptos ad nutum Nemesis, ut temerarios ludiones in horrendam voraginem igneis catenis trahant? . . . Si *fidem* abjecerunt: qua vi *Rationi* obstitunt, evidenter convincenti, quod non ideo cesset infernus *esse*, quia ipsi cessarunt credere? . . . Sed cui ego bono ratiocinationes congero adversum eos, qui *omnia argumenta* contemnunt: qui *monita amicorum* contemnunt: *preces familiarium* contemnunt: *Exempla*, & *authoritatem Majorum* contemnunt: *promissa Dei* invitantis, & *minas irascentis* contemnunt: *pericula proxima male moriendi* contemnunt: imo ultro *accersunt* in mutuam cædem proruentes ad duella: committentes se longis, atque ad tristissimos casus expositis *itineribus*:
pro-

provocantes adversum se fluvios, ac maria: homines ac belluas: odia ac venena: insidias & vim: morbos & mortem, dum se vel gladiis hostium *in bello*, vel iræ ac invidiæ inimicorum *in negotiis pacis* objiciunt. . . Sancti Cœsites, quam horrenda audacia est sic viventium! quam horrendus *contemptus Dei* in tali contemptu sui! Horror linguam stupefacit: animus a pavore tabescit! . . .

5. O vere tristis! infelix! horrendus status, *Status Peccati*! . . . in hoc statu si ego aut sum, aut fui: eheu! quis sum? & quis fui? . . . *Incipit iterum, nec jam ante finem vitæ finietur Lamentatio animæ peccatum suum agnoscentis, & desolentis amare!* . . . Inva-de me *Dolor*! Quantus in corde Redemptoris mei vixisti: tantus in meo vive! Statutum est, ex statu peccati transire in statum pœnitentiæ. . . . *Valete peccatores*, quibuscum infelix per viam perditionis stolidè ambulavi! . . . Heu! *Erravi, sicut ovis*, quia ibam, qua itur, non qua eundam est! *Salvete SS. Pœnitentes!* In vestro Choro sit mihi locus! vestra vestigia osculor! exempla sequor! & hoc in hora hac! in hoc loco! servandum est Deo cito! . . . Nam volo *salvare animam meam*, quocunque labore constet. . . . Initium fiat a confessione generali, quam Deo facio.

D

Con-

Colloquium.

JUVet me DEUS, ut totus lamentum sim. . .
JESU! tristis fuit anima tua usque ad mortem propter peccata mea. Heu! quanti doloris materia fuerunt tibi! Ego autem frigeo!. Ah! transeat a me frigus hoc! . . Angelus, qui consolatus est tristitiam tuam, accendat meam! . . O malum peccati! o si te homines nossent! *Actus peccati* est *actus DEO* summe contumeliosus, sive in sua substantia, sive in suis circumstantiis consideretur: & ego peccavi! . . . *Status peccati* est *status tristissimus*, si in hoc statu te esse scias: *infelicissimus*, si nescias: *horrendus*, si contemnas: & ego eheu! *quam diu* in hoc statu vixi! O *vita præterita* ingens labes, si vel semel peccavi lethaliter! o vita omni morte horrenda magis, si in peccato hæsi! JESU! dolor emendet vitam: gratiam intensi doloris dona. . . *Pater noster*. Sedeamus.

Reflexio.

Spero, nos esse auditos. Mibi jam cor per oculos liquescens fluit. Cooperemur gratia. Magnus dolor magna gratia est. Cooperemur gratia, & dolorem, pro quo oravimus, jam practice exerceamus. Dolor cito emendat vitam præteritam, & si cum amore conjunctus est, instar ignis agrum animæ
ab

ab urticis & zizaniis momento purgat, facitque, ut cineres pro fimo sint, a quo terra hucusque sterilis in spem frugum paratur, si pluvia lacrymarum suis temporibus arentem rigent.
. . Interea prodibat Sacerdos ad aram, & Director loqui pergens dicebat: Tempus Missæ tempus idoneum Exercitio doloris erit. . . Missa sacrificium propitiatorium est ex opere operato. Dolentibus, etiam erit ex opere operantis. Huic Sacrificio, cum cruentum erat, aderant duo genera hominum, fideles, & infideles. Hi cruciabant & irvidebant Christum: quos imitantur, qui per garrulitatem & iurgas Missam profanant. Illi condolebant, & percutientes pectora sua, revertebantur. Hos imitabimur: atque animo procul ab ara in angulum recedentes, cum Publicano, confessionem generalem peragemus Deo, ad incrementum doloris. Confiteri Sacerdoti semel, sufficit, si rite fiat. Deo utiliter confitemur quotidie. Confiteamur! . .

EXERCITIUM Confessionis Generalis Coram DEO sub Missa.

Missam in tres partes dividimus, initium, medium, finem. Singulis singulae partes annalium vitae nostrae respondent. Synopsis

do, si dico Deo: Multa mala feci! Pars I. Parum boni! Pars II. Parum boni feci, & hoc ipsum parum bene! Pars III. . . . Initium Sacrificii Propitiatorii JESUS fecit in monte Oliveti: Sacerdos facit generaliter confitendo peccata totius Ecclesiae militantis contra carnem, mundum, & dæmonem. Pars hujus Ecclesiae sumus. Jungamus voces corde contrito, & humiliato: dicamus:

Confiteor DEO Omnipotenti! *Multa mala feci! Multa Puer! multa Juvenis! multa Vir! . . . Puer inobediens, mendax, & contumax quibus petulantibus Parentes meos, ac Magistros instar feri Ismaëlis affixi! . . Juvenis cheu! annum ætatis decimum sextum cum Augustino deploro. Scientiam tunc magis, quam conscientiam curavi: Aristoteli & Ciceroni reverentius, quam Evangelio assurrexi: totum me in hoc studium, ut amarer, & amarem, effudi. Ita computrui coram oculis Dei: & excesserunt caput meum vepres libidinum: & nulla erat eradicans manus! . . Vir, qualis homo? . . qualis civis? . . qualis sum Christianus? . . In quo dissimilis sum illi Judici, qui nec Deum nec homines reverebatur, Luc. 18. Tabulae Moÿsis sunt speculum, quod inspicere sine horrore non possum. I nunc, homo vane! & lava manus, tanquam si non invenires causam mortis JESU in te. . . Ah! Orate fratres pro me! orate obse.*

obsecro, ut Deus propitius sit mihi peccatori !
. . Multa mala feci ! . . .

Medium Sacrificii Propitiatorii fuit Crucifixio Christi, *cujus memoriam Elevatio sacrae Hostiae renovat. Sursum corda ! Filius Dei factus est obediens usque ad mortem : Sic DEUS dilexit ! . . . Sic homo diligit ! . . . Sic ego dilexi ? Unde amorem proba ? . . Ab ! . . .*

Confiteor Deo Omnipotenti : Parum boni feci ! Parum Puer ! parum Juvenis ! parum Vir ! Puer praecepta Grammatica sollicitius observavi, quam praecepta Decalogi : & solœcismum plus horruï, quam peccatum mortale. . . Juvenis in otio, & nugis florem ætatis decoxi. . . Vir similis sum arbori præter folia nihil habenti. . . Sub speciebus panis adoro Corpus Jesu ! . . Anima Christi sanctifica me : Corpus Christi salva me ! . . Sub speciebus vini adoro sanguinem Jesu ! Sanguis Christi inebria me ! . . Ingressus est sub species Christus, sed non ad speciem. . . Vere propter me descendit de Cœlo : vere pro me immolatur. . . Ego autem honestate externa morum contentus, vir bonus videri magis, quam esse studui. . . Oravi ad speciem : jejunavi ad speciem : opera misericordiae exercui ad speciem : vere parum boni feci ! . .

Finis Sacrificii Propitiatorii cum fine vitæ Christi coincidit. Mortem Christi Communio Sacerdotis repræsentat. Mors Christi gratias mihi meruit, quarum ope non solum bonum facere, sed bonum bene, atque cum merito facere possum. Feci? . . Ab! . .

Confiteor DEO Omnipotenti! Parum boni feci, & hoc ipsum parum bene! Parum bene Puer! Parum bene Juvenis! Parum bene Vir! . . . Jesus omnia bene fecit. . . Vitam Jesu tria verba comprehendunt: Oravit, Laboravit, Passus est. Omnia bene. . . . Nam oravit ferventer: laboravit libenter: Passus est fortiter. . . Ego, in cujus animam toties Jesus ingreditur, quando tandem cessabo esse Ego? Quando Jesus vivet in me? . *Oravi*, sed irreverenter, & frigide: Domine, non sum dignus! . . *Laboravi*, sed invitatus, & obiter: Domine, non sum dignus! . . *Passus sum*, sed muliebriter lamentans, & impatienter: Domine, non sum dignus, qui toties ex divina mensa tam inutiliter pascar. . . *Dic verbo*, & sanabitur anima mea, anima languida languore miserabili! *Dic verbo!* . . verbo universum creasti: verbo me recrea: & deinceps totus a me alius, nulla mala faciam: multum boni: & illud omne valde bene. . . Sic fiat! o fiat, & ad hunc finem benedicat nos omnipotens DEUS Pater, & Filius & Spiritus Sanctus! . .

Con-

Consideratio

De rigore Pœnitentiæ.

Multa mala feci ! parum boni ! & hoc ipsum parum bene ! Boni superi ! talis vita, nunquid vita est Cœlo digna ? . . talem tamen , si verum fateri volumus , plerique viximus . . . Ergo, totum nihil valet : incipiamus ab initio , cito incipiamus ! . . Vitam præteritam emendat Dolor . . . Doloris fructus est Spiritus Pœnitentiæ . . . Pœnitentia est initium vitæ melioris . . . Incipiamus a Pœnitentiæ . . . Pœnitentia nomen molestum est auribus delicatis. Quod enim Ambrosius de Regibus dixit : *Peccavit David , quod solent Reges , sed pœnitentiam egit David , quod non solent Reges* : dici de omnibus potest . . . *Peccant Sancti , quod solent homines : sed pœnitentiam agunt Sancti , quod non solent homines* . . . Attamen , quod non solent , debent . . . Locutum est oraculum sine ambagibus : *Nisi pœnitentiam egeritis , omnes similiter peribitis !* Luc. 13. Sed pœnitentiæ nimirum (quod ab unguiculis docti sumus) tres actus sunt. *Dolorem* elicuimus : *Confessionem* sacerdoti vel *confiteamur* , vel *faciemus* : minima apud plerosque cura est *satisfactionis* . . . Quas Confessarius præscripsit , preces persolvisse contenti , de alia pœnitentia vix cogitamus . . . Hæc mala incuria est : hanc impugno. Ut expugnem , consideratio

juvabit de rigore pœnitentiæ proprio. . . Rigoris *modum* primum, *præceptum* expendemus deinde. . . Nolite terreri. Non petam plus, quam est necesse. Vos sapitis, si plus præstatis. *Sedeamus.*

Pars I.

Rigoris Modus.

I. **O**Mni tempore in vere pœnitentibus magnus amor *rigoris* apparuit, varius tamen, nec semper eodem modo exercitus. *In veteri Testamento* pœnitentes imperaverunt sibi fletum, & planctum, & jejunium, & cineres, & cilicium, sicut de Davide, de Ninivitis, de Tyriis legimus. *In principio Ecclesiæ* scimus, quam severi Canones positi sint de pœnitentiis cum gravi molestia, & pudore subeundis. Illi tamen hodie exoleverunt, quia sicut persecutionum tempore hæc severitas *Christianos* continebat in officio, ne a fide deficerent: ita post pacem in Ecclesiâ factam deterrebat, ne fidem susciperent. Nunc, postquam disciplinæ rigor ita mitigatus est, ut præter censuras, quas nemo nisi *per contumaciam* incurrit: & præter opera pœnalia, quorum *extra Monasteria* vix aliquis usus est: tandem aliud nihil, nisi quædam jejunii species, & nonnullus usus Eleemosynarum superfit: necesse est, nos esse contentos, si saltem salva sit *essentia*, & pœnitentia non omni-

omnino *sine pœna* sit , atque præter vacuum vocem nihil , tanquam Christus , cum *pœnitentiæ Sacramentum* instituit , *virtutem pœnitentiæ* veluti superfluam eliminasset. Est igitur *rigoris* necessarii *Modus* ex ipsa *Sacramenti* , & *virtutis* natura determinandus , ne mollis quidam Sybarita se ab obligatione excipiat , quod in hoc tam delicato dicam , an effeminato sæculo , præcipue Nobiles , solent , quoties *rigorem* suademus , qui *consilii* est , sive supererogatorius , aut (latinus) *liber* , neque pœnitentiæ præcepto *intrinsecus*.

2. Determino *geminum* , & dico : Rigor ad veram pœnitentiam & *sufficiens* , & *necessarius* alius est in Sacramento , alius extra Sacramentum. In Sacramento requiritur *rigida accusatio sui coram legitimo sacerdote* , hoc est , accusatio post sedulum Examen sine dissimulatione , sine excusatione , æque circa numerum , ac circa species peccatorum. *Sacrilege* sibi , suoque pudori parcat , qui vel tacet peccatum grave , vel speciem non exprimit , vel mihiit numerum , vel ita narrat factum , ut ex modo narrandi sacer Judex deceptus id , quod per se crimen lethale est , veniale , aut nullum esse existimet , propter plenæ advertentiæ , aut consensus defectum. Sunt enim , qui Manichæos imitantur. Illi , quidquid sceleris patrabant , negabant , sua culpa contigisse. Erant *Electi Saculi* , ut Augustinus loquitur , & vocabant se *impeccabiles* ,

biles, quod dicerent, non se peccare, sed se invitis, suam in se peccare naturam, incitamentam ab *astris*, atque adeo in se jam adulterium committi a *Venere*, jam homicidium a *Marte*, jam furtum a *Mercurio*. Similiter agunt, qui ut se excusent, semper excusant aut suam naturam, aut *diabolum*, quasi non ex hoc ipso capite rei essent, quod sive naturæ, sive diabolo non restiterint. Modus ergo rigoris, quem Deus intra Sacramentum requirit, est rigida accusatio sui, .. Verum hæc accusatio actus est: extra Sacramentum autem etiam requiritur habitus, per quem peccator dicitur vivere in statu pœnitentiæ. Sicut enim actus & status peccati: ita actus & status pœnitentiæ differunt.

3. Porro status pœnitentiæ dicitur stabile genus vitæ pœnitenti conveniens, adeoque status luctus, status rigoris. Talis illorum fuit, qui primis sæculis per septem, decem, quindecim annos, antequam ad sacram synaxin admittebantur, debebant publicam pœnitentiam in quatuor stationibus successive peragere. Prima statio erat *ſilentium*, qui farris induti, ad fores templi preces ingredientium cum lacrymis implorabant. Altera fuit *audientium*, quibus licebat cum catechumenis ad vestibulum templi consistere, sic tamen, ut post Evangelium discederent. In tertia statione concedebatur pœnitentibus, ut usque ad offertorium manerent. Tum vero *prostrati* debebant a Sacerdotibus cum

cum manuum impositione post dictatam pœnam benedictionem expetere. Ad quartam tandem pertinebant *consistentes*: quibus concessum erat toti Missæ assistere, non tamen ad mensam Eucharisticam accedere, donec statutum tempus in profundo luctu, puta, in multis precibus, in perpetuis jejuniis, in longis vigiliis, in chameuniis, hoc est, humi dormientes, & a nuptiis, a conviviis, a balneis, ab omni genere deliciarum abstinenter exegissent. Tantum rigorem, quod supra monui, pia Mater Ecclesia filiorum imbecillitatem miserata sustulit: atque ut obligationem ejusmodi pœnas subeundi per indulgentias redimere possemus, concessit.

4. Verum quid? Si vera est quorundam Theologorum sententia, sic docentium, si mentem virorum bene inspexi? Per hoc, ajunt: quod Ecclesia onus publicæ satisfactionis sibi præstandæ remiserit: *DEUS non abdicavit se jure suo exigendi satisfactionem pro se: & decipiuntur, qui credunt: obligationem pœnitentiæ per indulgentias tolli, æque ac si crederent, onus confitendi per easdem aufervi. Indulgentiarum intentio ac vis in eo consistit, non ut per absolutionem a pœnis nostra alatur mollities: aut ex facilitate remedii crescat peccandi audacia: sed ut defectus viriæ suppleatur: atque per satisfactiones Sanctorum a Christi meritis, ut loquimur, dignificatas addatur solutionis pars illa*

illa, quam moraliter impossibile est, ut nos præstemus. Unde in omni indulgentia imbibita est hæc conditio, profuturam, si satisfeceris, quantum est in te. Tu igitur pro abolendis pœnis Deo debitis facere debes, quod moraliter potes: & Ecclesia per indulgentias faciet, quod tu non potes. Hæc est doctrina verioris Theologiæ de indulgentiis, conformiter ad mentem Tridentini, quod etsi hæc duo defini-
 verit, 1. esse in Ecclesia potestatem indulgentias impertiendi. 2. Illarum usum esse salutarem: non tamen omisit monere nos de necessitate satisfactionis personalis Sess. 14. c. 2. ubi sic habet: Ad remissionem plenam & integram peccatorum sine magnis fletibus nostris, & labore pervenire nequaquam possumus. Quis non videt hic propositionem contradictoriam, dicentem: ad remissionem plenam & integram peccatorum facile possumus pervenire, puta, per plenariam indulgentiam: salva auctoritate Concilii sustineri non posse? Scilicet Indulgentia est gratia, quam dari indignis ac male dispositis neque Christus vult, neque Ecclesia. Non est autem dignus beneficio debitor, ut pro illo Respublica ex publico ærario solvat totum, quando ipse partem solvere per vires potest, per inertiam autem non vult. Propterea neque Paulus 2. Cor. 2. Indulgentiam incestuoso concessit, nisi post longum luctum: Neque prima Ecclesia ad preces Martyrum pœnas reis condonavit nisi diuturna pœnitentia jam maceratis: neque
 ullus

Nullus Pontifex gratiam indulgentiæ concessit Personæ aut Provinciæ particulari, nisi, sub conditione operum pœnialium saltem aliquorum, ut doceremur, ex Ecclesiæ sensu obligationem pœnitentiæ per indulgentiam non tolli, sed alleviari. Quin & hodie, cum indulgentiæ universales promulgantur, semper bulla hanc clausulam habet: vere pœnitentibus, quæ intelligi non potest de sola confessione, cum per se constet, pœnam condonari non posse, nisi a culpa absolutis: sed (sicut Cardinalis Cajetanus interpretatur) explicari debet de illis, qui per congruam satisfactionem personalem se disposuerunt, ut per indulgentiam supplementum solutionis acciperent, cui se solis pares non essent. Illam qui renuunt, nec saltem in voto habent, cum in re (uti apud moribundos) habere non possunt, Indulgentiam non lucrantur ex dispositionis defectu. Atque ita utilitas indulgentiarum cum pœnitentiæ necessitate contra criminationes Lutheri utramque negantis conciliatur. Videatur Tournelli, Amort, Antoine, & alii de hac materia. Si, inquam, hæc doctrina vera est, quid tuam molliem indulgentiæ juvabunt, ad quas te nunquam disponis?

5. Sequitur, post sublatum rigorem Canonicum, alium Rigoris modum statuendum esse, quem qui teneant, dici possint esse in statu pœnitentiæ, sive vivere stabile genus vitæ pœnitentibus conveniens, Quem autem

Ras

statuemus? Ajo: Modum rigoris non exigi ab omnibus, nec sufficere omnibus *eundem*: Requiri ætati, sexui, viribus, conditioni, officio *moraliter* compossibilem: & peccatorum quantitati, qualitati, ac durationi cum congrua proportionem correspondentem. *Sancti* omne Exercitium, & *fructus dignos pœnitentiæ* a S. Joanne Baptista Luc. 3. postulat *duobus verbis* complexi sunt: *Sustine!* & *abstine!* Itaque incommoda tempestatum, dolores corporis, labores officii, molestias ab hominibus, infortunia immittente, aut permittente DEO te prementia, in spiritu pœnitentiæ *sustine*: & dic: *Acerbiora merui!* . . . Jejunia item, & si quas alias pœnas sive Confessarius, sive Ecclesia præscribit, *sustine*, neque facile *exemptionem* admitte. . . Adde his (si vere teipsum tanquam peccati auctorem odisti) afflictiones voluntarias, & a teipso, quod cruciet, *sustine*, veluti Justitiæ divinæ contra te Executor. . . *Abstine* præterea (nam solemus per tres gradus ad peccatum ire, a bonis hujus vitæ *necessariis* transeuntes ad appetenda *commoda*, a commodis ad *superflua*, a superfluis ad *prohibita*) per pœnitentiam ad Deum rediens, *abstine a deliciis*: & *prohibitas* damna, *superfluas* fuge, *commodis* parcè utere, *necessariis* contentus vive. . . Adjunge his (quæ est anima pœnitentiæ) frequentem repetitionem *doloris interni* ad exemplum Davidis

per

per singulas noctes uberrimis, atque amarissimis lacrymis *in spiritu compunctionis* lavandis lectum suum, Ps. 6. Ita tenebis *genus vitæ* pœnitenti conveniens, & *modum rigoris* habebis, qualem ut habeas vel *in re*, vel certe *in serio voto*, non datur optio tibi: *necessitas* urget. . . Necessitatem ex præcepto demonstro, quæ est considerationis

Pars II.

Præceptum Rigoris.

1. Superfedeo dicere de præcepto Rigoris, qualem *intra Sacramentum* descripsi, quia illius *necessitas* viro Catholico ignota esse non potest, postquam sacrilegam fore confessionem, quam *rigidum Examen* non præcederet, & *rigida accusatio* non comitaretur, Concilium Tridentinum definivit. Solum præceptum rigoris *extra Sacramentum* demonstrandum est propter illos, qui inter *virtutem* pœnitentiæ & *Sacramentum* non distinguentes, totum salutis negotium se confecisse existimant, si rite confessi sunt. Error est, quem *ex fide* & *ratione* confuto.

2. *Ex fide* constat, quod per omne peccatum DEO fiat *injuria*: atque adeo accipit Deus *jus* satisfactionem exigendi a peccatore: & quoniam juri activo passivum semper respondet, necesse est, ut ex jure Dei nascatur *obligatio satisfaciendi in reo*, & quidem
in

in eo rigore, quem Judex taxaverit, idque *tam diu*, donec satisfactum sit *taxæ*, nisi aliunde Deum cessisse suo jure probari possit. *Satisfacere* si nolis, debebis *satispati*, & iratus Dominus te tradet tortoribus, *quoadusque reddes universum debitum*, Matth. 10. Ecce hoc *fides* docet. Ne vero dicas una cum reatu culpæ etiam *totum* reatum pœnæ semper dimitti propter satisfactiones Christi in Sacramento applicatas, & propter pœnitentiam a Sacerdote impositam, quantumvis levem: *fides eadem* docet, existere *purgatorium*, & indulgentiarum usum *salubrem* esse. Hinc, quam sit falsa opinio tua, evidenter concludis. Si enim vera esset, nihil foret, quod ignis ureret: nihil, quod per indulgentias remitteretur. Est igitur debitum tuum *ex fide* liquidum, præceptum clarum. Placuit Deo, ut Sacramentum Pœnitentiæ non, sicut baptismus, reatum culpæ ac pœnæ simul dele-ret, quæ causa est, cur illud Patres, quod supra monui, *baptismum laboriosum* vocarint.

3. Fidei motiva credibilitatis a *Ratione* accedunt ex Persona offensa, ex Persona offendente, ex ipsius offensæ natura. . . *Facilitas veniæ* quis nescit, quam vilem petulantibus subditis reddat Majestatem *Offensi*? . . . Profecto nunc etiam plerique homines *mali* sunt, quia *patiens* Deus, & *bonus* est: quid fieret, si esset sine omni pœna placabilis,

billis? Itaque quoties ad prædicandam pœnitentiam Prophetæ sunt missi: ut, qui est Dei, Deo redderetur honor per peccatum læsus, non ad frigidam pœnitentiam, sed ad planctum, ad jejunia, ad cilicia, ad cineres, ad gravem luctum hortabantur: quippe certi *de mente Dei*, & de restituenda reverentia anxii. . . Deinde (ut a Persona offensa *ad offendentem* veniamus) nunquid, *qui offendit*, si *pœnitens* recipi in gratiam cupit, *tenetur* promittere pœnitentiam *stabilem*? Et qui tenetur *finem* velle, nunquid ut velit *media* quoque ad finem *necessaria*, obligatur? . . . Atqui inter hæc media *rigorem* numero, qui si *post lapsus* non adhibetur, non longe aberis a *relapsu*. Stabilem pœnitentiam in *pœnitente molli* nunquam vidimus. . . Ratio est, quia radix pœnitentiæ (sive *amor*, sive *timor Dei* fuerit) nisi fructum ferat: signum est, quod *profunde* in eor non descenderit: unde facillime contingit, ut exarescat. . . Ipsa præterea *offensæ* natura sæpe ejusmodi est, ut non unam tantum, sed *triplicem* satisfactionem rigidissime postulet. . .

4. *Offensus est Deus*. Non sufficit tolli *offensam*, nisi tollatur etiam *offensæ causa* vel occasio proxima. Pruritus ludendi in blasphemias, & perjuria te solet impellere: damnare *lulum* debes. Conversatio in amores illicitos traxit: fugere *familiaritatem* debes. Luxus gravibus debitis familiam on-

E

ravit:

ravit: moderari pompam, & *vita methodum* debes. Ita lex pœnitentiæ exigit. . . *Offensus est proximus.* Non sufficit confiteri injuriam, nisi reparatio damni fiat sive in corpore, sive in bonis famæ, sive in bonis fortunæ illati. Non possum! ais. Vide, ne decipias te. Nam aliud est: *non possum!* Aliud: *non facile possum!* . . . Sit difficultas: velis, nolis, superanda est: ita lex pœnitentiæ exigit. . . *Offensa est communitas.* Non sufficit publica susceptio Sacramentorum, ut *scandalum* aboleatur. Necessaria est publica immutatio *in modo vivendi*, per quem data est causa offensæ. . . Scandalum enim peccatum est contrarium *charitati*: igitur etiam libera *continuatio* scandali peccatum erit, non cessaturum, donec *causa* cessaverit. . . Quodsi de peccatis *Omissionum* es reus: cæcus es, nisi videas, satisfactionem fieri per nullam confessionem, per nullas indulgentias posse: totam *in emendatione* consistere: ut, quod per incuriam, aut otium peccasti, per multiplicatos labores refarcias. Ita lex pœnitentiæ exigit. . .

5. Adde teipsum, bone vir! nam tibi quoque si peccasti, sicut *amorem* Ratio, ita *satisfactionem* pœnitentia imperat. *Pro culpa* imperat, ut sis *securus* de venia per doloris *sinceritatem*, cujus nullum est signum, si nulla est pœna. *Pro pena* imperat, ut *Justitiæ* *severioris* judicio te subtrahas, quod non

non fiet, nisi ultro te punias, postquam summa misratio Judicis optionem fecit, *utrum a se plecti, an a teipso puniri velis.* Hic ego sicut supra errorem nimis confidentium in indulgentiis confutavi: ita non possum non damnare stultitiam aliorum, qui *satispati* malunt, quam *satisfacere*: palamque fatentur, *in purgatorium* se hanc pœnitentiæ partem differre. Homines temerarii! Nescitis, quid eligatis. Geminum enim *Purgatorium* datur, unum post mortem, alterum in hac vita. *Illud* omni pœnarum acerbitate horrendum fierine potest, ut in deliberationem electionis ab homine sapiente vocetur? Hoc, etsi minoribus tormentis obnoxium sit: animas tamen tot periculis salutis objicit, ut inferni vestibulum rectius, quam *Purgatorium Justorum* appelles. . . . *Post mortem* Deus animas punit ut *Judex*: pœnamque infert *cum respectu ad odium*, quo peccatum persequitur: & *cum attentione proportionis* ad quantitatem, qualitatem, durationemque flagitii. Væ tibi! si per inertiam tunc *plecti* potius tua crimina, quam *plectere* nunc elegeris. . . . *In hac vita* si pœnam a Deo expectas, illa vel *sensus*, vel *damni* erit. *Pœnam sensus* paucissimi ita patienter ferunt, ut cum latrone dicentes: *digna factis recipimus!* per animi æquitatem remissionem omnium pœnarum sine mora obtineant. Periculum est apud Pœnitentiæ osiores (si ægre sibi facere non audent) peri-

culum, inquam, est, ne per ærumnarum impatientiam ex reis purgatorii rei inferni fiant. . . . Quodsi Deus non *sensum* affligat, sed *penam damni* (quod fere solet erga tepidos pœnitescentes) inferat *per subtractionem gratiarum abundantium*, quas nemini debet: atque illis minime, a quibus offensus nullam satisfactionem *spontaneam* accipit: prope absurdum, ut desperem de salute ejusmodi Pusio- num, qui per fugam *ultronei Rigoris*, ex causa *civili* facientes *criminalem* luere in cute malunt, quod solvere *in aere* poterant. .

6. Nos, si a nobis impetrare non possumus, ut mereamur laudem Manassis, de quo 2. Par. 33. Scriptura dicit: *Egit penitentiam valde*: Saltem eo nobiscum rigore agamus, cujus *modum* explicavi: & quem esse *necessarium* ex fide, ac ratione monstravi, ut *agamus penitentiam recte* . . . Non potest pœnitentia *sterilis* aut Deum placare, aut *conscientiam*. . . . Ex *fructibus* cognoscetur, an viva sit . . . Fructus *conversio* est, sive *mutatio vitæ*, hoc est, mutatio *opinionum*, mutatio *affectionum*, mutatio *morum*: ita, ut garrulitati succedat solitudo, pigritiæ diligentia, otio labor, luxui modestia, gulæ inedia, lusibus lectio, libidini fuga, rapinis eleemosyna, odiis charitas. *Hæc est mutatio dextræ Excelsi* Ps. 76. . . . Mutatio, sine qua nunquam fit *vera conversio*, & sua
specta

specta est omnis contritio . . . Ingemiscitis? Signum est cordis nondum vere mutati . . . Tanta mutatio fieri *sine multa mortificatione* non potest : fateor : propterea *rigorem* exegi . . . Et repeto: Pœnitentia *sine pœna* pœnitentiæ simulacrum est , non pœnitentia . . . Homo peccator reus est *mortis* : & tu a *mortificatione* absolves ? . . . Absit ! *Potestate vicaria* supremi Judicis eja ! utere adversum te : *rigide* age. . . Scis , quod *Judex inferior* , & delegatus *jus damnandi* quidem ex legum regula habeat : *jus aggravandi* autem non habeat. Itaque si vis Deo cum *fiducia* dicere : *Domine ! propitius esto mihi ! Oro te : noli propitius esse tibi . . . Vita mollis non est vita pœnitentis . . . Pœnitentiam amor rigoris* probat! . . .

7. *Jam ite domum , Domini mei ! Sed in spiritu compunctionis ite. Dies ista dies doloris est. Dolorem alet ruminatio eorum , quæ de actu, & statu peccati audistis. Recognitate annos vestros in amara amaritudine animæ vestræ , donec hora moneat , ut redeatis . . . Redibitis autem hora 2da, & redibitis cum proposito emendandi vitam præteritam, & hoc cito. . . Conviſtis de hac veritate: Multa mala feci : parum boni : & hoc ipsum parum bene ! non erit difficilis hac resolutio : Totum nihil valet : incipiamus ab initio ! Hodie incipiemus.*

Dissertatio De vita molli.

Hodie incipiemus ! *Quid incipiemus ? vitam novam. Sic enim finivimus Exercitia Matutina, nausea de vita præterita pleni, dicentes: totum nihil valet: incipiamus ab initio! . . . Sæpe hoc ipsum decrevimus: factum est nihil. . . Quis impedivit? Acedia impedivit, inimica contentionis necessariae ad cælum: inimica pœnitentiæ & laboris: mater vitæ mollis: amica nugarum, & otii: una omnis stultitiæ, omnisque inertiae radix, ex qua pullulavit fastidium in repellendis tentationibus, & pusillanimitas in superandis difficultatibus: unde factum est, ut multa mala fecerimus, parum boni, & hoc ipsum parum bene. Imo hodie mane, etsi non dubito, quin ea, quæ de peccato meditati sumus, innocentes horrore, reos dolore vehementer concusserint (Actus enim aque ac status peccati digna omni abominatione materia sunt) tamen quæ de rigore pœnitentiæ consideravimus, num similiter omnes probaverint, habeo argumenta, cur ambigam. . . . Rigor austerum vocabulum est, quod delicatas aures offendit; & doctrina de pœnitentia externa conjungenda internæ modum vitæ condemnat, quem Nobiles ac Literati passim tenent, mollem in otio ac deliciis,*
cum

cum fuga laborum, & fastidio devotionis. . . Domini! Quid simile si reperitis in cordibus vestris cum affectione ad nugas, & aversione a seriis: certi estote: Acedia nidulatur in anima. . . Itaque nihil refert, seu placuerim, seu non: doctrina mea non est mea, sed ejus, qui misit me Joan.7. Est doctrina D.N. J.C. qui vitæ molli exemplo suo per totam vitam contradixit, factis magis, quam verbis clamans: Contendite intrare! Angusta est porta: via difficilis: necessarius labor! . . . Concludite ex his principiis, an vita mollis sit vita innocens, & cum spe Cæli componi queat. . . Ego in hac innocentia multam materiam pœnitentiæ video. . . Examinemus: & intelligetis, quæ de necessitate rigoris dixi: esse in omni Rigore vera. . . Certe, qui vivit vitam mollem, qualem acedia suadet, neque est servus Dei, neque erit. Utrumque demonstro. Sedeamus.

Pars I.

Qui molliter vivit, non est Servus DEI.

1. *Servus piger non salvatur: ego sum servus piger: ergo non salvabor! dicebam heri, & rogabam vos, ut quisque inspiciens se interroget serio: An possit negare Minorem, Hodie doceo, quis sit servus piger,*

nempe qui ex *Acediæ consilio* vitam mollem vivit. Nego, talem *Servis Dei* posse adnumerari, quippe ex cuius iudicio servus *piger & nullus*, idem sunt. . . Intelligo autem nomine *vita mollis* non vitam, qualem vivunt, qui *deliciis prohibitis* inhiant: Neque enim de his *quæstio* esse potest, an sint *Servi Dei* . . . . Paulus eos *inimicos Crucis Christi* appellat, quorum Deus venter est. Phil. 3. . . . Sed neque de illis loquor, qui congrue ad *statum*, ac labores suos quandoque recreationes *bonestas* admittunt. Relaxari ab intensione *animus*, & respirare a fatigatione *corpus* suis temporibus postulat: imo *virtus Eutrapeliæ* ipsis adeo Religiosis præscribit: modo utantur hoc mundo, & bonis hujus mundi, quasi non uterentur, hoc est, ita, ut *affectio* ad illa non sit nimis *fervens*: & *usus* non nimis *frequens* . . . De illis est sermo mihi, qui *toto affectu in delicias*, etsi *per se* non illicitas, rapiuntur cum aversione a *seriis*: quorum omnis *pæne occupatio* est edere, bibere, ludere, conversari, saltare, garrere, canere, venari, otari, dormire: qui fere perpetua vivunt Bacchanalia: qui negotia *seria* suscipiunt *raro*, & peragunt *obiter*, aut non nisi *per alios*, semper ab alia ad aliam recreationem (*diversionem* ipsi vocant, licet semper in *diverticulis*, & nunquam in *via* sint) festinantes. De his nego, quod *servi Dei sint*. Audiar. . .

2. Ho.

2. Homo, sicut a Deo, ita propter Deum creatus est: & quia illum Deus ex carne spirituque composuit: necesse est, ut *utramque substantiam* huic fini impendat: viresque & animi, & corporis divino famulatu consecret, ex primo, maximoque præcepto: *Diliges ex tota anima, & ex omnibus viribus*. . . Quid facit homo mollis? Deone, an sibi vivit? . . . Tres numeramus classes servorum Dei. Alii animam & vires soli contemplationi, alii soli actioni, alii vitæ ex utraque mixtæ impendunt. . . *Contemplativos* dicimus, qui cum Magdalena ad pedes Domini quiete confidentes, unice in admiratione, atque amore rerum divinarum se occupant. . . Orant, meditantur, legunt, psallunt, scribunt Magnalia Dei. . . Etiam cum manibus laborant, mens in Cœlo est: & cum edunt, bibunt, dormiunt: cor Deo adhæret. . . . Talis est vita Carthusianorum, talis Camaldulensium, talis plerarumque Monialium: vita ex spiritu foundationis Angelicæ æmula, agenda in sancto otio ac beata solitudine, ad quam Deus vocat animas sibi singulariter charas: neque tamen ad laborem bono communi utilem (si studium precum & virtutis cultum excipias) necessarias. Hæc prima est species servorum Dei. . . Ad alteram pertinent, quorum pars vitæ potior (a qua denominatio fit) in actione verlatur. . . Horum est laborare pro Deo, atque ejusmodi negotiis fere unice operam

impendere, quæ *immediate*, & *ex sua natura* ad Dei cultum, aut animarum salutem ordinantur . . . Talis fuit *vocatio* Apostolorum : & est hodie illorum, qui congrue ad gratiam vocationis suæ ac instituti, quod profitentur, prædicationi Verbi Divini, & Sacramentorum administrationi sic vacant, ut etiam contemplationis exercitamenta, ac privatas devotiones non ad suum modo, sed etiam ad aliorum profectum dirigant, minime contenti, si *salvi* fiant ipsi, nisi etiam *Salvatores* sint aliorum, non sine comitatu ingressuri in gaudium Domini sui. . . Sequitur tertia Classis illorum, qui vivunt vitam ex contemplatione, & actione mixtam, qualis est status in sæculo degentium, & jam *Deo* per *Religionis* exercitia, jam *homini* propter Deum servantium pro modo conditionis, ætatis, sexus, status, ac officii cuilibet proprii. . . Habetis omne genus servorum Dei. Quæro, in qua classe homines vitæ molliis amantes collocatis? . . .

3. *Non offendere Deum*, nondum est servire Deo. Aut, si quot sunt homines, qui me non offendunt, tot sunt servi mei : multas servorum Myriades etiam ex principibus numerabo. Servire mihi dicitur, qui & *cavet offensam* : & suas vires *ad mihi obsequendum* impendit. . . . Jam vitæ molliis *amator* quid facit? . . . Non offendit Deum, dum convivatur, dum ludit, dum dormit,

De.

Demus hoc: & quod vita mollis non sit *vita flagitiosa*: imo quod sit *vita innocens*, permittamus interea: nego, quod *homo deliciosus* aut corpus, aut animam, Deo, pro Deo, vel propter Deum adhibeat, . . . Aut age! quando tandem *Dei causa* (nam quid *sui causa* faciat, aut patiat, non quaerimus) quando ille *Dei causa* fatigat *pedem*? quando *manum* operi applicat? *oculos* & *aures*, *memoriam* & *intellectum* quando acuit, ut Dei de se voluntatem cognoscat? . . . *Vigilat* interdum: sed pro lite feliciter transigenda ad familiæ honorem. *Sudat*: sed in venatione dammarum. *Esurit*: sed ex arbitrio Medici. *Laborat*, & quidquid *pro se* est, agit *per se*: sed quæ *ad Deum* pertinent, *per alios* facit. . . Euge! ex quo titulo tu talem servis Dei adnumerat? . . .

4. Orat *aliquando*: sed orat, nec *devote*, nec *diu*. Labiis honorat Deum: cor ad epulas, ad musicam, ad lulum, ad sylvam, ad somnum festinat. Dices: eum ad classem *Contemplantium* pertinere? . . . Fortasse *in vita activæ* negotiis *propter Deum* se occupat, si non immediate *pro Deo*? Dicat ipse, qua fronte *pro Deo*, vel *propter Deum* occupari se jactet, qui seria obiter agit & *ad speciem*: cætera *totos dies* consumit *in nugis*? . . . Vita nostra *liber* est, ex quo olim judicabimur, tanquam *ex serie annalium* nostri famulatus. . . Librum componunt *vocales*, *consonantes*, & *inter-*

interpunctiones. . . *Vocales* sunt actiones ex sua natura sanctæ. . . *Consonantes* sunt actiones seriæ per bonam intentionem, ut sic loquar, canonizatæ. . . Recreationes nomine *interpunctionum* appello, congrue ad tritum diverbiuum: *Interpone tuis nonnunquam gaudia curis!* . Jam si totus vitæ meæ liber pœne *exmeris interpunctionibus* compositus esset, qua fronte auderem in iudicio pro mea justificatione tale instrumentum proferre? . . Et talis vita, si hodie desineret: obsecro! non in *punctum exclamationis* desineret? . . . Sit: non sint inhonestæ recreationes meæ: si *nimia* sint, jam *materia penitentia* sunt. . . Ita Deus exemplo docuit, quiescens *Die septima* tandem, postquam *sex integros* operi creationis impenderat. Qui facit contrarium, & *unam solam* vitæ partem in negotiis seriis, *sex reliquas* autem in nugis agit: eum nego salvari posse. . . Ita *fides* affirmat. Quis enim talem audeat servum *bonum ac fidelem* vocare, qualls intrare in gaudium Domini mereatur? Ita ipsa *Ratio* evincit. Certum est enim, Recreationes non esse licitas titulo *finis*: quia nemo *propter illas* creatur. Licitæ igitur sunt titulo *Medii ad finem*, hoc est, *ad laborem*. Cessant ergo esse *licitæ*, quando cessant esse *media*. . . . Iudica, ex his principiis, *de more Mundi*, in quo nulli *plus temporis* recreationibus impendunt, quam qui *minimum* impendunt labori. . . .

5. Neque discrimen hic *inter personas*, sed *inter labores* faciendum est. Literati & rudes, Heri & servi, Nobiles & plebei, Principes & subditi nati sunt *ad laborem*. Servi *unius Domini* sumus omnes. . . . Ad amandum Dominum, eique serviendum ex tota *anima*, & ex totis *viribus* ex præcepto primo & maximo tenemur omnes: Sed *alius quidem sic*, *alius vero sic*. 1. Cor. 7. Prout a Domino, aut *ad contemplationem*, aut *ad actionem*, aut *ad vitam mixtam* aliquod genus vocati sumus. . . . Secus, utique nec *animam*, nec *vires* Deo dicamus: nec vivimus *ex fine*, propter quem sumus. Nemo vitæ suæ est Dominus, ut prodigere possit. *Administratores* sumus. . . . Administrator autem, qui, ex bonis suæ administrationi commissis, *quatuor talenta per ludum* perdit, & *quintum* denique *in bonum Domini* adhibet: quo jure *fidelis* appellari mereatur? . . . Concludite, Domini, quam multi sint *servi pigri*. Servus piger autem non salvatur, etiamsi otium ejus de cætero *innocens* esset. . . . Attamen nolite errare. Otium *vita mollis* non est innocens otium. . . . Reum est de multis peccatis *omissionis*, qui faciunt *servum pigrum*: & accedent paulo post multa peccata *commissionis*, ex quibus fit *servus malus*. . . . Sequitur, quod dicebam: Amator vitæ mollis neque est servus Dei, neque erit.

Pars II.

*Qui molliter vivit, nunquam erit
Servus Dei.*

1. **A**SSERTIONIS ratio in ipsa vitæ deliciosæ *natura* continetur, sive illam in sua origine, & prosecutione: sive in effectis intueamur. . . . *Originem* vitæ mollis in neglecta educatione invenio. *Prosecutionem* video a lucris injustis cum damno tertii sustentari. . . *Effectus* experientia duos loquitur, docens, quod homo mollis *circa animæ pericula* neque *cautus* sit, neque *magnanimus*. . . Ex his patebit ad nauseam, utrum deliciæ mollium sint *deliciæ innocentes*. O spes inanes! o vanajactantia! o misera cæcitas! . Attendite . .

2. Et primum quidem rarissime illi, quibus *rigida educatio* obtigit, cum incipiunt esse *sui juris*, rarissime, inquam, ad amorem otii ac voluptatum rapiuntur, saltem si *rigori illi*, quem fortasse tristis egestas imperavit, prudens Pater, aut bona Mater *pia monita* addiderunt, tenerum alumnum per Christianæ Philosophiæ principia docentes *ex necessitate* virtutem facere, hominemque non *a fortunis*, sed *a moribus* æstimare. . . Primæ *opinionēs*, & primæ *affectiones* scimus, quam robustas

bustas vires in ultimam usque ætatem exerant. . . Itaque qui *laborem* fastidiunt, omnemque vitæ felicitatem in *diversionibus*, quas vocant, ponunt, nescientes, qua ratione aliter horas suas agere jucunde possint : næ illi manifeste produnt, quod *ab incunabulis* erronea axiomata cum lacte biberint, a quo similiter erronei *affectus* nutriti sint. . . Animas hominum in *perfectiōe naturæ* æquales esse Philosophi docent. *Inæqualitas operationum* tribuitur *officinæ*, id est, corpori, cujus diversitas in organis tanquam in instrumentis efficit diversitatem actionum. . . Porro, ut perfectior efformetur constitutio corporis, multum possunt Parentes conferre, nimirum, si matrimonium in ætate competente contraxerint: si moderate utantur: si in cibo & potu mensuram teneant: si liberi pati a Matre propria lactentur: si *sapienter*, puta, cum observatione temporis, quantitatis, & qualitatis alantur: si corpus exercere per idoneos motus doceantur. Et vero indoles, sanitas, forma, robur virium, gestus, incessus, agilitas, omnis morum gratia ab his Parentum industriis in filios manat. . . Quod si hæc ita sint, num eosdem in *teneros animos* nihil posse putabimus? . . Imo omnes historiæ docent *primæ* puerorum educationi omnia pœne & bona, & mala deberi. . . Ineptæ *gerula*, quæ quidquid cupediarum aut crepundiorum infans petit, semper concedunt, ne puellum contristent: *primæ semina contumaciæ* mentibus inserunt,

culum, inquam, est, ne per ærumnarum impatientiam ex reis purgatorii rei inferni fiant. . . . Quodsi Deus non *sensum* affligat, sed *pœnam damni* (quod fere solet erga tepidos pœniteres) inferat *per subtractionem gratiarum abundantium*, quas nemini debet: atque illis minime, a quibus offensus nullam satisfactionem *spontaneam* accipit: prope absurdum, ut desperem de salute ejusmodi Pusio-num, qui per fugam *ultronei Rigoris*, ex causa *civili* facientes *criminales* luere in cute malunt, quod solvere in *are* poterant. .

6. Nos, si a nobis impetrare non possumus, ut mereamur laudem Manassis, de quo 2. Par. 33. Scriptura dicit: *Egit pœnitentiam valde*: Saltem eo nobiscum rigore agamus, cujus *modum* explicavi: & quem esse *necessarium* ex fide, ac ratione monstravi, ut *agamus pœnitentiam recte* . . . Non potest pœnitentia *sterilis* aut *Deum* placare, aut *conscientiam*. . . . Ex *fructibus* cognoscetur, an viva sit . . . *Fructus conversio* est, sive *mutatio vite*, hoc est, *mutatio opinionum*, *mutatio affectionum*, *mutatio morum*: ita, ut garrulitati succedat solitudo, pigritiæ diligentia, otio labor, luxui modestia, gulæ inedia, lusibus lectio, libidini fuga, rapinis eleemosyna, odiis charitas. *Hæc est mutatio dextræ Excelsi* Ps. 76. . . . *Mutatio*, sine qua nunquam fit *vera conversio*, & sus-
specta

specta est omnis contritio . . . Ingemiscitis?
 Signum est cordis nondum vere mutati . . .
 Tanta mutatio fieri *sine multa mortificatione*
 non potest : fateor : propterea *rigorem* exegi
 . . . Et repeto: Pœnitentia *sine pœna* pœni-
 tentiæ simulacrum est , non pœnitentia . . .
 Homo peccator reus est *mortis* : & tu a *mor-*
tificatione absolves ? . . . Absit ! *Potestate*
vicaria supremi Judicis eja ! utere adversum
 te : *rigide* age . . . Scis , quod *Judex infe-*
rior , & delegatus *jus damnandi* quidem ex
 legum regula habeat : *jus aggratiandi* autem
 non habeat. Itaque si vis Deo *cum fiducia*
 dicere : *Domine ! propitius esto mihi ! Oro*
te : noli propitius esse tibi . . . Vita mollis
 non est vita pœnitentis . . . Pœnitentiam
amor rigoris probat ! . . .

7. *Jam ite domum , Domini mei ! Sed*
in spiritu compunctionis ite. Dies ista dies
doloris est. Dolorem alet ruminatio eorum ,
quæ de actu, & statu peccati audistis. Reco-
gitate annos vestros in amara amaritudine
animæ vestræ , donec hora moneat , ut redea-
tis . . . Redibitis autem hora 2da, & redi-
bitis cum proposito emendandi vitam præteri-
tam, & hoc cito . . . Convictis de hac verita-
te: Multa mala feci : parum boni : & hoc
ipsum parum bene ! non erit difficilis hac
resolutio : Totum nihil valet : incipiamus ab
initio ! Hodie incipiemus.

Dissertatio

De vita molli.

Hodie incipiemus ! *Quid incipiemus ? vitam novam. Sic enim finivimus Exercitia Matutina, nausea de vita præterita pleni, dicentes : totum nihil valet : incipiamus ab initio ! . . . Sæpe hoc ipsum decrevimus : factum est nihil . . . Quis impedit ? Acedia impedit, inimica contentionis necessaria ad cælum : inimica pœnitentiæ & laboris : mater vitæ mollis : amica nugarum, & otii : una omnis stultitiæ, omnisque inertiae radix, ex qua pullulavit fastidium in repellendis tentationibus, & pusillanimitas in superandis difficultatibus : unde factum est, ut multa mala fecerimus, parum boni, & hoc ipsum parum bene. Imo hodie mane, etsi non dubito, quin ea, quæ de peccato meditati sumus, innocentes horrore, reos dolore vebementer concusserint (Actus enim aque ac status peccati digna omni abominatione materia sunt) tamen quæ de rigore pœnitentiæ consideravimus, num similiter omnes probaverint, habeo argumenta, cur ambigam. . . . Rigor austerum vocabulum est, quod delicatas aures offendit ; & doctrina de pœnitentia externa conjungenda internæ modum vitæ condemnat, quem Nobiles ac Literati passim tenent, mollem in otio ac deliciis,*
cum

cum fuga laborum, & fastidio devotionis. . . Domini! Quid simile si reperitis in cordibus vestris cum affectione ad nugas, & aversione a seriis: certi estote: Acedia nidulatur in anima. . . Itaque nihil refert, seu placuerim, seu non: doctrina mea non est mea, sed ejus, qui misit me Joan.7. Est doctrina D.N. J.C. qui vitæ molli exemplo suo per totam vitam contradixit, factis magis, quam verbis clamans: Contendite intrare! Angusta est porta: via difficilis: necessarius labor! . . . Concludite ex his principiis, an vita mollis sit vita innocens, & cum spe Cæli componi queat. . . Ego in hac innocentia multam materiam pœnitentiæ video. . . Examinemus: & intelligetis, quæ de necessitate rigoris dixi: esse in omni Rigore vera. . . Certe, qui vivit vitam mollem, qualem acedia suadet, neque est servus Dei, neque erit. Utrumque demonstro. Sedeamus.

Pars I.

Qui molliter vivit, non est Servus DEI.

1. *Servus piger non salvatur: ego sum servus piger: ergo non salvabor! dicebam heri, & rogabam vos, ut quisque inspiciens se interroget serio: An possit negare Minorem, Hodie docco, quis sit servus piger,*

2. Homo, sicut a Deo, ita propter Deum creatus est: & quia illum Deus ex carne spirituque composuit: necesse est, ut *utramque substantiam* huic fini impendat: viresque & animi, & corporis divino famulatu consecret, ex primo, maximoque præcepto: *Diliges ex tota anima, & ex omnibus viribus...* Quid facit homo mollis? Deone, an sibi vivit? . . . Tres numeramus classes servorum Dei. Alii animam & vires soli contemplationi, alii soli actioni, alii vitæ ex utraque mixtæ impendunt. . . Contemplativos dicimus, qui cum Magdalena ad pedes Domini quiete confidentes, unice in admiratione, atque amore rerum divinarum se occupant. . . Orant, meditantur, legunt, psallunt, scribunt Magnalia Dei. . . Etiam cum manibus laborant, mens in Cœlo est: & cum edunt, bibunt, dormiunt: cor Deo adhæret. . . . Talis est vita Carthusianorum; talis Camaldulensium, talis plerarumque Monialium: vita ex spiritu foundationis Angelicæ æmula, agenda in sancto otio ac beata solitudine, ad quam Deus vocat animas sibi singulariter charas: neque tamen ad laborem bono communi utilem (si studium precum & virtutis cultum excipias) necessarias. Hæc prima est species servorum Dei. . Ad alteram pertinent, quorum pars vitæ potior (a qua denominatio fit) in actione versatur. . Horum est laborare pro Deo, atque ejusmodi negotiis fere unice operam

E 5

im-

impendere, quæ *immediate*, & *ex sua natura* ad Dei cultum, aut animarum salutem ordi-
nantur . . . Talis fuit *vocatio* Apostolorum :
& est hodie illorum, qui congrue ad gratiam
vocationis suæ ac instituti, quod profitentur,
prædicationi Verbi Divini, & Sacramento-
rum administrationi sic vacant, ut etiam con-
templationis exercitamenta, ac privatas de-
votiones non ad suum modo, sed etiam ad
aliorum profectum dirigant, minime conten-
ti, si *salvi* fiant ipsi, nisi etiam *Salvatores*
sint aliorum, non sine comitatu ingressuri in
gaudium Domini sui. . . Sequitur tertia Clas-
sis illorum, qui vivunt vitæ ex contempla-
tione, & actione mixtam, qualis est status
in sæculo degentium, & jam *Deo* per *Religio-
nis* exercitia, jam *homini* propter Deum ser-
vientium pro modo conditionis, ætatis, sexus,
status, ac officii cuilibet proprii. . . Habetis
omne genus servorum Dei. Quæro, in qua
classe homines vitæ mollis amantes colloca-
tis? . . .

3. *Non offendere Deum*, nondum est
servire Deo. Aut, si quot sunt homines,
qui me non offendunt, tot sunt servi mei :
multas servorum Myriades etiam ex princi-
pibus numerabo. Servire mihi dicitur, qui
& *cavet offensam* : & suas vires *ad mihi obse-
quendum* impendit. . . . Jam vitæ mollis
amator quid facit? . . . Non offendit Deum,
dum convivatur, dum ludit, dum dormit,

De.

Demus hoc: & quod vita mollis non sit *vita flagitiosa*: imo quod sit *vita innocens*, permittamus interea: nego, quod *bomo deliciosus* aut corpus, aut animam, Deo, pro Deo, vel propter Deum adhibeat. . . Aut age! quando tandem *Dei causa* (nam quid *sui causa* faciat, aut patiat, non quærimus) quando ille *Dei causa* fatigat *pedem*? quando *manum* operi applicat? *oculos* & *aures*, *memoriam* & *intellectum* quando acuit, ut Dei de se voluntatem cognoscat? . . *Vigilat* interdum: sed pro lite feliciter transigenda ad familiæ honorem. *Sudat*: sed in venatione dammarum. *Esurit*: sed ex arbitrio Medici. *Laborat*, & quidquid *pro se* est, agit *per se*: sed quæ *ad Deum* pertinent, *per alios* facit. . . Euge! ex quo titulo tu talem servis Dei adnumeraras? . . .

4. Orat *aliquando*: sed orat, nec *devote*, nec *diu*. Labiis honorat Deum: cor ad epulas, ad musicam, ad lulum, ad sylvam, ad somnum festinat. Dices: eum ad classem *Contemplantium* pertinere? . . Fortasse in *vita activæ* negotiis *propter Deum* se occupat, si non immediate *pro Deo*? Dicat ipse, qua fronte *pro Deo*, vel *propter Deum* occupari se jactet, qui seria obiter agit & *ad speciem*: cætera *totos dies* consumit in *nugis*? . . Vita nostra *liber* est, ex quo olim judicabimur, tanquam *ex serie annalium* nostri famulatus. . . Librum componunt vocales, consonantes, & inter.

interpunctiones. . . *Vocales* sunt actiones ex sua natura sanctæ. . . *Consonantes* sunt actiones seriæ per bonam intentionem, ut sic loquar, canonizatae. . . Recreationes nomine *interpunctionum* appello, congrue ad tritum diverbiuui: *Interpone tuis nonnunquam gaudia curis!*. Jam si totus vitæ meæ liber pœne *exmeris interpunctionibus* compositus esset, qua fronte auderem in iudicio pro mea justificatione tale instrumentum proferre? . . Et talis vita, si hodie desineret: obsecro! non in *punctum exclamationis* desineret? . . . Sic: non sint inhonestæ recreationes meæ: si *nimia* sint, jam *materia pœnitentiæ* sunt. . . Ita Deus exemplo docuit, quiescens *Die septima* tandem, postquam *sex integros* operi creationis impenderat. Qui facit contrarium, & *unam solam* vitæ partem in negotiis seriis, *sex reliquas* autem in nugis agit: eum nego salvari posse. . . Ita *fides* affirmat. Quis enim talem audeat servum *bonum ac fidelem* vocare, qualls intrare in gaudium Domini mereatur? Ita ipsa *Ratio* evincit. Certum est enim, Recreationes non esse licitas titulo *finis*: quia nemo *propter illas* creatur. Licitæ igitur sunt titulo *Medii ad finem*, hoc est, *ad laborem*. Cessant ergo esse *licitæ*, quando cessant esse *media*. . . . Iudica, ex his principiis, *de more Mundi*, in quo nulli *plus temporis* recreationibus impendunt, quam qui *minimum* impendunt labori. . . .

5. Neque discrimen hic *inter personas*, sed *inter labores* faciendum est. Literati & rudes, Heri & servi, Nobiles & plebei, Principes & subditi nati sunt *ad laborem*. Servi *unius Domini* sumus omnes. . . . Ad amandum Dominum, eique serviendum ex tota *anima*, & ex totis *viribus* ex præcepto primo & maximo tenemur omnes: Sed *alius quidem sic*, *alius vero sic*. 1. Cor. 7. Prout a Domino, aut *ad contemplationem*, aut *ad actionem*, aut *ad vitæ mixtæ* aliquod genus vocati sumus. . . . Secus, utique nec *animam*, nec *vires* Deo dicamus: nec vivimus *ex fine*, propter quem sumus. Nemo vitæ suæ est Dominus, ut prodigere possit. *Administratores* sumus. . . . Administrator autem, qui, ex bonis suæ administrationi commissis, *quatuor talenta per ludum* perdit, & *quintum* denique *in bonum Domini* adhibet: quo jure *fidelis* appellari mereatur? . . . Concludite, Domini, quam multi sint *servi pigri*. Servus piger autem non salvatur, etiamsi otium ejus de cætero *innocens* esset. . . . Attamen nolite errare. Otium *vita mollis* non est innocens otium. . . . Reum est de multis peccatis *omissionis*, qui faciunt *servum pigrum*: & accedent paulo post multa peccata *commissionis*, ex quibus fit *servus malus*. . . . Sequitur, quod dicebam: Amator vitæ mollis neque *est servus Dei*, neque erit.

Pars

Pars II.

*Qui molliter vivit, nunquam erit
Servus Dei.*

1. **A**SSERTIONIS ratio in ipsa vitæ deliciosæ *natura* continetur, sive illam in sua origine, & prosecutione: sive in effectis intueamur. . . *Originem* vitæ mollis in neglecta educatione invenio. *Prosecutionem* video a lucris injustis cum damno tertii sustentari. . . *Effectus* experientia duos loquitur, docens, quod homo mollis *circa animæ pericula* neque *cautus* sit, neque *magnanimus*. . . Ex his patebit ad nauseam, utrum deliciæ mollium sint *deliciæ innocentes*. O spes inanes! o vana jactantia! o misera cæcitas! . Attendite..

2. Et primum quidem rarissime illi, quibus *rigida educatio* obtigit, cum incipiunt esse *sui juris*, rarissime, inquam, ad amorem otii ac voluptatum rapiuntur, saltem si *rigori illi*, quem fortasse tristis egestas imperavit, prudens Pater, aut bona Mater *pia monita* addiderunt, tenerum alumnum per Christianæ Philosophiæ principia docentes *ex necessitate* virtutem facere, hominemque non *a fortunis*, sed *a moribus* æstimare. . . Primæ *opinionēs*, & primæ *affectiones* scimus, quam robustas

bustas vires in ultimam usque ætatem exerant. . . Itaque qui *laborem* fastidiunt, omnemque vitæ felicitatem *in diversionibus*, quas vocant, ponunt, nescientes, qua ratione aliter horas suas agere juconde possint : næ illi manifeste produnt, quod *ab incunabulis* erronea axiomata cum lacte biberint, a quo similiter erronei *affectus* nutriti sint. . . Animas hominum *in perfectione naturæ* æquales esse Philosophi docent. *Inæqualitas operationum* tribuitur *officinæ*, id est, corpori, cujus diversitas in organis tanquam in instrumentis efficit diversitatem actionum. . . Porro, ut perfectior efformetur constitutio corporis, multum possunt Parentes conferre, nimirum, si matrimonium in ætate competente contraxerint: si moderate utantur: si in cibo & potu mensuram teneant: si liberi nati a Matre propria lactentur: si *sapienter*, puta, cum observatione temporis, quantitatis, & qualitatis alantur: si corpus exercere per idoneos motus doceantur. Et vero indoles, sanitas, forma, robur virium, gestus, incessus, agilitas, omnis morum gratia ab his Parentum industriis in filios manat. . . Quod si hæc ita sint, num eosdem *in teneros animos* nihil posse putabimus? . . Imo omnes historiarum docent *primæ* puerorum educationi omnia pœne & bona, & mala deberi. . . Ineptæ *gerula*, quæ quidquid cupediarum aut crepundiorum infans petit, semper concedunt, ne puellum contristent: *prima semina contumaciæ* mentibus inserunt,

serunt, olim in incorrigibilem licentiam erupturæ. . . *Mater*, quæ pueri *acediam* in orando non damnat: *impudentiam* in verbis ac factis non reprehendit: non arguit *otium*: *cruditatem* non plectit: *impatientiam* patitur: *Ismaelem* educat, cujus manus contra omnes, & manus omnium contra ipsum erunt. . . .

Pater, qui mores, studia, recreationes adolescentis per se, aut per moderatorem non ordinat: qui *mentienti* arridet: *jurantem* laudat: *irascenti*, & *vindicanti se* plaudit: *murmuranti* aut *susurranti* aures benevolas præbet: a labore avocat: ad ludicra invitat, vitæ beatæ imaginem ex Epicuri Prototypo in tabula rasa depingens: & non Evangelicæ severitati, sed ritibus Sybariticis juveniculum assuefaciens: credite mihi DD. Sodales! filium inferno præparat: & nunquam pupus ejusmodi ex Christianismi infantia ad virile robur pertinet: nunquam *intra limites innocentiae* suis deliciis fruatur diu. . . S. Augustinus ejusmodi pueritæ suæ fata deplorat. . . .

3. Nimirum *abdicationem* voluptatum, quibus Puer inescatur, nimis difficilem talis educatio facit: & *prosecutionem* per media honesta continuandam impossibilem reddit *sumptuum magnitudo*, quos *vitæ mollis conditio* exigit. . . . *Fodere* non valent homuli delicati, & *mendicare* erubescunt: igitur postquam (quod necesse est) celeriter cum pro-
digo

digo patrimonium suum abliguriverunt, quid facient? . . . Adhuc incedent vestiti bysso & purpura? Ita, sed aliena, non sua. Nuda risui prostabit cornicula, si mercator, & sartor, quod suum est, detrahent. . . Adhuc epulabuntur quotidie splendide? ita, sed in mensa, quam decepti creditores, aut subditi oppressi, atque ad sortem Lazarorum redacti sternerent. . . . Adhuc inter illos numerabuntur, qui Sap. 15. *Lusum esse vitam suam astimaverunt*: neque crediderunt, se esse natos ad seria? Ita: sed lusum adornant vis ac fraus, quia (quod ibidem sequitur) putant conversationem vitæ suæ unice componendam esse *ad lucrum*, & oportere undecunque, etiam *ex malo* acquirere. . . Judicate, num ex *origine*, & *prosecutione* vitæ mollis spes prudens *de diuturna innocentia* formari possit.

4. Et perit omnino spes, si *effectus* consideremus. Dixi: vita mollis facit, ut circa peccandi pericula neque *cauti*, neque *magnanimi* simus. . . *Nihil mali facio*, inquis: si laute comedo, si ludo, si salto, si accedo comœdias, si conversationes amo, si venationes, si musicam: quid enim horum *Decalogus* prohibet? Nihil prohibet, fateor. . . . Obiter tamen doctrinam theologiam certam, & ab omnibus scholis receptam ut notes, velim: *Multa per se, & speculative honesta sunt, quæ per accidens, & practice prohibita*
F
fiunt

fiunt. . . Ratio est, quia quæ in speculatione
 absunt *circumstantia*, ordinarie accedunt in
praxi: unde actionis *indifferentia* tollitur: at-
 que quod *per se* bonum erat *ex integra causa*,
 malum fit *ex aliquo defectu*. . . Gratulor tibi, si
 inter tuas delicias tibi hoc non contingat. . .
 Cautissimus *ut sis*, necesse esse intelligo: quod sis,
 vix credo. . . . Cautela enim cura est: & cura
 moles, quæ torrenti voluptatum opponitur. . .
 Difficulter persuades, fore, ut nunquam diruas
 molestum obicem: neque ad latera super ripam
 alterutram divageris. . . Deinde, non quæro,
 quid mali facias, sed num *aliquid boni*, & illud
bene? Nam si ita vivere, uti tu vivis, est pro Cœ-
 lo contendere: nescio, quid *acedia* sit. . . Cer-
 te negare non potes, quod vita ista sit steri-
 lis: neque a veste nuptiali decora, sine qua
 nemo ad Coenam magnam admittitur. . . In-
 trare volentem si interroget Deus: *Quid fe-
 cisti Cælo dignum?* Age! Quid respondebis?
 Hem! quam male & in illa *licentia*, & in ista
inertia caveas tibi: . . . Vah! Quæ omnium
 innocentissimæ videntur *Narium deliciae*, ra-
 ro innocentes sunt. Peccatur *ante usum* ta-
 bacci, quia prima causa movens ordinarie est
juvenismus, & *vanitas*. Peccatur *in usu* per
 inanem *jactantiam* pyxidis, & *per intempe-
 rantiam* ex copia pulveris. Peccatur *post*
usum cum scandalo, quando *per tuam im-
 portunitatem* ne in templo quidem vicinis li-
 cet esse devotis. . . Ecce! odoratus deliciæ
 caute-

cautelam requirunt: quid de aliorum sensuum innocentia judicemus? . . .

5. Accedit, quod delicatus miles quam *incautus* est ad pericula, ne temere se objiciat: tam *timidus* esse soleat, si repente inciderit . . . Quid ages miser: si ex vicino igne fomes inflammetur? si ambulanti in glacie, & jam lapsanti, diabolus impellat in casum? si exempla intueberis sine pudore peccantium? si verba audies flagitia sua tanquam facinora gloriosa jactantium? si pudor invadet, quod inter impudentes minus sis impudens? si amicorum risus ac sannæ tuam simplicitatem exhibilent? Si Præpositorum aut Patronorum imperium communionem sceleris cum minis exposcat? si metus incessat, ne gratia tui Principis excidas, nisi impia mandanti obedias? si premens egestas urgeat, ut jus contra jus dicas plus offerenti? si amor honoris postulet, ut injuriam vindices? si miseratio uxoris ac liberorum prohibeat, ne male parta restituas? si imminens vitæ aut sanitatis jactura remedium suggerat a conscientia damnatum? Quid, inquam, quid ages Trossule, in talibus rerum circumstantiis positus? . . . Nimirum cum *Aquilonibus* certabis tu, qui *Favonios* metuis? . . . *Leones* & *ursos* lacerabis, qui ad *musculi* occursum pallefcis: . . . *Goliathos* in aperto campo prosterne, qui post valla castrorum ad *bombum fistulæ* contremiscis? . . . Ah! nunquam *inagnus animus* habitat in corpore a deliciis effeminato, &

Christianæ fortitudinis ac mortificationis exercitiis non durato. . . Viri molles cum ad pugnam vocantur: molestias & labores pertæsi, continuo *impossibilitatem* cum *difficultate* confundentes, clamant: *Non possum venire!* & simul omnes excusant se, alius, quia *villam* emit, & experiundæ vitæ suburbanæ desiderio rapitur: alius, quia *boves* emit, & in spe lucri suum gaudium habet: alius, quia *uxorem* duxit, & tenetur amplexibus. O homines imbelles, quibus ne tantilla quidem impedimenta *affectionum* superare est animus! *Victoria* sui est opus. Quid tum? Quantulacunque requiratur: *nulli mortificationi* sufficiunt vires *semiviri* sibi indulgentis, & vitæ molli assueti. . . Virtus a viro dicitur, & vir a vi. Sine vi neque vir datur, neque virtus: atque adeo neque meritum, neque constantia. . . Certa est veritas: Qui molliter vivunt, neque sunt servi Dei, nec erunt.

Epilogus.

SEquitur, *moderationem* adhibendam esse in usu deliciarum etiam *licitarum*: & valedicendum non prohibitis modo, sed etiam superfluis, atque *continuis*. . . Recreatio sit *Recreatio*, non occupatio; *medicina*, non cibus. Admittatur raro, ac parce, non *quotidie*, nec *ultra dosin*, quam prudens animæ archiater præscripsit. . . *Praxis* in determinatione *ordinis diurni* consistit, per quem suum *recreationibus*, earumque *quantitati* &
qua-

qualitati tempus decernatur, congrue ad conditionem ac statum. . . . *Suæ corpori* horæ dentur, nihil obfisto: sed *suæ quoque* dentur *animæ*, & *suæ negotiis*. . . . Non possum *ex ordine* vivere! Ignava vox! Quid enim sperem *ab ægro*, qui se esse *incurabilem*: quid *a milite*, qui hostem esse *invincibilem* opinatur? . . . *Vince teipsum*, serve piger, & tuam *acediam* vince! . . . Vincis te, ut fias *sanus*, ut *doctus*, ut *dives*: cur non ut *Sanctus* evadas? *Possun* & *debeo*: hæc duo tibi persuade: & eris *servus bonus*. . . . Si negas te *posse*: facis injuriam viribus naturæ & gratiæ. Si negas te *debere*: contradicis Christo clamanti: *Contendite!* . . . Vi opus est! vim vita *Christiani* requirit, & vita *Penitentis*. . . . Cur ergo non facio mihi vim? . . . *Acedia obstat*, maledicta *acedia*, quæ una causa est tristissimi gemitus de vita præterita: *Multa mala feci!* *parum boni!* & *hoc ipsum parum bene!* . . . Eja! irascamur furæ! Ira excitat ad usum virium, & fortes etiam fœminas ac pueros facit. . . . Irascamur! Vivat JESUS! *moriantur acedia!* . . . Surgamus, & *iræ causas* meditemur, ut *duret*, imo ut *vertatur in odium*. .

MEDITATIO II.

De Malo *acediæ*.

Mane doloris materia fuit actus, & status peccati. . . . *Doloris filia est ira, & odium sui.*

sui. . Odii objectum acedia. . . Motivum odii odium Dei adversus acediam. . . Puncta tria: Odium Dei Patris, 1um. Odium Dei Filii, 2^{dum}. Odium Spiritus sancti, est punctum 3^{tium}. Fructus Resolutio: volo vitam præteritam emendare cito, quocunque labore constet! . . Componite animos ad attentionem: Deus nos videt, Deus osor acediæ. . . Imploremus pro gratia, & dicamus: veni Creator Spiritus! . .

Præludium 1. Exhibemus nobis Christum, discipulos, se patiente, & orante, dormientes excitantem cum gemitu: Simon dormis? non potuisti una hora vigilare? Marc. 14.

Præludium 2. Dicamus cum Davide: Domine! Secundum misericordiam tuam vivifica me: & custodiam testimonia oris tui! Psalm. 118. . .

PUNCTUM I.

Odium DEI Patris adversus Acediam.

1. **M**atth. 21. Christus Pharisæis hanc parabolam loquitur: Homo quidam habebat duos filios: & accedens ad primum dixit: Fili! vade hodie: operare in vinea mea! Ille autem respondens ait: nolo! Postea autem penitentia

tentia motus abiit. *Accedens autem ad alterum dixit similiter. At ille respondens ait: Eo Domine! & non ivit. Quis ex duobus fecit voluntatem Patris? Dicunt Ei: Primus. Dicit illis Iesus: amen dico vobis, quia Publicani & Meretrices præcedent vos in regnum Dei. Digna consideratione sententia. . . Duo filii Dei Patris sunt duo populi, Gentilium unus, alter Judæorum. Uterque vocatus est ad laborem. Vocatæ gentes, dixerunt: Nolo! sed postea prædicantibus Apostolis pœnitentia motæ venerunt in Ecclesiam, & strenue laborarunt. . . Vocati autem Judæi, suscepto Decalogo, dixerunt: Eo, Domine! sed non ivērunt! tæduit servare præceptum, & DEI voluntatem a Christo prædicatam alacriter exequi: procrastinabant de die in diem: Legi Moysis adhærebant *ad speciem*: difficultates autem susceptioni Legis Christianæ obstantes vincere non audebant. Quid factum est? DEUS iratus acediæ, Judæis reprobatis elegit gentes, ex quibus Publicani ac meretrices pœnitentes, Judæos cætera innocentissimos præcedent in regnum DEI. . .*

2. Fallor? aut hæc Parabola eandem de odio Dei Patris erga acediam doctrinam habet, quam minæ apocalypticæ promulgant, cum DEUS patientius se ferre *frigidum* restatur, quam *tepidum* malle: *Quia tepidus es, incipiam te evomere ex ore meo* præ nauſea, Apoc. 1. Ratio est, quia nullum vitium

Pars II.

*Qui molliter vivit, nunquam erit
Servus Dei.*

1. **A**SSERTIONIS ratio in ipsa vitæ deliciosæ *natura* continetur, sive illam in sua origine, & prosecutione: sive in effectis intueamur. . . *Originem* vitæ mollis in neglecta educatione invenio. *Prosecutionem* video a lucris injustis cum damno tertii sustentari. . . *Effectus* experientia duos loquitur, docens, quod homo mollis *circa animæ pericula* neque *cautus* sit, neque *magnanimus*. . . Ex his patebit ad nauscam, utrum deliciæ mollium sint *deliciæ innocentes*. O spes inanes! o vanajactantia! o misera cæcitas! . Attendite . .

2. Et primum quidem rarissime illi, quibus *rigida educatio* obtigit, cum incipiunt esse *sui juris*, rarissime, inquam, ad amorem otii ac voluptatum rapiuntur, saltem si *rigori* illi, quem fortasse tristis egestas imperavit, prudens Pater, aut bona Mater *pia monita* addiderunt, tenerum alumnum per Christianæ Philosophiæ principia docentes *ex necessitate* virtutem facere, hominemque non *a fortune*, sed *a moribus* æstimare. . . Primæ *opinionēs*, & primæ *affectiones* scimus, quam robustas

bustas vires in ultimam usque ætatem exerant. . . Itaque qui *laborem* fastidiunt, omnemque vitæ felicitatem in *diversionibus*, quas vocant, ponunt, nescientes, qua ratione aliter horas suas agere jucunde possint : næ illi manifeste produnt, quod *ab incunabulis* erronea axiomata cum lacte biberint, a quo similiter erronei *affectus* nutriti sint. . . Animas hominum in *perfectiōne naturæ* æquales esse Philosophi docent. *Inæqualitas operationum* tribuitur *officinæ*, id est, corpori, cujus diversitas in organis tanquam in instrumentis efficit diversitatem actionum. . Porro, ut perfectior efformetur constitutio corporis, multum possunt Parentes conferre, nimirum, si matrimonium in ætate competente contraxerint: si moderate utantur: si in cibo & potu mensuram teneant: si liberi pati a Matre propria lactentur: si *sapienter*, puta, cum observatione temporis, quantitatis, & qualitatis alantur: si corpus exercere per idoneos motus doceantur. Et vero indoles, sanitas, forma, robur virium, gestus, incessus, agilitas, omnis morum gratia ab his Parentum industriis in filios manat. . . Quod si hæc ita sint, num eosdem in *teneros animos* nihil posse putabimus? . . Imo omnes historiæ doceant *primæ* puerorum educationi omnia pœne & bona, & mala deberi. . . Ineptæ *gerula*, quæ quidquid cupediarum aut crepundiorum infans petit, semper concedunt, ne puellum contristent: *prima semina contumaciæ* mentibus inserunt,

serunt, olim in incorrigibilem licentiam erupturæ. . . *Mater*, quæ pueri *accediam* in orando non damnat : *impudentiam* in verbis ac factis non reprehendit : non arguit *otium* : *cruditatem* non plectit : *impatientiam* patitur : *Ismaelem* educat, cujus manus contra omnes, & manus omnium contra ipsum erunt. . . . *Pater*, qui mores, studia, recreationes adolescentis per se, aut per moderatorem non ordinat : qui *mentienti* arridet : *jurantem* laudat : *irascenti*, & *vindicanti se* plaudit : *murmuranti* aut *susurranti* aures benevolas præbet : a labore avocat : ad ludicra invitat, vitæ beatæ imaginem ex Epicuri Prototypo in tabula rasa depingens : & non Evangelicæ severitati, sed ritibus Sybariticis juveniculum assuefaciens : credite mihi DD. Sodales ! filium inferno præparat : & nunquam pupus ejusmodi ex Christianismi infantia ad virile robur pertinget : nunquam *intra limites innocentiae* suis deliciis fruetur diu. . . S. Augustinus ejusmodi pueritæ suæ fata deplorat. . . .

3. Nimirum *abdicationem* voluptatum, quibus Puer inescatur, nimis difficilem talis educatio facit : & *prosecutionem* per media honesta continuandam impossibilem reddit *sumptuum magnitudo*, quos vitæ mollis *conditio* exigit. . . . *Fodere* non valent homuli delicati, & *mendicare* erubescunt : igitur postquam (quod necesse est) celeriter cum prodigo

eligo patrimonium suum abliguriverunt, quid facient? . . . Adhuc incedent vestiti bysso & purpura? Ita, sed aliena, non sua. Nuda risui prostack cornicula, si mercator, & sartor, quod suum est, detrahent. . . Adhuc epulabuntur quotidie splendide? ita, sed in mensa, quam decepti creditores, aut subditi oppressi, atque ad sortem Lazarorum redacti sternerent. . . . Adhuc inter illos numerabuntur, qui Sap. 15. *Lusum esse vitam suam aestimaverunt*: neque crediderunt, se esse natos ad seria? Ita: sed lusum adornant vis ac fraus, quia (quod ibidem sequitur) putant conversationem vitæ suæ unice componendam esse *ad lucrum*, & oportere undecunque, etiam *ex malo* acquirere. . . Judicate, num *ex origine*, & *prosecutione* vitæ mollis spes prudens *de diuturna innocentia* formari possit.

4. Et perit omnino spes, si *effectus* consideremus. Dixi: vita mollis facit, ut circa peccandi pericula neque *cauti*, neque *magnanimi* simus. . . *Nihil mali facio*, inquis: si laute comedo, si ludo, si salto, si accedo comœdias, si conversationes amo, si venationes, si musicam: quid enim horum *Decalogus* prohibet? Nihil prohibet, fateor. . . Obiter tamen doctrinam theologiam certam, & ab omnibus scholis receptam ut notes, velim: *Multa per se, & speculative honesta sunt, quæ per accidens, & practice prohibita sunt*

F

*fiunt. . . Ratio est, quia quæ in speculatione
 absunt circumstantia, ordinarie accedunt in
 praxi: unde actionis indifferentia tollitur: at-
 que quod per se bonum erat ex integra causa,
 malum fit ex aliquo defectu. . . Gratulor tibi, si
 inter tuas delicias tibi hoc non contingat. . .
 Cautissimus ut sis, necesse esse intelligo: quod sis,
 vix credo. . . . Cautela enim cura est: & cura
 moles, quæ torrenti voluptatum opponitur. . .
 Difficulter persuades, fore, ut nunquam diruas
 molestum obicem: neque ad latera super ripam
 alterutram divageris. . . Deinde, non quæro,
 quid mali facias, sed num aliquid boni, & illud
 bene? Nam si ita vivere, uti tu vivis, est pro Cœ-
 lo contendere: nescio, quid *acedia* sit. . . Cer-
 te negare non pōtes, quod vita ista sit steri-
 lis: neque a veste nuptiali decora, sine qua
 nemo ad Coenam magnam admittitur. . . In-
 trare volentem si interroget Deus: *Quid fe-
 cisti Cælo dignum?* Age! Quid respondebis?
 Hem! quam male & in illa *licentia*, & in ista
inertia caveas tibi: . . . Vah! Quæ omnium
 innocentissimæ videntur *Narium deliciae*, ra-
 ro innocentes sunt. Peccatur ante usum ta-
 bacci, quia prima causa movens ordinarie est
juvenismus, & *vanitas*. Peccatur in usu per
 inanem *jactantiam* pyxidis, & per *intempe-
 rantiam* ex copia pulveris. Peccatur post
 usum cum scândalo, quando per tuam im-
 portunitatem ne in templo quidem vicinis li-
 cet esse devotis. . . Ecce! odoratus *deliciae*
 caute-*

cautelam requirunt: quid de aliorum sensuum innocentia iudicemus? . . .

5. Accedit, quod delicatus miles quam *incautus* est ad pericula, ne temere se obijciat: tam *timidus* esse soleat, si repente inciderit. . . Quid ages miser: si ex vicino igne fomes inflammetur? si ambulantiem in glacie, & jam lapsantem, diabolus impellat in casum? si exempla intueberis sine pudore peccantium? si verba audies flagitia sua tanquam facinora gloriosa jactantium? si pudor invadet, quod inter impudentes minus sis impudens? si amicorum risus ac sannæ tuam simplicitatem exhibilent? Si Præpositorum aut Patronorum imperium communionem sceleris cum minis exposcat? si metus incessat, ne gratia tui Principis excidas, nisi impia mandanti obedias? si premens egestas urgeat, ut jus contra jus dicas plus offerenti? si amor honoris possulet, ut injuriam vindices? si miseratio uxoris ac liberorum prohibeat, ne male parta restituas? si imminens vitæ aut sanitatis jactura remedium suggerat a conscientia damnatum? Quid, inquam, quid ages Trossule, in talibus rerum circumstantiis positus? . . . Nimirum cum *Aquilonibus* certabis tu, qui *Favonios* metuis? . . . *Leones* & *ursos* lacerabis, qui ad *musculi* occursum pallefcis: . . . *Goliathos* in aperto campo prosternes, qui post valla castrorum ad *bombum fistulæ* contremiscis? . . . Ah! nunquam *imagnus animus* habitat in corpore a deliciis effeminato, &

Christianæ fortitudinis ac mortificationis exercitiis non durato. . . Viri molles cum ad pugnam vocantur: molestias & labores pertæsi, continuo *impossibilitatem* cum *difficultate* confundentes, clamant: *Non possum venire!* & simul omnes excusant se, alius, quia *villam* emit, & experiundæ vitæ suburbanæ desiderio rapitur: alius, quia *boves* emit, & in spe lucri suum gaudium habet: alius, quia *uxorem* duxit, & tenetur amplexibus. O homines imbelles, quibus ne tantilla quidem impedimenta *affectionum* superare est animus! *Victoria* sui est opus. Quid tum? Quantulacunque requiratur: *nulli mortificationi* sufficiunt vires *semiviri* sibi indulgentis, & vitæ molli assueti. . . Virtus a viro dicitur, & vir a vi. Sine vi neque vir datur, neque virtus: atque adeo neque meritum, neque constantia. . . Certa est veritas: Qui molliter vivunt, neque sunt servi Dei, nec erunt.

Epilogus.

SEquitur, *moderationem* adhibendam esse in usu deliciarum etiam *licitarum*: & valedicendum non prohibitis modo, sed etiam superfluis, atque *continuis*. . . Recreatio sit *Recreatio*, non occupatio; *medicina*, non cibus. Admittatur raro, ac parce, non *quotidie*, nec *ultra dosin*, quam prudens animæ archiater præscripsit. . . *Praxis* in determinatione *ordinis diurni* consistit, per quem suum *recreationibus*, earumque *quantitati* & qua-

qualitati tempus decernatur, congrue ad conditionem ac statum. . . . *Suæ corpori* horæ dentur, nihil obisto: sed *suæ quoque* dentur *animæ*, & *suæ negotiis*. . . . Non possum *ex ordine* vivere! Ignava vox! Quid enim sperem *ab ægro*, qui se esse *incurabilem*: quid *a milite*, qui hostem esse *invincibilem* opinatur? . . . *Vince teipsum*, serve piger, & tuam *acediam* vince! . . . Vincis te, ut fias *sanus*, ut *doctus*, ut *dives*: cur non ut *Sanctus* evadas? *Possum* & *debeo*: hæc duo tibi persuade: & eris *servus bonus*. . . . Si negas te *posse*: facis injuriam viribus naturæ & gratiæ. Si negas te *debere*: contradicis Christo clamanti: *Contendite!* . . . Vi opus est! vim vita *Christiani* requirit, & vita *Pœnitentis*. . . . Cur ergo non facio mihi vim? . . . *Acedia* obstat, maledicta *acedia*, quæ una causa est tristissimi gemitus de vita præterita: *Multa mala feci!* *parum boni!* & *hoc ipsum parum bene!* . . . Eja! irascamur furæ! Ira excitat ad usum virium, & fortes etiam fœminas ac pueros facit. . . . Irascamur! Vivat JESUS! *moriantur acedia!* . . . Surgamus, & *iræ causas* meditemur, ut *duvet*, imo ut *vertatur in odium*. .

MEDITATIO II.

De Malo *acediæ*.

Mane doloris materia fuit actus, & status peccati. . . . *Doloris filia est ira, & odium sui.*

sui. . Odii objectum acedia. . . Motivum odii odium Dei adversus acediam. . . Puncta tria: Odium Dei Patris, 1um. Odium Dei Filii, 2^{dum}. Odium Spiritus sancti, est punctum 3^{tium}. Fructus Resolutio: volo vitam præteritam emendare cito, quocunque labore constet! . . Componite animos ad attentionem: Deus nos videt, Deus osor acediae. . . Imploremus pro gratia, & dicamus: veni Creator Spiritus! . .

Præludium 1. Exhibemus nobis Christum, discipulos, se patiente, & orante, dormientes excitantem cum gemitu: Simon dormis? non potuisti una hora vigilare? Marc. 14.

Præludium 2. Dicamus cum Davide: Domine! Secundum misericordiam tuam vivifica me: & custodiam testimonia oris tui! Psalm. 118. . .

PUNCTUM I.

Odium DEI Patris adversus Acediam.

1. **M**atth. 21. Christus Pharisæis hanc parabolam loquitur: Homo quidam habebat duos filios: & accedens ad primum dixit: Fili! vade hodie: operare in vinea mea! Ille autem respondens ait: nolo! Postea autem penitentia

*tentia motus abiit. Accedens autem ad alterum dixit similiter. At ille respondens ait: Eo Domine! & non ivit. Quis ex duobus fecit voluntatem Patris? Dicunt Ei: Primus. Dicit illis Iesus: amen dico vobis, quia Publicani & Meretrices præcedent vos in regnum Dei. Digna consideratione sententia. . . Duo filii Dei Patris sunt duo populi, Gentilium unus, alter Judæorum. Uterque vocatus est ad laborem. Vocatæ gentes, dixerunt: Nolo! sed postea prædicantibus Apostolis poenitentia motæ venerunt in Ecclesiam, & strenue laborarunt. . . Vocati autem Judæi, suscepto Decalogo, dixerunt: Eo, Domine! sed non ivērunt! tædūt servare præceptum, & DEI voluntatem a Christo prædicatam alacriter exequi: procrastinabant de die in diem: Legi Moysis adhærebant *ad speciem*: difficultates autem susceptioni Legis Christianæ obstantes vincere non audebant. Quid factum est? DEUS iratus acediæ, Judæis reprobatis elegit gentes, ex quibus Publicani ac meretrices poenitentes, Judæos cætera innocentissimos præcedent in regnum DEI. . .*

2. Fallor? aut hæc Parabola eandem de odio Dei Patris erga acediam doctrinam habet, quam minæ apocalypticæ promulgant, cum DEUS patientius se ferre *frigidum* restatur, quam *tepidum* malle: *Quia tepidus es, incipiam te evomere ex ore meo* præ nausea, Apoc. 1. Ratio est, quia nullum vitium

intentionibus Dei pertinacius repugnat, quam acedia. Singula enim *laboriosa* sunt, atque adeo facilius *fatigant* peccantem. . Sine multo labore, ac curis nunquam *superbus* evehitur ad Eminentiam, cui inhiat: nunquam *invidus* æmulum sternit, ex cuius felicitate affligitur: nunquam *avarus* pecunias coacervat votis suis æquales: nunquam *luxuriosus*, nunquam *gulosus* suæ libidini satisfaciens: nunquam *iracundus* exequetur vindictam: passim se ratio loci aut temporis: passim se homines probi & improbi consiliis male feriatis opponunt: opus est vi, ut metam obtineas: Homo piger & languidus nunquam peringet. . . *Acedia* sola sine labore sustentat se: & si laborare etiam cogitur, didicit sibi parcere, contenta imperiis obtemperasse utcunque. . . Itaque sæpe fit, ut cætera vitia lassentur in via iniquitatis, & solo mutato ob-
jecto in virtutes vertantur (datur enim superbia sancta, invidia sancta, avaritia sancta, sancta ira, sancta gula, sancti amores) acedia sola, quamdiu est, vitium est: nemoque difficilius convertitur ad Deum, quam qui se acediæ mancipavit. . . In promptu causa est. Conversio requirit *animum strenuum*, qui audeat seipsum, & obstantes molestias vincere: ejusmodi victoriis autem *alii vitiosi* quidem, non autem *acediosus* assuescit, saltem nisi (quod fit) comes acediæ ad latus eat *aliud vitium*, quod inertiam stimulet. A Deo si stimulatur: vel omnino recalcitrat, laborem
fin.

fingens in præcepto : vel procrastinat certe ,
 vocanti lentum illud , ac somnolentum Cras !
 Cras ! contumeliose reponens. Quid ? Non
 est causa Deo Patri, ex qua ignavo filio ira-
 scatur , & oderit ? . . . Suo quemlibet homi-
 nem statui , suis officiis *auctor Naturæ* desti-
 navit, haud secus ac cæteræ creaturæ singulæ
 ad suos fines productæ sunt, determinato singu-
 lis *certo tempore*, quo *lervire intentioni* Facto-
 ris sui debent *sine dilatione*. . . Pondus , nume-
 rum, mensuram, ordinem, modum agendorum
 sapientissimus Conditor universi ab æterno di-
 sposuit. . . *Voluntate signi*, quid, quo, tempore,
 qua ratione cuilibet agendum vel omittendum
 sit, declaravit. . . Solus Peccator huic declara-
 tioni se opponens turbavit rerum ordinem de-
 signatum : Deumque coegit, ut, quem gloriæ
 suæ *gradum* per voluntatem signi obtinere non
 potuit : *per voluntatem beneplaciti*, cui resisti
 non potest, sibi assereret. . . Quæ est autem
voluntas signi in Deo ? Est illa , quam *per*
præcepta & consilia nobis manifestat. . . Et
 quis se præceptis, consiliisve opponit ? *Ace-*
dia utique, acedia sola pœne , quippe quæ
 non audet resistere violentis affectibus rapien-
 tibus *ad actus prohibitos* : vel non vult vin-
 cere molestiam , quæ vincenda est , ne omit-
 tantur *actus præcepti* : vel certe impedit , ne,
 quæ facienda sunt, fiant *bene* : & fiant *in tem-*
pore, . . . Dixit Piger : *Eo Domine. Et non*

ivit. . . . Cur non *ivit*? Quia hodie non fuit dispositus: quia hodie non *lubuit*: quia *tæduit*. . . . At cras *ibit*? Imo cras ire non poterit. Turbatus est ordo, quem constituit *voluntas signi*: succedit ordo alius, quem statuit *voluntas beneplaciti*, & nempe Publicani ac meretrices poenitentes *in tempore*, quod illis *voluntas signi* designavit, præcedent in Regnum DEI. . .

3. Novum hoc lumen est, & lumen horrendum. . . . Certam gloriæ *mensuram* sibi constituit DEUS Pater, cum Mundum creavit. Est evidens veritas, quia gloriam undequaque infinitam *ad extra* intendere non potuit. Porro constitutam mensuram consequendi *medium* erat geminum: alterum *series eventuum*, quam cupiebat *voluntas signi* in DEO, si illi homines & Angeli obedirent per bonum usum liberi arbitrii: alterum *series eventuum*, quam absolute decreverat *voluntas beneplaciti* in DEO *ex suppositione*, si hi aut illi homines aut Angeli non obedirent. Dedecuiisset enim Creatoris sive potentiam, sive sapientiam, si decretam semel mensuram gloriæ asserere sibi *per aliam viam* non potuisset, aut non voluisset, postquam *primam viam* ire homines & Angeli recusassent. Quid sequitur? *Mensuræ partem* illam, quam DEUS a me exigit, certissime DEO reddam vel *sponsate* secundum ordinem voluntatis signi: vel

coa-

conste, secundum ordinem voluntatis beneplaciti. Lux terribilis! nam hæc veritas manifestat, quam merito DEUS Pater acediam oderit . . . Bonitas Patris, infinita bonitas facit, ut DEUS mallet consequi finem suum per voluntatem *signi*, seu per præcepta, per consilia, per promissa, per minas, per inspirationes: *Acedia* autem, hæc omnia negligens, facit, ut plane invitus debeat procedere secundum voluntatem *beneplaciti* per ultionem inobedientiæ, & supplicia congrua, ex Patre mutatus in Judicem . . . Superi! Quam cæcus fui, qui tantum acediæ malum huc usque non vidi!

4. Age, anima infelix! pone casum, quod reliquis etiam Creaturis *liberum arbitrium* Creator concesserit . . . Hactenus ex voluntate divini *beneplaciti*, quidquid ab illis fit, aut non fit, agunt, quin possint aliter agere: . . . *Cæli enarrant gloriam Dei, & opera manuum ejus annuntiat firmamentum* per ordinatissimos motus, & conversiones suorum orbium: *Dies diei eructat verbum: & nox nocti indicat scientiam* de summo artifice tam admirabilis machinæ . . . Pone autem, quod dixi: posse has creaturas per *abusum libertatis* Creatori resistere: pone Solem per *acediam* nolle esse *luminare majus*: Lunam per *superbiam* nolle esse *luminare minus*: Ignem per *invidiam* nolle luce-

re

re aeri : aquam *per avaritiam* nolle rigare terram : non vides , quæ *per banc penitentiam* secutura esset pulcherrimi ordinis perturbatio ? Non intelligis , quantum gloriæ suæ detrimentum ex operis sui deturpatione Deus pateretur ? . . . Atqui o bone , sicut ex voluntate *beneplaciti* constituit Deus certum ordinem actionum *naturalium* congrue ad mensuram gloriæ semel electam : ita ad eundem finem designavit certam seriem actionum bonarum *moralium* ex voluntate *signi* : Et hanc seriem tu interrumpis vel *male* agendo , vel *nihil* agendo , vel , quod hodie volebat DEUS , differendo *in crastinum* : adverte , quid futurum sit tibi . . . Sol , si vellet solis Europæis , non autem Americanis lucere : Luna si vellet dici , non autem nocti præesse : Elementa si vellet locum mutare : iratus Creator rebelles in antiquum nihilum redigeret : atque obsequentiores famulos ex luto ac pulvere ad gloriæ suæ reparationem produceret . . . Ecce ! hoc est , quod dicebatur : *Publicani & meretrices præcedent vos !* Vos , qui ex voluntate *signi* per acediam sponte non vultis servire Deo ad gloriam *Misericordiae* : ex voluntate *beneplaciti* servietis coacte ad gloriam *Iustitiæ* . .

5. Heu me ! Pater peccavi ! nam quoties seriem actionum , quam mihi per voluntatem *signi* manifestaveras , turbavi , *malum*

lum agendo , *nihil* agendo , imo & *bonum* procrastinando ! . . . Quousque differam igitur *Emendationem vitæ præteritæ* ? . . Illam emendat dolor : Hodie *dies doloris* est : hodie fiat *emendationis initium*. . . Hodie voluntas *signi* ad dolorem invitat : Obedio. . . Doleo, Pater mi ! quod *intentionibus tuis* minus , quam oportebat , responderim. . . . Maledicta acedia ! tuum est crimen , quod ita vixerim , ut de me dicere Pater cœlestis possit , quod de tot aliis dixit : *Pœnitet me fecisse hominem* ! . . . Absit hoc a te Pater mi ! Me , Me pœnitet *fuisse hominem* , cuius merito pudere te possit ! Pœnitet ! . . verum hodie finis sit *sollicitudinis meæ* . . . . Sit hæc voluntas *beneplaciti* tui , ut , quod dedisti velle , des perficere ; JESUS Filius tuus , in quo tibi bene complacuit , orat pro me ! . . .

Itane vero ! JESUS orat pro te ? pro homine inutili , pro otioso , pro *supernumerario* , quo orbis sine omni damno carere potest : pro *servo pigro* JESUS orat ? . . . Falleris homule ! pro ignavo non orat JESUS : *Acediam* sicut Deus Pater , sic & Deus Filius odit , quod est

PUN.

PUNCTUM II.

Odium DEI Filii.

1. **C**olligite, obsecro, novas vires ad meditando: gravissimam enim querelam ex hac cruce audio. *Quæ utilitas in sanguine meo?* Ps. 29. Frigidus horror per ossium medullas fuit. . . Ecce ad tribunal Crucis constitutus, jaberis reddere rationem *Serve piger!* quomodo talentum pretiosi divini sanguinis *ad lucrum* impenderis. . . Redde rationem! *Quæ utilitas in sanguine meo*, sive tibi, sive aliis per te? . . Heu me! Pœnitet me *fecisse* hominem! dicit Pater: Pœnitet me *redemisse* hominem! dicit Filius: quo me verto? . . *Quæ utilitas in sanguine meo?* Miserabilibus modis me torquet hæc quæstio, quia nescio, quid respondere honeste possim. . . Finis, quem JESUS *patiando* intendit, fuit, *ut mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum*, Tit. 2. Et ego me invenio in Congregatione hominum pigrorum, qui, nisi quod aliquoties rosarium dixerint, aut Psalmos per postam præcipitaverint, non habent, unde sibi blandiantur, quasi operæ pretium fuisset, ut JESUS pro illis sanguinem funderet. . . . Apage! turba hominum ignavorum, dedecus, non ornamentum Ecclesiæ sunt. . . . Odit Redemptor has sordes, &: *Ejicite*, clamat, quem? *servum nequam?* ita: sed non tantum: Etiam *servum pigrum*, ser-

servum inutilem ejicite in tenebras exteriores ! *Me pœnitet*, pro ejusmodi esse mortuum ! *quæ utilitas ?* . . .

2. Quod narro de odio Dei Filii *contra acediam*, non est conjectura, est veritas non solum *ex servi pigri damnatione* comprobata : sed ex historia *de ficu* solis radiis clarior. Expendite narrationis adjuncta. Esurivit JESUS, ajunt Matthæus c. 21. & Marcus c. 11. vidit ficum, & accedens, ut famem inde compesceret, cum nihil invenisset præter folia, iratus maledixit arbori, quæ continuo ab ipsis radicibus exaruit. . . . Advertite : *Non erat tempus ficuum*, ait Evangelista, & tamen Christus quærebat ficus in arbore, quia arbor illa erat symbolum hominis, a quo (tanquam ab arbore, cujus *ab arbitrio* venit fructus, aut non venit) Deus *semper* fructum expectat. Tu dicis : *Ero prudentior, cum ero senior : nunc juvenis sum !* Erras ! Pro arbore *rationali* semper est tempus ficuum . . . Tu dicis : *Serviam DEO in autumno : in vere mihi vivam !* O arbor mala ! JESUS, qui te plantavit in Ecclesia sua, & rigavit sanguine suo : Si *in vere* ætatis veniat, & quærat fructum in te : nec inveniat : quid fiet tibi ? . . . Non erat tempus ficuum ! & tamen JESUS *maledixit* ficui, illaque *exaruit* . . . Intelligis infortunium, quod tibi imminet ? . . .

3. Et

3. Et merito irasceris JESU ! homini ignavo, qui existimat dari *tempus* posse, in quo ferre fructum non teneatur. . . . Cum ero vir, aut senex, tunc cogitabo de dignis fructibus poenitentiae ! cum statum mutabo, etiam mores mutabo ! cum ero maritus, tunc vivam caste ! cum ero Sacerdos, tunc vivam caute ! cum ero Religiosus, tunc ero parvus temporis, & vivam ex ordine ! . . . Homo temerarie ! Quid putas ? Deus, qui est Dominus tuus *in autumno*, nunquid non est Dominus tuus *in vere* ? . . . Aut, qui habet, quod imperet *seni*, non habet, quod imperet *viro*, aut *juveni* ? . . . Aut fortasse obedire DEO tenetur Maritus, tenetur Sacerdos, tenetur Religiosus : Homo autem caelebs aut laicus non tenetur ? . . . O insensati juvenes, quis vos fascinavit, ut velut pullos onagri liberos vos esse natos existimetis ! . . . Aliud nos tuum, JESU ! exemplum docet . . . Ecce ! Hic JESUS Filius DEI vivi de coelo descendens *formam servi* accepit, ut doceret nos modum serviendi DEO, a quo ut ei serviremus, creati sumus . . . Hic igitur JESUS vobis servis otiosis, pigris, lentis, amatoribus nugarum, osoribus laboris acclamat Herili voce : *Quid statis tota die otiosi* ? . . . Ego Filius DEI vivi ! Ego Dominus & Magister vester : *Ego in laboribus a juventute mea*. Pl. 87. in laboribus *variis* atque *assiduus* fui : & vos, quos (ut nihil de coelo lucrando dicam) peccatum Adami

mi ad vescendum in sudore vultus sui pane suo damnavit, vos vultis a labore exemptionem prætereendere? . . . Privilegium, scilicet, quia divites, quia nobiles, quia juvenes estis, jactare? . . . Licentiam otandi tanquam de jure per consuetudinem inter vestrum similes introducto audetis asserere? . . . Corruptela est, non consuetudo. Ego sum *Veritas*! Ego sum *Via*! Per me, per mea exempla (& non est alius trames) *per mea exempla* itur ad vitam. Ego autem in laboribus tui, in variis, & assiduus laboribus, ubique & semper, poene sine remissione, sine requie. . .

4. Et vere ingenuus pudor genas pingit, cum vitam JESU mei inspecio . . . *Tria verba* totam componunt: Oravit, laboravit, passus est! . . . *Tres amores* divinum pectus nimirum penitus occupaverunt, amor orationis, amor laboris, & amor crucis. . . Discite servi a Domino, quibus *affectionibus* locum in cordibus vestris dare debeatis . . . Amor *orationis* tantus in JESU fuit, ut, cum diem illi labor rapuisset, nox servire orationi debuerit . . . Triginta totos annos oravit in officina Josephi: oravit in templo: oravit in deserto: oravit in foro: oravit in canaculo: oravit in horto: oravit in cruce . . . Cum amore orationis amor *laboris* certavit . . . *Pueritiam* ille suam, & *juventutem* non, ut nostri juvenes solent, stando in foro, va-

G

gan-

gando per plateas, garriendo, ludendo, dormiendo agebat: totam in officina Patris sui per labores *congruos statui* occupabat, donec venit hora, qua a vita privata ad publicam vocabatur. . . *Factus vir*, totum se, quantus erat, laboribus suæ vocationis dedit, nunquam *ad vacationem* aspirans. . Laborabant pedes, & per itinera fatigabantur: Laborabant manus, & opera misericordiæ exercebant beneficiando, & sanando omnes: laborabat lingua, prædicando poenitentiam, & quod appropinquasset Regnum Cœlorum: Laborabant omnes vires corporis, & potentia animæ, ut docerentur ignorantes, converterentur peccatores, animarentur iusti, terrentur contumaces, superbi confunderentur. . . Fecitque amor *Crucis*, ut in his laboribus non deficeret JESUS, etsi videret, laborum mercedem non sperandam esse aliam sibi, quam oblocutiones, invidiam, odia, vincula, spūta, flagra, spinas, patibulum. . . Eja! Quis animus est vobis, Domini! ad hanc narrationem? . . . JESUS responsum a vobis expectat ad hanc quæstionem: *Quæ utilitas in his exemplis? Quæ utilitas in sanguine meo?* . . Per vestram vos salutem obtestor! Cogitate serio, quid respondere velitis, aut possitis. Homo, qui obmutuit, ejectus est in tenebras exteriores, Matth. 22. . . .

5. O maledicta acedia! tua est culpa, quod respondere ad quæstionem non possim
 ... Quid

... Quid dicam enim ? Equidem *oravi* etiam ego interdum , sed misere ! . . . *Laboravi* , sed invitus , & coacte ! . . . *Passus sum* , sed impatienter ! . . . Quæ utilitas in exemplis Christi ? Nimirum bonos illos *amores* acedia non admisit in cor ; amores , qui imitationem Christi mihi *facilem* reddidissent . . . Orarem *ferventer* , si *amarem* orationem : laborarem *alacriter* , si *amarem* laborem : paterer *fortiter* , si *crucem amarem* . . . Nunc (o turpe dedecus confessionis meæ !) Nunc Missæ paulo longius protractæ me tædet ! . Si Breviarium *de ea* occurrit , ingemisco ! . . . Quoties ad orandum me hora vocat : vel officium adigit : totum pectus fastidium occupat : & veluti de bravio certamen esset , properamus ad finem ! . . . Quæ utilitas in exemplo Christi *orantis* totas noctes , & usque ad agoniam ? . . . Nunc a laboribus *necessariis* me celeriter expedio , contentus officio aut statui satisfacisse *ad speciem* : labores autem *arbitrarios* vel nullos adscisco : vel in nugas expendo ! Quæ utilitas in exemplo Christi *laborantis* assidue , & cum maxima intentione virium tam corporis , quam animi ? . . . Nunc si a longe inter occupationes officii vel status mei se *Molestia* exhibet : Signo crucis contra crucem me munio , & inania solatia ab hominibus emendico ! Quæ utilitas in exemplo Christi *patientis* , nec descendentis de cruce , do-

nec dicere posset: *Consummatum est!* . . . In-
ops consilii de responso, quo me vertam? Ob-
secro, dicite o boni! Quærit ex me JESUS:
Qua utilitas in sanguine meo apud te? Dicite,
quid dicere possim? . . . Angustia sunt mihi
undique! Maledicta acedia fecit, ut neque
inter innocentes, neque *inter penitentes* se-
rio numerare me audeam! . . . O calami-
tas ingens! . . . O Anima nobilis! Ergo
periit Sanguis JESU in te! . . . JESU! *Quæ-
rens me sedisti lassus: Redemisti crucem passus:*
tantus labor jam sit cassus? . . . Audiam ego
ex ore tuo: *Pœnitet me redemisse hominem*
hunc? Ah! Ergo ego omnium infelicitum
infelicissimus sum, quippe qui Jesum æter-
num amare non potero: & quem JESUS
æternum amare non volet! . . . Parce, o
JESU! parce fatenti Reo! absit, ut pœni-
teat te redemisse hunc hominem! . . . Ecce!
occurrit, quid respondeam tibi ad diffi-
cilem Quæstionem: *Hæc est utilitas in sangui-
ne tuo*, quod me tandem serio pœniteat ace-
diæ meæ! . . . *Hæc est utilitas*, quod sen-
tiam cor accendi in iram heroicam contra
meipsum ad satisfaciendum Justitiæ tuæ secun-
dum Rigorem Evangelii tui! . . . *Hæc est uti-
litas*, quod tandem audiens vocem tuam non
obdurem cor meum. Hodie, dixi: hodie in-
cipio vitam novam. Incipio ab emendatione
vitæ præteritæ *per dolorem* . . . Eja! Veni
S.Spiritus: *gratiam doloris intensi dona!* . . .

Ve.

Verum festina lente, *serve piger!* gratia doloris intensi est ingens gratia, & donum pretio sanguinis divini emptum. Acedia tua etiam Spiritum S. offendit. Vide, utrum *ab offenso* sperare donum tam grande possis. . . Agite, Domini! Crescat luctus *de ventu acedia*: ita cor disponemus felcius ad recipiendum *intensi doloris* donum. Crescat luctus! Acedia nostra etiam Spiritum S. offendit, nam & ipse odio acediam, quo Pater ac Filius, eodem odit, quod est

PUNCTUM III.

Odium Spiritus Sancti.

1. *Nolite contristare Spiritum S.* clamat Apostolus Eph. 4. Quid ita? Num cadere tristitia in Spiritum potest, qui est fons omnis gaudii? Certe si posset, non aliunde vehementius contristaretur Spiritus S. quam a vicio *sua natura* directe contrario, hoc est, *ab Acedia*. Iple est ipsa *substantialis letitia*, per quam Pater & Filius *ex mutua complacentia* beati sunt: est mera *vita*, merus *actus*, merus *ignis*, quem Christus venit mittere in terram, ut accendatur. Quid magis repugnat *letitia*, quam tristitia, fastidium, segnities? & quæ res sibi directius opponuntur, quam *vita* mors, *actui* inactio, *igni* glacies? . . . Intellige, quæ illi conventio cum acedia sit. . . *Vis inertia*, si Philosophis credimus, nulli Spiritui,

solis corporibus inest. Per hanc vim corpus resistit *motui*, quantum potest: nec illi soli, quem *aliud corpus*, sed etiam, quem *Spiritus* imprimit, sicut scriptum est Act. 7. *Vos semper Spiritui S. resistitis!* Et contingit *hac resistantia* duobus modis, *positive*, cum caro contumaciter concupiscit *adversus spiritum*, fovendo inclinationes *contrarias*: aut *negative* per omissionem serii conatus, quo Spiritus ageret *contra carnem*. . . Est vero tanta hæc *vis inertiae* in carne nostra, ut Spiritus *solius arbitrii virtute* diu obniti non possit: accedere debet *vis gratiae*, roborantis voluntatem, ne corpus, quod corrumpitur, nimis aggraveret animam. . . Quodsi voluntas recuset *cooperari* cum gratia: *vis inertiae* vim gratiae superat. . . Quid sequitur? Victoria est in manibus *acediae*. . . Certe armistitium fit: *differtur* Conversio: *hodie* nihil fiet. . . Hem! Sic contristatur Spiritus S. & ex hac contristatione necesse est nasci *odium acediae* in Spiritu S. cujus gratia nescit *tarda molimina*. . . *Repente fit sonus de caelo*, *tanquam advenientis Spiritus vehementis*, *replens totam domum*, Act. 2. Si clausam invenerit: *prætervolat*. Experta est Sponsa in canticis. Januam pulsavit Sponsus: ipsa moram traxit in aperiendo, lectuli amore detenta. Quid fit? Mox facti poenitens surgit: aperit: sed dilectus jam declinaverat, Cant. 5. Quæsiuit: & non invenit:

voca.

vocavit illum : at ille non respondit. Adeo displicuit *tantilla* acedia. . .

2. Conclude, quid futurum sit animæ pigræ, gratiæ irrigationes per vim inertię *diu* frustranti. Luc. 13. leges de alia arbore, quam inspiciens Herus dixit Hortulano : *Ecce! anni tres sunt : & singulis annis quæsi fructum ex ea : & non inveni. Succide ergo illam! ut quid terram occupat!* . . . Audis sententiam, *serve piger?* nam de te narratur parabola. Ecce 60. anni sunt, ex quo per Spiritus S. gratiam baptismi virtute in Ecclesia collocatus es. Quæro fructum baptismi, ait Deus. Fructus *innocentia* est : & non inveno . . . Anni 50. sunt, ex quo confirmatus es sacro Chrismate. Quæro fructum Confirmationis. Fructus est *publica* mei famulatus *confessio* : & non inveno . . . Anni 40. sunt, ex quo Sacramenta Poenitentię & Eucharistię frequentas. Quæro fructum utriusque Mysterii. Fructus est *puritas* conscientię, & *elevatio* mentis ad æternam : & non inveno . . . Anni 30. sunt, ex quo *matrimonium* iniisti. Quæro fructum gratiæ Sacramentalis. Fructus est *patientia* onerum, & pia *educatio* prolis : & non inveno . . . Anni 20. sunt, ex quo ordinatus es Sacerdos. Quæro fructum SS. *Ordinum*. Fructus est *servire Deo* servitutem perfectam, & *Ecclesię* servitutem proficuum : & non inveno . . . Anni 10. sunt, cum extremum

inundatus es. Lata erat sententia : *succide illam* ! Intercessit aliquis Sanctorum , & inducias impetravit . Fructus induciarum debuisset esse *conversio morum* : & non invenio . . . Querela amara ! . .

3. Attamen , quam patiens est Spiritus sanctus ! . . Ipse *non usus* tot gratiarum merebatur , ut te tibi relinqueret , imo ut *Iustitiæ vindictivæ* te traderet , etiamsi nullus accessisset *abusus* , qualis in *sacrilego usu* Sacramentorum committitur . . . Quousque autem patieris desiderari a te fructus tot titulis expectatos ? . . Per quidquid amas , obsecro ! noli contristare Spiritum S. & vi *majoris vim inertiae* excute ! . . Somnus tuus *frater* mortis æternæ est ! . . Baptismus , Ordo , Matrimonium te posuerunt in statu , & jus *ad gratiam vocationis* dederunt , per quam vires acciperes ad ferenda onera status . . . Hæc *gratia vocationis* non est una simplex gratia : est series & *catena gratiarum* continuo ex se pendentium . . . Bene uteris prima , secunda , tertia : gratulor ! Sequetur quarta , quinta , sexta . . . Septima uti si per inertiam negligis : Heu ! rupta est series ! diffiliit annulus catenæ , fortassis nunquam deinceps reficiendæ ! . . Quam profundus est somnus hominis , quem , non dico , nulla *vox Domini* , & nulla *lux de Cœlo* , sed neque tantus *strepitus* , atque *concussio* excitat ! . . Putas , a *letbargo* differre ? . . .

4. In-

4. Intellego jam, quid velis Domine, quando beatos vocas servos, quos inveneris *in omni vigilia vigilantes* Luc. 12. Nempe non sufficit vigilare in prima vigilia: æque gravis obligatio est vigilandi in secunda, & tertia, ut, quacunque hora veneris, *confestim* tibi aperire possimus. . . . Ecce anni *tres* sunt! Quid sibi hic determinatus numerus postulat? Non admones me, quod, sicut omnia in pondere, numero, & mensura fecisti: ita determinatus sit numerus gratiarum, quo completo, finis sit *vitæ salutaris*, aut forsitan etiam *vitæ naturalis*? . . Habent Medici *dies criticos*, ex quorum observatione de statu morbi judicant propter alterationem humorum, quam pro illis diebus expectant. Quid si Spiritus sanctus similiter *gratias criticas* numerat, a quibus si in ægro nulla efficiatur mutatio, actum sit de salute? . . Heu! *Gratia critica!* formidandum Mysterium! Media nocte illa Virgines fatuas excitavit quidem, ac terruit, sed cui bono?

5. Ah! cui bono? æterno a nuptiis exilium miseræ suum somnum luerunt. Et adhuc Simon dormis? Neque ambæ aures tinniunt pigro ad vocem horrendam: *Nescio vos?* . . Domine! Quid est a te nesciri, qui omnia scis? . . Sponse animæ meæ: ergo æternum inter nos divortium erit? nam quomodo amabis animam, quam nescis? . . O infelicitum omnium infelicissima creatura, quam nescit

G 5 .

Crea-

Creator, Redemptor, Sanctificator, quia nescire vult, & poenitet eum *fecisse* hominem, poenitet *redemisse*, poenitet *sanctificasse*! O tristis poenitentia, cujus vel sola cogitatio medullam ossium siccet! . . . Et tanti mali causa acedia sit, *Acedia*, vitium, quod vix a paucis inter vitia numeratur? vitium, de quo vix quisquam se in sacro tribunali accusat? vitium, de quo nemo erubescit: nemo metuit malum: nemo remorsum sentit? . Enimvero *Acedia* tanti mali est causa, quia *servus piger non salvatur: & Acedia fecit, ut sim servus piger*: nam qua fronte possum negare hanc *Minorem*? . . . Sequitur funesta conclusio: *ergo non salvabor*! nempe quamdiu *acediam* amo! . . . Quousque amabo autem? Exurge in iram anime! Nemo irascitur *justius*, quam qui sibi irascitur. Nunquam *in causa*, rarissime *in modo* hæc ira peccat. . . Exurge anime! neque ut Heli cum filiis egit, languide tecum age. . . *Amor proprius* hanc furiam fovit, quæ te Spiritui S. exosum fecit. Damnetur ad poenitentiam! Et ne ipsa poenitentia langueat, ac *sine pœna* sit: damnetur ad *intensum* dolorem, ad confessionem *rigidam*, ad satisfactionem *diuturnam*! . . . Nemo me magis læsit, quam ego: totius Trinitatis odio me dignum reddidi! Luam! sic bene me amo. . . .

Collo-

Colloquium.

SS. Trinitas unus DEUS, miserere mei! . .
 Si tu pro me tam parum egisses, ac ego
 pro te, quis essem? . . Ah! Pater de Cœlis
 DEUS! nihil essem! . . Fili Redemptor Mun-
 di DEUS: Filius iræ essem! . . . Spiritus S.
 DEUS: titio inferni essem! . . DEUS! *Se-*
cundum misericordiam tuam vivifica me in
acediæ exterminium, per quam unam huc
usque stetit, quod tibi non dixerim: vivi-
fica me, & custodiam testimonia tua, & man-
data solis servis pigris molesta. . . Pœnitet
 in hoc numero fuisse . . Pœnitet *vita præ-*
terita! . . Multa mala feci! . . parum bo-
 ni! . . & hoc ipsum parum bene! . . . ab-
 surda historia! . . talis vita, nunquid vita?
 totum nihil valet! incipiamus ab initio! . .
Surgamus!

Initium a pœnitentia fiat. Homo pœnitens
autem est homo sibi irascens. Tempus iræ
est tempus Examinis. Eja! Nemo bodie
cubitus eat, nisi prius dixerit sibi: Fatue!
atque procrastinationem pœnitentiæ per in-
tensum dolorem damnaverit. Punite ser-
vum pigrum, punite sine misericordia. . .
Hodierna dies doloris fuit: Dolor est
Iræ pater. Ira facit peccatis finem. Ira-
scimini! & deinceps noletis peccare. Tar-
datum

datum satis est. Oportet DEO servire cito ! Hæc resolutio sit fructus diei imæ actæ in Dolore ad exterminium acediæ, pro emendatione vitæ præteritæ. . . . Dies crastina erit dies amoris, qui nos urgebit, ut serviamus DEO serio. Ita ad exterminium acediæ ordinabimus vitam præsentem. Utrique conatui benedicat DEUS Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus !

Dies

Dies II.

Laudetur JESUS Christus !

R. in æternum.

Contendite intrare per angustam portam! . .

Est adhortatio D. N. J. C. . . Contentionis nomine intelligit Dominus diligentiam in salutis negotio cito agendo, quod beri expendimus: & serio agendo, quod hodie statuemus. Dies hesternus dies doloris fuit, ex cujus impulsu decrevimus emendare vitam præteritam, corruptam ab Acedia, quæ nos totius Trinitatis odio dignos fecit. Maledicta acedia! . . Dies hodierna dies amoris erit, ex cujus regulis ordinabimus vitam præsentem ad exterminium acedia, quæ hominem inutilem Deo ac Mundo facit. Maledicta acedia! . . Est igitur hujus diei Scopus hæc Resolutio: volo servire DEO, non solum cito, sed etiam serio, quocunque labore constet. Surgite! accendat fervorem

MEDI-

MEDITATIO I.

De amore Dei.

Puncta sunt duo: Motiva amoris exhibet Punctum 1um. Modum amandi expendit 2^{dum}. Fructus sit Fervor amoris. Cum S. Francisco in contemplatione Dei nostri absorpti clamemus: Deus meus, & omnia! Deus, & omnia! Iterumque cum S. Ignatio: Amorem tui solum mihi dona: & dives sum latris! .. Sedeamus.

PUNCTUM I.

Motiva amoris.

1. **O**bjectum amoris nostri est unicum, *Deus*: sed sub gemino titulo. *Deus amabilis*: quis non amet? *Deus amans*: quis non redamet? . . . Beati in cœlo Deum *necessario* amant 1. quia illum vident *clare*, & de facie ad faciem, non in ænigmate. 2. Quia intelligunt Deum esse bonum *purum*, bonum *omne*, bonum *summum*. . . Nempe *bonum* est objectum voluntatis. Voluntas ad illud propendet, & inclinatur *fortiter*, si cognoscit esse bonum simpliciter: *fortius*, si cognoscit esse bonum bonis aliis majus: *fortissime*, si cognoscit esse bonum purum, bonum omne, bonum summum. Tunc enim (modo cogni-

cognitio *clara* sit, & nulli dubio, aut formidini erroris conjuncta) jam non inclinatur, sed rapitur per suavem violentiam, cui resistere non est in potestate, saltem nisi avertere intuitum in aliud objectum possit, quod Beati non possunt. Itaque difficultas, quam in amando Deo nos experimur, geminos fontes habet, obscuritatem cognitionis, & errorem apprehensionis. . . *Obscura* est cognitio Dei, quia de natura ipsius, & perfectionibus *ad intra* potius scimus, quid non sint, quam quid sint: de perfectionibus *ad extra* autem *erronee* judicamus, & ex operationibus earum Deum apprehendimus formidabilem magis, quam amabilem. . . . Verum istæ excusationes sunt pulvilli *cediæ*, quos consuit sibi, ut quietius dormiat. Auferemus, si expendemus, quam *amabilem* Perfectiones *ad intra*: quam *amantem* Perfectiones *ad extra* attendenti exhibeant.

2. Dei natura in hac vita non nisi *per negationes* a nobis cognoscitur. Quid tum? ajo: vel solas negationes sufficere ad formandam de Deo *Ideam summe amabilis*. . . Intellego ex Ratione & Fide, quod Deus sit Ens a se, non *ab alio*: unus *sine aequali*: æternus *sine initio* & *sine fine*: immensus *sine limitatione ad locum*: independens *sine indigentia opis alienæ*: immutabilis, invisibilis, immortalis, infinitus in omni genere perfectionis. Quid? Non sufficit, ut exclamem: *Quis ut Deus?*

Deus? . . Non jam vel hæc sola cognitio debet amorem *appretiative* summum producere, hoc est, inclinationem voluntatis Deum *præctice* super omnia appetientis, & ideo eligentis mori potius, quam Deum offendere? *Bonum majus* est Deus, quam vita mea: igitur recta Ratio postulat, ut *magis*, quam vita, ametur. . . Hem! Ipsæ *Negationes* hoc affirmant. . . Et quid docent *affirmationes*? Affirmative Deum esse *summe amabilem* coelum, terra, infernus testantur. . . Quid vero? *Infernus* Deum esse *amabilem* prædicat? Ita: hoc affirmo. Attendite. . . Prædicata Dei *affirmativa* sunt, quod sit potens, sapiens, bonus, dives, justus, sanctus, & ejusmodi sine fine. Euge! Quod ex omnibus non est *amabile*? . . Potentiam, & Bonitatem *Cælum* enarrat. . . Si *admirabilis* videtur, qui tantum opus fabricavit: non ille omni amore *amabilis* censeatur, qui tantam potentiam non, nisi ad bonum nostrum, impendit? . . Sapientiam *terra* laudat, exultans in divitiis suis, & per curam sui Gubernatoris beata. Tanta Liberalitas, & semper vigil Providentia non *amorem* meretur? . . Justiciam *infernus* celebrat. Justitia fortasse sola non est digna *amore*? Quidni? *Infernus* locus est tormentorum: quis amet eum, qui locum tam crudelem ædificavit? Ita loquitur *amor sui*. Sed aliter fides, aliter sana Ratio sentit. . . . *Justus es Domine, & rectum judicium tuum de meretrice magna*, Apoc, 19. hoc est, de Eccle-

Ecclesia impiorum ! clamat Fides. . Justitia Dei *sancta* est : quod sanctum est , laudabile est : quod laudabile est , bonum est : quod bonum est , amabile est : igitur *Justitia* quoque amabilis est ! ita discurrit *Ratio* . . Et recte discurrit. *Sanctitas* enim Dei omnes perfectiones, quæ se nobis *terribiles* exhibent, si seorsim considerentur : *amabiles* facit, si considerentur *ut Sanctæ* . . : Juvat cantare : *Sanctus* , *sanctus* , *sanctus Dominus Deus*, nec jam amore solum *appretiative* , sed etiam *affective* summo amabilis ! Sancta Potentia est, quidquid molitur ! Sancta Sapientia , quidquid decernat ! Sancta Justitia quantumvis austera ! . . Ita, anima mea ! etiam *Deus austerus* amabilis est. Sanctus , sanctus , sanctus *Dominus Deus* ! Nihil in ipso non sanctum est. . . *Sanctus Deus* in perfectionibus *negativis* , quæ quidquid imperfectum est , ab ipso auferunt *ad intra* ! . . *Sanctus Dominus* in perfectionibus *affirmativis* , quæ ipsi , quidquid est Servo optabile , adjiciunt *ad extra* . . . . Uterque titulus demonstrat ipsum *omni amore* amabilem esse. . .

3. Itaque *omni amore* amemus. Nulla excusatio ab amando excusat. Non cognoscimus Deum , nisi per speculum, in ænigmatibus, in negationibus : Satis est. . Jam ex hoc ipso titulo scimus, quod superet omnem scientiam, & *incomprehensibilis* sit : & ex hoc ipso prædicato nascitur desiderium tantum bonum

H

sem.

semper amplius cognoscendi, amplius amandi. Amemus *amore complacentia*, & congratulemur ei, quod sit *omne bonum in se*. O amabilis *Deus*, quam gaudeo, quod sis, qui es! . . . Apprehendimus in Deo prædicatum *austeri*, tanquam prædicatum, quod Dominum servo minus amabilem reddat. Nihil refert. Corrigitur *apprehensio*, si intelligitur, quod austeritas Dei semper sit *Sancta*. Quidquid enim sanctum est, amabile est. Amemus *amore benevolentia*, & congratulemur, quod sit *purum bonum in se*. O amabilis *Dominus*! Utinam totus Mundus te diligat! . . . O omni amore amabilis Deus! Omni amore amabilis Dominus! . . . Ajo: *omni amore*! & nolite, obsecro, ullum *amoris genus* omittere. Dignus est *Deus* *amore complacentia*: amemus, & gaudeamus, quod sit, qui est, *omne bonum in se*! . . . Dignus est *Dominus* *amore benevolentia*: amemus, & optemus, ut omnes servi cognoscant effectalem, qualis est, *purum bonum in se*! . . . Amemus etiam *amore Concupiscentia*. Dignus est concupisci a me Deus meus, Dominus meus, *summum bonum* pro me! . . . Amemus etiam *amore concupiscentia*! Ex his enim tribus amoribus denique amor summus, *amor amicitia* componitur, qui non est perfectus, nisi præter complacentiam, & benevolentiam de bonis amici, concupiscat insuper amico frui, & cum illo cor unum, atque una anima fieri. Amor *amicitia* non est, qui non est

est *mutuus* amor. Amemus igitur Deum, non solum, quia est *amabilis* Deus, sed etiam quia est Deus *amans*. . . Eja! vel si rumpatur cor præ amoris vehementia; nihil refert. Nemo nostrum potest felicius mori.

4. Deus ab æterno est *Deus*: sed non ab æterno est *Deus meus*: multo minus ab æterno *Dominus meus*, nisi quis absurde appellare illum velit Deum *nibili*, Dominum *nibili*. . . Itaque in tempore fecit me, ut posset esse *Deus meus*, & *Dominus meus*. . . Quid deinde? Nunquid rem magnam lucratus est Deus, cum factus est *Deus meus*, *Dominus meus*? . . Nihil lucratus est, qui *omnia* est. Hoc uno fine produxit me ex nihilo, ut exercere posset suam Bonitatem, & haberet, quem æternum beatum redderet. Hoc est: Fecit me Deus, ut esset *Dominus meus* in tempore, & si obedirem ut Domino, esse posset *Deus meus* in æternitate. . . Deus enim, Deus erit merces servitutis meæ, si non sim servus piger, aut nequam. . . O Merces magna nimis! . . Quid? Non in hac sola narratione palpatis, Domini! quam sit *amans* nostri *amabilis* Deus? . . . Me hæc una consideratio mirifice afficit: *Deus factus est Dominus meus in tempore, ut possit esse Deus meus in æternitate!* . . . Sed expectate. . . Duæ circumstantiæ sunt, quæ *beneficium creationis meæ* mirum quantum extollunt, etsi fortasse a nullo vestrum unquam

expensæ. Nempe creavit me DEUS non cæce, aut invitus, sed *sciens* ac *volens*. Jam attendite, quid istæ voculæ velint *sciens*, ac *volens*.

§. Creavit me DEUS, non nesciens, sed *sciens*, quid faceret, & quidem per omnem scientiam *sciens*. Distinguiamus in Deo triplicem scientiam. Primam appellamus *scientiam simplicis intelligentiæ*, per quam Deus intelligit, quæ possibilia sint, & quæ non. Creavit me Deus, *sciens*, multos millones hominum possibiles esse meliores me. Illis tamen in abyssu sui nihili relictis, protraxit me. O Deus amans! . . . Alteram scientiam vocamus *mediam*, per quam Deus intuetur non, quid *reipsa* futurum sit, sed quid *sub certa conditione* futurum esset. Creavit me Deus *sciens*, quod multi millones hominum, si in iisdem circumstantiis crearentur, & viverent, in quibus ego creatus sum, & vivo: multo fidelius, multo ferventius ipsi famulaturi fuissent, quam ego: nihilominus me præ illis creavit. O Deus amans! . . . Tertia est Scientia *visionis*, per quam Deus ab æterno prævidit omnia, quæ, & quo loco, quò tempore, per quos, quo modo, *absolute* futura sint. Prævidit ergo me fore hominem ingratum, de quo sibi olim esset plangendum cum gemitu: *Pœnitet me fecisse hominem*. Et fecit me tamen, forte quia simul prævidit, fore, ut me mature ac serio ad ipsum con-

ver-

vertam. O Deus amans ! . . Væ mihi, si
 spem amantis *për infamem acediam* malitiose
 evertam ! . . Verum non *sciens* modo, sed
 etiam *volens* creavit me Deus, *volens*, non
 invitus. . . . An potest aliquis *invitus* ama-
 re ? . . *Cogi* ad amandum nemo potest: cer-
 tum est terminos intelligenti. Potest tamen
 aliquis vere invitus rapi in amorem. . . . Inimicum
 habes, quem pessime odisti, unaque
 cum ipso totam ipsius familiam. . . . Contingit,
 ut ad te veniat filiulus inimici, innocens,
 ingenuus, formosus, facundus. Quantum-
 vis repugnes, senties ab amore te uri. . . .
 Adami, inimici Dei, filius ego sum. Fortasse
 ejusmodi dotes in me conspexit Deus, quæ
 amorem erga me extorquerent vel nolenti
 amare ? Minime gentium ! . . Cum nihil es-
 sem : imo, quod plus est, cum adhuc inimi-
 cus essem, amavit me ! . . Dignum odio ama-
 vit ! adeo nihil in me erat, quod ad aman-
 dum vel inclinaret. . . Itaque *volens*, liberri-
 me volens amavit, quia non amavit me ideo,
quod essem, sed *ut* essem dignus amore. *Aman-*
do dignum amore fecit: & nisi me *ultro*, atque
indignum amasset : adhuc *nihil* essem, aut
inimicus ipsius essem, indignus amore. . Enim-
 vero elegans & plena amœnitatis est hæc *amo-*
vis historia. . Sed nondum est finis.

6. Sciens ac volens amavit me Deus, &
 amavit me *affective* quidem, sicut omnes ho-
 mines: *effective* autem plus, quam pleros-

que homines. . . . Omnes , omnino omnes *affectu pari* creavit , redemit , Cœlo destinavit : omnes *serio* vult salvos fieri. . . Sed *in effectu* , uti media *sufficientia* ad salutem dat omnibus : ita *abundantia* dat , quibus vult , ita ut dici possit , quod alios amet in gradu *positivo* , alios in *comparativo* , alios in *superlativo* , prout cuique plura , aut pauciora talenta , ac gratias sive internas , sive externas largitur. . . Inter quos ego me numero ? . . . Scio , Deus mi ! quod multa millia hominum plus , quam me , amaveris , ames , & amaturus sis : Recte ! merito ! sancte ! . . Sed & hoc scio , quod me plus ames , quam multos millones hominum , puto , plus quam omnes , qui nunquam ex abyssu sui nihili emergent : plus quam omnes , qui in umbra mortis , & tenebris infidelitatis sepulti sunt ; plus quam omnes , qui nullo concessu poenitentiae spatio de peccato in infernum præcipites acti sunt : plus , quam tertiam partem Angelorum amasti me ! Superi ! Congratulamini mihi ! . . . Inferi ! non invidetis ? . . . *Affective* a DEO amor , ut omnes : *effective* plus , quam plerique ! . . Et possem super quam plurimos proximius cordi divino me applicare , si vellem cum illis in amando *contendere* ! verum sicut Cainum *invidia* , ita me *acedia* impedit , quo minus contendam ! . . Maledicta acedia.

7. Itaque (o pudenda confessio !) sic amatus a Deo (ipse irascor mihi !) difficulter
a me

a me, ut redamen Deum, impetro. . . Equidem sæpe dico: *O Deus, ego amo te!* Sed lingua reclamat cor, & dicit: *Mentiris!* . . . Certe ipse mihi suspectus sum, an *vere* te amem, Deus mi! . . . Quod tu me ames, argumenta habeo, non tot, quin plura! quod autem ego te amem, nullum, nullum omnino suppetit, quod convincat. Omnia *dubia* sunt! . . . Dulcescit nonnunquam pectus ab amoris affectu: sed quis me securum facit, quod sit sincerus? . . . Amor est aurum, quod, nisi in igne, non probatur. . . Eheu! Ambigua quæstio est, utra miseria grandior sit, si Creator expers amoris esset erga creaturam: an si creatura expers amoris sit erga Creatorem? . . . O Deus *amabilis!* . . . O Deus *amans!* . . . Quantum me ista cogitatio cruciat! . . . Quod amem meipsum, scio: utinam sancte amarem! . . . Quod amem aliquos homines, etiam scio: utinam omnes caste amem! Insuper quod amem opes, amem honores, amem delicias, amem sanitatem, amem vitam meam, scio! scio! utinam *moderate* amarem! . . . Hoc unum nescio: utrum *serio* te amem, o amabilis Deus! o amans Deus! de hoc dubito! . . . O amor, infelix amor, in quot rivulos divideris, qui deberes in unum Deum effundi! . . . Cor, quod est sedes amoris, unum est. Unum *uni Deo* debetur. . . Unus per omnia prædicata sua *amabilis* est, unus *ametur!* . . . Unus me sciens ac volens *amat*; unus *redametur* a me! . . . O *ex omni*

titulo amabilis Deus ! O *omni modo* me amans Deus ! cæteris donis *donum amoris* adde ! . . Imo aufer omnia dona reliqua : unum dona amorem tui ; jam dives sum satis ! . .

Bene habet, Domini ! desiderium amandi exarsit ex consideratione *de motivis amoris*. Erumpat in flammæ, & corda omnium beato involvat incendio ex doctrina *de Modo amandi*, quod est

PUNCTUM II.

Modus amandi.

I.

PAUCIS rem explico. Modus amandi Deum non potest cogitari perfectior, quam quo amatur Deus *omni modo*, & amatur *sine modo*. . Cum dico, Deum amandum esse *omni modo*, intelligo, amandum esse per omnes actus, quos charitas potest *elicere*, & per omnes actus, quos charitas potest *imperare*. Cum dico, Deum amandum esse *sine modo* : volo, ut neque *extensioni*, neque *intension*i amoris limes ponatur. . . . Porro actus charitatis *eliciti* sunt trium specierum actus, ex quibus dicebam *amorem amicitia* coalescere. Amici enim habent *mutuam complacentiam* de bonis, quæ uterque possidet : *mutuam benevolentiam* de bonis, quibus uterque caret : & *mutuam concupiscentiam* reciprocae præsentia, mutuique gaudii de possessione utrius.

utriusque bonorum. . . Certe Deus sic amat me, & *complacet* sibi in bonis, quæ ab ipso accipi: *bene vult* mihi, & optat, ut me redam pluribus dignum: *concupiscit* meam in Cælo præsentiam, de mea in se beatitudine *gavisurus æternum*. Sic Deus amat. Æquum est sane, ut sic homo redamet, sic, ajo, hoc est, per eosdem actus *elicitos*, per quos Deus nos amat. . Actus amoris *imperati* sunt actus *obedientiæ* in materia præcepti: actus *Deotionis* in materia consilii: actus *zeli* in usu occasionum laborandi, aut patiendi pro gloria Dei. . . Existimo, *ad hos modos* reduci omnes modos amandi possibiles posse. .

2. In his modis exercuerunt se Sancti. . Et *elicitis* quidem pleni sunt Psalmi. . Quam admirabile est nomen tuum! Ps. 8. En amor *complacentiæ*! . . Laudate Dominum omnes gentes! Ps. 146. En amor *Benevolentia*! . . Quis dabit mihi pennas? Ps. 54. En amor *Concupiscentiæ*! . . Circa actus *imperatos* autem Paulus in materia *præcepti* monet, quod Justo Lex non sit posita 1. Tim. 1. quasi diceret: Pro Justo Lex est superflua: quia, ad quæ alii adigi debent per legem ac præcepta: ea justus ultro, & *ex impulsu amoris* agit. . Idem, quid amanti observandum sit in materia *consilii*, docet 1. Cor. 12. hortans suos, ut æmulentur *charismata meliora*, & scilicet obvia sanctitate non contenti, ad consummatam perfectionem aspirent. . Actus *zeli*, &

ditque *præceptis* , audit *consilia* , trahit *secum* ad amorem *totum orbem terrarum* . . . Repuerascere non erubescit , dum se exercet , & alios docet amare Deum . . . Verbum *amo* , dulce verbum conjugat *per omnes modos* , ubique jungens effectum affectui . . . Cor est in perpetuo motu : & quidquid eveniat , sive *pro quovis casu* dicit : *amo !* . . . Lingua obvio cuique imperat : *ama !* . . . Memoria de præteritis cogitans gemit : *utinam amavissem !* . . . Intellectus convictus de amabili veritate exultat triumphans : *cum amavero* , beatus ero ! . . . Voluntas orat , ne spes fallatur , ingeminans : Da mihi *sine fine amare !* . . . Hæc est amoris Grammatica. Sed me *Modus infinitivus* præ cæteris rapit. Modus infinitivus est *Modus amandi sine modo*. Ite igitur Modi reliqui : Modus optimus est *sine modo amare* . . . Fuge acedia ! tu semper *modum* , & limites amas ! . . . Amor est ignis : & ignis nunquam dicit : Sufficit ! . . . Quam diu materia comburenda non deest , modum neque *in intentione* , neque *in extensione* admittit. Similiter fortis ut mors dilectio : perrumpit omne obstaculum . . . Dura sicut infernus æmulatio : nulla præda satiatur . . . semper amplius amor exigit . . .

4. *Extensio omne tempus* , & omnem locum complectitur , atque insuper omnes creaturas

turas amoris capaces : *intensio* dicit applica-
tionem virium corporis & animi nullis limiti-
bus definitam. Eja ! quantum potes , tantum
aude ! non est periculum , ut , sicut in aliis
virtutibus , sic in amore Dei *per excessum*
pecces. In amore nunquam , nisi *per defe-*
ctum , peccatur. . . *A se solo* Deus *satis* ama-
tur : ab aliis omnibus *minus* , quam merea-
tur. . . Infinitum meritum est. . . Igitur sicut
nunquam possumus nimis credere *veracitati*
Dei loquentis : aut nimis fidere *Fidelitati Dei*
promittentis : sic nunquam nimis amare *Bonita-*
tem Dei amabilis , & *amantis* . . . cum Bernardo
sentimus : *causa amandi Deum Deus est* : *Modus*
sine modo diligere . . Lumen triste ! nam in hac
luce quantos defectus in me amoris video , de-
fectus *extensionis* æque ac *intensiois* ! . . Si de
extensione cogito : quam arcti sunt limites ,
quos circa locum , tempus , personas exerci-
tio amoris posui ! . . . Memini , dixisse me
aliquando : amore Dei modestus *in templo*
ero ! tanquam *extra templum* oculus Dei me
non videret ! . . . Dixi heri : *per hoc tri-*
duum amabo Deum , & hujus tridui omnes
horas impendam salutem animæ ! quasi post hoc
triduum cessaret Deus esse amabilis ! . . Se-
mel amore Dei uni pauperi benefeci : uni
inimico ignovi : uni animæ periclitanti suc-
curri : deinde cessavi , quasi non *in omnibus* ,
quod uni facio , Christo facerem ! . . Sic-
cine ? ecquis terminos charitatis adeo con-
strinxit ,

semper amplius cognoscendi, amplius amandi. Amemus *amore complacentiæ*, & congratulemur ei, quod sit *omne bonum in se*. O amabilis Deus, quam gaudeo, quod sis, qui es! . . . Apprehendimus in Deo prædicatum *austeri*, tanquam prædicatum, quod Dominum servo minus amabilem reddat. Nihil refert. Corrigitur *apprehensio*, si intelligitur, quod austeritas Dei semper sit *Sancta*. Quidquid enim sanctum est, amabile est. Amemus *amore benevolentia*, & congratulemur, quod sit *purum bonum in se*. O amabilis Dominus! Utinam totus Mundus te diligat! . . . O omni amore amabilis Deus! Omni amore amabilis Dominus! . . . Ajo: *amni amore*! & nolite, obsecro, ullum *amoris genus* omittere. Dignus est Deus *amore complacentiæ*: amemus, & gaudeamus, quod sit, qui est, *omne bonum in se*! . . . Dignus est Dominus *amore benevolentia*: amemus, & optemus, ut omnes servi cognoscant effectalem, qualis est, *purum bonum in se*! . . . Amemus etiam *amore Concupiscentia*. Dignus est concupisci a me Deus meus, Dominus meus, *summum bonum* pro me! . . . Amemus etiam *amore concupiscentia*! Ex his enim tribus amoribus denique amor summus, *amor amicitia* componitur, qui non est perfectus, nisi præter complacentiam, & benevolentiam de bonis amici, concupiscat insuper amico frui, & cum illo cor unum, atque una anima fieri. Amor *amicitia* non est, qui non est

est *mutuus* amor. Amemus igitur Deum, non solum, quia est *amabilis* Deus, sed etiam quia est Deus *amans*. . . Eja! vel si rumpatur cor præ amoris vehementia; nihil refert. Nemo nostrum potest feliciter mori.

4. Deus ab æterno est *Deus*: sed non ab æterno est *Deus meus*: multo minus ab æterno *Dominus meus*, nisi quis absurde appellare illum velit Deum *nibili*, Dominum *nibili*. . . Itaque in tempore fecit me, ut posset esse *Deus meus*, & *Dominus meus*. . . Quid deinde? Nunquid rem magnam lucratus est Deus, cum factus est *Deus meus*, *Dominus meus*? . . Nihil lucratus est, qui *omnia* est. Hoc uno fine produxit me ex nihilo, ut exercere posset suam Bonitatem, & haberet, quem æternum beatum redderet. Hoc est: Fecit me Deus, ut esset *Dominus meus* in tempore, &, si obedirem ut Domino, esse posset *Deus meus* in æternitate. . . Deus enim, Deus erit merces servitutis meæ, si non sim servus *piger*, aut *nequam*. . . O Merces magna nimis! . . Quid? Non in hac sola narratione palpatis, Domini! quam sit *amans* nostri *amabilis* Deus? . . . Me hæc una consideratio mirifice afficit: *Deus factus est Dominus meus in tempore, ut possit esse Deus meus in æternitate!* . . . Sed expectate. . . Dux circumstantiæ sunt, quæ *beneficium creationis meæ* mirum quantum extollunt, etsi fortasse a nullo vestrum unquam

expensæ. Nempe creavit me DEUS non cæce, aut invitus, sed *sciens* ac *volens*. Jam attendite, quid istæ voculæ velint *sciens*, ac *volens*.

5. Creavit me DEUS, non nesciens, sed *sciens*, quid faceret, & quidem per omnem scientiam *sciens*. Distinguiamus in Deo triplicem scientiam. Primam appellamus *scientiam simplicis intelligentiæ*, per quam Deus intelligit, quæ possibilia sint, & quæ non. Creavit me Deus, *sciens*, multos millones hominum possibiles esse meliores me. Illis tamen in abyssu sui nihili relictis, protraxit me. O Deus amans! . . Alteram scientiam vocamus *mediam*, per quam Deus intuetur non, quid *reipsa* futurum sit, sed quid *sub certa conditione* futurum esset. Creavit me Deus *sciens*, quod multi millones hominum, si in iisdem circumstantiis crearentur, & viverent, in quibus ego creatus sum, & vivo: multo fidelius, multo ferventius ipsi famulaturi fuissent, quam ego: nihilominus me præ illis creavit. O Deus amans! . . Tertia est Scientia *visionis*, per quam Deus ab æterno prævidit omnia, quæ, & quo loco, quò tempore, per quos, quo modo, *absolute* futura sint. Prævidit ergo me fore hominem ingratum, de quo sibi olim esset plangendum cum gemitu: *Pœnitet me fecisse hominem*. Et fecit me tamen, forte quia simul prævidit, fore, ut me mature ac serio ad ipsum con-

ver-

vertam. O Deus amans ! . . Væ mihi, si spem amantis *për infamem acediam* malitiose evertam ! . . Verum non *sciens* modo, sed etiam *volens* creavit me Deus, *volens*, non invitus. . . . An potest aliquis *invitus* amare ? . . *Cogi* ad amandum nemo potest: certum est terminos intelligenti. Potest tamen aliquis vere invitus rapi in amorem. . . . Inimicum habes, quem pessime odisti, unaque cum ipso totam ipsius familiam. . . . Contingit, ut ad te veniat filiulus inimici, innocens, ingenuus, formosus, facundus. Quantumvis repugnes, senties ab amore te uri. . . . Adami, inimici Dei, filius ego sum. Fortasse ejusmodi dotes in me conspexit Deus, quæ amorem erga me extorquerent vel nolenti amare ? Minime gentium ! . . Cum nihil essem : imo, quod plus est, cum adhuc inimicus essem, amavit me ! . . Dignum odio amavit ! adeo nihil in me erat, quod ad amandum vel inclinaret. . . Itaque *volens*, liberissime *volens* amavit, quia non amavit me ideo, quod essem, sed ut essem dignus amore. *Amando* dignum amore fecit: & nisi me *ultro*, atque *indignum* amasset : adhuc *nihil* essem, aut *inimicus* ipsius essem, indignus amore. . Enimvero elegans & plena amœnitatis est hæc *amoris historia*. . Sed nondum est finis.

6. Sciens ac volens amavit me Deus, & amavit me *affective* quidem, sicut omnes homines: *effective* autem plus, quam pleros-

H 3

que

que homines. . . . Omnes , omnino omnes *affectu pari* creavit , redemit , Cœlo destinavit : omnes *serio* vult salvos fieri. . . . Sed *in effectu* , uti media *sufficientia* ad salutem dat omnibus : ita *abundantia* dat , quibus vult , ita ut dici possit , quod alios amet in gradu *positivo* , alios in *comparativo* , alios in *superlativo* , prout cuique plura , aut pauciora talenta , ac gratias sive internas , sive externas largitur. . . . Inter quos ego me numero ? . . . Scio , Deus mi ! quod multa millia hominum plus , quam me , amaveris , ames , & amaturus sis : Recte ! merito ! sancte ! . . . Sed & hoc scio , quod me plus ames , quam multos milliones hominum , puto , plus quam omnes , qui nunquam ex abyſſo ſui nihili emergent : plus quam omnes , qui in umbra mortis , & tenebris infidelitatis ſepulti ſunt ; plus quam omnes , qui nullo conſeſſo pœnitentiæ ſpatio de peccato in infernum præcipites acti ſunt : plus , quam tertiam partem Angelorum amaſti me ! Superi ! Congratulamini mihi ! . . . Inferi ! non invidetis ? . . . *Affective* a DEO amor , ut omnes : *effective* plus , quam plerique ! . . . Et poſſem ſuper quam plurimos proximius cordi divino me applicare , ſi vellem cum illis in amando *contendere* ! verum ſicut Cainum *invidia* , ita me *acedia* impedit , quo minus contendam ! . . . Maledicta acedia.

7. Itaque (o pudenda confeſſio !) ſic amatus a Deo (ipſe irascoꝛ mihi !) difficulter
a me

a me, ut redamen Deum, impetro. . . Equidem sæpe dico: *O Deus, ego amo te!* Sed linguæ reclamatione cor, & dicit: *Mentiris!* . . . Certe ipse mihi suspectus sum, an *vere* te amem, Deus mi! . . . Quod tu me ames, argumenta habeo, non tot, quin plura! quod autem ego te amem, nullum, nullum omnino suppetit, quod vincat. Omnia *dubia* sunt! . . . Dulcescit nonnunquam pectus ab amoris affectu: sed quis me securum facit, quod sit sincerus? . . . Amor est aurum, quod, nisi in igne, non probatur. . . Eheu! Ambigua quæstio est, utra miseria grandior sit, si Creator expers amoris esset erga creaturam: an si creatura expers amoris sit erga Creatorem? . . . O Deus *amabilis!* . . . O Deus *amans!* . . . Quantum me ista cogitatio cruciat! . . . Quod amem meipsum, scio: utinam sancte amarem! . . . Quod amem aliquos homines, etiam scio: utinam omnes caste amem! Insuper quod amem opes, amem honores, amem delicias, amem sanitatem, amem vitam meam, scio! scio! utinam *moderate* amarem! . . . Hoc unum nescio: utrum *serio* te amem, o amabilis Deus! o amans Deus! de hoc dubito! . . . O amor, infelix amor, in quot rivulos divideris, qui deberes in unum Deum effundi! . . . Cor, quod est sedes amoris, unum est. Unum *uni Deo* debetur. . . Unus per omnia prædicata sua *amabilis* est, unus *ametur!* . . . Unus me sciens ac volens *amat*; unus *redametur* a me! . . . O *ex omni*

titulo amabilis Deus ! O *omni modo* me amans Deus ! cæteris donis *donum amoris* adde ! . . Imo aufer omnia dona reliqua : unum dona amorem tui : jam dives sum satis ! . .

Bene habet, Domini ! desiderium amandi exarsit ex consideratione *de motivis amoris*. Erumpat in flammæ, & corda omnium beato involvat incendio ex doctrina *de Modo amandi*, quod est

PUNCTUM II.

Modus amandi.

I.

PAUCIS rem explico. Modus amandi Deum non potest cogitari perfectior, quam quo amatur Deus *omni modo*, & amatur *sine modo*. . Cum dico, Deum amandum esse *omni modo*, intelligo, amandum esse per omnes actus, quos charitas potest *elicere*, & per omnes actus, quos charitas potest *imperare*. Cum dico, Deum amandum esse *sine modo* : volo, ut neque *extensioni*, neque *intensioni* amoris limes ponatur. . . . Porro actus charitatis *eliciti* sunt trium specierum actus, ex quibus dicebam *amorem amicitia* coalescere. Amici enim habent *mutuam complacentiam* de bonis, quæ uterque possidet : *mutuam benevolentiam* de bonis, quibus uterque caret : & *mutuam concupiscentiam* reciprocae præsentia, mutuique gaudii de possessione utrius.

utriusque bonorum. . . Certe Deus sic amat me, & *complacet* sibi in bonis, quæ ab ipso accepti: *bene vult* mihi, & optat, ut me redam pluribus dignum: *concupiscit* meam in Cælo præsentiam, de mea in se beatitudine *gavifurus æternum*. Sic Deus amat. Æquum est sane, ut sic homo redamet, sic, ajo, hoc est, per eosdem actus *elicitos*, per quos Deus nos amat. . Actus amoris *imperati* sunt actus *obedientiæ* in materia præcepti: actus *Deotionis* in materia consilii: actus *zeli* in usu occasionum laborandi, aut patiendi pro gloria Dei. . Existimo, *ad hos modos* reduci omnes modos amandi possibiles posse. .

2. In his modis exercuerunt se Sancti. . Et *elicitis* quidem pleni sunt Psalmi. . Quam admirabile est nomen tuum! Ps. 8. En amor *complacentiæ*! . . Laudate Dominum omnes gentes! Ps. 116. En amor *Benevolentia*! . . Quis dabit mihi pennas? Ps. 54. En amor *Concupiscentia*! . . Circa actus *imperatos* autem Paulus in materia *præcepti* monet, quod Justo Lex non sit posita 1. Tim. 1. quasi diceret: Pro Justo Lex est superflua: quia, ad quæ alii adigi debent per legem ac præcepta: ea justus ultro, & *ex impulsu amoris* agit. . Idem, quid amanti observandum sit in materia *consilii*, docet 1. Cor. 12. hortans suos, ut æmulentur *charismata meliora*, & scilicet obvia sanctitate non contenti, ad consummatam perfectionem aspirent. . Actus *zeli*, &

usus occasionum pro gloria Dei pugnandi ita in omnibus Sanctis enituit, ut *in omnem terram* exierit sonus eorum, qui populis Magnalia Dei inter summos labores & infinitas ærumnas prædicarunt. . Quidni? Deus tam amabilis, Deus tam amans hæc, & plura meretur. . . . O infelices homines, quibus hi *modi amandi* ne de nomine quidem noti erant! Quanquam quid audio? Devotum Thomam de Kempis audio protestantem: *Malo*, ait, *sentire compunctionem, quam scire ejus definitionem!* Audistis, viri Literati! Sic ita, vult dicere pius Asceta: sit! nota sint vobis amoris nomina: si *res* non est in usu: quid profit vobis ista scientia? . . Hem! Surgunt indocti, qui in amoris schola *facere* melius, quam *loqui* didicerunt: surgunt cives, rustici, foeminae, quæ in arte amandi *præctice* plus profecerunt, quam nos inter subtilissimas speculationes, de speciebus, de gradibus, de natura amoris. . . Experiri potestis, si vultis. . . Immixti plebeculae eja! Concionem *de gloria Dei ad intra* audiamus. . . Si Orator perfectiones divinas *devote* exaggeret: videbitis rudes, quorum cor amor Dei possedit, præ gaudio flere: adeo sibi *complacent* in bonis Dei, dum nos insensibiles sumus. . Si animentur, ut ament Deum suum ardentius, moneanturque, quam multa gloria sibi debita adhuc careat Deus in terris, rudes ingemiscunt; movet se amor *benevolentia*: cupi-

pi-

piunt mille corda, ut mille cordibus amare : mille linguas, ut mille linguis prædicare, quem amant, possint, dum nos frigidi, ac immoti adstamus. . . Describatur gaudium visionis beatæ, & possessio Dei in gloria: rudes *cupiunt* dissolvi, & esse cum Christo, dum nos adhæremus carni, & sanguini. . Insuper quam multos inter rudes reperietis, qui, si aliquando amare Deum cœperunt, actibus *elicitis* non contenti, in *imperatis* se strenue exercent, dum nos languemus? . . Mori malunt, quam violare *præceptum*: confessarii *consilia* observant ad apicem: quoties se offert *occafio*, hortantur suos ad fugam peccati: incitant ad amorem virtutis: non pecuniæ, non labori, non sanitati, non vitæ parcunt, cum spes promovendæ divinæ gloriæ probabilis micat, dum nos scientia, quæ inflat, pasti umbram captamus: rem negligimus! . . .

3. Eja ad rem! ad rem! *omni modo* amandus est Deus: *omni modo* ametur! . . Male sit *acediæ*, quæ vel *unum modum* excludit! . . . Scilicet actus *elicitos* non horret inertia. Denique *gñdere* de bono Dei, *optare* bonum majus, *cupere* esse cum Christo: non est res tanti, ut non etiam *pigri* velint. . . . Sed fallimini miseri! Nisi actus *elicti* alios actus imperent: metuo, ne amor vester amor non sit, aut si amor est, *amor sui*, non Dei sit. . . . *Amor Dei* *serius* manum adhibet operi, & laborat pro Deo, obeditque

ditque *præceptis* , audit *consilia* , trahit *secum* ad amorem *totum orbem terrarum* . . . Repuerascere non erubescit , dum se exercet , & alios docet amare Deum . . . Verbum *amo* , dulce verbum conjugat *per omnes modos* , ubique jungens effectum affectui . . . Cor est in perpetuo motu : & quidquid eveniat , sive *pro quovis casu* dicit : *amo* ! . . . *Lingua* obvio cuique imperat : *ama* ! . . . *Memoria* de præteritis cogitans gemit : *utinam amavissem* ! . . . *Intellectus* convictus de amabili veritate exultat triumphans : *cum amavero* , beatus ero ! . . . *Voluntas* orat , ne spes fallatur , ingeminans : Da mihi *sine fine amare* ! . . . Hæc est amoris Grammatica. Sed me *Modus infinitivus* præ cæteris rapit. *Modus infinitivus* est *Modus amandi sine modo*. Ite igitur *Modi* reliqui : *Modus optimus* est *sine modo amare* . . . Fuge acedia ! tu semper *modum* , & limites amas ! . . . Amor est ignis : & ignis nunquam dicit : Sufficit ! . . . Quam diu materia comburenda non deest , modum neque in *intensione* , neque in *extensione* admittit. Similiter *fortis ut mors dilectio* : perrumpit omne obstaculum . . . Dura sicut infernus *emulatio* : nulla præda satiatur . . . semper amplius amor exigit . . .

4. *Extensio omne tempus* , & omnem locum complectitur , atque insuper omnes creaturas

turas amoris capaces : intensio dicit applica-
tionem virium corporis & animi nullis limiti-
bus definitam. Eja ! quantum potes , tantum
aude ! non est periculum , ut , sicut in aliis
virtutibus , sic in amore Dei per excessum
pecces. In amore nunquam , nisi per defe-
ctum , peccatur. . . A se solo Deus satis ama-
tur : ab aliis omnibus minus , quam merea-
tur. . . Infinitum meritum est. . . Igitur sicut
nunquam possumus nimis credere veracitati
Dei loquentis : aut nimis fidere Fidelitati Dei
promittentis : sic nunquam nimis amare Bonita-
tem Dei amabilis , & amantis. . . cum Bernardo
sentimus : causa amandi Deum Deus est : Modus
sine modo diligere. . . Lumen triste ! nam in hac
luce quantos defectus in me amoris video , de-
fectus extensionis æque ac intensiois ! . . Si de
extensione cogito : quam arcti sunt limites ,
quos circa locum , tempus , personas exerci-
tio amoris posui ! . . . Memini , dixisse me
aliquando : amore Dei modestus in templo
ero ! tanquam extra templum oculus Dei me
non videret ! . . . Dixi heri : per hoc tri-
duum amabo Deum , & hujus tridui omnes
horas impendam saluti animæ ! quasi post hoc
triduum cessaret Deus esse amabilis ! . . Se-
mel amore Dei uni pauperi benefeci : uni
inimico ignovi : uni animæ periclitanti suc-
curri : deinde cessavi , quasi non in omnibus ,
quod uni facio , Christo facerem ! . . Sic-
cine ? ecquis terminos charitatis adeo con-
strinxit,

strinxit, nisi *acedia* fecit? . . . Idem vitium quam *extendere* limites refugit: tam atrociter *intensionem virium* odit. . . O Cœlum! quam facile pro Deo fatigor! . . . Caro aggravat spiritum, velut si sub onere laboris deficeret! . . . Spiritus quam fervide incipit, tam tepide prosequitur, & frigide desinit immemor illius: *Dico ego opera mea Regi!* Ps. 44. Fastidium invadit animam: vexatur corpus a somno: Nugæ nugarum a seriis curis abstrahunt. . . Et sic servit Deo, qui dicit: *o Deus, ego amo te!* . . .

5. Anima decepta! . . . decepatrix anima! . . . qua prudentia tibi de amore Dei blandiris? . . . Qua spe oculis simplicium illudis, ut videaris esse, quod non es? . . . Quid excusas? . . . - *Infirma* sit caro; quid tum? . . . amorem *sensibilem* si a te peteret Deus, obstaret *infirmitas*, & sensibilis illa alteratio humorum forte vires attereret. Sed amor *rationalis*, amor *spiritualis* postulatur, qui non a sensibus, sed ab internis animæ potentiis, quæ alterationi non subjacent, efficitur. . . . Ita est, ais, quando *de actibus elicitis* sermo est. Verum *actus imperati* vires omnes prosternunt, illi præcipue, qui exigunt locum incommodum, tempus diuturnum, famem, sitim, vigilias, sudorem, sanguinem, vitam! . . . Ah! tandem *nosce te ipsum* homo piger! Loquela tua manifestum te facit. *Galilaus es tu*, homo vagus post
vestigia

vestigia cupiditatum tuarum, quas *acedia* poscit. . Fatere tandem: nunquid & tu ex discipulis hujus farinae es? . . *Verboten* didicisti amare Deum, prætereaque nihil. Grande Mineral tuæ Magistræ debes! . . Si vere amares Deum, nunquam in ejusmodi querimonias effundereris. Nam ars est mirabilis sancti amoris: spinas in rosas commutat: quidquid *in sensu* se movet horroris; amor delicias putat. Jugum, & onus, & labor quid sit; amor non scit. . Quid: quod mori pro Deo *in lucro* ponat! . . Mori *in amore*, Sanctorum est: mori *pro amore* Martyrum: mori *præ amore* non nisi animarum selectarum præ mille: age! possesne feliciter alia morte mori! . . Vade mecum, anima mea! in cœmeterium imus. . . . Lamentabilis scena! . . accingere! lege Epitaphia hic sepulcorum! causas mortis in singulis singillatim examina, & Protocollo ad memoriam posterorum inscribe. . . . Ecce tibi! Maxima pars cadaverum hic putrescentium est illorum, quos vinum, venus, aut ira occidit! . . . Ingens turba res & ipse suas in viridi ætate una cum vita sua obsequiis mortalis Heri per immanes labores, curas, & pericula, belli, domique consecraverunt! . . Pauculos reperies, qui ex laboribus pro Deo susceptis, paulo maturius, quam constitutio corporis patiebatur, mortui sunt! . . . tu quod genus mortis ex tribus (cum necessario ex his unum te maneat) eligis tibi?

bi? . . Mori *per acediam* mavis, quam *per fervorem*? . . Sapiens electio! habes, unde tibi de prudentia gratuleris. . . Vah! tanti est tibi vita tua? . . Cui igitur vivis? . . . Ah! sive vivimus, sive morimur, Domini sumus. . . Domine JESU! tua tibi vita tanti non fuit, ut non in optima ætate immolares amoris meo: & ego tanti æstimem vitam meam? . . Tandem *hoc sine vivo*, ut pretiosa sit mors mea in conspectu Domini: nam si pretium mors non habet, optima pars vitæ, & *ultimus actus* sine pretio est. . . Absit hoc! *Lux mundi* sunt homines literati. Consumitur candela, si lucet. Consumatur, modo *in ara* potius, quam *in abaco* luceat. . . .

Colloquium.

O DEUS *amans*! o DEUS *amabilis*! amabilis *in omnibus prædicatis*! amans me *omni amore*! quam me piget *acediæ* amoris mei! . . Tandem comprehendo *Motiva amoris*: nec jam obest, mi DEUS, quod non videant te oculi mei. Nunquid enim *merum animal* sum? . . vel an non est in me alius amor, aut alia facultas amandi, quam *sensualis*? . . Amor est inclinatio voluntatis ad objectum amabile. . . Non inclinat me *sensus*: attamen *Intellectus* per Rationem ac Fidem inclinat in omnem *modum amandi*: in *actus elicitos*, & *imperatos* inclinat.

Gau.

Gaudeo de bonis, quæ habes! cûpio bona, quæ non habes! teipsum possidere *mibi* desidero *propter te*, o DEUS meus, & omnia! . . . Ex amore obedire decretum est alacriter tuis *præceptis*: stat strenue amplecti *consilia*: certum est uti *occasionibus* heroice agendi, ac patiendi pro gloria tua! . . . Ita te *omni modo* amabo, & insuper *sine modo*, cum *omni extensione*, sine exceptione loci, temporis, & personarum: cum *omni intensione* per promptissimam applicationem virium corporis, animique! . . . Paucis: JESU! *sicut tu amasti me*, sic amo, & amabo te! . . . Ita, sic amabo! . . . Vivat in me JESUS! sic amabo. . . .

Sub Missa.

Exercitium amoris ex forma Præcepti primi & maximi instituitur. . . . Exemplum veri & omnibus numeris absoluti amoris JESUS in cruce reliquit. Ecce! Sic DEUS Mundum dilexit, sic, ut cor totum, totam animam, totam mentem, omnes vires amoris immolaverit. . . . Sic Homo diligit! . . . JESUS hoc amoris sui sacrificium voluit modo incruento quotidie repeti in suam, & amoris sui commemorationem, ut exempli quotidie inspecti vis fortius traheret in sequelam. Eja! videamus visionem hanc magnam! videamus, & amulemur! . . .

I

Immo-

Immolatio cordis exhibetur ab initio Missæ usque ad Evangelium. Immolatio animæ ab Offertorio usque ad Præfationem. Immolatio mentis ab Elevatione usque ad Agnus DEI. Immolatio virium, & ipsius vitæ a Communionem usque ad finem, . Singulas contemplemur.

Ad Introitum. Quid est ex toto corde amare? Est, non dividere cor, sed unum uni DEO affigere, sive nihil amare contra DEUM, nihil præter DEUM, DEUM plus quam omnia. . . . Sic JESUS dilexit. . . . Ab ipso introitu in hunc mundum nunquam ulla creatura particulam cordis ejus possedit: totum DEUS possedit, & homo propter DEUM. . . . Auditis? . . . Gloria in Excelsis DEO! Ecce! hanc cordis intentionem statim, cum natus est JESUS, Angeli evangelizaverunt. . . . Eandem jam antea viri a DEO illustrati prædicaverant, & ex illis Ecclesiasticus in Epistola Missæ hodiernæ ex c. 39. Cor suum tradet ad vigilandum diluculo ad Dominum, qui fecit illum. . . . Hoc idem postea ipse in Evangelio docuit, in quo hodie ex Matth. c. 5. legimus hæc Christi verba: Jota unum, aut unus apex non præteribit a lege, donec omnia fiant. . . . Sic homo diligat! . . . Dicamus cum Sacerdote Hostiam & calicem offerente: Suscipe sancte Pater! suscipe cor meum

meum! Quantum est, tuum sit. Dissipatum est eheu! in plura objecta: amavit præter te multa, non propter te: imo contra te amavit! Pœnitet! Cor contritum tu non despicias! . . .

Ad Præfationem. *Quid est ex tota anima amare? Est, amare per omnes affectus animæ. . . . Sic JESUS dilexit. . . . Habuit gaudium, sed non, nisi de bono DEI: desiderium, sed non, nisi de gloria DEI: timorem, sed non, nisi de periculo animarum: tristitiam, sed non, nisi de offensa DEI: iram, sed non, nisi de inimicis DEI. . . . Sic homo diligit! . . . Orate, orate Fratres, ut nostri affectus nos similiter afficiant: nec se aliis objectis, quam DEO, affigant. . . . Sursum corda! . . . Sancti, sancti, sancti sint omnes affectus nostri Domino DEO nostro! . . .*

Ad Elevationem. *Quid est ex tota mente amare? Est, suum Intellectum atque Judicium, quidquid Ratio naturalis contradicat, voluntati DEI ad Abrahami exemplum in spem contra spem sperando sacrificare. . . . Sic JESUS dilexit! . . . Heu! affigitur patibulo DEI Filius, & in ævæ elevatur! . . . O spectaculum, ad quod merito sol & luna exborruerunt. . . . Fluit ex latere divinus Sanguis, & pro homine*
I 2
pecca-

peccatore effunditur! . . . O consilium, quod Angeli obstupefcant! . . . Humana Ratio opponerat se huic decreto, tanquam minus bonorifico, & nimis difficili. Coegit adeo ingemiscere Christum: Transeat a me calix iste! . . . Verum amor continuo jussit hominem inferiorem tacere: & superiorem docuit aliter loqui: Non mea sed tua voluntas fiat! . . . sic homo diligit. . . dicamus: Pater noster! fiat voluntas tua sicut in cœlo de me, ita in terra a me! . . . Quidquid obmurmuret vetus Adam: fiat voluntas tua! fiat de me! fiat a me! . . .

Ad Communionem. Quid est ex totis viribus amare? Est, caput, oculos, linguam, manus, pedes, corpus, sanitatem, ipsam vitam gloriæ divinæ immolare. . . . Sic JESUS dilexit! . . . Ecce Agnus DEI in ipso vitæ flore mactatur DEO, & coram tondente, imo excoriantē se obmutescit. . . . Sic homo diligit! . . . Domine, non sum dignus, ut ad exemplum tuum cruenta victima tibi per martyrium cadam. Sed tu Anima Christi sanctifica me! Ita nullum deinceps laborem profanum agam. . . . Si mori pro te non licet: liceat saltem reliquos vitæ dies tibi uni vivere: & vires non in alio, quam in tuo famulatu atterere. Ita me adjuvet omnipotens & misericors Dominus Pater, & Filius, & Spiritus S. . . . Sedeamus

Con-

Consideratio

De signis amoris.

EXemplar *serii amoris* vidimus: *signa* in nobis videamus. *Serio* agenda res est: neque enim DEO servire *ad speciem* sufficit sic, ut multi hominibus ad speciem serviunt. . . . Lex nova *Lex amoris* vocatur; quia primum, & maximum mandatum est *amare Legislatorem*, id quod præter DEUM nullus Legislator ausus est imperare, nempe quia Principes nostri amorem quidem a suis *mereri* possunt: *præcipere* non possunt, nisi velint se risui, sannisque exponere. . . . Porro si ista *Lex amoris*, quem DEUS præcepit, observetur, hoc est, *si ametur Legislator*: statim *amor legis* sequetur, quoniam qui amat *Legislatorem*, ab hoc ipso amore urgetur, ut amet *legem*: hilariterque, ac minime tristis, aut invitus obediat. . . . Nimirum *spiritus internus* amantem agit: unde opus non est, ut *exterior* per minas aut promissa ad obediendum compellatur. . . . Etiam cum solitarius agit, *serio* agit, nihil *attentus* ad oculos hominum, sed unice *intentus*, ut placeat ei, quem amat. . . . O ut ab infantia assuefierent Christiani *ex hoc spiritu* vivere! Jam nullus daretur Hypocrita: nullus servus nequam: nullus servus

piger, eo quod nemo ad agendum *ab extrinseco*, uti machina, moveretur. Anima animæ amor urgeret *intus*. . . . Nempe hic amor Legislatoris, si est *serius*, non est *otiosus*, nec *in affectu* subsistit. . . . Si *serius* est amor, operatur, & si non operatur, amor non est. . . . Quid autem operatur? Ajo: tres alios amores producit. Operatur enim *Conversionem*. *Conversio* autem est *cordis versio*: & *versio cordis* est *versio amorum*. . . . Quos igitur amores producit? eos scilicet, quos in corde Christi produxit, quippe qui est nostri amoris Exemplar. . . . Dicebam autem jam heri, Christi vitam *tria verba* componere, orare, laborare, pati ex amoris imperio, cui ille obediebat *cum gaudio*, qui amabat, & obediendo amorem probabat. . . . Sequitur, si nos de simili amore velimus esse securi; *ex his signis* formandum esse iudicium, num amor noster sit *serius*. . . . *Acedia* nos decipit, nisi amorem Dei amor *orationis*, amor *laboris*, & amor *crucis* probent. . . . Colligite animos ad attentionem: & *de singulis* quisque seipsum probet. Hactenus alia omnia amastis: jam vertite amores, & hæc tria amate.

Pars I.

Amor orationis.

I. **H**Æc tria, inquam, amate, qui *serio* Deum amatis. Et primus quidem amor sit *amor orationis*. . . Sine dubio qui amat Deum, libenter conversatur cum Deo, atque colloquitur. Anima enim nostra magis est, *ubi amat*, quam *ubi animat*: & experimur, nihil esse amanti *jucundius*, quam esse cum amato: nihil accidere *molestius*, quam a familiari cum illo consuetudine avelli, nisi id ipsum, bonum, aut imperium amati exigat. . . . Itaque omnes Sancti mirifice *Orationem* amarunt. . . . In angello cum libello manebant solitarii ad Christi triginta ipsos annos vitam occultam viventis exemplum: neque prodibant in publicum, nisi *Ratio vocationis*, hoc est, nisi *obedientia*, aut *charitas* imperrarent. . . Dulcedo conversationis cum Deo sic animum afficiebat, ut horam orandi impatienter *expectarent*: ab orando non sine gravi mœrore *avellerentur*: ad orandum, quanta possent, maxima cum festinatione *vedirent*. . . . Igitur si tu ingemiscis, cum hora psallendi adest: si verba præcipitas sine modo, ut citius exsolvas pensum: si studiose quæris impedimenta, per quæ ab oratione honeste abesse possis, & pro excusato ha-

beri: ipsissima *acedia* habet te: noli dicere, quod ames Deum, quam diu jucundum non accidit *loqui Deo*.

2. Neque tamen existimes velim, de amore *sensibili* sermonem fieri, seu de affectione animi *ad orandum*, & *sub oratione* tam tenera, ut ejus dulcedo redundet in corpus. Scio, hujusmodi sensum sæpe esse partum Naturæ phlegmaticæ: raro esse in potestate orantis: plerumque esse gratiam Spiritus S. qui animam ita suaviter afficit, quam, quando, & quamdiu vult. Quod hic urgeo contra *acediæ* molimina, geminum est documentum. Primum, *ne devotioni sensibili ponas obicem*, quod ab hominibus animalibus fit, qui in delicias sensuales, in pastum, in somnum, in venationes, in musicam, in ludos, in choreas, in nugas effusi, sicut delicias Spiritus non intelligunt, ita nec appetunt: ideoque *Exercitamenta devotionis* vix, nisi aut ex aridæ consuetudinis lege, aut honestatis causa ad speciem suscipiunt, mente vagi per silvas, per hortos, per theatra, per domos, per forum, dum corpus in templo est. . . . Alterum: *ut orationis usum saltem appetitive ames*, contra ac illi faciunt, qui tempus male sibi perire existimant, quod orationi impendunt. . . . *Fuga vitæ mollis*, de qua heri est dictum, *prioris documentæ* executionem perficiet: & est operæ pretium, ut *per contemptum voluptatum animalium*

tium minus indignum te facias *sensu latitiæ spiritualis*, qua superfluit anima, quam Sponsus introducit *in cellam vinariam*. Quamquam enim *substantia devotionis*, sive *fervor affectionis ad cultum Divinum* possit esse mere *rationalis*, quin ullo modo se communicet *sensui*: tamen certum est, miris modis juvari animam, confortarique contra *acediæ insidias*, si *caro simul cum spiritu* exultare in Deo possit, gustareque, quam suavis sit Dominus. . . . Ut *posterius documentum* deducatur in praxin, juvabit expendere, legereque, & relegere, quæ de necessitate, utilitateque orationis Sancti senserunt, atque scripserunt. Non potest non orationem *super alias occupationes* quantumvis speciosas omnes *appretiare*, qui reputat animo, benedictionem de cœlo *aliis omnibus*, non nisi ab oratione venire. . . . Sint *sanctæ* etiam aliæ occupationes: non tamen fient *sanctæ*: sed fient luride: fient cum fastidio: fient impatienter: fient ex vanitate: fient sine successu, nisi illas *oratio* antecedit, comitetur, & prosequatur. . . . *Septem petitiones* quotidie iterandæ ex voluntate Christi abunde ostendunt, nihil bene, nihil feliciter fieri, nisi *ab amante orationis*. . . . Laboras hac intentione, ut per te *sanctificetur* nomen Domini, ut *merita* cumulentur, ut fiat *voluntas DEI*: non fiet bene, nisi *oraveris*. Laboras *pro pane*: affligis te pro obtinenda

venia, pro *tentationum* victoria, pro exercenda *patientia*; non fiet bene, nisi tuo labori *orationem* adjunxeris. Vides, quanti hæc occupatio sit? . .

3. Enimvero tædium tam universale, quo plerosque virorum (nam foeminæ passim ab orationis amore abripiuntur *in excessum*) affici in orando videmus, *in affectionem* se verteret, puto, si primum intenderent animum *ad desiderium devotionis sensibilis*: deinde *æstimationem orationis* quantumvis aridæ (ceteris paribus, & quando sana ratio, aut obedientia non obstant) super omnes alias occupationes *practice* exercerent, *toties* orando, *quoties* ratio status, & conditionis tempus concesserint *ex arbitrio* impendendum. Profecto *desiderium devotionis sensibilis* pareret contemptum nugarum: *contemptus nugarum* sensum dulcedinis, quæ afficit spiritum: *sensus dulcedinis* appetitum frequentiæ, & *frequentia* experientiam fructus, *experientia* æstimationem, *æstimatio* autem affectum tandem, & *amorem* . . . Homines *negotiosi*, atque *vita activæ* curis, & laboribus addicti frequentarent orationes *breves* ad cujuslibet occupationis initium: *longiores* autem statis diebus ac horis. . . Homines *otiosi* vero somno & nugis *modum* statuerent: horis diei *certum ordinem* ponerent: *sensim contemplationi*, qua occupatione nihil est jucundius, assuefierent. . .

Verum

Verum quoniam omnis homo, nemine excepto, sicut *ad orandum*, sic *ad laborandum* suo tempore, loco, & modo, natus est: *ad exterminium acediae* non minus necessarius est *amor laboris*, quam *amor orationis*, quod docebit considerationis

Pars II.

Amor laboris.

1. **H**Aud dubie, qui amat Deum, cupit placere Deo, ideoque facere, quæ placent Deo, sive, quæ Dei voluntati conformia, aut ad gloriæ incrementum proficua sunt. Propterea Christus; Ego, inquit, Joan. 8. *quæ placita sunt ei, facio semper*, facio alacriter, facio cum cura, & sedulo: atque in his *laboribus fui a juventute mea*, Psalm. 87. in variis, in assiduis laboribus. . . Quod fecit ipse, voluit, ut nos faceremus: *Negotiamini, dum venio!* Luc. 19. dixit, quasi diceret: si me amatis, *amate laborem!* amor Legislatoris excitet amorem hujus legis: *Laborandum est!* nam *servus piger non salvatur*. . . Ejicitur in tenebras, ubi erit fletus non tam de malis commissis (nam talento non est *abusus*) quam de bonis omissis, ad quæ præstanda illo *uti* debebat, & *per acediam* neglexit. . . Nempe nos servum, qui *laborem non amat*, domo pellimus & volumus

lumus, ut DEUS laudet *otiosum*, etsi fortasse malitiosus non sit? . . . Volumus, ut dicat: *Euge serve bone!* ei, qui ne quidem *servi* titulo dignus est, homo *in Ecclesia* supernumerarius, *in Mundo* superfluous? . . . Servi est servire: servitus autem *laborem* dicit, quem adeo qui non amat, non amat *servitutem*, atque ita nec *Dominum* amat, quippe cui *cum gemitu* servit, cupiens esse *liber*. . . .

2. Est autem varius labor, pro vario statu, & tempore. Est alius labor capitis, alius aurium, alius oculorum, alius linguæ, alius manuum, alius pedum: atque ex his alius hîc & nunc *præceptus*, alius *arbitrarius*. Qualiscunque sit, *amabitur ab amante*: a non amante plerumque fastidietur, nisi metus pœnæ, aut tristis necessitas, aut spes lucri vel laudis sustentet diligentiam, sive, quod idem est, ex servo *pigro* faciat servum *nequam*, qui, dum servire *DEO* videri vult, servit *sibi*. . . . Quid? si labori *ordinario* accedat *extraordinarius*, quem circumstantiæ postulent? . . . Quæ erit cordis inquietas? . . . Quis tumultus affectuum? . . . Quæ pugna rationum pro & contra certantium? . . . Qui conatus transferre onus in alienos humeros molientis? . . . Quæ tristitia & impatientia frustra repugnantis? . . . Hic fructus est *acediæ* affectionem ad labores statui, ac officio proprios impredientis. . . . Malum! Officia quæ
run-

runtur *pro hominibus*, ut habeant, quod manducant: melius *homines* quærentur pro Officiis, ut essent, qui laborent. . . Boni viri *commoda* in officiis, quæ ambiunt, quærunt: *onera* fugiunt, aut, si multum præstant, ferunt *per alios*, quibus decimam partem proventuum pro labore paciscuntur: ipsi reliquos fructus facientes suos *sine titulo juris*, & dissipantes cum prodigo aut *nihil*, aut *male*, aut *aliud*, quam oportet, agendo. . . Tremat animus ad cogitationem de severitate reddendæ Rationis, cum isti frugiperdæ interrogabuntur a Judice divino de administratione officii, imo decem officiorum, in quæ tanto impetu involarunt, non ex amore laboris, sed ut haberent, unde otium ac luxum lautius alerent. . . . Aliter audientur, qui duobus aut quinque talentis ditati, superlucrati sunt alia duo, alia quinque. . . . Aliter qui cum dicit herus: *vade!* vadit: cum dicit: *veni!* venit: cum dicit: *fac hoc!* facit ad omne imperium promptus, ac alacer. . . . Aliter, qui postquam hospites primum irrita excursionem invitavit ad nuptias: iterumque in vias & sepes festinans cæcos ac claudos collegit: *necdum satur laboris* stitit se Domino, & ad novum laborem se offerens dixit: factum est, quod iussisti: & *ad huc locus est!* . . . Enimvero de ejusmodi servo gloriabundus Dominus, insultansque Satanæ cum plausu dicit: *Considerasti servum meum Job, quod non sit ei similis in terra?*
Job.

Job. 1. Beatus Servus, quem invenerit Dominus sic vigilantem, sic laborantem! Quis est, qui sic considerari se a Satana velit. . . Laudabimus eum! . . .

3. Audio querulantem: *Non recuso laborem.* Sed quid faciam? sæpe, cum vellem, non possum: *non sum dispositus.* . . . Debeo huic objectioni respondere cum cura, quia vix est alius angulus, in quem se recipit fugitiva *acedia* cum majore contra persecutores suos securitate. . . Indaganda est causa *mala dispositionis*, & excutiendæ latebræ, quæ belluam condunt. . . Quæro igitur: quis est sensus hujus prætextus: *Non sum dispositus?* vin' dicere: *non possum!* an: *non lubet laborare?* . . . Si primum dicis: necesse est, ut, cum non possis, quod aliàs poteras: *mutatio* facta sit in aliqua parte corporis, sive solida, sive liquida. *Per partes solidas* cujuslibet membri ossa intelligo, carnes, & nervos, quorum læsio vel a violentia, vel a casu efficitur *exterius*: vel ab intemperie succorum per coagulum aut putrefactionem causatur *interius*. Ejusmodi aliquid si contingat, obstandum esse principiis mali, a labore abstinendum, morboque vacandum, sana Ratio imperat, præcipue si *sensus doloris* sensum se acuat. . . *Partes liquida* succi sunt, sive humores, sanguis, phlegma, bilis. In his mutatio temperiei sæpe a lunatione, a vento, a defectu circula-

culationis, a cibi & potus seu qualitate, seu quantitate, a calore vel frigore originem habet. Remedium nisi diæta, & somnus ferant: iterum amoris laboris *amor crucis* succedat: *patientia* malum vincetur. . . Verum humorum perturbatio plerumque matrem habet *phantasiam*, aut *vitium*: atque tunc *defectus dispositionis* voluntarius, imputabilis, ac non raro *caudatus* est, dicentique: *non sum dispositus!* respondere debet animus generosus: *fac, ut sis!* . . Amor proprius mentitur, cum ait: *non possum laborare!* dicere deberet: *non lubet!* . . Quid sit consilii in tali casu, paucis habe. *Phantasia* apprehendit laboris hoc genus vel pro inutiles, vel pro nimis molesto: *corrigatur!* convincat te Ratio de necessitate, utilitate, facilitate, jucunditate, gloria: & *continuo eris dispositus*, quia spiritus a falsa imaginatione sopitos *Ratio* excitat, haud secus ac somno oppressum strepitus grandior. . . Si non a phantasia, sed a *vitio* fastidium venit: *vince teipsum!* & amores contrarios, amorem somni, amorem ludi, amorem conversationis, amorem musicæ, curiositatem, gulam, garrulitatem &c. amoris laboris vel ad quadrantem subijce: spondeo! *iterum eris dispositus*. . . Uti cum servo, ita tu tecum age. Si servo imperasti laborem, & ille dicat: *modo non sum dispositus!* age! num patiens audis? num ab homine amari, imo num *timere*

meri te credis? . . . Pigrum canem aut equum calcaria & flagra disponunt ad cursum: hominem *stimuli amoris*, si adhibeat, urgent, eique non *laborem* modo, sed *crucem* etiam amabilem faciunt, uti demonstrabit considerationis

Pars III.

Amor Crucis.

1. **Q**ui amat amicum, odit *inimicum amici*, omnibusque modis persequitur, vel *quia nocuit*: vel *ne noceat*. Ita qui amat Deum: odit inimicum Dei, hoc est, *veterem hominem suum*, de præteritis offensis multis ac gravibus reum: & in præsentī tempore amare Deum cupienti multis modis molestum. . . . Quid intelligitur *hominis veteris* nomine? Intelligeris *tu*, seu potius tuus *homo inferior*, hoc est, *appetitus*, sive inclinatio ad malum *morale* cum fastidio boni, natus ex amore bonorum, ac malorum *sensus* afficientium, circa quæ *actus humani* versantur tanquam circa suam *materiam*. . . . Hic appetitus alio nomine *amor sui ipsius* appellatur *inordinatus* propterea, quod contra ordinem Naturæ naturantis, quæ appetitum *Rationi*, Rationem *sibi* subjecit, non raro in bona *sensibilia*, Ratione etiam reclamante, feratur. . . De hoc sui amore intelligendus est

Paulus

*odio

Paulus Rom. 6. cum dicit: *vetus homo non* *est simul crucifixus est* (cum Christo) *ut destruat* *ur corpus peccati* per virtutem crucis Christi primum *in se*, quod in baptismo contingit: deinde *in suis effectibus*, quod fit *successive*, cooperando gratiæ Christi per mortificationem, seu *abnegationem sui*, cujus duplex est exercitium, primum: negare carni, quod *inordinate* appetit, *bonum sensibile*: alterum: ferre, vel inferre, quod *inordinate* fugit, *malum sensibile*. . . Atque ex hac explicatione intelligitis, Domini, in quo consistat beatum illud *odium sui*, sine quo (ita Veritas loquitur Luc. 14.) nemo potest esse *Christi discipulus*, nimirum ex hoc ipso capite, quia schola Christi est *schola Crucis*, quam utique nemo amat, nisi qui odit se, ut Deum amet. . .

Scio, doctrinam hanc non esse ad captum *veteris hominis*: sufficit autem, si capiat illam *homo renatus ex aqua & Spiritu sancto*: nam ad ipsum *executio* pertinet. . . *Homo vetus* multorum scelerum, & adeo mortis reus est: *Crucifigatur!* . . . *Crux instrumentum* est, per quod vindicamus *in nobis* injurias a nobis illatas Deo tam amabili, tam amanti, tam amando: *Amemus crucem!* . . . *Crux vexillum* est, ad quod vocat nos Dux belli sacri sub victoriæ, & æterni triumphi sponsione, si contemptis commodis, incommodisque hujus vitæ, fideliter premamus

K

crucem.

cruenta vestigia : *Amemus crucem!* . . Cruz lignum est, ex quo alitur amoris focus ferrum purgans , & probans aurum : *Amenius crucem!* Salve, o bona crux ! . . . Vocabulum horrorem habet: res bona est : *Amemus rem!* Natura crucem horret ! . . Natura *animalis* : fateor equidem. Quid tum autem ? Si Natura *rationalis* in cruce *rem bonam* invenit: credendum est *rationi*, non *sensui*, sicut cum de sumenda medicina fit sermo , non attendimus nauseam *stomachi*, sed consilium *Medici*. . . Et cum de via ad victoriam deliberatur: non audimus, quid de asperitate itineris querulenter *uxor*, ac *liberi*: sed sequimur, quo *Dux* cum vexillo præcedit. . . Et cum de elaboranda corona agitur : auri massa non traditur *nummulario*: sed *artificis* arbitrio commendatur, . . . Medicus noster dicit: *Qui amat animam suam, perdet eam*, Joan. 12. cur displicet aphorismus ? . . Dux noster inclamat nobis: *si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie*, Luc. 9. . . Quem præ ipso audiamus ? solus ipse *verba vite æternæ* habet, Joan. 6. . . Artifex noster vult emi a se *aurum ignitum* Apoc. 3. ex quo nobis coronam cudad: num æquum videtur recusare culorem ? *Nunquid dicet lutum figulo suo: Quid facis?* Isa. . .

3. O bona crux ! merito diu desideranda, sollicitè amanda, sine intermissione quærenda !

Acci-

Accipe me; redde me Magistro meo; per te me recipiat, qui per te me redemit! . . . Pugnent intra me *Sensus* & *Ratio*, uti Esau & Jacob, de pretio crucis; deinceps semper *Rationis* sententia stabo. . . . *Amor sui* directe opponitur *amori Dei*: & si volo amare Deum, debeo odisse me. Si enim amo me: incommoda & molestias fugio, individuas amoris divini socias. Si autem hæc ita sunt: jam cum amore *crucis*, etiam amorem orationis, & amorem *laboris*, hoc est, omnem amorem DEI saltem *effectivum* abjeci: & necesse erit paulo post *affectivum*, ac denique *appretiativum* extingui. . . Et quid deinde? Eheu! Deinde creatura *expers amoris* ero! creatura infelix, creatura *amoris expers*! . . .

Non erit vobis hoc Domini! amatis Deum: & decrevistis bodie omni modo, & sine modo amare, quia omni modo amabilis, & sine modo amans est. Ite vero, & amorem vestrum, donec a prandio redeatis, probate. Probationem Examen dabit, utrum Orationem, utrum laborem, utrum crucem ametis. Si isti tres amores in vobis sunt, gratulor: nam amor DEI vobiscum est. Aeternum sit! . . .

Dissertatio

De vita dissoluta.

Laudetur J E S U S Christus!

R. in æternum!

Ita : Laudetur , & ametur ! Ametur infinite amabilis , infinite nos amans Deus ! ametur omni modo ! sine modo ametur ! . . Ametur autem ? Qui non est amans , amens est , cui Apostolus merito anathema dicit 1. Cor. 16. . . . Anathema ! Quid est hoc ? Est Maledictus a Christo ! . . Absit ! absit hoc malum a nobis ! . . Tempus nostrum tempus amantium deinceps erit , tempus omnia , quæ agimus , agentium ex amore . . Verum an non fallit vos amor proprius , Domini ! & amorem Dei mentitur ? . . Varias ille personas agit : examinastis ? Si falli non vultis , nunquam credite , quod amor vester sit amor Dei , si est amor solitarius , nec habet alios amores comites , amorem orationis , amorem laboris , amorem crucis . Audistis : mane : & ex his indiciis amorem Dei verum a falso discernere didicistis . . . Verum Accidia bos comites odit , quia amica est dissolutionis , oditque vincula inimica licentiæ qualia sunt oratio , labor , crux . . Scio & intelligo , his amoribus grave impedimentum poni ab inordinato amore libertatis , quo plerique ita se abripi sinunt , ut puteant
tri-

tristem vitam esse, nisi dissoluta sit, hoc est, liberrimi arbitrii, ita, ut nec actiones ordinem, nec passiones frænum habeant. . . . Error pessimus! & sufficiens, ut omne consilium ad exterminium acedia conceptum sufflaminet. . . . Vitæ dissolutio certe non potest componi cum lege amoris, quia amor utrumque hominem ad nutum dilecti format: utrumque autem deformat dissolutio, exteriorem actiones sine ordine, interiorem passiones sine fræno. . . . Ambo mala describam exactius, & remedia suggeram. Sedeamus.

Pars I.

Actiones sine ordine.

I. **H**OMO exterior est velut domus animæ. Solet autem, qui amicum excipit hospitio, non solum se vestire, sed & domum ornare ad hospitis gustum. Id si negligit, significat, parum sibi curæ esse, quid hospiti placeat: parum acceptam ipsius præsentiam. . . Porro præter munditiem, quam suppono, quis est præcipuus Ornatus domus? certe ordo rerum, ex quibus suppellex componitur, quæ quantumvis pretiosa sit, offendit oculos, nisi suus cuius mensæ, sellæ, picturæ, speculo, aulæo destinatus sit locus, unde concinnitas ordinis efficiatur. . . . Similiter sentire debe-

mus *de ordine actionum*. Confusio displicet : Ordo te , & tua Deo commendat : te , quia si ex ordine agis , *arbitrarie* non agis : tua , quia melius fiunt , certiusque , quæ fieri debent. . . . In compendio dixi , quidquid ad commendationem Ordinis dici potest. Expendamus cum mora.

2. Ordo te Deo commendat. Experientia docet, eos, qui sine ordine vivunt, plerumque *otio* marcere , interdum *negotiis* obrui , semper *ex impetu* agere , suaque lubedine. . . . Plerumque, quibus *selectus ordo* agenda non determinat : indifferentes , & deliberabundi horas cum fastidio perdunt , *nihil agendo* , quia nesciunt, quid agere debeant. . Interea coacervantur negotia : Epistolæ, quibus responsum debes : causæ , quæ Examen expectant : Rationes , quarum inspectio desideratur : in molem crescunt vel aspectu horrendam, quæ, quoties in oculos incidit , animum fastidio afficit , nullis stimulis jam superabili. . . . Certe , si quando etiam vincit se homo, vel ab ipsius otii tædio ad laborem determinatus : non consulit rationem, quid prius , quid posterius sit agendum : non sustinet diutius attentionis molestiam : obvia excusatio sufficit , ut se a continuatione absolvat, insuper habitis non raro , leviterque contemptis subditorum querelis , amicorum monitis , creditorum gemitibus , pauperum lacrymis , conscientia clamoribus. . . .

cis :

cis : ubi nullus est Ordo actionum ; aut *nihil* fit : aut quod fit , *male* , vel obiter fit : aut *aliud* fit , & nempe non , quod oportet fieri , sed quod lubet. Putas , eum , qui ita vivit , vitam vivere Deo gratam ? . . Atque hic vitæ modus prorsus exactus est ad *Acedia* regulas : nihil agere , male agere , aliud agere propria sunt *servo pigro* prædicata , ex quibus ille utique *laudem a Domino* sperare non potest. . . Contra , qui *ex ordine* vivit : nunquam deliberat , quid sit agendum : determinatur *ab hora* . . Nunquam agit ex impetu inclinationis , atque lubedinis : *Ratio ordinis* sapienter statuti ad agendum hoc præ illo impellit. . . Quis non videt , eum , qui ita vivit , *ex verbis* simul , & *ex adverbis* vivere a Deo præscriptis ? volo dicere : eum non solum agere , *quod* vult Deus , sed *quo modo* vult , puta : Sapienter ! devote ! diligenter ! Hæc autem *tria adverbia* profecto non solum *operantem* , sed etiam *opus* DEO comendant. . Quid enim ultra DEUS possit exigere ab homine , quam ut , quod a nobis fieri vult , *certo* fiat , & *bene* fiat ? . . Utrumque beneficium *a cura ordinis* venit.

3. Sed reclamant *Acedia* , negatque vitam *ex ordine* homini in Seculo viventi possibilem esse. . . Inanis vociferatio est : & jam alibi in libello de Grat. Vocat. Sacerdot. demonstravi , nemini difficilem esse posse *divisionem temporis* , per quam quilibet pro ratione sui status ac conditionis certum ho-

rarum, numerum (nisi *extraordinarius* casus accidat) non facile mutandum sibi designet, alium, quem consecret *Deo* pro anima sua : alium, quem *negotiis*: aliūque, quem *necessitatibus corporis* determinet, propter Deum. . . Hic illis irascor, qui Legi Ordinis submittere caput nolunt, quia assueverunt *abusai*, per quem ordo naturæ offenditur, stertiturque de die, & laboratur de nocte. . Gravis perversio! . . Nam qui sero dormitum concedunt (*Exempla doceant*) ex centum vix unus laborat *utiliter*. . . Qui enim sunt ejusmodi vigiles? . . Sacerdotes sunt, qui postquam diem venando, ludendo, potando perdiderunt : hora undecima nocturna arrepto breviario : *Domine, ad festinandum me adjuva!* ingeminant : & inter multas cum Morpheo rixas quotidianum pensum deblaterant. . . Nobiles viri sunt, qui, postquam dici dimidium consumpserunt in plumis, quin Solem vidissent : Planetam nimis celeriter properare in occasum criminantur, ideoque accensis facibus majorem noctis partem comburunt. . . . Officiales Reipublicæ sunt, qui suadere nobis volunt, se in noctis silentio gravissimas causas, & negotia tractare felicius, quam si primo mane se ad pulpitem figerent. . Crederemus fortasse, nisi sciremus Auroram Musis amiciorem esse, quam noctem: & si audiremus bona nova aliquando de celeri expeditione causarum ad lampadem elaboratarum. Nunc vereor, ut istæ noctuæ, dum oleum

bi-

bibunt, operam perdant. . . Accedit & illud malum, quod, qui diu vigilant, similiter diu dormiant, atque in multam lucem, unde fit, ut vix aliquando per annum ad publica Exercitia Religionis compareant: in nulla concione videantur: de usu frequentiore Sacramentorum non cogitent: Missæ sacrificio in sacello domestico assistere pæne post meridiem, prope inter opera supererogatoria numerent, quanto cum detrimento suæ famæ, suæ conscientiæ, ipsius Religionis, non facile dixerim. . . Sed frustra hæc querimur, nisi securim ad radicem ponamus. Causa, cur apud plerosque *actiones* sint sine ordine, est hæc, quod *passiones* sint sine fræno. Videamus.

Pars II.

Passiones sine fræno.

I. Index horologii per ordinem horas signat, quam diu rotulæ interiores recte se movent. Similiter de homine *exteriore* loquendum est, quam diu *interior* pacem habet. Pax enim est Augustino Doctore *tranquillitas ordinis*, qualem in civitate laudamus, in qua *subordinatio* Statuum *tranquille*, & sine tumultu, sine vi coactiva, sine contradictionibus, ac querelis observatur, suoque quilibet officio secure fungi, & bonis

K 5

bene

bene partis frui potest. . . Ejusmodi Pax hominem beabat in statu primæ innocentia, in quo DEUS *extra nos* per singularem providentiam cavisset, ne sive ab elementis, sive a bel-luis, sive ab hominibus aut dæmonibus ali-quid pateremur inviti: *intra nos* autem effe-cisset, ut inclinationes sensuales nunquam se contra imperium rationis movissent. . . Nunc utroque privilegio nos peccatum Adami spo-liavit. Paci successit bellum: nec nisi per bellum recuperari potest illa *tranquillitas or-dinis*, qua tunc fuisset gavisi. Nisi *per bellum*, ajo: nam etsi, dum vivimus *extra nos* nunquam non contra Mundum ac Dæmo-nem bellandum sit, *intra nos* tamen concu-piscentias nostras per frequentata prælia, ju-vante Domino, sic debellare possumus, ut vix, idque raro in motus etiam primo pri-mos erumpant, nisi sana ratio imperet. Per bellum igitur fit pax, & *tranquillitas ordi-nis* in homine *interiore* componitur, ita ut affectus rationi, & ratio DEO sine contra-dictione obediant. . .

2. Sed bellum *Acedia* refugit, labores pertæla. Propterea *non est pax impiis*, dicit Dominus. . . . *Impii quasi mare fervens*, quod a furentibus ventis nullo freno coercitis per-flatum, jam in altissimos montes effertur, stel-las feriens: jam in profundissimas valles sub-sidit, inferos pulsans, a quibus denique na-vis post ruptas anchoras, post scissa vela, post fra-

fractum malum, post clavum amissum, tot agitationibus impar cum omni merclum apparatu sorbetur. . . Hæc est imago cordis, in quo affectiones utriusque appetitus impune tumultuantur. . . Movet ad tumultuandum phantasia plerumque: non raro etiam Ratio. .

Phantasia de præsentē, aut imminente sive bono, sive malo per sensus edocta, contempto aut non expectato Rationis imperio, appetitum concupiscibilem in amplexum boni, irascibilem in fugam mali sensibilis abripit. . . *Ratio* jam per phantasiæ mendacium, jam per præjudicium, jam per usum hominum, mores mundi, & opinioniones vulgi decepta, *bonum* pro malo, *falsum* pro vero, *parvum* pro grandi considerat: ideoque ut illud obtineat, aut hoc effugiat, omnes affectuum vires colligit; quin & nonnunquam putat se obsequium Deo præstare, cum gravissimum scelus imperat, sicut factum esse in Deicidio a Judæis commissio videre est. . . Uterque fons tot perturbationum in quanta mala exundet, neminem latere potest. . Vos Domini expendite proinde, quanta sit necessitas fræni Passionibus injiciendi. . . Frænum est *impevium moræ*. . . Per moram judicabit intellectus, an *Phantasia* non fallat: & an *Ratio* non fallatur. . . Quando igitur movet se Passio: antequam in *actum externum* erumpat: assuesce interrogare teipsum illis Dei verbis ad Jonam: *Putasne bene irasceris tu?* ita, ut nec in *causa* pecces, nec in *modo?* . . . Putas-

ne

ne, bene *amas*? . . Bene *odisti*? . . bene *cupis*? . . bene *fugis*? . . bene *gaudes*? . . . bene *tristaris*? . . bene *speras*? . . bene *desperas*? . . bene *audes*? . . bene *times*? . . Ecce! per hanc praxin sensim discas esse *Dominus tui*, qui huc usque tuorum affectuum fuisti mancipium! . . . Et o quam turpe, quam miserum mancipium! . . Non ita calamitosa fuit servitus populi Dei sub Pharaonis, quam tua, sub Passionum tyrannide. . . Non *orare*, non *laborare*, non *pati* pro Deo lubuit, quoties Passio animum perturbabat: toto impetu tunc *acedia* cor invasit, rursus occupatura domum, unde tempore tranquillitatis exulare debuerat: ipse *amor Dei* amarus esse videbatur. . . Quis *ordinem actionum* speret ab homine, in quo *corpus* animæ, non anima *corpori* dominatur? . .

3. Dices: bonum consilium est *imperium moræ*: sed *invita natura* quis exequatur? Naturam expellas furca, tamen usque redibit, præcipue postquam *altera natura*, scilicet *consuetudo*, accessit. . . Per temperamentum *ad iram* sum pronus: *in amores* abripior: *jocis* inhiò: *laudes* affecto: *suspicionibus* crucior: quid faciam? Vix *objectum* Passionis apparuit, pax animi perit: displicet statutus *ordo actionum*: quidquid antea sapiebat, fastidio. . . Scio, Domini, hæc ita contingere: scio insuper, difficilem esse correctionem naturæ: sed impossibilem esse nemo dicere au-

audet : & ego affirmo , amanti Deum etiam facilem fore. . . Dixi , *amanti Deum* , serio nimirum , & non ad speciem mere. Amor enim naturæ motibus & invigilat , & imperat. . . *Invigilat* , ne *sine iusta causa* erumpant : *imperat* , ne vel deficient , vel excedant *in modo* : imo imperat , ut , qui hætenus serviebant *ad malum* , aut impediabant *bonum* , jam debeant servire ad bonum. . . Notetur artificium : totum *in mutatione objecti affectuum* consistit. . . Exempla doctrinam explanent. . . *Sanguineus* es : Natura ad amorem vanitatum , ad delicias sensuum , ad recreationes & nugas inclinat. Inclinet : tu muta *objectum* amoris , atque pro nugis assuesce amare *seria* : ecce ! Sanctus jam erit amor , qui fuerat vanus. . . *Phlegmaticus* es : Natura laborem horret , & ad somnum afficitur. Afficiatur : tu muta *objectum* affectionis , somnoque naturali substitue *mysticum* : ecce ! Sancta jam erit affectio , quæ fuerat vitiosa. . . *Cholericus* es : Natura ad impatientiam & iram est prona. Prona sit : tu muta *objectum* iræ , & quod aliis irasci soleas , irascere *tibi* : ecce ! Sancta jam erit ira , quæ fuerat peccaminosa. . . *Melancholicus* es , tibi & aliis gravis propter inanes apprehensiones , per quas in mœrorem conjiceris , in quem phantasia te conjicit. Conjiciat : tu muta *objectum* mœroris , & falso malo substitue verum , tuæque , aut aliena peccata deplora : ecce ! Sanctus jam erit mœror , qui fuerat stultus . .

Vi.

Viden', quid *amor* possit? Non *hominem* tantum, & *bovem*, hoc est, tractabiles *naturas* curru divinx gloriæ alligat: Sed *aquilam* etiam, & *leonem* cicurat ad eundem laborem. Procul hinc absint levissimæ excusationes *pigrorum*: non sum dispositus! ad plura non teneor! vivo, ut mei similes! non sum Religiosus! Sanctorum exempla potius miranda sunt, quam imitanda! cum sexcentis similibus: *Qui diligit Deum, nihil negligit* Eccl. 7.

Epilogus.

ITa: Qui diligit, nihil negligit, sive in *Actionibus* ordinandis, sive in *Passionibus* fræ-
nandis: alterutrum enim qui negligit, aut non diligit Deum, aut non diligit diu: nam *actiones*, quas ordo non commendat, non laudat Deus: & *passiones*, quas amor non fræquat, interimunt hominem. . . *Victoria sui ipsius* opus est ad hunc finem, ut vitæ dissolutæ limites ponantur: non nego. Sed *amor omnia vincit*, si modo *serius* amor sit, sive amor, qui *serio* acediam dissolutionis parentem odit, persequitur, mortificat, occidit. . . . Juvat hoc *sanctum odium* denuo inflammare adversus vitium, quod quamdiu patimur; omnes amoris conatus *inutiles* reddit. Parum huc usque dixi. Plura dicere necesse est, quia pauci sunt, qui funestos hujus vitii effectus satis apprehendunt: atque quanta damna hoc
ma-

malum & toti humano generi inferat in tempore: & singulis hominibus præparet pro æternitate, nemo credit! nemo credit! nemo credit! . . Videamus. Surgite! sit

MEDITATIO II.

De damnis acediæ.

Puncta sunt duo: *Acedia est vitium toti humano generi perniciosum in tempore, hæc est materia Puncti 1mi. Acedia est vitium singulis hominibus periculosum pro æternitate, hoc est argumentum Puncti 2di. Fructus sit horror acediæ. Amori propria latitia est: & nihil magis contrarium, quam languor, tædium, frigus. Oremus ergo Dominum per amorem, quo amabilis est, ut expellat a nobis spiritum acediæ, dicentes cum Psalmista: Dormitavit anima mea præ tadio: confirma me in verbis tuis, Domine! . . . Viam iniquitatis amove a me: & de lege tua miserere mei! . . .*

PUNCTUM I.

Acedia est vitium perniciosum in tempore.

Communitas, cujus quilibet nostrum aliqua pars est: imo totum humanum genus, ex Apostoli sensu, 1. Cor. 12. est aliquod corpus

pus morale, cujus multa sunt membra, quæ tamen non omnia eundem actum habent. . . Magistratus in tali corpore est *caput*: Ministri sunt *oculi*: Consilarii *lingua*: Officiales *manus & pedes*: Cives *cor*: reliqui status *stomachi*, *pulmonum*, *hepatis &c.* munus ob-eunt. . . Si ponas jam, in corpore reperiri mem-brum *inutile*, adeoque *superfluum*, quale est struma in collo, sextus digitus in manu, gibbus in tergo: quid censes? non illud quam *turpe*, tam *molestum*, imo *noxium* esse, toti corpori ju-dicas?.. Ajo vero, tales *per acediam* fieri homi-nes: judica, num *perniciosum* *comunitati* vitium esse male judicaverim. . . Caput est Magistratus. Aureum caput sit: si est *sine cerebro*, caput Sta-tuæ esse potest, non *Comunitatis*. Talem autem *acedia* facit Superiorem, qui ab obligatione laboris se eximit. . . Oculi sunt Ministri. Sint multi, & selecti: quid tum? si non laborant, oculi sunt, quales Pavo ostentat, dum ex-plicat pompam caudæ: omnes cæci. . . Lin-gua sunt Consilarii, Doctores, Prædicatores: si pigri sunt, muti sunt: cui bono occupant locum linguæ? . . Manus & pedes sunt Offi-ciales: amor otii, tenet homines: chiragra, podagraque laborant: ipsi officium habent: sed officium non habet ipsos. . . Cor sunt Cives, sed cor oppressum a Polypo, qui cir-culationem intercipit, si laborem non amant. . . Denique in quocunque statu sitis: si pigri estis, idem est, ac si *hepar* non amplius purificet san-

sanguinem : Stomachus non concoquat cibum : Pulmones nec reddant, nec accipiant Spiritum. . . . Enimvero nullum ex his membris *superfluum* est corpori : sed si per otii vitium fit *inutile* : quis non videt, ex hoc ipso capite *turpe* fieri ? . . Mihi certe inutile, & turpe synonyma sunt. . . Neque credo, laudari ab aliquo posse homines de numero illorum, de quibus Poëta cecinit : *Nos numerus sumus : & fruges consumere nati*. . . .

2. Quid ? quod turpitudini, per quam ab otiosis infamatur Communitas, accedat ingens *molestia*, præcipue si, ut fit, multiplicentur ? . . Ponite, plerosque homines perpetuo *infantes* manere : quam intolerabilis Mundo hæc plaga foret ? . . Infantes molesti esse possunt, utiles non. . . Laborare pro illis alii debent : ipsi laborant pro nemine. . . Non serunt, non arant, non occant, non metunt sibi : & vorant tamen : non viva *hominis otiosi* imago sunt ? . . Quanquam cur infantibus comparo ? Molestiam, quam faciunt infantes, spes compensat, fore, ut crescant in viros Reipublicæ utiles. . . Non ita nos *otiosi* solantur. Animalia sunt, non ex illis (demus hoc interim) quæ propter sævitiem odimus, qualia sunt tigrides, Leones, Pardi, ursi, lupi, a quibus rarius damnum venit : sed ex illis, quæ quam minuta sunt, tam molesta sunt, & sua multitudine, & vexationum importunitate. . . Ægyptus experta est, quid

ranæ, quid cicadæ, quid muscæ, quid cini-
 phes possint in affligendis hominibus : & quis
 est (nam quid opus est argumenta a longe
 arcessere ?) quis est nostrum, qui non pulicem
 usque ad mortem persequitur, quin attendat,
 num ille ex nobili, an ex rustico sanguine na-
 tus sit? Cur vero? nimirum quia animal est,
 quod non suo labore se sustentat, sed ex
 nostro sudore, & cruore nutritur. . .
 Quid? an ovum ovo similis est, quam pu-
 lici homo piger? aut an turba pigrorum
 Rempublicam minus, quam corpora exerci-
 tus pulicum infestat? imo si cum pigris ho-
 minibus conferas, innocentes sunt pulices,
 quia, ut sint *molesti*, non tamen sunt *noxii*,
 nec occidunt alentem.

3. Pigi autem, quanta inferant damna
 Communitati, ex cuius beneficio vivunt, di-
 ci non potest. . . Quidquid in hanc diem *in*
natura incultum est: quidquid *in artibus* im-
 perfectum: quidquid *in moribus* crudum, bar-
 barum, improbum: pigris debemus. . . Ter-
 ra sterilis est, quia nemo arat: aqua putre-
 scit, quia nemo movet: aër corrumpitur, quia
 nemo agitat: solus ignis semper conservat
 se, quia semper in motu est. Concludimus,
 quam *maligna* sit natura pigritiæ. . . *Totus*
Mundus in maligno positus est, ita Joannes
 Apostolus queritur (audeo dicere) per pi-
 gritiam. . . . Ecce enim! dormitur in aulis,
 dormitur in curiis, dormitur in tribunalibus,

dor-

dormitur in castris, dormitur in scholis, dormitur in Ecclesiis: & quid fit? *Cum dormirent homines, venit inimicus, & superseminavit zizania*, Matth. 13. ita coepit languere Religio, claudicare Oeconomia, male habere Iustitia, Politia deficere. . . Verum in lucro cessante non sistitur malum: gravius est damnum emergens. . . Totus mundus in malo igne est positus: & quia qui extinguere deberent, dormiunt, quidquid malorum querimur, debemus pigritiae. . . *Celum celi Dominus* suae curae reservavit: factum bene! secus pigritia coelum etiam corrupisset. Nunc quale fuit, cum creabatur, quin alteraretur, permansit. Suspiciite! adhuc aureae stellae pavimento infixae micant: adhuc luminare majus diei, & luminare minus nocti praestit: adhuc ordinatissimi motus Orbium sunt in signa, & tempora, & dies, & annos. *Terram autem dedit filiis hominum Deus*: hinc tanta mutatio, & illae lacrymae. . . Qui positus erat in paradiso, ut operaretur illum, cum otia retur, peccavit. Ejecto in exilium statim terra tribulos & spinas genuit. Inde varia illius fortuna fuit. . Erant singulis seculis, qui *renovare faciem terrae* magno cum labore aggrediebantur, neque sine fructu. Saepè culti sunt agri, aedificatae urbes, plantatae vineae, constitutae civitates, congregatae Ecclesiae. . . Erant vero singulis item seculis, qui per execrabilem tyrannidem bonorum labores perdidit. Vastarunt

agros, incenderunt urbes, destruxerunt vineas, everterunt leges, Evangelium corruperunt. Ingens damnum! Sed hominum culpa! Dominus *terram dedit filiis hominum*, ut colerent: reddent rationem, qui non coluerunt. . . Ego hoc dico vobis: multum mali homines improbi intulerunt: sed damna, quæ a pigris mere *nihil agendo* illata sunt orbi, majora sunt omnibus beneficiis diligentium, & omnibus maleficiis sævientium. . . Itaque nemo pro fabula rideat Cantipratani narrationem de legatione Luciferi olim ad Concilium Parisinum missa. Etiam hodie Principes tenebrarum habent alicubi, unde propter imperii sui incrementa quotidiana gratias agant Principibus Ecclesiarum, Principibus Cathedralium, Principibus scholarum, Principibus Monasteriorum, Principibus curiarum, Principibus familiarum. Si enim in Parochiis regnat inscitia, si in Republica invaluerunt abusus, si pueritia negligitur, si juvenus corrumpitur, si disciplina collapsa est inter Religiosos, si modestia & devotio cessavit vigere inter Clericos, si religio inter cives evilit, si inter fœminas licentia & luxur, inter viros potandi, ludendi, scortandi libido in laude ponitur: quam dicemus esse tanti mali radicem, nisi quod dormiant, qui vigilare deberent, *commodisque* officiorum suorum frui contenti, abjiciant *onera*, aut in humeros transferant ferendis non pares, ne quidem, utrum ferantur, indagare solliciti. . .

Infe-

Infelix Seculum decimum sextum testis est veritatis, quam dixi : & nemo vir bonus negat, necessariam tunc *Reformationem* fuisse non *doctrinæ* quidem, quæ variari non potest, cum sit divina : sed *disciplinæ*, ac morum, qui non aliunde magis, quam per hominum nobilium, ac literatorum supinam inertiam per omne genus scelerum contaminati erant.

. . . Laudem mereretur Lutherus, si tantum negotium suscepisset paratior, & sanctius peregisset. . . Nunc irruit in ovile non per ostium legitimæ vocationis, sed aliunde, ut latro, per furiosam rabiem petulantis ingenii cum effronte audacia, per quem *exterminavit inaceriam* sanæ fidei, intra quam adhuc tenebantur oviculæ, conformiter ad lamentum Davidis Psal. 79. *Exterminavit eam aper de sylva, & singularis ferus depastus est eam*, nunquam utique tantum facinus vel ausurus, vel effecturus, nisi homines dormivissent. . . .

4. Nunc intelligo, Domine, quare dixerit Apostolus tuus : *Oportet esse hæreses!* & quare dixeris tu : *Oportet esse scandala!* Hæreses & scandala (posses enim impedire) *permittente te* fiunt, ut per intervalla temporum homines nobiles ac literati expergiscantur, tanquam quorum pigritia tanto est peior, quia illi *potestatis* auctoritate, isti consilio & *eloquentia* deberent curam boni communis temporalis æque, ac spiritualis su-

stinere. Quantum est malum, cui medicina adeo amara præscribitur! . . . *Ne, quæso, indigneris Domine, si loquar! tabescere me facit zelus meus!* Si vitium tam turpe, tam molestum, tam noxium est *acedia*: ut quid tot pigri, tot inutiles, tot noxii homines tam diu terram occupant? . . . Qui non laborat, is, volente Paulo, neque dignus est, *ut manducet*: tradatur ergo in manus Medici! affigatur lecto, quem adeo amat! medicè, id est, misere vivat: fameat, sitiat, sudet, fleat, ejulet præ doloribus! Qui *agendo* super accepta talenta nihil lucrari voluit, discat *patièdo* lucrari! æquum, & justum est. . . . Quod si nec hoc velit, *moriatur!* faciat alteri locum, qui ad obtinendam veniam, gratiam, & gloriam, Reipublicæ, tibi, & sibi studiosius vivat! . . . Divitem quemdam lego, ut primum *de otio* cogitavit, dicens: *Anima mea, habes multa bona: requiesce!* continuo audivisse vocem de cœlo dicentem sibi: *stulte, hac nocte tollunt animam tuam!* . . . Sic bene: Moriantur cito, qui magis optant *diu*, quam *bene* vivere! . . . Sed quis Enthusiasmus me agit: . . . Stolide! non tu contra teipsum dixisti sententiam? . . . Non tu es ille vir, qui ex hoc ipso capite laborem horres, ut diutius vivas? . . . Sancti optent diu vivere: bene optant. Optant enim, ut possint laborare diutius. Ego vero cur opto? . . . Fatendum est, quod ipsa ratio vitæ loquitur. . . . Domine! *appetitu spurio vitam*

vitam longam opto mihi. Appetitus est *animalis*, quod cupit esse, *ut sit*. . . Ratio & Fides quid dicunt? vitam longam optabilem esse dicunt, prout *utilis* est: nam sive vivimus, sive morimur, *Domini* sumus, nunquam *nostri*. Ergo qui non *Domino*, sed *sibi* vult vivere, æque insipienter agit, ac qui *sibi* vult mori, non *Domino*, seu Domini causa, aut ex Domini voluntate, sed ex impatientia vitæ. . . Intellego, quod *vita longa* non sit medium certius præ *vita brevi* ad vitam beatam. . . Imo desiderium vitæ longæ plurimis impedimentum est vitæ beatæ, quia vitam beatam non nisi *laborando* meremur: qui autem diu vivere cupiunt, laborem horrent, ne vitæ noceant! . . . Ita decipi amamus! . . . Ipse ego similia axiomata alui: *Parce tibi! cura valetudinem! Non est fortitudo lapidum fortitudo mea, nec caro mea ænea est. Melior est canis vivus, quam leo mortuus. Vah! quis me sic fascinavit, ut hæc dictamina non pro sibilis serpentis agnoscerem? cujus enim hæc lingua, nisi ipsissimæ acedia est? . . . Novi multos mei similes, quibus Bacchus, Venus, Mars, curas curtioris vitæ non excitant. . . .* Et si mundus vigilias, sudorem, fatigationem, jejunium, curas, in Musæis, in choreis, in sylvis, in itineribus inter mille variationes iniquæ tempestatis imperet: nihil queruntur, nec valetudini timent. . . . Tunc solum vita in periculo est, quando laborandum est ex

beneplácito Dei. . . . Stulta cogitatio ! Nunquid enim curæ meæ pro vita mea adjicient horam unam ? . . . Deprecor ! O qui plasmasisti me , miserere mei ! posthac curam *longæ vitæ* tibi relinquam : ego curam *vita bonæ* habebo. . . . Vivere Christus erit , Christus in laboribus multis , in laboribus assiduís a juventute sua ! . . . Si moriendum est , JESU mi , *in dimidio dierum meorum* , sicut tu mortuus es , quid tum ? *Pauci* sint dies mei , modo *pleni* sint. . . . Quanquam nonne tu vitæ Dominus es ? igitur ut vitam protrahas , oro , non tamen alio fine oro , quam ut redimere tempus possim *per acediam* perditum ! . . .

5. O mala acedia , nam & aliud malum tibi debeo. *Qui contemnunt Deum* , quales sunt , qui faciunt voluntatem ejus negligenter , *erunt ignobiles* , 1. Reg. 1. & *negligentur* similiter. Exempla vidi. In statu Religioso , Clericali , & Seculari *pigri* ultimo loco ponuntur. Patroni , si sapiunt , ad beneficium , aut officium conspicuum certe pigrum non præsentant : prohibet conscientia : metus infamiae vetat. . . . Promotores ipsi , quando quis præsentatur , interrogant : Quid didicit : Quid fecit ? velut ex præteritis ominantes de futuro. . . . In bene ordinata Republica officia non venduntur plus offerenti : non dantur magis indigenti : non attenduntur (nisi cum cætera sunt paria) aut
merita

merita Majorum, aut nobilitas sanguinis, aut cognationis propinquitas : frustra clamas : *jam me tangit ordo : ego sum senior !* Antefertur, qui *dignior* est. . . . Ita piger conjicitur in impatientiam : roditur ab invidia : curis pro pane exeditur : redigitur ad incitatas : desperat. . . . Si tamen aliquando contingat promotio, quacunque demum via : si piger locum inter primos obtineat in Monasterio, inter Parochos in Clero, inter Senatores in urbe : scilicet indignabitur vulgus hominum : prudentiores autem ridebunt, nisi insuper aperte vel oculte id agant, ut post paulum se prodat homo, quam indignus sit gradu, in quem elatus est patrocinantium manibus. Deest *facultas* misero, ut officio fungatur bene, quia annos, ex quorum bono usu aptitudo comparanda fuisset, male perdidit : & deest *voluntas* onera officii cum honore portandi, quia otio jam nimis diu assuevit. Quid fit ? Denique fit, quod factum est servo pigro : *adundanti*, & jam quinque officiis conspicuo *dabitur*, & adjicietur etiam sextum, ex quo huc usque piger alebatur : & jam alias nihil habenti, *etiam quod habet*, *anferetur ab eo*, Matth. 5. Quot vidi tales ? quot novi ? quot hodie audio ingemiscientes : *nunc prudentior essem, si essem junior !* . . . Nimirum vexatio dat intellectum, utinam non sero nimis ! . . . Domine ! gratias debeo, quod per hæc exempla docueris me, quam sit *acedia vitium per-*

niciosum in tempore! . . . . Amas me, amabilis DEUS! . . Tot argumenta, quibus exosam esse tibi pigritiam demonstras, ostendunt satis, quam a me *serio* amari velis. . . Amabo serio: & *per odium acedia* amorem probabo! . . .

Optima probatio, Domini mei! io! exardescat amplius *odium vitii*, non modo *perniciosi in tempore*, sed etiam *periculosi pro æternitate*. Illud expendimus ad nauseam: jam hoc expendamus, quod est Meditationis

PUNCTUM II.

Acedia vitium periculosum pro æternitate.

1. **A**Cedia vitium est, quod facit hominem inutilem Mundo, molestum Reipublicæ, noxium communitati, siue commissiones, siue omissiones inspicias: insuper indignum facit vita longiore, & dignum communi contemptu, atque odio universali. Tam gravia damna sufficere poterant ad suscitandum odium vitii in animo Deum amantis. Verum cum hæc sint tantum *vita præsentis* mala, quæ a multis leviter contemnuntur: juvabit etiam considerare mala *vitæ futuræ* ex eodem fonte manantia, & Deum amanti supra modum formidanda, nempe *longum purga-*

purgatorium, quod semper, & *infernum*, qui sæpe acediam excipit. . . . Utriusque veritatis magnum momentum est, dignumque attentione singulari. . . . Attendite.

2. Ajo : semper longum purgatorium acediam excipit, *semper*, quia acediae deditus neque pro satisfactionibus propriis per poenitentiae exercitium præstandis, neque pro alienis per indulgentias participandis multum sollicitus est : *longum purgatorium*, quia multa debita sunt, pro quibus oportebit satisfati : & vix aliquis, qui pro tali se offerat vadem. . . . Age enim : quas animas purgatorium tenet? Nunquid nec valde sanctas, nec valde impias? Itaque languidos innocentes, & languidos poenitentes : *Innocentes*, qui sola peccata mortalia horruerunt, incurii venialium; *Poenitentes* de sola confessione sollicitos cum satisfactionis negligentia. . . . Semper tales purgatorium manet. Ibi & Bonitas, & Justitia Dei nos cruciabit, miris sed veris modis. . . . *Bonitas* cruciabit, quia faciem suam abscondet mihi. . . . Quia labem ingrati animi amantem tam vehementer adeo frigide redamantis exprobrabit. . . . Impetus erit velum abripere, & in amplexum ire: sed illa se subtrahet, & ego pro Deo meo inanem nubem captabo. . . . Si dixero : Quare faciem tuam abscondis? *Mutatus es mihi in crudelem*? Job. 30. Respondit : Quoties steti ad ostium cordis cla-

mans :

mans: *Aperi mibi soror mea!* tu autem amore lectuli tui retenta surgere noluisti, ut aperires? Poena talionis affligeris: meruisti. . . . *Iustitia* cruciabit, rigide ingeminans: *Solve quod debes!* satisfacere noluisti: satisfacere igitur. . . . Heu! *Manus Domini* tanget me, manus gravis, & terribiliter feriens, quia ego *digito* tangere nolui onera aliis communia! . . . Quid consilii? . . . Miseremini mei, saltem vos amici! vos liberi! vos fratres! vos hæredes! vos Con-Sodales mei! miseremini! nam crucior in hac flamma! . . . Frustra clamabis. Poenarum *una* erit etiam *oblivio amicorum*. Omnes dormient. . . Pulsabuntur, cum ad tumulum efferetur cadaver tuum, campanæ: cantabitur Requiem: & forte, si miles es, etiam inter strepitus bombardarum sepelieris, pompa magnifice tristi. Quid postea? Memoria tui cum sonitu periit: & finito officio vix erit, qui deinceps erga te sit officiosus. . . . Domini! non ille præ aliis sapit, qui damnata acedia, sibi *per se* providet: neque in alieno auxilio spem ponit, sed in sua diligentia? Plumæ lectuli, chartarum folia, libri suspecti, & reliqua *fomenta acediae* in ignem! in ignem! Cremabo vos, ne cremer a vobis particeps furtorum pretiosi temporis, quod toties rapitis ad abusum! . . . Nescitis, quid petatis, homines insensati! qui toties dicitis: *Purgatorium non curo, modo in calum veniam, vel si usque ad diem iudicii sit*

sit ardendum ! . . . O homines nullius iudicii ! nam quid vult sibi hoc votum ? Non , quod acedia totos , quanti estis , possideat , prodit ? . . . Nihil curare purgatorium , & quod usque ad diem iudicii a DEI conspectu absis : Superi ! *amans Deum* sic loqui potest : fallimur ! Acedia , non amor sic loquitur , acedia , quam sicut purgatorium semper , ita infernus sæpe expectat. Væ tibi ! Res est plena periculi , ne , qui usque ad diem iudicii Deum videre non desideras , æternum non videas ! . . .

3. Errant , qui acediam inter vitia capitalia ultimo loco positam esse ideo arbitrantur , quod levissimum ex illis sit , imo si Cœlitibus placet , pæne innocens vitium. Ego dico vobis : Angelos omnino omnes , homines autem fere omnes , qui in inferno uruntur , propter acediam uri , solis illis exceptis , quos Divina Justitia , ut loquimur , in flagranti comprehensos , propter aliud flagitium repente occidit , uti Scriptura de filiis Judæ Her & Onan , aliisque commemorat. . . . Equidem de Angelis ex communi sensu docemur , causam ruinæ fuisse superbiam. Si tamen rem inspiciamus penitius , intelligemus , a superbia venisse initium , ab acedia complementum funestissimi lapsus. . . . Creati erant beatitudine naturali supra modum beati. Volebat Deus nihilominus , ut contenderent ulterius , & ad beatitudinem super-

supernaturalem, quæ in visione, & amore Dei beatifico consistit, adspirarent, atque id (uti plerique volunt) per liberam subjectionem præstandam legi latæ, ut Deum - Hominem suo tempore adorarent, felicitatis summam hac submissione promerituri. . . . Tum vero movit litem *superbia*, num deceret purissimos spiritus Deum in carne, hoc est, Deum humiliatum revereri? . . . Non vicisset tamen, opinor, nisi accessisset *acedia*. . . Ardua res erat, ultro Naturam Angelicam humanæ subicere: nam etiam *qua homo* futurus erat Christus, Dominus Angelorum. . . Felicitas, qua per naturæ beneficium actu fruebantur, tanta erat, quanta poterant esse contenti. . . . Tæduit igitur majorem appetere per laboriosam victoriam sui. Hem! *acedia*, similis illi, per quam plurimi hominum ita animo comparati sunt, ut jure Cœli continuo abdicare se vellent, si possent in terris vitam sine ærumna æternam vivere. . . . Igitur Angelos *acedia* perdidit: & eadem quotidie homines in interitum trahit. Agite enim: descendamus ad inferos, miserasque animas in quaestionem vocemus, cur unaquæque venerit in hunc locum tormentorum. . . . Fateor: confusi clamores erunt: aliique ambitum, alii æmulationes, alii suas fraudes & furta, alii gulam, alii iracundiam, plerique luxuriam damnabunt, tanquam venenatos fontes, ex quibus sui cruciatus promanent. . . .

Verum

Verum dicitis, miseri! sed ego dico vobis, vacuum pæne infernum fore, nisi cæteris vitiis spes veniæ per acediam fuisset ablata. Acedia in causa est, quod plerique hominum in peccata incidant, in peccatis vivant, in peccatis moriantur. Palpari hæc veritas potest, si attendimus, quod initium, medium, & finis vitæ peccaminosæ in peccato *omissionis* consistat. . . . Post annos complures innocenter actos incidis in primum peccatum mortale! lamentabilis casus! . . . Sed fatere, quod res est. Nonne diu antea te permisisti acediæ? . . . Omisisti consuetas preces: fastidisti laborem: sectatus es otium. Ita factus est *DEUS* in impertiendis gratiis parcior: *Diabolus* in tentationibus admoventis audacior: *tu* ad repugnandum imbecillior. Hinc! . . . Quid hinc? hinc primus lapsus gravior: & mox frequentatio lapsuum, . . . Acedia fecit, vel ut a pudore victus, primum scelus in confessione fileres: inde quot sacrilegia? . . . Vel si confessus es, acedia fecit, ut frigide doleres, ut obiter confitereris, ut media conversioni necessaria negligeres, & impedimenta non tolleres. Vides, quid noceant *omissiones*? . . . Quid? quod *omissio pænitentiae finalis* tandem illud peccatum sit, quod nisi cæteris adjiceretur, damnaretur nemo: scelestissimus quisque veniam mereretur per Christum Dominum nostrum! . . .

4. Horrore plena cogitatio ! . . . Nunquam sic intellexi acediae malum. . . Uritur Cain : uritur Pharaon : uritur Judas : æterno igne uruntur Sodomitæ : merito ! . . Sed essent tamen salvi omnes , si non accessisset acedia. . . . Tinniunt ambæ aures mihi ad hanc veritatem ! . . Fastidium pœnitentiæ finalis ultimum impulsus in igneam abyssum dedit. . . Intellego , Domine ! gravius *in hac vita* neminem plecti posse , quam si peccatorem permittas acediae. . . Pluat crucibus cœlum ! persequantur me homines ! omnia tormenta diaboli irruant ! Amplius , Domine ! Amplius : nam digna factis recipimus. . . . Unum deprecor : *a spiritu acediae libera me Domine !* . . Ex omnibus tentationibus non aliam timeo magis , quam quæ ab acedia venit. . . Relinqui acediae post peccatum : fastidio pœnitentiæ obrui : ad sui victoriam per vivacem gratiam non excitari , punitio horrenda est , quia est certissima cōnexio cum inferno. : .

5. Sancti & Sanctæ DEI intercedite pro nobis , ne quis nostrum tradatur acediae. . . Leo , qui circuit , quærens , quem devoret , neminem vincit facilius , quam quem invenit tædio affectum , languidum , impatientem. . Vos omnes , quantum laborastis ! quanta passi estis , ut securi perveniretis ad regnum Cœlorum , quod nisi violenti non rapiunt ! . . . Quam ego dissimilis sum ! . . In quo ex Choris locum mihi invenio ? . . Ah ! certissimum est :

est: *Servus piger non salvatur! servus piger non salvatur! servus piger non salvatur!* . . Tremenda veritas! nam qua fronte possum negare *Minorem*? . . Et si hoc non possum, quæ est *conclusio*? . . Si beati sunt servi, quos Dominus invenerit *vigilantes*: miseri certe erunt, quos invenerit *dormientes*! . .

Colloquium.

DEus amoris, cui nihil magis repugnat, quam acedia, *Deus amoris* miserere mei! *Tu scis, quia amo te: & tu scis, utrum serio amem.* . . Ego quidem nunc sic existimo: *Tu scis, an non decipiar: suspectum amorem acedia facit.* . . Atqui odi acediam, vitium tam perniciosum *in tempore*, tam periculosum *pro æternitate*: tandem *serio* odi. . . O felix odium, quod mihi probatio amoris sit, quæ ego amo Deum, & Deus me! . . Quid vero? si, uti amor, ita odium non *serium* foret? . . Serium est, *Jesus mi!* & quod sit *serium*, per amorem orationis, laboris, & crucis probabo. . . Hactenus per acediam factum est, ut *actiones* meæ sine ordine, & *passiones* essent sine fræno: nunc per odium acedie fiet, ut homo *exterior* æque, atque *interior* ordinetur ex lege amoris, quæ Legislatorem amo, qui me usque ad mortem, mortem autem crucis amavit. O bona Crux! . . *Surgamus.*

In amore vivere, est in cruce vivere, quia amor noster crucifixus est. . . *Qui crucem odit,*

1010

M

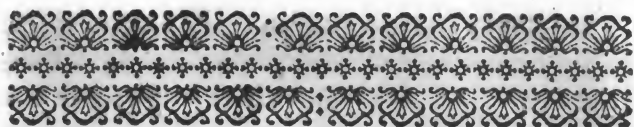
non

*non, non serio amat, ad speciem amat: in
labiis amor est, in corde frigus, nisi amor
probetur per acediae odium. . . Clamas: .
O DEUS, ego amo te! Hypocrita! proba,
quod dicis: per odium acediae proba! . .
Odium acediae sit vobis materia bodiernae
Examinis. Nemo cubitum eat, priusquam
examinaverit se, an acediam oderit. . . Re-
peto, odium acediae est amoris probatio. . .
Dies bodierna dies amoris fuit: amoris est
hac Resolutio: oportet DEO servire serio.
Hic sit fructus diei 2da. actae in amore ad
exterminium acediae per ordinationem vitae
praesentis. . . Dies 3tia dies timoris erit,
qui nos urgebit, ut velimus DEO servire
constanter. Ita providebimus vitae futurae.
Benedicat conatui DEUS summe amabilis, &
summe amans, summeque dignus amari
omni modo, & sine modo! . . .*

Dies

Dies III.

Dies Timoris.

Laudetur JESUS CHRISTUS !
R. in æternum !

Contendite intrare per angustam portam! . .

Est adhortatio D. N. J. C. . . Contentivis nomine intelligit Dominus diligentiam in salutis negotio citò agendo, quod die ima: & seriò agendo, quod beri expendimus: & constanter agendo, quod bodie statuemus. Dies ima dies doloris fuit, ex cujus impulsu decrevimus emendare vitam præteritam, corruptam ab acedia, quæ nos totius Trinitatis odio dignos fecit. Maledicta acedia! . . Dies besterna dies amoris fuit, ex cujus regulis ordinavimus vitam præsentem ad exterminium acedia, quæ hominem inutilem, molestum, & noxium Deo, ac sibi facit: Maledicta acedia! . . Diei bodierna scopus est providere vitæ futuræ, propterea est dies timoris. Resolutio: Volo fer-

vire DEO , non solum cito , sed etiam serio , sed etiam constanter , quocunque labore constet. . . *Surgite animis ! Juvabit Resolutionem*

MEDITATIO I.

De Inferno.

Puncta sunt duo : 1um, Pœnæ qualitas. 2^{dum}, Pœnæ duratio. Utriusque timor efficacissime oppugnat acediam inimicam constantiæ , quæ sola coronatur. Emendasse vitam præteritam , & ordinasse præsentem quid juvat , si futuræ non providemus ? Provideamus. Confige timore tuo carnes nostras Domine ! ut , si quando amor non sufficiat ad sistendum impetum Passionum : saltem timor coerceat. Sedeamus.

PUNCTUM I.

Pœnæ Qualitas.

1. *Discedite maledicti in ignem !* Ita Judex loquitur. Igitur pœnæ instrumentum est ignis , & ignis quidem verus , non metaphoricus : nam contrarium affirmare , si non est Hæresis crimen , saltem temeritas est , clarissimo textui sine necessitate vim inferens. . . Judex , cum fert sententiam , non solet metapho-

taphorice loqui: aut quis, cum audit: *Titius fur ex patibulo suspenditor!* decretum de patibulo metaphorico explicat, nisi forte in Comœdia audiat? . . Neque obstat, quod imperceptibilis sit modus, quo Spiritus ab igne *materiali* uratur. Multa enim tenemur credere, quæ non possumus capere. . . Confirmat Fidem Ratio. Judex dicit: discedite in ignem, *qui paratus est diabolo!* Sequitur damnatos post diem judicii uisum iri *eodem igne*, quo diabolus uritur ab initio mundi, non autem igne, qui *de novo* creabitur. Igitur ignis, qui diabolum urit, est *verus* ignis, elevatus tamen, ut Spiritum torqueat: aut dicendum erit, *corpus* immune fore a pœna ignis, quia neutiquam concipi potest, quid significare ignis *metaphoricus* possit, unde corpus crucietur. . . Furor & rabies similitudinem cum igne habere, qui animam affligit, dici fortasse potest: sed qualis metaphora corpori molesta sit, quis doceat? . . Nullo modo ergo probabilis, sed torta, audax, temeraria est explicatio sacri textus, per quam ignis inferni metaphoricus esse asseritur. Vera est Augustini doctrina: damnati uruntur *veris*, sed miris modis. . . .

2. Vis *urendi*, & vis *lucendi* duæ sunt ignis illius proprietates, veræ & miræ ambæ. . . Ambæ aliàs serviunt homini ad bonum usum: sed quia ignis inferni creatus est hoc fine, ut cruciet: utraque cruciabit, *vis urendi* vehemen-

mentissima, & quodlibetica : *vis lucendi* corpori, animæque horrenda.

3. *Vis urendi* ex copia ignis, materia, & applicatione desumitur. . . . *Erit terra eorum in picem ardentem*, ait Isaïas, & confirmat Joānes dicens in Apocalypsi: *Pars illorum erit in stagno ardenti igne, & sulphure*. Erit igitur homo damnatus in igne, & ignis in ipso. . . Erit *in igne* tanquam fasciis ab accenso oleo, aut spiritu vini ardentibus involutus : aut similiter ardens, uti Christiani sub Nerone, qui pellibus animalium pice illitis insuti pro facibus nocturnis servire tyranno cogeabantur. . . Erit *ignis in ipso*, quia cum flammis velut igneo mari innatat infelix, necesse est, ut qui olim bibebat velut aquam, iniquitatem : jam ignem bibat, qui impetu fluctuum per os se infundens descendet in stomachum, atque inde intra cutem in omnes partes diffusus, omnes uret, nullam exuret. . . Ardebit sanguis : diffluet pinguedo : siccabitur medulla ossium : ebulliet cerebrum : ignem spirabunt pulmones : Cor, hepar, renes, viscera, arterias, venas occupabit ignis : ignis per omnes nervos circulabitur. . . Adde potentiam quodlibeticam, per quam ignis instrumentum fit omnibus instrumentis cruciantibus æquivalens. Mordebit ut serpens : lacerabit ut Leo : contundet ut malleus : transfiget ut gladius : distendet ut equuleus : conteret ut rota : prosternet ut fulmen. . . Omne supplicium

cium in uno est. . . Terribilia sunt, quæ dixi de vi *urendi* : terribiliora audietis de vi *lucendi*. Qui habet aures, audiat ! Optabilus est audire , quam experiri.

4. Obscura est illa flamma, quippe fumo piceo undique repercusso involuta : unde fit, ut instar fulguris intermicantis oculos tantum identidem ad horrorem perstringat, non ad solatium, sed ad tormentum, ut tenebræ ex maligna luce horridius visum afficiant. . . . Verum hæc vis lucendi tantum oculos corporeos cruciat : quæ animum torquet, multo affligit acerbius. Ignis ille quanquam mere materialis sicut non solum corpus, sed & spiritum *urit* : sic neque solis oculis corporis, sed insuper intellectui *lucet*. . . Ad hanc lucem videbis *tempus præteritum*, in forma mulieris, sicut *Occasio* pingitur, se tibi sistens. Capilli supra frontem propendent : occiput calvum est : quoties apprehendere conaberis, manus frustrabit. . . . *Quis mihi dabit, ut redeant dies pristini !* æternum lamentum erit. . Ah ! ut redeant horæ male perditæ : quam avide utar ad pœnitentiam ! . . Eheu ! Si vel unica die citius, priusquam moriendum fuit, pœnitentiæ consilium toties, ac tot modis inculcatum arripuissem : in Cœlo essem ! . . O Cœlum ! o Patria ! ergo æternum carebo te ? Nunquam aut oculus meus videbit, aut auris audiet, nec in cor meum descendet felicitas, quam præparavit DEUS diligentibus

se! . . O Cœlites, quantus est numerus *Pœnitentium* inter vos! & quam facile in hoc numero ego quoque esse potuissim! . . O insensate! Quis te fascinavit, ut temporis beneficio non utereris in tempore? Ita cruciabit *tempus præteritum*, cujus terrifica imago in intermicante flamma se intellectui exhibebit. . . Accedet instar spectri flagello armati *tempus præsens*, & secum Deum adducet. In igne Deum videbis, sicut Moyses in Rubo. Deum videbis, sed non illum infinite amabilem, & infinite amantem Deum, quem beati omni modo & sine modo æternum amant, per hunc ipsum amorem beati, similiter uti tu per hoc ipsum miser es, quia creatura expers amoris es: creatura, quæ Deum æternum amare non poterit: quam Deus æternum amare non volet! . . Deum videbis, sed Deum iracundum, inflammata facie, horribilibus oculis, tonante voce! Deum inimicum, ultorem, flatu sui oris ignes animantem, dæmones in tuum supplicium urgentem, tuos ejulatus acerbo risu explodentem, & subfannantem, sine spe reconciliationis. . . Satis est! Deus ridet: quis non fleat! . . Imo non est satis. Etiam *tempus futurum* in hoc igne sistet se, & cum illo, quanta est, tota æternitas. . . Tum vero in rabiem se vertet dolor: & desperatio in vesanas maledictiones erumpet. . . Maledices diei nativitatis tuæ, quia natus est homo in mundum, non ad aliud commodum universi, quam ut ignis inferni
per

per novum titionem augetur. . . Maledices Parentibus, quorum conniventia aut incuria prima forsitan tanti mali causa, & fons fuit tibi. . . Maledices coelo ad tua lamenta furdo, imo divinæ Justitiæ de te applaudenti, & alleluja cantanti super calamitate tua, per quam crimina læsæ Majestatis toties a te cum risu commissa per fletum vindicantur. . Maledices inferno, qui te undique torquebit, neque tamen occidet, quod tu optabis calentibus votis, sed perpetuo irritis. . . Maledices ipsi Deo, pœnarum auctori, atque instar rabidi canis allatrabis lunam in plena luce sibi placentem, tuasque blasphemias, & vanam sine viribus iram cum sarcasmo spernentem. . . Breviter: videbis in igne inferni peccata nondum deleta: Deum atrociter iracundum: & nullum ejus placandi remedium. Ita, quæ vides, & quæ non vides, cruciabunt animum. Quid putas, non vis lucendi videtur vi urendi etiam crudelior? . .

5. Enimvero hoc est, quod Deus per Ezechielem c.7. prædixit: *tunc scietis, quia ego sum Dominus percutiens*, ego: non enim homo, non bellua, non diabolus me invito quemquam torquebit: *Ego torquebo*: & hoc scietis vos scientia experimentalis, quod ego sim vobis malorum Auctor. . . Intelligetis dominii mei jurisdictionem illimitatam, & justitiam sine respectu. . . Quales invenio, tales judico: neque potestatem in Reges mi-

nus, quam in cives exerceo. . . *Tunc scietis, quia ego Dominus percutiens*: ex ipso modo percutiendi intelligetis. . . Nempe magne DEUS, & terribilis nimis! quidquid agis, *digne DEO* agis, sive ita agis, ut, qui DEUS non est, sic agere non possit, atque Divinitas ex ipsa actionis excellentia elucescat. . . Creasti mundum: & opera sex dierum demonstrant, quod creatio sit actio *digna DEO*: ex ipsa scimus, quia tu es Dominus *potens*. . . Gubernas mundum: & mirabilis ordo rerum, eventuumque successio demonstrat, quod gubernatio sit actio *digna DEO*: ex ipsa scimus, quia tu es Dominus *sapiens*. . . Sanctificas mundum: & media, quæ adhibes: prodigia, quæ patras: instrumenta, quibus uteris, demonstrant, quod sanctificatio sit actio *digna DEO*: ex ipsa scimus, quia tu es Dominus *bonus*. . . Quid expectamus, nisi ut similiter te vindices de rebellibus subditis *digne Deo*, ita ut ex ipso vindictæ genere intelligamus, quia tu es Dominus *justus* per justitiæ genus, soli Deo proprium, soli Deo possibile, soli Deo conveniens. . . O fatui homines! fatui sane, qui tanti mali periculo nos proterve exponimus, ludentes ad marginem abyssi igneæ: in quam fallente pede vel semel tantum, præcipites ruimus. . . Heu! fatuus vocatur in Evangelio, qui ædificat in arena. . . Fatuus, qui coëpit ædificare, antequam computaverat sumptus, qui necessarii erant. . . Fatuus, qui bellum movet alteri, priusquam cogi-

cogitaverit, utrum cum decem millibus possit occurrere ei, qui cum viginti millibus venit ad se. . . . Fatuus, qui dormit, priusquam præter lampadem insuper vas habeat oleo plenum. . . . Fatuus, qui in suis opibus sibi plaudens, dicit sibi: *anima mea! habes multa bona: comede, bibe, requiesce!* . . . Non sumus insani nos, qui in periculo multo atrociori jocamur? . . . Credimusne infernum dari, an non? credimusne, nos nondum securos esse, an non? . . . Si non credimus, jam judicati sumus: uterque enim articulus revelatus est: & de alterutro dubitare est negare fidem, reumque Apostasiæ se facere, atque ultro damnari velle, utique quia propterea, quod nos cessaverimus credere, non ideo infernus cessabit ardere. . . . Si credimus autem (& sane tutius est credere, quam ad experientiam appellare) si credimus: quis credat, quemquam hominum adeo insanire posse, ut *per acediam* in periculo tam horrendi interitus persistere audeat, incertissimæ spei innitens, tempus superfore, & medium, per quod *olim* tantum malum evadat. . . . Infana spes! . . . Sapientis hæc sententia est Prov. 14. *Sapiens timet! & declinat a malo:* timet in prosperis, ne Deo frigide serviat: timet in adversis, ne ab igne picto in verum ruat: Ideo declinat a malo, imo speciem mali fugit. . . . *Stultus* autem baculo arundineo temere incumbens, fossam *translit*, & *confidit*. . . . Cur? nempe sæpe jam *peccavi*, inquit: & *quid accidit mihi*

bi triste? Ergo eja! adhuc semel! . . . At ecce!
subito frangitur baculus: & ruit in ignem miser, *in ignem æternum* ruit, quod est

PUNCTUM II.

Pœnæ duratio.

1. Pœnarum inferni æternitas articulus est ex difficillimis unus, cujus veritas, ut esset dubia saltem, multi, *quorum Deus venter est*, cupiunt multis persuadere, scilicet ne soli veniant in hunc locum tormentorum, tanquam a multitudine infelicium spes solatii foret. . . Vah! præsumptio nequissima! sed *causas dubitandi* audiamus. Nihil dissimulabo, ut opiletur os impiorum, & nemo non palpet, quam inania sint argumenta, quibus veritas impetitur ab iis, quibus volupe est seipsos decipere. . . Omnia reducam *ad duo*, quorum unum ex natura *Creatoris*, alterum ex natura *Creaturae* deducitur. . . . In creatura videmus, ajunt, quod *ignis agens*, ut æternum agat, infinito alimento indigeat. Infinitum alimentum euge! unde suppeditabitur? . . . Multo mius intelligi potest, quomodo *corpus patiens* æternum duret. *Pati* enim est *detrimentum* accipere. Quomodo igitur post quotidiana detrimenta non denique corpus consumeretur? . . . De Creatore hæc innata animo idea est, quod infinite & justus,
& —

& bonus sit. . . . Porro si *justus* est, quomodo culpam momentaneam poena æterna plectat! . . . Et si *bonus* est, quis credat, fieri posse, ut pro injuria suæ Majestati per inobedientiam ab homuncione illata poenam æternam decernat, quin unquam animæ in atrocissimis cruciatibus ingemiscientis aliqua miseratione tangatur, præcipue cum cruciatus æternus sit *pura pena*, quæ neque servit ad terrorem aliorum, quia nemo tunc vivet amplius: neque ad correctionem damnati, quippe qui nunquam emendabitur. . . . Addunt aliqui tertium argumentum a *gratia Redemptoris*, cujus gloria postulet, ut *propter ipsum* Deus denique omnibus reconcilietur, quibus iratus est: & nemo sit, qui non *infinita satisfactionis* particeps fiat. Audistis serpentis sibilum: *Nequaquam moriemini* æterna morte? . . .

2. Sed erratis, o scioli! *nescientes scripturas, neque virtutem Dei!* Matth. 22. . . . Virtus Dei *Omnipotentia* est, quæ ignem inferni alere sine alimento potest. *Flatus Domini sicut torrens sulphuris succendit illum.* Is. 30. quod aliud nutrimentum exigitis? . . . Virtus Dei *sapientia* est, quæ, sicut in fornace Babylonica fecit, ut ignis luceret, quin ureret: ita in inferno facit, ut urat, quin consumat: aut an difficile esse putabitis Deo restituere damnatis corpora *passibilia* quidem, *immortalia* tamen? . . . Non legistis, quod de

de homine damnato scripsit Job. c. 20. *Luct, quæ fecit omnia: nec tamen consumetur?* ... Virtus Dei *Justitia* est, quæ in culpa non temporis durationem, sed malitiæ gravitatem attendit, id quod etiam Jura humana solent, dum latrocinium, quod *momento* committitur, perpetua privatione vitæ, aut perpetui carceris supplicio puniunt. ... Malitiæ vero *gravitatem* æstimare, dicite: cujus est? Rei, an Judicis? .. Et poenam culpæ congruam *taxare* ad quem pertinet? auditurne aliquando Reus, cum per horam punitus fuit, dicere Judici: *nunc satis est!* ... Aliter nos, aliter Deus peccati enormem malitiam ad stateram appendit. ... *Satisfactio* pro injuria sibi per peccatum illata nulla Deo sufficiebat, nisi quæ *infiniti pretii* esset. Sic judicavit Deus: ideoque ut satisfaceret sibi *per Deum-Hominem* voluit. Quid? Non certa conclusio est, quod nulla quoque *satisfactio*, quæ *finem habet*, culpæ gravitatem adæquet? ... Justus es Domine, & rectum judicium tuum! ita ex Ps. 118. acclamare nos Deo decet, cujus judicium prima est regula omnis sanctitatis. ... Denique virtus Dei *Bonitas* est. Æquum est autem, ut, qui *Bonus* est, *malum* oderit, ac persequatur, quamdiu *malus* est. Damnati igitur, cum perpetuo mali sint, odio perpetuo digni sunt. Quos mors in peccato deprehendit, perpetuo peccatores erunt, quia

volun-

voluntas hominis *post mortem*, non sicut dum vivimus, *ambulatoria*, aut mutabilis est. Finalempœnitentiam diabolica contumacia excipit, & (quod consequens est) status omnium malorum aggregatione infelicissimus. . . . Minatur Deus *æterna supplicia*, ut *corrigantur* alii, alii *terreantur* per interitum illorum, qui correcti non sunt. In fine seculorum vero *minarum executio* jam non valebit, sive ad correctionem, sive ad terrorem: quid tum? At, nisi exequeretur Deus, quod minatus erat, *verax* non esset. Quid? quia *bonus* est Deus, an ideo *mendax* erit? aut, ne *bonus* esse cesset, *verax* esse cessabit: . . .

3. Quousque blandiris tibi, infelix impietas! frustra *verbo Dei* obgannis. *Discedite maledicti in ignem æternum!* Vox est Divini Judicis: adhuc habes, quod garrias? . . . Habeo, ait: & non est novum, quod vox *æternitas* in scriptura significet tempus *longius* quidem, non tamen, cujus nullus sit finis. . . . Quod ex inferno tandem redemptio sit, certe ipsa Scriptura docet primum 1. Cor. 15. ubi Paulus *mortem esse morituram* affirmat. Deinde II. 14. ubi Deus *post multos dies visitaturus esse damnatos* asseritur. Iterum Apoc. 5. ubi dicitur *Agnus infra terram laudari*, utique non ante pœnarum finem. Demum clarissime Apoc. 22. ubi affirmatur, tempus fore, cum *nullum maledictum*
erum

Etum erit amplius! . . Verum o inania solatia!
 & frustra ad votum scelestorum detorta ora-
 cula! . . Joannes *de civitate Dei* hic loquitur,
 non de fine inferni: & cum *de laude Agni in-*
fra terram est sermo, *de tempore* sermo est,
 non de æternitate. Isaias autem nomine *visi-*
tationis non intelligit solatium, sed innova-
 tionem pœnarum *in gladio duro, & grandi, &*
forti Is. 27. Et Paulus denique de morte *mor-*
tis primæ narrat, cum Resurrectionem tuetur:
 nam *mors secunda*, sive æterna manet, sicut
 legimus Apoc. 21. Quod vocabulum *æter-*
nus, æternum, æternitas attinet: nemo negat,
 nonnunquam illud adhiberi a scriptura *pro*
longo tempore: verum num ideo nunquam
 significat *tempus sine fine*? . . . Imo ne am-
 bigi prudenter possit de vocis *unius* signifi-
 catione: voluit Deus *varia phrasi* eandem
 pœnarum æternitatem docere. . . . Certe,
 si *aliquando*, etsi post multa secula, finis tor-
 mentorum futurus est: & Deus damnatos
 homines, dæmonesque, ex damnata Ori-
 genis sententia, per longa supplicia placat-
 us, denique admittet in cœlum: nonne
 mentitur Apostolus, cum monet: *Nolite er-*
rare: Neque fornicarii, neque idolis servientes,
neque adulteri regnum Dei possidebunt 1. Cor. 6.
 Mentitur iterum, cum asserit: *Omnes qui-*
dem resurgemus: sed non omnes, immutabimur!
 1. Cor. 15. Mentitur Isaias 1. c. 66. de damna-
 tis affirmans: *Vermis eorum non moritur, & ig-*
nis

nis non extinguitur. Mentitur Christus hæc ipsa verba Marc. 9. ter continenter inculcans. Mentitur Joannes Baptista Matth. 3. de Judice divino docens : *Paleas comburet igni inextinguibili.* Mentitur Daniel c. 12. prædicens fore , ut multi in terræ pulvere evigilent, *alii quidem in vitam æternam, & alii in opprobrium, ut videant semper!* Nisi decipere voluissent , dicere debebant viri boni : non videbunt semper ! vermis morietur , & ignis extinguetur ! omnes immutabimur ! tandem etiam fornicarii , & adulteri regnum Dei possidebunt. Adde : si aliquando damnati salvi erunt , falsum dixit Veritas (percipite me diligenter) falsum dixit Veritas , cum dixit de Juda proditore : *Bonum erat ei, si natus non fuisset!* falsum est ! Bonum est Judæ fuisse natum , nam etsi *ad longum tempus* miser sit , tamen felix æternum erit. Meretur æterna felicitas etiam tanto pretio emi : bonum est Judæ , bonum , quod natus fuerit ! . . . Eja ! non horrent aures hanc contradictionis audaciam ? . . .

4. At nempe *gloria tua* , Redemptor mi ! & *tua satisfactionis* meritum hos defendit interpretes : tui sanguinis virtutem tueri se , videri volunt. . . O speciosa argumentatio , solida , convincens , si superis placeat : & si forte isti plus quam Christus de Christi gloria solliciti sunt. . . . Equidem omnes , qui in Adam mortui sunt , per Christum

N

stum

flum vivunt, si *volunt* se meritorum Christi participes reddere *per usum mediorum*, quæ ipse præscripsit. Verum merita Christi *gratia* sunt: & gratiæ non obtruduntur invicis. Qui *non sunt* igitur, non participabunt: æternum non participabunt. . . . Audivimus clamantem Dominum: *nisi quis renatus fuerit, non introibit: nisi penitentiam egeritis, peribitis: nisi abundaverit justitia vestra plus, quam Pharisaorum, non intrabitis in regnum Cælorum!* Quid? num est, qui reclamare audet: nolite metuere! *intrabitis tamen! non peribitis!* . . . Non hæc blasphema temeritas est? Non ipsa *neglectio gratiæ Christi* crimen hominis infinities aggravat? . . . Non sapientior est hæc illatio: In omni peccato imbibitur contemptus *infinitæ Majestatis*, cui vilis homulus obedire detrectat: contemptus *infinitæ mercedis*, quam Deus obedienti promittit: contemptus *infiniti pretii*, qui, teste Apostolo, est conculcatio Divini Sanguinis, nova crucifixio, novum Deicidium: ergo peccatum meretur pœnam, quæ finem non habet. . . Frustra, o miseri! miserationem speratis, postquam *immutabilis* Juxta judicii sui sententiam his verbis expressit: *Discedite a me maledicti in ignem æternum!* statimque addidit: *ibunt hi in supplicium æternum: justi autem in vitam æternam*, Matth. 25. Stultitia est, qua mentitur iniquitas sibi, vocem Judicis eandem intelligere de vita *sine fine*, & de supplicio

tandem finiendo. . . . Judex & vitam, & pœnam æternam vocat: ergo dicere: pœna habet finem, vita non habet finem, est illudere verbo Dei, & facere cervicalia sub capite universæ ætatis ad capiendas animas, Ezech. 13. Itaque quid opus est pluribus? Deus dixit, pœnam ignis nunquam finitum iri: ergo possibilis est: ergo datur: ergo justa est: ergo non repugnat divinæ Bonitati: ergo non excedit peccati malitiam: ergo non opponitur meritis, & gloriæ Christi: ergo quantumvis capi non possit, credi debet: Datur vitæ futuræ æternitas, una felix, altera infelix, utraque sine fine. . . .

5. Horrendus articulus! . . . Sed credo! credo! & duce hac sancta fide, ignem æternum timeo! ignem æternum timeo! . . . Tormenta, quibus cruciantur malefici: dolores, quibuscum conficiantur ægroti: supplicia, quibus afficiebantur Martyres: ah! Quid hæc sunt ad ignem æternum? . . . Ite vani timores, qui me toties abripuistis in scelus: posthac ego nihil, nisi peccatum, timebo! . . . Neminem, nisi qui potest & corpus & animam mittere in gehennam, timebo: nam ignem æternum timeo, & præterea malorum nihil. . . . Quis mihi det, ut tota vita nihil aliud timuissem! . . . Sancte timor, næ tu meis propositis firmiorem constantiam tribuisses! . . . DD. Sodales; Quid facitis? ubi est zelus vester? In-

fernus aperuit os suum sine ullo termino, hominesque acervatim in ignem æternum ruunt! alter alterum præcipitat: nec vos timetis? . . . Ah! miseremini, miseremini saltem amicorum vestrorum! saltem subditorum, cognatorum, fratrum, liberorum! Ducite illos ad conciones! suadete confessionem! date pios libellos! Eripite de turba malorum! docete ignorantes! succurrite lapsis! fratres vestri sunt, quos JESUS sanguine suo redemit, & a vobis juvari vult, ne pretium redemptionis in illis pereat! . . . Quanquam cur ad curam alienæ animæ vos adhortor, quando vestra in periculo est? . . . Ita, repeto: vestra anima in periculo est æterni interitus! Periculum *ab acedia* venit, quia nemo, nisi qui perseveraverit *usque in finem*, salvus erit! . . . Itaque quam certum est, & de fide, quod pœna inferni æterna sit: tam certum est, & de fide: *Servus piger non salvatur!* & ratio est, quia *acedia* facit, ut, si etiam aliquoties cœperit benefacere, currere, pugnare: non perseveret in bono, non perveniat ad bravium, non arripiat coronam. . . .

Colloquium.

O JESU! qui non descendisti de cruce tua, donec dicere potuisti: *Consummatum est* opus, ad quod agendum missus sum: quo terrore concussus est cor ad hoc oraculum;

REC.

nemo, nisi qui perseveraverit usque in finem, salvus erit! . . . Tristis sententia, quæ jam sola sufficit, ut credam, quod pauci *Electi* sint! . . . Heu me! ergo nondum ab inferno securus sum, etsi incipiam tibi servire cito: etsi serviam diu serio: non sum securus, nisi *constanter*, & usque in finem serviam? . . . Et unde mihi de constantia blandiar? . . . Novi me! novi *vim inertia mea*! Ignis æternus, ignis æternus vorabit me, nisi a te impetrem, JESU mi! ut usque ad mortem tibi fidelis sim! . . . O ignis! supplicium horrore plenum in vi urendi, & vi lucendi. Prospicio mihi! . . . O æternitas! o nunquam! o semper! quantum est pondus vocum! . . . O JESU, esto nobis JESUS! Salvator esto! . . . Gratia perseverantiæ non venit, nisi a tua gratia! . . . Igitur ut omnes nos in tuo sancto servitio confortare, & conservare digneris, te rogamus: audi nos! . . .

Sub Missa.

Ita, Domini! gratia finalis est mera gratia, quæ nullo modo cadit sub meritum, quia est gratia efficax, qualem Deus nemini debet, quia nulli promissit. . . . Attamen, quam mereri non possumus, possumus impetrare: Oratio Justæ clavis est cæli. . . . Ergo oremus: & ut oratio sit fortior, Virginem Matrem invocemus Patronam, ut exoratus ab illa Filius sacrificium Crucis, quod

in Missa modo incruento recolimus, nobis efficax esse velit pro obtinenda gratia bonæ mortis. . . . Hoc fine alta voce, concordibus animis, corollam Marianam cum Litanis Lauretanis dicemus, id præcipue urgentes: Ora pro nobis peccatoribus nunc, ut serviamus DEO cito, ac serio: & in hora mortis, ne deficiamus in fine, in hora mortis. . . . Oremus! . . . Dicebatur deinde Rosarium, quo finito facta est

Consideratio

De pugna contra acediam.

ORavimus. Verum sicut *ad gratiam finalem* obtinendam oratio necessaria est: ita ordinariè *sola* non sufficit. Necesse est, ut tanta gratia saltem te non indignum reddideris: debetque bona vita bonam mortem præcedere ex nota paræmia: *Qualis vita, finis ita. . . .* Cum vero bona vita non sit *sine pugna*: timor inferni urgere animam pro se anxiam debet non *ad orandum* tantum, sed etiam *ad pugnandum* strenue, si mundus, caro, aut dæmon, invitante *acedia*, oppugnent nostri sive *doloris* de vita præterita: sive *amoris* pro vita præsentem *constantiam*. . . . Trepidare ad hostis conspectum, fugam circumspicere, arma abjicere, atque illius arbitrio se tradere non est viri, imo

imo ne hominis quidem, qui decem digitos habet, & plus, quam septem annos ætat. . . . Audaces Cœlum juvat! . . . *Acedia* est, quæ vestem vestram carneam apprehendens, dum ei tergum vertitis, exclamat cuilibet vestrum: *Sic? Dimittisne me? Et non ero tecum amplius in æternum?* . . . *Ab-sit!* Non potes sine me vivere, nisi in summa melancholia. . . . *Nugæ* sunt, quibus te teneo. . . . *Sint nugæ: sunt tamen suaves nugæ, sine quibus amara est vita.* . . . *Expecta!* Pugna te manent foris: intus timores tumultuabuntur. . . . Non potes mecum vivere: sed nec sine me poteris. . . . Ah! Domini! usquequo audietis Syrenem? aures occludite, & manus adversum hostem, quisquis occurrat, armate. . . . *Vincendum est: aut æternum moriendum!* . . . DEUS nobiscum est! Spectator, Adjutor, Remunerator victoriæ erit. . . . Sed moneo: Non pugnat DEUS solus. Vult, ut viribus gratiæ cooperemur per vires naturæ, quas ut quisque intendat alacrius, sinite, ut exponam, quantæ hæ vires sint. . . . Duo sint principia, ex quibus illas æstimare licebit. *Homines sumus*, hoc primum: *Viri sumus*, hoc postea expendemus. Attendite! nunquam forte scivistis, quid possitis vel per solas naturæ vires: hodie percipietis ad solatium. . . . *Sedeamus.*

Pars I.

Homines sumus.

1. **A**udiamus historiam nostræ creationis. Tria observationem mereantur, creatio corporis, creatio animæ, & Modus creandi. A postremo faciamus initium. Ecce! ante creationem hominis *dixit DEUS* (ita sacer Historicus habet) *dixit*: fiat lux! fiat firmamentum! fiant luminaria! congregentur aquæ! germinet terra! producant aquæ reptile & volatile! producat terra animam viventem, jumenta, & bestias! *Dixit*: & *factum est ita*. Non deliberatione, non mora, non attentione opus fuit: omnia *quasi ludens in orbe terrarum* fecit. . . . Nullum est dubium, quin pari facilitate creari Homo potuisset: sed nimis, ut disceret homo, quantæ sit super omnia alia dignitatis, repente stylus narrationis mutatur: & tanquam finito jam ludo tres Personæ Divinæ in consultationem conveniunt: neque: *fiat Homo! producat terra hominem!* ajunt, sed: *Faciamus Hominem! agamus attente; Nam si in reliquis creaturis vestigium nostræ Naturæ impressimus: Homo erit Imago illius, & Dominus omnium. Faciamus Hominem ad imaginem in intellectu, & ad similitudinem nostram in voluntate; & præsit; Gen.2. Hem! Mo-*

Modus consilii. . . . Mox applicant operi manum. Formatur corpus *ex limo terra*, quasi figuli labor. Vilis *materia* est: sed *forma* quam est diversa a corporibus bestiarum! . . . in bestiis *organa* exterius, partes etiam tam *solidæ*, quam *liquida* interius multam similitudinem cum corpore humano habent. Sed quam multo est nobilior *structura* & *ordo* partium! . . . *Formavit* (non dixit: *fiat!*) *formavit*, ex limo corpus Creator *diligenter*, & os homini *sublime* dedit, ut forma *Dominum universi* loqueretur, & nobilitas incolæ ex pretio Palatii nosceretur. . . In hunc limum inspiravit deinde DEUS *Spiraculum vitæ*, a spirando sic dictum: & *factus est homo in animam viventem*. . . Et qualis est ista anima? Quinque verbis completar omnes præcellentias: Est similis Deo, *Spiritus, intellectivus, liber, immortalis*, & in Microcosmo *immensus*, sive totus in toto corpore, & totus in qualibet parte. . . Ita factus Homo jussus est crescere, multiplicari, imperare orbi terrarum. . . .

2. Concludite ex hac historia, quid *Homo* possit vel *solius naturæ* viribus, sive si esset positus in *statu naturæ puræ*. *Homines sumus*: neque per peccatum *Adami* deleta est *Imago Dei naturalis*, sive similitudo naturæ in anima; neque ablatum est *dominium orbis quoad jus*, sed tantum *restrictum quoad usum*, uti ex historia post *diluvium* patet.

N S

Æque

Æque ut Angeli *post lapsum*, quoad dona & bona *mere naturalia* nihil perdidimus. . Itaque adhuc eadem sunt vires naturæ, eadem potestas domini. . . Hinc ergo, ajo: quid homo possit etiam sibi soli relictus, & *sine gratia*, colligite. . . Equidem *salubriter*, omnino nihil *sine gratia* potest, & ne quidem Dominus JESUS! pronuntiare *cum merito*. Hæc est doctrina fidei, cui qui contradicit cum Pelagio, sit anathema! . . Nihilominus quod homo sine gratia nihil possit, *quam peccare*: Similiter doctrina hæretica est, & in Jansenio damnata. . . Quid igitur potest homo denique *solius naturæ* viribus? Ajo: Si vires *corporis* jungat viribus *Rationis*, *Industria*, & *arbitrii sui*, non solum bestiis terræ, & piscibus maris, sed etiam *Passionibus suis*, & pravis motibus dominabitur: sive erit Dominus *sui* contra tentationes *externas* æque, atque *internas*, saltem *ad aliquod tempus*, & in circumstantiis non *extraordinarie* arduis. Assertionem exempla probant, non tot, quin plura. . . Præcipui motus, qui animum turbant, & stimulante *acedia*, contra *Rationem* insurgunt, sunt *cupiditates*, & *timores*. Vide modo, quid Gentiles præstiterint contra hos inimicos virtutis sola hac cogitatione adjuti: *Homines sumus!* . . Quanti in hoc genere fuerunt (nam sufficit nuda nomina commemorare ad memoriam) Socrates, Plato, Zeno, Diogenes, Cleanthes, Epa-

Epaminondas, Themistocles, Arcopagita plerique, & Philosophi majorem partem omnes inter Græcos! Quanti postea Camillus, Manlius, Brutus, Scævola, Scipio, Fabius, Regulus, Cato, Epictetus, Seneca inter Romanos, cum aliis sine numero, quorum hæc fuit Philosophiæ Moralis Synopsis: *Nihil valde cupere, nihil valde timere!* . . . Quanquam quid opus est aliunde exempla accersere, cum inter nos se quotidie offerant, qui suis cupiditatibus, suisque timoribus imperant, modo *tempore tentationis*, rejectis suggestionibus *acediæ*, recordentur, *quod homines sint* . . . Est famelicus, cui cibus apponitur appetitui blandiens: furit ardor edendi: jamque irruit in patinam, cum audit ab amico, venenum latere. Ecce tibi! *subter ipsum* est appetitus, *si homo est*: famere, quam mori mavult. . . Est adultera, quam vetitus amor in novum scelus vehementer accendit: luctatur: circumspicit: at ecce! dum expectat amasium, Maritus ingreditur. Momento vaneſcit ſceleſtus calor: componit vultum, *si homo est*, & fidei conjugalis testem frontem in lætitiā explicat. . . Est Miles, quem mortis metus in fugam agit. Dum vertit tergum: Dux ſtricto gladio jubet trepidantem redire in ordines. Redit, *si homo est*, verſoque timore in audaciā, *acediā* fugat, & *hoſtem* vincit. . . Dices: in his exemplis non *Ratio* triumphat, ſed *Paſſio* fortior ſubigit minus fortem. Aſſentior: ſed ajo: *Paſſio* fortior excitatur a *Ratione*: in brutis enim,

enim, quia *comparationem* inter mala ac bona majora & minora, certa & incerta instituere non possunt, hoc non contingit. Itaque *rationabilis* est cupiditas boni majoris præ minore, vitæ præ saturitate: *rationabilis* timor mali non dubii præ dubii boni cupidine, timor iræ maritalis præ cupidine amplexus adulcerini: *rationabilis* timor mali certi præ incerto, necis a Duce præ illa ab hoste. . . Atque ex hac narratione manifestum est, Rationem adhuc esse *dominam affectuum*, neque tantum illis posse *resistere*, ne rapiant in malum, sed etiam *imperare*, ut serviant ad bonum. . . Servi nostri sunt affectus nostri, *si homines sumus; servi*, quorum uni si serio dicat Ratio: *veni!* veniet: & alteri: *vade!* vadet: & tertio: *fac hoc!* faciet. Tanti est, nosse vires suas hominem, quas a Creatore accepit: & cum res postulat, adhibere. . *Per naturam Imago Dei sumus, per naturam mundi Domini.* Hoc *forma Corporis* testatur, illad *nobilitas Spiritus*. . . . Atque hæc est *substantia* hominis. Esse divitem, esse nobilem, esse doctum *accidentia* sunt. Cura *conservandæ substantiæ* invincibilem facit. Si succumbimus vitiis, *per curam accidentium* sumus imbelles: & quia plus solliciti sumus, ut divites, ut nobiles, ut docti, quam *ut homines finis*. . .

3. Inanibus ergo querelis sapientum aures obtunditis, quicunque ad excusandas excusa-

cusationes in peccatis *de liberi arbitrii imbecillitate* querimini. . . Si, quantum impenditis vires capitis, vires linguæ, vires manuum & pedum, ut divites, ut docti, ut gloriosi evadatis: tantum *vires voluntatis* adhiberetis in exterminium vitiorum, ut fieretis *boni homines*: enimvero intra octo dies experiremini, quam longe aliud sit *non velle & non posse*. . . Hæc vero cum ita sint, quid mirum est, si media die *lucerna* sit opus, ut *hominem* inveniamus. . . Plerique suæ Dignitatis obliti, vitam agunt pecoribus similem. . . Videas in illis *aliquid a longe se movens*: vident, audiunt, comedunt, dormiunt, lasciviunt: signa *animalis* habeo. Signa *Rationalitatis* ostendite! . . . Vah abjectio! . . . Plato gratias quotidie *Auctori naturæ* egit, quod se *hominem* fecisset: isti ultro se ipsi transformant in bestiam, & quod Nabuchodonosori supplicium horrendum fuit, inter delicias numerant, herbis, ut boves, pasci. . . O animal! animal! animal! cogita, quod sis homo! . . . Ecquis hominum ita insanit, ut amore phalerarum *equus* esse desideret? . . . Tu vero superbis ut *pavo*, invides ut *canis*, rapis ut *lupus*, hinnis ut *equus*, voras ut *vultur*, furis ut *tigris*, stertis ut *glis*: unde *ex moribus* es diversus a pecore? . . . Ah animal! memento, quod non sis animal quaecunque, sed *rationalis*: memento, quod *homo* sis! . . . *Animal omne* subjectum est necessitatibus corporis, inclinationibus sensuum,

cupi

cupiditati speciem suam æque ac individuum conservandi. Sed *animal rationale* serviat necessitatibus *rationabiliter*: serviat inclinationibus *rationabiliter*: conservet se, suamque speciem *rationabiliter*: & qui est reliquorum animalium dominus, sit etiam dominus *sue animalitatis*: nec aut vivat, ut brutum, aut moriatur ut brutum: hoc ajo, *posse hominem*, & Ratio docet, *debere velle*. . Fateor tamen: Qui sic vult vivere, necesse est, *ut faciat sibi vim*. Sine vi enim non vincetur *acedia* cum agmine vitiorum, quod *contra hominem* producit in aciem. . . Sed quid tum postea? . . *Viris* loquor: & *vir* dicitur *a vi*: potest ergo *vir* facere sibi *vim*. Ostendo. Vos, postquam audistis, quantæ sint *vires hominis*: percipite modo, quantæ sint *vires viri*. Si foeminis loquerer, silere nunc malletm. Sed macti animis: *viri sumus*! . . .

Pars II.

Viri sumus.

GRande discrimen est inter virum & foeminam. Uterque est *homo*: uterque *animal rationale*. Sed vir est principium, & finis foeminæ. . . *Principium*, quia foemina de viro sumpta est, & ex una de costis ejus formata in mulierem. . . *Finis*, quia vir non est pro-

propter mulierem, sed mulier propter virum, ut vir haberet *adjutorium* simile sibi, quale inter cætera animalia non inveniebatur. Propterea Aristoteles vocavit foeminam *animal occasionatum*, sive non sui gratia, sed occasione viri natum ad conjugium, & negotia domestica, ad quos fines neque aliud animal, neque alius vir fuisset idoneus. . . Insuper (quod ex jam dictis sequitur) vir est *principium totius speciei & finis totius universi*, quo quid illustrius dici possit, ego non video. . . Imisit Deus soporem in Adam, cum Evam creare vellet. Interpretes hunc soporem fuisse extasim credunt, quæ per hoc differt a somno, quod *somnus* liget functiones animæ intelligentis, non item sentientis, & vegetantis : *in extasi* autem operentur intellectus, ac voluntas : sensus vero sic quiescant, ut homo vix a mortuo possit discerni. In hac extasi creditur Adamo revelata fuisse ipsius Excellentia; Matrimonii mysterium: & ratio pacti, per quod totius posteritatis felicitas aut infelicitas ex illius voluntate penderet. . . Expergefactus Adam vidit Evam coram se modo prorsus singulari generatam. Cum enim homines alii nascantur ex viro & foemina : inter modos generationum *extraordinarios* Eva nata est tertium. Nam Adam generatus est sine viro & foemina : Christus ex foemina sine viro : Eva ex viro sine foemina. Nolu it autem Deus illam *una cum viro* creare, quia, ut dixi, voluit, ut vir non solum prin-

principium & finis foeminæ, sed per hoc ipsum etiam principium ac finis totius universi esset, quin daretur ulla species naturæ corporeæ, quæ facta non esset propter ipsum. Quid dicitis, viri, de hac creationis virilis historia?

2. Patet, Auctorem Naturæ viro tantum virtutis dedisse, ut conservandæ dignitati par sit: nec subjici ullius imperio possit, nisi volens. Sicut enim Leo non esset princeps ferarum, nisi vires haberet, quibus principatum tueretur: ita viro esset male provisum, si, cum sit ipse finis universi, & omnia propter ipsum, ipse vero propter solum Deum: posset invitus vel a foemina, vel ab alia creatura adigi, ut a Deo ad ipsam verteretur. . . Necesse fuit, ut, qui Caput omnium consttuebatur, ei æqualis Officio intellectus, & officii difficultatibus sufficiens animus tribueretur. . . Et vero fuit hic sensus omnium seculorum & gentium, ut crederent, viris non a gratia, sed a natura, uti majus robur corporis, ita majorem & ingenii, & animi vim datam esse, quam foeminis, unde etiam factum est, ut exclusis mulieribus ordinarie soli viri Rebuspublicis præsent, bella gerant, Sacerdotio fungantur, Consilia moderentur, studia promoveant, mercimonia exerceant, & quidquid majoris momenti negotiorum est, administrent. . . Quodsi ad hæc talia vires natura viris dedit ad vincenda impedimenta illis, quæ in via virtutis occurrunt, multo difficili.

ciliora: quis non videt, merito rideri, totiusque orbis ludibrio exponi omnes, qui sub iugo foemineo gemunt? . . . *Ignavia*, non natura, est causa dedecoris. . . Notate hoc bene, quibus, si uxor non dominatur, tamen vitia imperant. Eadem vos turpitudine infamat: nam & dæmon, teste S. Ignatio nostro, mulieri rixosæ est similis, quæ tanto audacius insultat marito, quanto experitur timidior: abjicit vero animum, ac terga vertit, si conspexerit severa fronte, voceque constanti occurrere.

3. Unde fit igitur, quod non omnes viri faciant sibi vim, & virtuti dent operam? Vires non defunt: *voluntas* deest, *voluntas generosa*, & serio imperans. . . . Turpe est foeminæ subjici: turpius mores muliebres imitari: utrumque tamen videmus quotidie. Sub prætextu *pacis domesticæ* mariti sunt uxorum mancipia: & per excusationes *a vehementia tentationum*, *a moribus mundi*, *ab exemplo aequalium* ita delicati, leves, inconstantes sunt viri, ut nisi ex vestibus non dignoscas a foemina. . . . *Mulierem fortem quis inveniet?* Olim quæsit Sapiens. Hodie (pudet dicere: dicendum est tamen!) hodie justius interrogamus: *Virum fortem* quis inveniet? . . . Major certe Doctorum pars favet sententiæ, quod plures foeminæ, quam viri salventur, non tam ideo, quod pleræque plus quam viri, solitudinem ament, Orationi vacent,

vacent, a periculosis officiis remotæ sînt: quam quod faciant sibi vim, magis quam viri, id quod satis docet virilis tot virginum continentia, tot uxorum patientia, tot viduarum constantia, contra illecebras carnis, contra technas diaboli, contra mundi tyrannidem, contra omnes *acedia* machinas. . . Ita, viri! ita surgunt sceminæ, & faciunt sibi vim: faciunt celo vim; vobisque præripiunt per usum virium, quas a vobis acceperunt: sic enim de Eva sua Adamus loquitur: *hæc vocabitur virago, quoniam de viro sumpta est.* . . . Et vos sine pudore spectatis? . . . Vah! si centesimam partem virium, quas impenditis sive ad civiles, sive ad militares labores, impenderetis celo lucrando: (certum est) neminem virorum infernus haberet. Nunc pauci electi sunt, quia plerosque ignavia retinet, quo minus se addicant virtuti, eique constanter adhæreant. . . . Pudenda ignavia! Surgamus! Nam piget diutius cum hominibus tam abjectis tricarî.

At vos saltem, DD. Sodales! inter paucos estote. Nolite timere pusillus grex, quia complacuit Patri vestro, complacuit Matri vestræ dare vobis regnum, si pugnare potestis. . . Non deerit gratia, quæ ad pugnam excitet, & in pugna adjuvet: Sed vestrum est cooperari, & simul pugnare, quantumvis reclamet acedia. Resolutio postulatur, ut vincere vos ipsos velitis. Vires non de-

deerunt. Estis homines: estis viri: ex utroque titulo Natura robur dare debuit sufficiens ad victoriam: gratia facientibus, quod est in se, novas vires adjiciet ad salutarem victoriam, qualem præmium æternum expectat. . . Si pusillanimitatis aliquis sensus se movet: in promptu remedium est. Timor mali majoris vincat timorem mali minoris, timor inferni timorem pugnae. Vana est omnis reluctatio. Aut vincendum est, aut æternum moriendum. Non datur medium. . . . Quid eligitis? . . . Deliberate.

Differtatio

De Modo Pugnae.

Laudetur JESUS Christus!

Æ. in æternum!

Aut vincendum est, aut æternum moriendum! non datur medium. Quid elegistis, Domini! aut num deliberastis saltem? . . . Ab! Quis deliberet? Non potest utique locus tormentorum in deliberationem venire. . . . Recte judicastis. Verum extra teli jactum non sumus. Nisi qui in bono perseveraverit usque in finem, salvus non erit. Igitur pugnandum erit usque in finem: Hoc est, quod mane monebam: Serviendum est Deo non solum cito, ac serio, sed etiam constanter, id quod sine pugna fieri non potest, quia ace-

dia est inimica constantiae. Gratia offert auxilium: non soli pugnabimus. Sed nec gratia sola pugnabit: necesse est nos cum ipsa pugnare: & possumus: neque desunt vires, siue nos consideremus, ut homines, siue ut viros. Audiuimus. Superest, ut modum pugnae discamus. . . . Discemus autem, si distinguamus tempora, in quibus animam aggredi acedia solet, tristitiaque & fastidiis infestare. Trium numero, tempus orationis, tempus laboris, tempus tribulationis. In singulis singularis observanda est pugnae ratio, ut vires naturae viribus gratiae feliciter coeherentur. Habetis Dissertationis meae materiam, utilem prorsus, & alacri attentione dignissimam. Nemo est enim, qui non in hac vita, in qua corpus aggravat animam, saepe debeat cum fastidiis luctari: & ego repeto: ex tentationibus, quibus Diabolus animas impetit, esse periculosissimam, quae a tadio venit. . . Sedeamus.

Pars I.

De tempore orationis.

1. **Q**UOD tempus orationis attinet: saepe fastidium se movet ad initium, saepe sub medium, si nempe diutius protrahatur oratio, siue mentalis illa sit, siue vocalis: siue privata, siue publica: siue arbitraria, siue praecepta. . . Com-

Communis querela est de importunis evagationibus phantasiæ, quæ animum in mille objectis dissipant, & suavitatem unguenti velut muscæ morientes corrumpunt. . . Omnes excusant se, voluntque, ut distractiones suas *involuntarias* esse credamus. . . Demus hoc aliquibus: multis certe *directe* voluntariæ sunt, nec raro studiose quæsitæ: plerisque; saltem *indirecte*, eo quod *causæ* non tollant, quas possent tollere, & deberent. . . Adsit æstimatio orationis, & *pia* (de qua heri) *affectio*: mentiar, nisi mentem orantis facile colligi experiamur. . . Causæ distractionum sunt quatuor. . . *Culpa mordens* (S. Bernardi hæc observatio est) etiam, cum est mere *venialis*, tollit fiduciam in orante, ut nihil sperare boni a Deo audeat: Quomodo orabit *alacriter*? . . *Cura pungens* totum animum in se abripit, atque in futura contingentia abstrahit: Quomodo orabit *devote*? . . *Sensus agens*, puta, aures apertæ fabulantibus, oculi per omnes angulos vagi, lingua garrula, manus & pedes occupati in vanissimis cæremoniis legum urbanitatis, in mille particulas cor dividunt, ita ut vix aliqua sit Dei præsentis memoria, nisi per tintinnabulum sub Missa moneamur: quomodo orabimus *reverenter*? . . . *Applicatio negligens*, puta, impetus, quo ad orandum ruimus, quin interroget se aliquis: *quo vadis*? omnem animi præparationem impedit: quomodo orabimus *attente*? . . Volumus, ut *gratia*, quæ ad orandum nos excitat, *prodigi-*

vote, & alacriter fiat. . . *Altera* progressui serviet, & consistit in *suspiriis*, seu *brevibus pausis*, qualium usum S. Ignatius in *tertio modo orandi* requirit. Exemplum in Oratione Dominica demus. . . *Pater*, & vere Pater omni amore amabilis! . . . *Pater noster* communis omnium: nam fratres sumus, quotquot homines sumus. *Pater! Sanctificetur nomen tuum!* omnes populi adorent te! . . . *Pater! adveniat regnum tuum*, omnes gentes obediant tibi! *Pater! fiat voluntas tua sicut in cælo de me, sic & in terra a me!* perfecte fiat! . . . *Pater! panem nostrum quotidianum da nobis hodie!* habentes alimenta contenti sumus: cupedias non appetimus. . . *Pater! dimitte nobis debita nostra* eheu! per legis tuæ transgressionem temere contracta! Dimitte poenitentibus, *sicut & nos dimittimus debitoribus nostris* amore tui! . . . *Pater! ne nos inducas in tentationem:* conserva me, & meos in sancto servicio tuo, ut non pereat ex nobis quisquam! . . . *Pater! libera nos a malo*, quod est antonomastice malum: libera a mala morte! *Amen;* Ita fiat! fiat per Christum Dominum nostrum, quia promissisti fore, quid quid pertinet ad rationem *salutis*, modo petamus in nomine Salvatoris! . . . Quid obstat, quo minus similiter salutatio Angelica, formula votiva, salve Regina, Psalmus Miserere &c. recitetur? Profecto corruptissimi gustus sit, necesse est, cui hic orandi modus non sapit. . . Dices: hunc modum solum bre-

vi orationi, & mere *vocali*, non autem *longæ* aut *mentali* accommodum esse. Respondeo : falleris. Nam & corona Mariana, & horæ canonicæ utiliter per ejusmodi suspiria e. g. ad singulas decades, aut psalmos interpolantur, maxime si *versus* occurrat peculiari devotionis sensu conspicuus, e. g. *Sacrificium Deo Spiritus contribulatus* tribulatione amara: *Cor contritum* dolore serio, & *humiliatum* pudore maximo *Deus* Misericors miserorum, *Deus* Redemptor peccatorum, *Deus* Amator poenitentium *non despicies!* . Obsecro! cui potest hæc industria displicere, nisi illi, qui preces suas festinat absolvere, contentus *orasse*, & nihil sollicitus, utrum *bene* oraverit? . . Pie ad orationem affectus non curat, si plus temporis precibus impendere debeat, modo *devotioni* addatur, quod *festinationi* detrahitur. . . Quod attinet orationem *mentalem*, Exercitio Intellectus & Memoriam uberem materiam obvii libelli suppeditant. Exercitium autem voluntatis, & *affectuum* (quod præcipuum est) non aliunde *felicius*, nisi *ex hac praxi*, deducetur in usum. Passim in libello, quo uteris, *textus Scripturæ* occurrent, vel etiam circa præsentem materiam tibi incident : sponsor sum, si circa illos ad singulas voces, vel sententias adhibeas ejusmodi *suspiria* : intra paucos dies *in schola* *affectuum* plus proficies, quam ex aliis regulis atque industriis per annum, maxime si suspiria illa (sicut in oratione *Mentis* fieri deberet)

ret) *diutius* protrahas, & tamdiu uni voci degustandæ immoreris, quamdiu sensus spiritualis se movet, quod genus Exercitii S. Ignatii Modum orandi *secundum* appellat. Quodsi *primum* orandi Modum, qui per *Examen* exercetur, adjungas, aut cum secundo & tertio misceas tempore *Reflexionis*, (quæ est Meditationis anima, & per quam aliquis post *textum*, & *doctrinam* expensam se inspiciens interrogat: *Quid circa hæc documenta tu fecisti? quid facere potuisses? quid facies?*) vix est possibile, ut Meditatio sit exucca, arida, sterilis. Deliciis etiam inter lacrymas afflues: longe aberit omne fastidium: dolebis horam finiri. . . . Tanti est velle *hominem*, & gratiæ supernaturali per *vi-res naturæ* cooperari. . . .

3. Quodsi nec hoc quidem volumus, & piget industriis tam facilibus uti, propterea quod aliqua *sui victoria* opus sit, donec assueverimus usui: cur igitur *viri* sumus? . . . Si rem magnam postulassem: audire me magno animo *vir* debuisset, & sequi consilium pro tanto bono, quantum est *bona oratio*: quanto magis, cum aliud non dixi, quam: *Utere suspiriis!* . . . Forte autem, quos *Ratio* non movet *homines*, exemplum movebit *viros*, exemplum *viri tentati per omnia*, ut esset *Exemplar* in omnibus. . . . Ascendamus in hortum Gethsemani. Ecce JESUS orat. . . . Tertiam jam horam orat! . . . Et

O 5

inter

inter amarissima fastidia! . . . Cœpit enim tædere, & pavere, & mæstus esse, adeo, ut cum gemitu lateretur discipulis: *Tristis est anima mea usque ad mortem!* . . . Vincit se tamen, & quo nausea ab oratione est major, tanto diligentius se ad orandum componit. . . Separatur a suis. . . Solitarius oculos & manus in cœlum effert. . . Flectit genua: prosternitur toto corpore: cum clamoribus & lacrymis instat, urget, obsecrat Patrem: usque ad agoniam vires intendit, imo usque ad copiosum sudorem sanguinis! . . . Et quid orat? suspirium unicum perpetuo repetit, sed (quod opinor) secundum alterum aut tertium modum orandi repetit: *Pater! charissime Pater!* . . . *Si possibile est:* Quid autem tibi non sit possibile? . . . *Pater!* respice sereno vultu in Filium tuum unigenitum! . . . *Transseat a me calix iste!* calix supra modum amarus, calix tot pœnis refertus, tot ingratitudinibus plenus, & fructu tanti laboris pæne vacuus, *transseat a me!* . . . Verumtamen *non sicut ego volo* conformiter ad inclinationem infirmæ carnis: *sed sicut tu, Pater!* sicut tu vis, ita fiat! . . . Et quid factum est? Evanuit fastidium, pavor, mæror: apparuit Angelus consolans eum: surrexit ille confortatus in omnem eventum, & ultro hostibus se obvium dedit. . . . Quid? nondum apprehendis, quid homo, quid vir possit *contra æcediam*, quando *tempore orationis* se movet? . . . . Similiter debet.

debellatur, quando *tempore laboris* assaultum tentat. . . .

Pars II.

De tempore laboris.

I. **T**RIA hic hominum genera distinguo. Primum illorum, qui laboribus præceptis, sive quos status, aut officium imperat, poene *opprimuntur*, Israëlitis similes sub Pharaonis tyrannide. Alterum illorum, qui ex arbitrio vivunt, neque ullo labore occupantur, nisi quem *ultra* suscipiant. Tertium illorum, quorum labores sunt *mixti*, alii-que necessarii, alii liberi. . . . Singulis infidiatur *acedia*, immissoque tædio facit, ut primi status & officii obligationibus minime satisfaciant: secundi in nugis & otio pretiosum tempus pessime perdant: tertii, inverso ordine, occupationes *arbitrarias* cum cura, *necessarias* obiter agant: omnes autem DEI obliviscantur, & sui, toti quanti *filius hujus seculi*. . . . Omitto de illis dicere, qui in officiorum ambitu *honorem* quaerunt, & commoda, *onus* & laborem relinquentes vicario, sæpe ne quidem de hoc solliciti, utrum a Substituto res recte fiant. Sed neque propositum est mihi hic disquirere, quando quis licite *per alium* agere possit, quod agere *per se* deberet, & posset, ita, ut tamen maximam

nam salarii aut reddituum partem trahat , qui nihil agit , modico lucello illi assignato , qui omnia agit. Theologi examinent , quid in hoc negotio responderi possit conscientiae , *in Officiis Ecclesiasticis* intentionem Fundatorum & Ecclesiae : *in Politicis* voluntatem Reipublicae , & potestatem Principum trepide contra hos abusus objicienti. Mihi sufficit arma porrigere , quibus debellari acedia possit ab illis , qui sua per se , non per alios agunt. *Homines* sumus : *Ratio* postulat , ut cum gratia , quae negotium suae vocationis agenti nunquam deest , collaboremus *per vires naturae* , ut , quod fieri debet , fiat , & recte fiat.

2. Igitur , quos *in prima classe* posui , moneo : ut , si moles laborum superat vires alicujus sive corporis , sive animi , ita ut aut sanitas periclitetur , aut anima , quippe vix unquam sui juris , & semper incurva sub onere curarum : primum *Ordinem* inter occupationes constituent , justumque cuilibet tempus designent , quo peragi possit *commode*. Confusio , dum haeremus , quid primum , quid deinde , quid tertio oporteat facere , saepe mater impatientiae , pusillanimitatis , & fastidii est. Porro si huic consilio obstat brevitatem temporis : audjatur Jethro socer Moysis , dicens Genero suo : *Stulto labore consumeris !* Dum vis omnia solus facere , nihil facis : & nec Deo , nec communicati , cujus
bono

bono officium geris , satisfacis. Ergo divide cum aliis curas : & *partem onerum* transfer in humeros alienos , sed *una cum commodis* oneri a Deo vel homine annexis , ut hilarius feratur. Non video , cur hoc consilium displicere possit nimis occupato , nisi forte *avaritia* habeat, quod obmurmuret. Sed respondet Sapiens Prov. 15. *Melius est parum cum timore Domini , quam thesauri magni.* Et mox : *Melius est vocari ad olera cum charitate , quam ad vitulum saginatum cum odio.* Iterumque c. 16. *Melius est parum cum justitia , quam multi fructus cum iniquitate.* Et c. 17. *Melior est buccella sicca cum gaudio , quam domus plena victimis cum jurgio.* Sapienti pauca. . . Qui in altera classe sunt, existimo illos vexari fastidiis ab otio magis, quam *propter negotia.* Fieri non potest, ut *hominem* vita *mere animalis* diu delectet. Dormire , edere , bibere , ludere , garrere , iterumque dormire , vitæ genus est , quo , sicut nullum habetur *abjectius* : ita animæ intelligenti nullum potest esse *molestius*. Sic enim misera damnatur ad filiquas , & cœlo nata ex pabulo porcorum pinguescit. Videas tales , cum a somno sunt fessi , deliberare per horas , qua ratione jucunde terendum sit tempus , sive quomodo *fallendum* sit , inquirunt , ne *longum* videatur. O infelices ! Horam ex multis, quas vos pro re nihili prodigitis , si vel unicam haberet damnatus : quam esset repente felix ! *Non habeo , quod*
agam

agam, ait: propterea diversiones requiro, ne Hypochondriacum malum me occupet, cui per temperamentum obnoxius sum. Quid? Quod ex Medici testimonio non sit aliud huic morbo remedium, nisi motus, potus, & conversatio. Næ tu homo lepidus es, quem non hæc ipsa vitæ ratio, quam vivis, melancholicum facit! Recte occupationes tuas *diversiones* vocasti: sunt enim vere *diverticula* posita extra viam ad cælum. Aut, edic, amabo! Quis denique est *servus piger*, contra quem lata est damnationis sententia, si tu non es? si sapis, hæc cogitatio te salubriter *melancholicum* faciet. Melior morbo tuo medicina *ordo diurnus* erit, quem heri explicavi: & *correctio phantasia*, quasi vitam in nugis agere, jucundum: *seriis* autem occupari, melancholicum genus vitæ foret. Absit! Non erit tædio locus, si erit locus *ordini*, ac *varietati* laborum, suumque detur tempus *animæ*, suum *corpori*, suum *negotiis* ex viri prudentis consilio, aut Status & Officii qualitate. . . . Qui in *tertia classe* recensentur, non tentabuntur a fastidio opinor, in *occupationibus liberis*: quæ enim ex *electione* agimus, *libenter* agimus, quia cessare cum libet, licet. In *præceptis*, & *necessariis* periculum est, maxime in *laboribus capitis*, quorum non est successus quotidie æqualiter felix. Verum propterea est *locus pugna*. Sed facilis & læta victoria erit, si erit *ordo*, & potissimum tempus *negotiis necessaria-*

cessariis detur, *superfluum arbitrariis*, quod statuere nemini difficile esse potest, si modo certa sit hora *decumbendi*, & certa *surgendi*. Iterum commendando *ordinem*, quia ordo est *via regia*, per quam itur in cœlum *sine ambagibus*. Qui enim *ex ordine* semel prudenter electo agit, non agit, quod *placet*: sed quod *deceat*, & *juvat* agi. Qui vero *ex lubedine* vivit: si horas non perdit, *male*, aut *nihil* agendo: certe sapissime perdit, *aliud*, quam oporteret, agendo. Adde, quod, qui vivit *ex ordine*, vivat non tam ex sua, quam *ex Dei voluntate*, cui placendi causa hunc ordinem constituit. Itaque, *cum sonat hora*, tanquam si vox de cœlo allaberetur, cessabit ab opere prioris, & aggredietur, quod *ordo* imperat. Quid sequitur autem? Quod *homini* facimus, cōacti & tristes sapissime facimus. Si autem cogitat homo, qui ex ordine vivit, se *DEO* servire, aut homini *propter DEUM*, labor semper *jucundus* erit, quia *devotus* erit, si-ve manuum sit, si-ve pedum, si-ve capitis. Dico ego *opera mea Regi*, Rex Psaltes canit: ita, Regi, non Rustico, non Civi, non Equiti, non Principi mortali: Regi Regum laboramus. Laboremus *alacriter*: memoria, cui laboremus, *bilares* faciet. Quis enim ferventius applicet *manus* operi, quam qui *oculos* in cœlo figit? Certe propterea *homines* sumus, ut Deo non *materialiter* solum, sed *formaliter* obediamus, facientes
non

non modo, *quod vult DEUS* (hoc enim & bruta faciunt, & elementa adeo) verum & *quia vult*, & *quomodo vult*, puta, alacriter, & accurate. . . .

3. Non potest hæc doctrina displicere *viris* nondum per nugarum amorem effeminatis, & adhuc mascula virtute pollentibus contra laborum osores. Unicus casus est, quando difficile est *tadio laboris* non vinci, nimirum quando est *labor infelix*, & piscatui similis, in quo Apostoli tota nocte fatigati sunt, quin pisciculum caperent. Permittit hæc fieri DEUS, ut intelligamus, *conatum* esse nostrum, *eventum* non item: & agricolam, postquam aravit, & sevit, & occavit; messem non a labore suo, sed ab influxu Cœli expectare debere. Permittit, ut labori jungamus preces, a quibus benedictio venit. Permittit, ut probet, utrum propter se laboremus, an fructuum, lucri, solatii causa Mercenario more. Quanquam igitur videaris tibi oleum omne, & operam perdere: si hæc calamitas contigit in labore, quem status aut officium, aut prudens electio imperavit: nihil te turba: salva est merces tua: salvum apud Deum laboris pretium: salva approbatio tuæ industriæ. Accinge te ad novum laborem *in nomine Domini*: patientiæ præmium erit captura tot piscium, ut necesse futurum sit annuere sociis ad rete in littus trahendum: *successus laboris*

laboris novi sterilitatem antiqui abunde compenset. Notetur hoc Principis Apostolorum exemplum ab illis præcipue, qui, cum labor minus, quam vellent, feliciter succedit, sive quod non sit eadem dispositio aut corporis, aut animi, quæ fuerat heri, ac nudius tertius: sive quod *ab extrinseco* detrimentum venerit, & inimicus homo superseminaverit zizania: tædio correpti, laboris consilium abjiciunt impatientes industriæ male, quod existimant, collocatæ. Semiviri! Nam *viri* pugnant, neque illis idem est invadi ab hoste, & vinci. Similibus casibus omnes Sancti fuerunt expositi, ita, ut Apostolo teste 2. Cor. 1. non raro *tæderet* eos *etiam vivere*. Sed nempe hic *sensus* tædii fuit, non fuit *consensus*. Non excepit tedium impatentia, impatentiam pusillanimitas, pusillanimitatem desperatio, desperationem damnatio laboris, & electio otii: Minime gentium! Sed postquam reverenter questi sunt Deo sortem suam: nova spe animati, per calcata fastidia, ad novos labores festinarunt, memores Eliæ 3. Reg. 19. orantis Deum pro anima sua, *ut moreretur*. Aliud Deus postulabat, qui excitavit dormientem, allatoque pane, quo vires reficeret, dixit: *Surge, & comede: grandis enim tibi restat via!* Et ecce! *in fortitudine cibi illius* quadraginta diebus, & quadraginta noctibus ambulavit, quin fatigaretur. Tanti est, tentationem tædii a labore abstrahentis *viriliter*

raffet, ut idola invocaret, permoverunt. Ita *jactura honoris*, & existimationis, per quam tunc temporis consilium Achitophellis pro consilio Dei habebatur, cum semel tantum præferretur consilium Chusai, adeo afflixit virum, ut solis lucem pertæsus, se ipsum domi suæ ex trabe suspenderet. Ita *jactura bonorum temporalium*, quam ex præcepta sibi primogenitura, & benedictione paterna Esau incurrerat, animum efferavit, ut decreverit fratrem frater occidere. Et quam amaris lacrymis sortem suam Agag Amalecitarum Rex deflevit, cum a Samuele *ad præmaturam & violentam necem* destinaretur, Domino immolandus? Quem non lapidem movit Antiochus, ut liceret vitam protrahere? Quid? quod Abimelech ab armigero suo occidi voluerit, ne diceretur esse occisus a foemina? Nec tamen quisquam horum cogitationem de cura vitæ futuræ suscepit! Hem! quorsum accidia rapiat, præcipue quando sibi sociam Melancholiam accersit! . . .

2. Quapropter *ratio pugnae* contra accidia *tempore tribulationis* in unico præcepto consistit: *fuge melancholiam*. . . . Æneum cælum est: non audit te Deus: Obscuratus est Sol: Luna lumen non dat: deseruerunt amici: aruit cor: non legere, non orare, non alios consulere, non cogitare de Deo libet. Non libeat: quid tum? *Sensus devotionis cessavit*: num ideo cessavit devo-

tio? Imo tu *fuge melancholiam* ! & constante vultu Deo te quantumvis austero sistens , cum ingenua fiducia interroga: *Deus meus ! Deus meus, quare dereliquisti me ?* Filius Dei hoc tibi exemplum dedit : imitare. . Morbi sive morosi, sive acuti te vexant: consumit rabies: urit febris: cruciat calculus: suffocat hydrops: gangræna devorat: dolores ad insaniam furunt: furant ! In corpus furunt: anima extra teli jactum versatur. Sed tu *fuge melancholiam* ! Fige oculos coelo: a coelo hic calix venit: *fixus caelo aspectus* monet, venisse desuper vocem, quæ dicit: *tolle, quem diligis, Isaac*, corpus tuum, & offer in holocaustum ! voluntarie sacrificia Deo: refractaria non placet victima. Quid vero ? num ideo mitius habebit me dolor ? Haud *mitius* sane, sed *utilius* dolebis, & animo æquiore. . . . Devotio, Obedientia, & Patientia virtutes sunt *agris* propriæ, qui non *ut pecudes* patiuntur. *Devotionem* exerce non per longas preces fatigantes corpusculum, sed per brevissima suspiria ex precibus quotidianis selecta. *Obedientia* præstita Medico & Ministris similem te Christo facit manibus crucifigentium tradenti se sine renitentia, sine murmure, sine querelis. *Patientiam* amare debes, ne uti animæ damnatæ inter execrationes uraris: sed ut cum animabus purgantibus etiam inter acutissimos cruciatus Deum laudes. Fient omnia, nisi tu melancholicus fias. . . . Contemneris: &

super

superiores te spernunt *præferentes* tibi minus dignos, te neglecto, ex passione aut *præjudiciis* postposito, cum omnibus talentis tuis sepulto: Quid postea? *fuge melancholiam!* Deus ab æterno constituit, ut talibus sublis: Deus te sepelivit. Contemneris; & *pares*, quidquid agas, male interpretantur: per invidiam minuunt: etiam de amicitia tecum contracta erubescunt. Quid postea? *fuge melancholiam*, & ama contemptores: *contemptum* contemne! . . . Contemneris: & *inferiores* parvi te æstimant: rident: persequuntur: accusant: premunt. Quid postea? *fuge melancholiam!* si Deus te æstimat: si laudaturus est olim: quid cupias ultra? . . . Pateris fortunarum jacturam: ad mendicitatem redactus es: ostiit postulatendus est panis. Quid postea? *fuge melancholiam!* Per viam misericordiae alios Deus ad cœlum vocat, te per viam patientiae ducit. Hæc est semita tuæ prædestinationis: quid petas amplius? . . . Moriendum est ante tempus, & morte infami forte, aut valde acerba. Quid postea? *fuge melancholiam!* Mori non est malum, sed *male mori*. Morere *provide*, ita ut in tempore prospicias animæ: & morieris *jucunde*, nam quod post mortem vita detur *præsente* infinities felicior, docet Fides: quod vita illa pertineat ad te, promittit Spes: quod eadem omnibus desideriis desideranda sit tibi, monet Charitas. Ergo distingue animam ab animali, &

hoc *bilariter* Deo immola, ut illam salves. *Utrique* sic consulis : quia quo præit anima, corpus sequetur suo tempore. . . . Denique quodcunque te malum premat : ne opprimaris, *fuge melancholiam* ! Non datur in hac vita *malum purum*, quod nullo mixtum sit bono. Hoc bonum tu in omni malo considera, & dices : *o bona crux* !

3. Et en ! Hæc ipsa est praxis, qua fugimus melancholiam. Semper ipsi nobis *exaggeramus* mala nostra, atque per omnes circumstantias amplificamus. Erratum est. Argumenta *minuentia* invenire, & considerare debemus : propterea *homines* sumus, qui ex bono usu Rationis juvare se debent. *Virorum* est autem non minus fortiter pati, quam agere, cum eadem Ratio postulet, ut faciamus *ex necessitate* virtutem. Melancholia venenum est, non medicina : *fuge melancholiam* ! corpus & animam necat. Experti sunt Israëlita. Tæduit populum itineris, & laboris. Quid sit ? tædium tristes fecit : tristitia incitavit ad murmur contra Deum, & Moysen : Deus ignitos serpentes in murmuris vindictam immisit. In figura hinc disce, quid maneat hominem, qui *tempore tribulationis* melancholiam in consilium adhibet. Judas sic periit : & quantum absuit, ut etiam periret Thomas ? Mæstus erat ex morte Christi. Recte quidem : sed debebat *moderari* mærorem accersendo cogita

gitationes lætiores a spe resurrectionis, quam toties prædixerat Dominus. Ita socii fecerunt, opinor: & ne in similem languorem inciderent, pro mutuo solatio se ad orandum collegerunt. Solus Thomas solitarie vixit, deditque locum diabolo, atque occasionem, qua usus est strenue, effecitque, ut ex mænore impos sui se totum acedia daret: & qui paulo ante cæteris hortator fuerat: *Eamus & moriamur cum illo!* nunc condiscipulos tanquam nimis credulos sperneret: Christi verbis diffideret: caput ad non credendum, quidquid de Resurrectione diceretur, obstinaret: Deo ipsi viam, & modum, quo reduci ad fidem posset, proterva temeritate præscriberet. Væ Thomæ, nisi humanitas Salvatoris cessisset audaciæ, & per stupendam benignitatem condiciones pacis a contumace subito acceptasset! Sed unum est hoc exemplum: alterum vix audieris.

Epilogus.

NOs sapientius ad pugnam *adversus acediam* prodimus. Gratia excitat: gratiæ cooperari per vires naturæ debemus, quia *homines*: possumus, quia *viri* sumus. Pugnemus! *Pugnae* *modus* non est difficilis, sive *desolationis*, sive *laboris*, sive *tribulationis* sit tempus, quo furia procedit in aciem. Sentimus *languorem*. Non nocet *sensus*, sed docet, horam pugnae adesse. Pugnemus! &

quia *inter cogitationes* stat pugna: cogitationibus defendentibus, aut sustentantibus nostram inertiam, opponamus cogitationes eandem acculantes, & prosternentes. Vincemus! Et, quæ tessera victoriæ omen fuit in prælio Mentium, quod factum est in cœlo: eadem in hoc prælio cogitationum faciet, ut bona causa triumphet. *Quis ut DEUS?* Quis, cui *serventius* servire nos decet? Dolor, amor, timor vos suggeretis *cogitationes*, quæ debellant ignaviam! . . Instate! urgete! Oportet Deo servire cito, serio, constanter. . . Huc *dolor* ades! deplora vitam *præteritam* cito, serio, constanter! . . . Huc *amor*! ordina vitam *præsentem* cito, serio, constanter! . . . Huc *timor*! provide vitæ *futuræ* cito, serio, constanter! . . . Hic fructus sit Exhortationis D. N. J. C. voce magna clamantis: *Contendite intrare per angustam portam!* Cito, serio, constanter contendite! . . In ultimo puncto præcipuum periculum est, DD. Sodales! Quare ut ad constantiam in bono animemur, surgamus, & sit

MEDITATIO II.

De Constantia in bono.

EXercitium Memoræ præsentis ubique Dei sine controversia optimum ad constantiam Medium est, & omnes *acediæ* tentationes potentissime frangit, si modo non sit sterilis,

rilis , & sicca memoria , sed succo pio-
rum affectuum plena , de quali Rex poeni-
tens loquitur , effectum declarans , dum
ait : *Memor fui DEI, & delectatus sum!*
Psal. 10. Omne tedium , omnis inertia
evanuit. Veritas tam utilis digna est , ut
meditemur ferventer. Puncta sunt tria :
DEUS ubique est *Spectator*, Punctum 1um.
Ubique *Adjutor*, 2dum. Ubique *Remunera-*
tor, 3tium. Fructus : frequens hujus Exer-
citii usus. *Dixi : nunc capi. Vivit Domi-*
nus , in cujus conspectu sto : quod capi , prose-
quar, quamdiu sum. Hostis cediae æternus ero.
Domine ! confirma hanc voluntatem , & quod
dedisti velle , da perficere. Sedeamus.

PUNCTUM I.

DEUS ubique est Spectator.

1. *DEUS ubique est*, quia loco non clauditur :
neque tam ipse in Mundo est , quam
Mundus in ipso , instar globi vitrei aqua
marina intus pleni , & eadem exterius ex om-
ni parte circumdati. Porro , qui ubique est ,
est DEUS vivus , qui (quia nec dormit , nec
oculos ab aliquo nostrum avertit) cum totus ,
quantus est , *oculus sit* : necesse est , ut om-
nia videat , quæ facimus , & non facimus :

P 5,

&

& quis sit faciendi modus. Ubique *Spectator* est. . .

2. Momentosa veritas. Nihil est enim, quod peccandi licentiam vehementius irritat, quam hæc cogitatio: *Nemo me videt!* & experientia docet, ferocissimas passiones libidinis, avaritiæ, vindictæ frænum patienter ferre, si præsens testis, quem revereri debent, injiciat. *Omnis enim, qui male agit, odit lucem*, latere desiderans, & oculos suos humi figens, ne cœlum aspiciant, id quod Davidi exprobravit Deus cum interminatione: *tu fecisti abscondite: ego autem faciam verbum istud (& puniam te) in conspectu omnis Israël, & in conspectu Solis. . . .* Quodsi verecundia naturalis, & reverentia hominis sæpe de infima sorte hanc vim habet, ut a peccato deterreat: quid non poterit verecundia supernaturalis, quam fides excitat, nisi forte oculos carnis perspicaciores oculis mentis esse putamus: aut hominis præsentia potior esse quam Dei videatur. . . .

3. Res est multis lacrymis digna! Nota est omnibus hæc veritas: *Deus ubique est Spectator!* Paucissimi autem recordantur, vel æstimant: plerique certe occurrentem memoriam leviter excutiant, ne sensus reverentiæ pruritum concupiscentiæ compulcat. . . .
O tenebræ! o anguli! o sylvæ! si loqui possitis

tis, quid diceretis de me? . . O simplicem hominem! sæpe *humanus respectus* in scelus contra Deum te rapuit: non *respectus ad Deum* debuisset a peccato contra hominem, a dolis & fraudibus, ab insidiis & injustis læsionibus absterre? . . O impium hominem, qui *vultum Dei* non erubuit, modo *vultum hominis* non videret! . . . Ah! si peccare volebam, nunquid angulum saltem debebam requirere, ubi me oculus tuus non videret! . . Ubi vero invenissem? . . Inanes conatus quid moror? Impudentiæ me pœnitet tandem: & faciam per gratiam tuam, ut, qui *Speſtator peccati* fuisti, etiam *Speſtator pœnitentiæ* sis! . . . Ah! ut dignum tanto Speſtatore Speſtaculum dem! . . .

4. Et dabo. Amor *vitiæ mollis* fecit, ut *multa mala* fecerim! Doleo! *Doloris* serii testimonium *rigor* erit, qualem exigit *ſtatus pœnitentiæ*. . . Regulæ, ad quas vitam componam, erunt hæc duo verba: *ſuſtine*, & *abſtine*! . . . Sugillabit *vitiæ modum acedia*: Melancholiam ſecum adducet: ſaſtidiis vexabit: proſpicio. Sed ego recordabor tui, magne DEUS! & per hoc medium mihi *in dolore* conſtabo. In oculis tuis, imo, ut ita loquar, in tuo ſinu peccavi: hic actus *æterni doloris* materia ſit. . . Stupet animus de execrabili temeritate! *Speſtante Deo* peccavi! Quis hoc audit, & non indignatur? . . Averte oculos tuos a peccatis meis, Domine! *ne videant ſem-*

semper ! . . Frustra sum ! videbunt semper ! . . faciam saltem (quoniam aliud non possum facere) faciam , ut videant nunquam , nisi juncta dolori ! . .

5. O bonus ! o utilis dolor ! Si constanter occupabis hoc cor , tu facies , ut , si fuerint in oculis DEI peccata mea *ut coccinum , quasi nix dealbentur : & si fuerint rubra , quasi vermiculus , velut lana alba sint !* Is. Ah ! illa levitas peccata eadem perpetuo confitentis , rursusque confessa iterantis non aliam matrem , præter acediam , habet , quæ *statum penitentis* mihi per hoc molestum , & difficilem reddit , quia a conspectu tuo *in regionem longinquam* me toties abstrahit , quoties in oblivionem tuæ præsentiae trahit. . . Remedium mali esto in omni tentatione , periculo , occasione relapsus , *Memoria Dei spectantis* . . Sic bene , & habebit effectum *Memoria spectantis* , si accedat *Memoria adjuvantis* , quod est

PUNCTUM II.

DEUS ubique est Adjutor.

1. *DEUS Spectator facit attentum , ne per impetum ab acedia rapiamur ad negliger*

genter agendum, unde sequitur inconstantia *penitentia*: *DEUS* adiutor facit *generosum*, ne per occursum molestiæ deficiamus ab amore, qui dat laboranti alacritatem. . . *Deus ubique est Adjutor* ! Sensus est: Nullus est locus, in quo videt me Deus, quin amet, & proinde luctantem juvet, præsertim si sterili præsentia memoria non contentus, adiungam preces, & dicam illi: *Deus in adiutorium meum intende* ! . . . .

2. Veritas plena solatio ! . . . Si enim Deus est pro me, quis contra me erit ? . . *Caro*, infirma, pigra, petulans, & refractaria *Caro* ? . . Deus in adiutorium intendit, ut infirmæ succurrat: pigram stimulet: petulantem compescat. . . *Mundus*, cum suis diæteriis, exemplis, injuriis ? Deus in adiutorium intendit, ut audeas diæteria contemnere, exempla negligere, injurias ferre. . . *Diabolus* cum exercitu furiarum ? . . Deus in adiutorium intendit, ut audeas aggredi, larvasque tumultuantibus spectris detrahere. . . Tædeat orare, laborare, pati: Deus in adiutorium intendit, & alacritatem inspirat. . . Non est otiosa præsentia Dei, modo vicissim nos sumus Deo præsentēs, & *cum devota fiducia* memores. . .

3. Memoria memor ero Domine mirabilium tuorum, quæ fecisti filiis Israël in deserto,

serto, quando comitabaris illos in columna nubis per diem: in columna ignis per noctem. . Per decem vices murmuraverunt crudissimi homines adversum te, quoties nempe impatiens *acedia* molestias itineris phantasiæ objecit. Audivisti *murmur* eorum, & fecisti secundum desideria cordis eorum: *Orationem* fortasse non audivisses? . . O veremisericors, & miserator filiorum hominum, quis similis tibi? . . Affligi nos pateris, ut orare compellas: & nos murmuramus! . . Murmurantibus benefacis, ut intelligamus, nos servire *amanti*. . . . O amabilis Domine! Quem servire tibi vel inter summos labores & ærumnas tædeat? . . Dulcescunt amara ex memoria præsentis Domini, laborantes juvantis. . .

4. Vere ajunt: *Oculus Domini* primum bonæ œconomix principium est! . . Quantum lucrum fecissem, si ex hoc principio huc usque labores meos ordinassem! . . *Actiones* sine ordine: *passiones* sine fræno fuerunt: hinc tanta jactura est temporis, occasionum, meritum. . . Si comparo cum accepto expensum: si computo lucrum cessans, & damnum emergens ex negligentia, ex incuria, & impatientia mea: nunquid laus erit a Deo mihi? *Acceptum* sunt, unum, duo, quinque talenta. . . Expensum debebat ad fœnus fieri, ut Dominus cum usura reciperet. Quid, & quo talento aliquid superlucratus sum? . . . Ratio, Nobis,

Nobilitas, divitiæ, doctrina, auctoritas talenta sunt naturalia, per quorum usum juvante DEO, & ad latus præsentis superlucrari poteram totidem supernaturalia: quid feci? . . . Heu! me miserum! nihil lucratum sum! & lucro cessante, quantum *damnum* tibi primum, tuæque gloriæ, DEUS mi! deinde mihi pro tota æternitate, tandem toti communitati, cujus bono acceperam, per hanc vecordiam emerit! . . . Oculus Domini! ah! quare non attentius te observavi? . . .

5. Tu vero observasti me diu, noctuque: & observasti, ut succurreres cito, cum aliqua re indigerem, & orarem: unde excusatio erit, quas commisi, culparum? & quæ omisi, bonorum? . . . Nunquam procul es ab unoquoque nostrum: & fecisti promissum: *Invocabit me, & ego exaudiam eum!* Psal. 88. Cujus igitur culpa est, si defeci in via? . . . Quid dicam? . . . *Etiam si habuero quippiam justum, non respondebo, sed meum Judicem deprecabor!* Job. 9. . . . Sic bene, Domini! nam quantillum est boni, quod fecimus, comparative cum eo, quod omisimus: & cum malo, quod commisimus. Singula ubique præsens DEUS notavit, DEUS uti Spectator, & Adjutor, sic Remunerator!

PUN.

PUNCTUM III.

DEUS ubique est Remunerator.

1. *S*pectator *attentum*, Adjutor *generosum*, Remunerator *alacrem*, & *cautum* faciat; alacrem, quia DEUS omne bonum præmiat; cautum, quia nullum malum non punit. *DEUS ubique est Remunerator bonorum*, & *malorum, ubique sedet pro tribunali*. . . . Triplex enim Judicium datur, *generale* in fine mundi: *particulare* in morte singulorum: *singulare* post singulas actiones. Singulis enim statim, dum fiunt, suum sive præmium, sive poena decernitur. *Bonæ*, si etiam de minimis sit, si haustus aquæ frigidæ sitienti amore DEI propinatus, sua in cœlo merces taxatur, & *malæ* supplicium. . . .

2. Primum est doctrina Evangelii, alterum experientia docet. Vix enim peccatum commissum fuit: ecce tibi! aut *vermis* rodit conscientiam: aut *infortunio* reus feritur: aut *excæcatur* infelix, & induratur: aut *morte subitanea* rapitur. . . . Habes poenam damni, & sensus: si non utraque, saltem alterutra omne peccatum excipit, atque quod caput est, ita excipit, ut, nisi per
illam

illam corrigaris , initium reprobationis efficiat. . . . Nimirum sicut DEUS omnia in pondere, numero, & mensura disposuit: & sicut cuilibet constitutus est numerus dierum vitæ suæ, qui præteriri non poterit: ita datur certus numerus *gratiarum*: & certus numerus peccatorum, quo completo, *miserationum* DEI est finis. . . .

3. Horrendum Mysterium, *numerus gratiarum*! . . . Quid trepidas anima? gaude! Nam hæc tua *trepidatio* gratia est. Quid? si *ultima* esset, quam deinde nulla sequeretur dormientem fortiter excitans, & feralem somnum excutiens? . . . Infelix Samson tibi similis fuit. Suæ sibi fortitudinis conscius bis in sinu Dalilæ secure dormierat: & expergefactus irruentes in se Philistæos strenue repulerat. Tertia vice erat idem factururus, nesciens, quod recessisset a se Dominus. Completo autem jam numero gratiarum, sensit se imparem pugnae: captusque erutis oculis inimicis ad ludibrium serviit. Quid? si tu hujus figuræ figuratum fores? . . . Metue tibi, tunc maxime, cum sentis motu turbulentiore, ac prope violento, feriri cor. Ejusmodi sensus, sive ad bonum impellat, sive a malo abstrahat: plerumque *gratia critica* est, & si negligitur, magni infortunii, aut omnino extremi prodroma. Has gratias time! . . .

Q

4. Hor.

4. Horrendum Myſterium , *numerus peccatorum*. . . Datur peccatum ultimum , poſt quod nulla ſequitur vènia , etiamſi diu ſupervivas. Quid igitur fiet ? Niſi *in ipſo actu* peccati ultimi a morte deprehendaris , uti Her & Onan filii Judæ percuſſi a DEO : uti Zamri & Chozbi conſoſſi a Phinea : uti ſeptem viri Saræ jugulati a dæmone : morieris tamen *in ſtatu* ejusdem peccati , quia aut DEUS te privabit *uſu rationis* , ut redire in gratiam per verum dolorem non poſſis : aut privabit te *ſenſu periculi* , in quo vivis , ut inſcatus dulci veneno de pœnitentia cogitare non velis : aut ſinet , ut indureris ſicut Pharao , atque de ſalutis negotio nullam cogitationem admittas. Vide , quantum abſis ab hoc periculo. . . . Rides ? Etiam Jerichuntini riſerunt , cum viderunt Exercitum Iſraëliticum in longa proceſſione circuire civitatem , quin machinas muris ad-moverent. Septima circuitio ſeras lacrymas expreſſit , cum ad tubarum clangorem moenia ſponte ſua corruerunt. Miſera civitas , quot animarum imago es de numero peccatorum ſuorum nihil ſollicitarum ! . . .

5. Heu ! ſi aliquis noſtrum jam nuper *ultimum peccatum* perpetraret , quid illi futurum eſt ? Quid ? ſi quis dubitat ſaltem : non illi deſperandum eſt de ſalute ? Haudquaquam utique : non ita ſana Ratio con-cludit.

cludit. *Post peccatum spera : ante peccatum time !* hæc sunt principia Christianæ prudentiæ. . . . Post peccatum , spero , Domine ; nam si fuisset ultimum , cur me servasses ? cur adhuc , quod sentio , & hoc triduo singulariter sensi , ad pœnitentiam stimulares ? . . . . Adoro patientiam : & satisfaciam expectationi. . . . Si vero rursum redeat Sathanas , & ad novum peccatum alliciat : tunc trepida anima mea ! tunc treme ! & per Deum te obsecro , ne consentias , nisi scias prius , an non futurum sit ultimum.

De propitiato peccato noli esse sine metu : propitatum est , sed numerum facit. Si novum addis , fortasse numerum complet. *Fortasse non complebo.* Ita est : sed securior es de numero dierum vitæ tuæ , quam de numero peccatorum. Hodie sanus es : prudenter sperare potes , te cras adhuc esse viturum. At vero qua spe adhuc unum peccatum peccabis ? si *ultimum* erit , actum tecum æternum erit , sive supervivas , sive non. Quod autem non sit futurum ultimum : sperandi tibi nulla prudens ratio suppetit , & par nescientia est cum illa , per quam fit , ut stellas nec dicere possimus esse pares , nec impares numero. Et tu in tanta nescientia non eligas viam tutiorem ? tanti tibi anima est ? tanti cœlum ? tanti Deus , cujus oculos per tam insanam temeritatem novo vulnere sauciabis ?

Colloquium.

HÆc faciat mihi Deus, & hæc addat, ut occidat me citius, quam novo scelere vultum suæ sanctitatis contaminem! Ruat fulmen de nubibus (ultro provoco) ruat, & in cineres redigat istud cor, antequam rursum cogitationem rebellionis adversus Deum admittat. . . Averte a me tantum malum, mi DEUS! . . . Ubique es præsens mihi! hæc opto, ut cogitatio mihi remedium constantiæ sit. O ut nunquam oblitus fuisset huius veritatis! O ut tunc saltem meminisset, cum me *acedia* per tædium vitæ melioris in antiquam sylvam retraxit! . . . Deprecor imprudentiam! Et (testes sint mihi Cœlites, quod seria voluntas sit) deinceps omnem reverentiam DEO Spectatori, Adjutori, Remuneratori spondeo. Spectatorem revereor! Adjutori confido! Remuneratorem timeo! . . . Cœlum adde constantiam voto! Regina Cœlitum, & omnes Sancti orate pro me, ut per calcatam ad vestrum exemplum *acediam* hodie initium vitæ sanctæ faciam; initium, cujus nullus sit finis usque ad vitæ finem! Dolor, amor, timor simul omnes occupate hoc cor, ne ullibi *acediæ* novus aditus aperiatur. Certum, decretum, constitutum est hoc, in hora hac, in loco hoc: Volo servire DEO cito per emen-

emendationem vitæ præteritæ : volo *serio* per ordinationem vitæ præsentis : volo *constanter* cum providentia de vita futura ! . . . Sic me DEUS adjuvet : & , quam amplector , hæc sancta Crux ! Vivat JESUS ! Moriatur acedia ! . . . Surgamus.

Conclusio Exercitiorum.

FINIS est sacri tridui in *extremum acedia* impensæ Considerationi Exhortationis D. N. J. C. qua gravissimis verbis odium vitii tam communis , tam perniciosi inculcat clamans : *Contendite intrare per angustam portam* , & vivite ut pauci , quia pauci electi sunt. Nunc *Executionis & Prosecutionis* bonorum propositorum initium esto. Ite ! scribite domi , quæ prima die pro emendatione vitæ præteritæ de statu poenitentiae , & fuga vitæ mollis notastis. Scribite , quæ animo concepistis die secunda de ordine actionum , & fræno passionum pro ordinanda vita præsentis. Scribite , quæ ex hodie audistis prodesse possunt , ut provideatis vitæ futuræ per usum virium naturæ , & exercitium memoriæ ubique præsentis DEI. Scribere hæc juvat , ut per intervalla respicere vos ipsos , & vestram in servandis propositis fidelitatem æstimare possitis . . . Verum credite mihi : non diu constabitis vobis , nisi *gratias efficaces* , quas mereri nemo potest,

Q 3

test, *impetrare* a cœlo omnibus modis contendatis. Optimum ad hunc finem consilium do, si suadeo vobis *devotionem Marianam*. Quam vero illam? Non aliam, quam ipsi ultro suscepistis, & proxime ex formula votiva de novo promittetis his verbis: *Propono, me nunquam te derelicturum*. Hujus propositi sinite, ut *sensum* jam, deinde *fructum* paucissimis explicem.

Quis igitur sensus propositi est? Obvium verba exhibent: *Propono me nunquam te*, hoc est, *cultum illum derelicturum*, quem Sodalitas tua, cui me addixi, præscripsit. Quis est vero iste cultus? Est *quotidianus*, & consistit in Litaniis Lauretanis, quæ pro felice morte recitantur. Bona est frequens memoria mortis: & necessaria oratio pro gratia finali. . . Est *hebdomadarius*, & consistit in frequentatione Conventuum, qui eo fine habentur, ut calor devotionis per intervalla resuscitatus perpetuo conserveatur, id quod certe in se fieri non experiuntur Sodales, qui ex frivolis causis vix semel in anno visibiles sunt. . . Est *mensstruus* in usu Sacramentorum, quorum repetitione anima pinguescit, & præservatur a morbis. . . Est *annuus*, & fit per solennem Formulæ renovationem, cui renovatio fervoris adjungitur cum renovatione fiduciæ. Est denique *perpetuus*, & consistit in imitatione

tione virtutum Mariæ, & in zelo propagandi cultum per Exempla, & verba. . . Atque hoc est illud cultus genus, quod esse omnium *optimum* alibi in Idea Cultus Mariani demonstravi: & hic in verbis propositi supra memorati contineri affirmo. Ita: hic est propositi *sensus*.

Fructus autem assistentia B. V. in omnibus *actionibus* vitæ: & demum in *hora* mortis. DEUS ut auctor gratiæ similiter *per causas secundas* salutem nostram operatur, quemadmodum ut auctor naturæ. Agit per gratias, quæ sunt lumina & instinctus ad bonum. Hæc lumina, hi instinctus ad bonum (excepta prima gratia) non dantur gratis. Ex Sacramentis fluunt, & per preces impetrantur. Inde fit, quod aliqui paucioribus, alii pluribus gratiis contra innatam ex Adamo acedam adjuventur, nempe quia alii aliis in usu Sacramentorum & precum frequentiores sunt, & devotius fervent. Porro oratio eo efficacior est apud Deum, quo humilior, & confidentior: humilior vero & confidentior esse solet, in qua adhibetur Patronus, cujus deinde patrociniū eo erit efficacius, quo Patronus est Deo acceptior, & ejus advocatia pro cliente instantior. Ex hoc discursu, quid profit Devotio Mariana? concludes. MARIA Mater orat Filium pro filio: quid vis amplius? Nihil dubita: bene tibi erit in actionibus omnibus: bene in
hora

hora mortis. Nuspiam deerunt gratiæ effi-
 caces, quæ si desint, nostra pro cœlo con-
 tentio lenta, fallax, inconstans erit: &
 Dolor, amor, timor affectus sine effectu:
 acedia triumphabit. . . . Absit autem, ah!
 absit a nobis tam grave malum! statutum est
 nobis *acediæ exterminium*: & volumus DEO
 servire cito, serio, constanter, quocunque
 labore constet! . . Igitur vivat JESUS!
 valuit *Exhortatio* de contentione pro cœ-
 lo! . . . *Moriatur acedia*! Exi male spiritus!
 ego exorcizo te in nomine Patris, & Filii, &
 Spiritus sancti! Exi! . . . Exivit: nihil ambi-
 go. Te Deum laudamus! . . Sed rogo, Do-
 mini! cavete, ne iterum locum detis diabolo
 huic. Dico vobis: *Servus piger non sal-
 vatur*: & erunt posteriora
 pejora prioribus.

O. A. M. D. G.

MAG 20040/19

8-1

